

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Krakowie

LKR.410.2.1.2025

Pan Michał Braun
Dyrektor
Narodowego Instytutu Wolności
– Centrum Rozwoju
Społeczeństwa Obywatelskiego
Al. Jana Pawła II 12
00-124 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

zmienione zgodnie z treścią uchwały nr KPK-KPO.441.152.2025
Komisji Rozstrzygającej z dnia 29 września 2025 r.

P/25/063 – Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, al. Jana Pawła II 12, 00-124 Warszawa (NIW, NIW-CRSO lub Instytut)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Michał Braun, Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, od 13 marca 2024 r. (<i>Dyrektor NIW</i>) W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnił: Wojciech Kaczmarczyk, Dyrektor NIW, od 20 listopada 2017 r. do 13 marca 2024 r. (<i>Były, Ówczesny, Poprzedni Dyrektor NIW</i>)
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przeprowadzanie konkursów na realizację zadań publicznych dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. 2. Rozliczanie i kontrola zadań dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. 3. Efekty realizacji zadań publicznych realizowanych w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2025 (do dnia zakończenia kontroli) ¹ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, a dotyczących okresu objętego kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Marcin Kopeć, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LKR/1/2025 z 2 stycznia 2025 r. 2. Marzena Gazda, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/2/2025 z 2 stycznia 2025 r. 3. Augustyn Kubik, radca Prezesa Najwyższej Izby Kontroli, na podstawie legitymacji służbowej nr 21797.

(akta kontroli str. 1-2)

¹ 30 czerwca 2025 r.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: *ustawa o NIK*.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie realizację Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033⁴ przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Obywatelskiego.

Uzasadnienie oceny ogólnej

Ocenę ogólną kontrolowanej działalności uzasadniają oceny negatywne wszystkich trzech badanych obszarów RP Fundusz Młodzieżowy. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli wybór projektów w ramach Edycji 2022 i Edycji 2024, sposób ich realizacji przez beneficjentów oraz sprawowania nadzoru przez NIW nie gwarantują efektywnego wykorzystania środków budżetu państwa na powierzone organizacjom pozarządowym zadania oraz osiągnięcie założonych celów Programu.

Proces wyboru ofert na realizację zadań publicznych dofinansowywanych w ramach Edycji 2022 i 2024 Programu nie był bowiem w pełni zgodny z obowiązującymi przepisami i procedurami, w tym z kryteriami wyboru projektów. W konsekwencji wystąpiły liczne przypadki dofinansowania projektów dla podmiotów nieuprawnionych, niedoświadczonych, proponujących wątpliwe jakościowo projekty i niegwarantujących należytej realizacji powierzonych przez NIW-CRSO zadań. W NIW nie zapewniono też wystarczającego potencjału kadrowego do właściwej organizacji i przebiegu postępowań konkursowych oraz ekspertów zewnętrznych do rzetelnej oceny wniosków beneficjentów, jak i należytego dokumentowania i archiwizowania dokumentacji konkursowej. Nie zapewniono prawidłowej merytorycznie i niebudzącej wątpliwości co do bezstronności oceny wniosków przez ekspertów, ani mechanizmu weryfikacji jakości ich pracy.

Zastrzeżenia Najwyższej Izby Kontroli budzi też tworzenie listy rankingowej Priorytetu 1 w konkursie 2022, gdyż w wyniku decyzji ówczesnego Dyrektora NIW przyznano 541,5 tys. zł dotacji Stowarzyszeniu Matecznik Pomocniczości i Dobroci, którego oferta na zadanie Lubuska Ofensywa Młodzieżowa - LOM! uzyskała zaledwie 68 pkt. Następnie, w związku z trudnościami w realizacji zadania przez te Stowarzyszenie, z naruszeniem zasad Programu i regulaminu Edycji 2022, ówczesny Dyrektor NIW zawarł w grudniu 2023 r. aneks do umowy, który miał pozwolić na rozliczenie dotacji. Natomiast w wyniku konkursu Edycji 2024 nie zapewniono Operatora w Priorytecie 1 dla całego województwa śląskiego. Ponadto, Rada NIW zdecydowała o obniżeniu z 15 do 12 lat wieku osób zdefiniowanych w Programie jako młodzież, co miało pozwolić na objęcie działaniami w ramach Priorytetu 1 Edycji 2024 większej liczby osób, podczas gdy zmiana taka powinna nastąpić w drodze uchwały Rady Ministrów.

W NIW nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdawanego przez beneficjentów stanu zaangażowania i realizacji powierzonych zadań w ramach RP Fundusz Młodzieżowy. Zastrzeżenia Najwyższej Izby Kontroli dotyczą sposobu postępowania NIW wobec pięciu analizowanych sprawozdań końcowych organizacji, którym w ramach Edycji 2022 przekazano łącznie 3 250 tys. zł dotacji. W NIW nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu, zaś same postępowania kontrolne prowadzono w sposób nieefektywny, niezapewniający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań. Z ośmiu postępowań kontrolnych

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: *RP Fundusz Młodzieżowy, Program FM* lub *Program*.

u beneficjentów, którym przekazano łącznie 5 536 tys. zł dotacji nie sporządzono projektu sprawozdania z kontroli bądź sprawozdania z kontroli.

Pomimo, iż w wyniku konkursów w latach 2022-2024 rozdysponowano całość środków przewidzianych na dotacje dla beneficjentów w ramach Programu, to uzyskane rezultaty nie są adekwatne do wydatkowanych na ten cel środków, zwłaszcza w ramach Edycji 2022. Dotyczy to w szczególności Ścieżki 1 Priorytetu 1, polegającej na tworzeniu i aktywizacji rad młodzieżowych. Uwagę zwraca fakt, że poważne zastrzeżenia NIW do realizacji zadań Operatora dotyczą co najmniej czterech z 12 organizacji, którym przekazano w latach 2022-2023 łącznie 2 869 tys. zł dotacji. Zastrzeżenia do realizacji zadań przez te organizacje dotyczą przede wszystkim nieosiągnięcia wskaźników rezultatów w Ścieżce 1. Nie bez znaczenia na mniejszy poziom rezultatów osiągniętych w ramach Ścieżki 1 była zgoda ówczesnego dyrektora NIW na zmniejszenie liczby rad młodzieżowych, które we wnioskach o dotacje zadeklarowali Operatorzy w Edycji 2022. Biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo powstawania rad młodzieżowych (40 w latach 2022-2024), osiągnięcie wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 600, można uznać za mało prawdopodobne. Przy obecnym poziomie finansowania nie możliwe jest także osiągnięcie w 2033 r. wskaźnika 1 000 organizacji, które otrzymały wsparcie w ramach priorytetu 2. Dotychczas, w ramach dwóch edycji Programu, na lata 2022-2025, wsparcie uzyskało 148 organizacji, a przy utrzymaniu obecnego poziomu wysokości dotacji, szacuje się, że w czasie trwania Programu możliwe będzie wsparcie ok. 500 organizacji. Podobna sytuacja dotyczy Priorytetu 3, w którym za pierwsze cztery lata realizacji Programu wsparto 107 inicjatyw, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji, przy założonej wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 1 500.

Rzeczywiste i wiarygodne efekty realizacji RP Fundusz Młodzieżowy powinny być ustalone w drodze ewaluacji, na zasadach określonych w tym Programie, przy czym przeprowadzona w 2023 r. ewaluacja Programu była zbyt wczesna, nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych działań. Wyników ewaluacji nie wykorzystano w regulaminie Edycji 2024, co było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym.

W NIW nie opracowano i nie wdrożono planu komunikacji Programu, co miało też wpływ na poziom wykorzystania środków Pomocy technicznej Programu, a tym samym realizację podstawowego celu Priorytetu 4. Pomoc techniczna, jakim jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu. W latach 2022-2024 plan wydatków Pomocy technicznej wykonano zaledwie w wysokości 66,5%, 50,7%, 34,8%, a 212 tys. zł z 544,5 tys. zł poddanych szczegółowej analizie wydatków z Pomocy technicznej dotyczyło kosztów realizacji zadań niezwiązanych bezpośrednio z realizacją RP Fundusz Młodzieżowy. W latach 2023-2024 NIW nie skorzystał z możliwości występowania do KPRM o środki na finansowanie Pomocy technicznej w transzach, adekwatnych do stanu realizacji zadań, wskutek czego dopuszczono do wielomiesięcznego przetrzymywania na nieprocentowanym koncie środków w łącznej wysokości 915,5 tys. zł.

Zauważyć jednak należy szereg działań naprawczych wdrożonych przez nową dyrekcję NIW-CRSO, przy czym w ocenie Najwyższej Izby Kontroli mogą one tylko częściowo zniwelować skutki nieprawidłowości, będących konsekwencją wadliwie przeprowadzonych konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024.

Decyzją Dyrektora NIW odstąpiono od podpisania umów z czterema organizacjami, a realizację zadań powierzono innym podmiotom z list rezerwowych, rozdzielając w ten sposób 3 250 tys. zł środków wolnych.

Pozytywnie należy ocenić wydanie decyzji o zwrocie przez czterech beneficjentów dotacji w łącznej wysokości 1 371 tys. zł oraz wszczęcie postępowań wobec dwóch kolejnych organizacji w sprawie zwrotu dotacji. Wprowadzono też zasady wyboru i funkcjonowania ekspertów zewnętrznych w postępowaniach konkursowych, wdrożono też rozwiązania mające na celu weryfikację kwalifikacji i doświadczeń ekspertów w zakresie oceny wniosków w konkretnych obszarach. Decyzją nowej Dyrekcji NIW-CRSO zakupiono i wdrożono też w 2024 r. oprogramowanie pozwalające na wychwycenie identycznych bądź zbliżonych ofert w konkursach organizowanych przez NIW. Wprowadzono też zmiany organizacyjne w Biurze Programów Tematycznych oraz utworzono Biuro Kontroli, przy czym obsada kadrowa w tych komórkach nadal jest niewystarczająca, w stosunku do powierzonych im zadań.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przeprowadzanie konkursów na realizację zadań publicznych dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033

Opis stanu faktycznego

1.1. W okresie objętym kontrolą NIW przeprowadził dwa otwarte konkursy ofert na realizację zadań publicznych dofinansowanych ze środków RP Fundusz Młodzieżowy, tj. Edycję 2022 i Edycję 2024. Konkursy te przeprowadzono na podstawie regulaminów opracowanych przez NIW i zatwierdzonych przez Radę NIW, w trybie art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego⁶, odpowiednio:

- uchwałą Nr 11/2022 z dnia 12 sierpnia 2022 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu konkursu w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033,
- uchwałą Nr 07/2023 z dnia 28 lipca 2023 r. w sprawie zatwierdzenia regulaminu konkursu w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2024.

Regulaminy zostały wcześniej pozytywnie zaopiniowane przez Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem⁷, uchwałami z dnia 1 sierpnia 2022 r. i 20 lipca 2023 r., na podstawie § 13 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 10 września 2019 r. w sprawie Rady Dialogu z Młodym

⁵ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 1618, dalej: *ustawa o NIW*.

⁷ Dalej: *RDzMP*.

Pokoleniem⁸ i art. 41¹ ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie⁹.

(akta kontroli str. 337-560)

Przyjęcie regulaminów Edycji 2022 i Edycji 2024 r. poprzedzone były konsultacjami społecznymi ogłoszonymi na stronie internetowej NIW¹⁰. I tak:

- do projektu regulaminu Edycji 2022 cztery organizacje przekazały 29 uwag, z których 16 uwzględniono (w tym jedną częściowo);
- do projektu regulaminu Edycji 2024, dwie organizacje zgłosiły siedem uwag, z których dwie uwzględniono¹¹.

Zgłoszone do projektu regulaminu Edycji 2022 uwagi miały charakter redakcyjny i dotyczyły głównie uściślenia stosownych pojęć i terminów.

W przypadku projektu regulaminu Edycji 2024 propozycje zmian, których nie uwzględniono, dotyczyły głównie: określenia maksymalnej kwoty alokacji środków na poszczególne województwa/regiony, zmniejszenia minimalnej wartości dotacji dla I kategorii kosztów, możliwości tworzenia młodzieżowych grup inicjatywnych, w skład których będą wchodziły osoby należące do samorządów uczniowskich z różnych szkół, obniżenia wieku osób tworzących młodzieżowe grupy inicjatywne. Uwzględniono natomiast uwagi dotyczące: doprecyzowania możliwości organizacji młodzieżowych ubiegania się o środki w ramach konkursów organizowanych przez operatorów oraz podwyższenia stawek godzinowych z 40 zł do 50 zł za prace administracyjne/pomocnicze i ze 130 zł do 150 zł za pracę specjalistów i ekspertów.

W regulaminie Edycji 2024 wprowadzono możliwość rozliczenia kosztów administracyjnych za pomocą ryczałtu – do 25% wartości dotacji, co przy braku konieczności planowania poszczególnych pozycji oraz dodaniu w regulaminie katalogu kosztów administracyjnych, zdaniem RDzMP, miało uelastyczyć rozliczanie projektów.

(akta kontroli str. 559-569)

Regulaminy Edycji 2022 i Edycji 2024 zawierały wszystkie informacje wymienione w art. 30 ust. 3 ustawy o NIW. Dodatkowo zawarto w nich postanowienia dotyczące zasad kontroli realizacji zadania oraz kwalifikowalności wydatków.

(akta kontroli str. 340-439, 442-547)

W regulaminach Edycji 2022 i Edycji 2024 określono trzy kryteria wyboru ofert: formalne, merytoryczne i strategiczne. Przy ocenie merytorycznej złożonych w konkursie wniosków uwzględniono wszystkie kryteria wymienione w art. 30 ust. 4 ustawy o NIW,¹² tj.:

- 1) adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację – 0-25 pkt;
- 2) jakość planu działań zawartych w ofercie i sposobu jego realizacji – 0-25 pkt;
- 3) wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. W tym także trwałość rezultatów działań zawartych w ofercie i jakość środków mających na celu upowszechnienie rezultatów – 0-20 pkt;
- 4) możliwość realizacji oferty przez oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów) – 0-20 pkt;

⁸ Dz. U. poz. 1743 ze zm.

⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm., dalej: *udpp*.

¹⁰ <https://niw.gov.pl/nasze-programy/fundusz-młodzieżowy/konsultacje-spoeczne/>

¹¹ Konsultacje prowadzono od 3 do 17 lipca 2023 r.

¹² Pkt. VII regulaminu Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz załącznik nr 4 Karta oceny merytorycznej.

5) zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta – 0-10 pkt.

Kryteria strategiczne określono dla zadań w Priorytecie 2 i 3, w związku z koniecznością zapewnienia realizacji celów szczegółowych Programu oraz bieżących polityk publicznych. Spełnianie tych kryteriów oznaczało przyznanie spełniającym je oferentom premii punktowej. W Edycji 2022 i Edycji 2024 kryteria strategiczne miały być stosowane w przypadku oferty realizowanej przez organizację:

- której roczny przychód za 2020 r. (Edycja 2022) i za 2022 r. (Edycja 2024) nie przekracza 100 tys. zł – 5 pkt (SK1);
- mającą siedzibę w miejscowości liczącej nie więcej niż 25 tys. mieszkańców – 5 pkt (SK2);
- mającą siedzibę w miejscowości liczącej powyżej 25 tys. mieszkańców, jednakże nie więcej niż 50 tys. mieszkańców – 3 pkt. (SK3).

Ponadto, w regulaminie Edycji 2022 r. jako kryterium strategiczne uznane było partnerstwo publiczno-społeczne z kuratorium oświaty lub publiczną placówką oświatową w rozumieniu ustawy prawo oświatowe – 3 pkt.

(akta kontroli str. 373-375, 474-476)

Uchwałą Rady Nr 25/2024 NIW-CRSO z dnia 21 października 2024 r. zatwierdzono zmiany w regulaminie konkursu organizowanego w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, Edycja 2024. Zmiany dokonano w części A. II. 3 – Zasady przyznawania dotacji Rozdział II. Priorytet 1 Aktywizacja młodzieży w samorządach 3. Środki na małe granty oraz na wsparcie realizacji lokalnych przedsięwzięć:

- na str. 20 zmieniono zdanie „Młodzież to grupa w wieku 15-29 lat” na „Młodzież to grupa osób w wieku 12-29 lat”;
- na str. 22 zmieniono zapisy dotyczące ubiegania się o mikrodotacje przez grupy nieformalne, poprzez wprowadzenie definicji grupy nieformalnej i Patrona (organizacji pozarządowej).

(akta kontroli str. uchwała 4458-4459)

Wyjaśniając przyczyny obniżenia dolnej granicy wieku grupy docelowej Programu FM z 15 do 12 lat, Dyrektor NIW podał, że: *przyczyną zmiany regulaminu edycji 2024 RP FM były przede wszystkim postulaty środowisk organizacji młodzieżowych oraz niektórych członków Rady NIW-CRSO, aby zmniejszyć granicę wieku uczestników mikroprojektów, które są realizowane głównie na rzecz młodzieżowych rad/samorządów uczniowskich. Postulat ten wynikał z naturalnej konieczności wsparcia rad młodzieżowych i niektórych samorządów szkolnych, w które są zaangażowane również osoby poniżej 15 roku życia. Wiele organizacji wskazywało na brak możliwości realizacji projektów ze względu na ograniczenie wiekowe, ponieważ wiele rad młodzieżowych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach zgodnie ze swoimi przepisami pozwala na zaangażowanie młodzieży poniżej 15 roku życia.*

W protokole z posiedzenia Rady NIW, na której NIW-CRSO z 21 października 2024 r., na którym omawiano i zaakceptowano powyższą zmianę regulaminu wskazano na okoliczności obniżenia wieku grupy docelowej Programu FM, jak wyżej. Na posiedzeniu tym Dyrektor NIW wskazał też, że druga zmiana w regulaminie polega na tym, że o przyznanie mikrodotacji na realizację projektu mogą ubiegać się grupy nieformalne samodzielnie lub z inną organizacją pozarządową, tzw. patronem.

(akta kontroli str. 1205-1212, 4460-4464)

Uchwałę Rady Nr 25/2024 NIW-CRSO z dnia 21 października 2024 r. opublikowano na stronie internetowej NIW w zakładce dotyczącej konkursu Edycji 2024 – Nabór wniosków.

(akta kontroli str. 4465-4468)

Sprawę obniżenia dolnego wieku grupy docelowej w Priorytecie 1 regulaminu konkursu Edycji 2024, bez uprzedniej zmiany Programu FM, przedstawiono szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

1.2. Konkurs Edycji 2022 ogłoszono 18 sierpnia 2022 r., a Edycji 2024 r. 3 sierpnia 2023 r., ustalając termin składania ofert odpowiednio na: 12 września 2022 r. (godz. 16⁰⁰) i 25 września 2023 r. (godz. 14⁰⁰), tj. w terminie nie krótszym niż 21 dni od dnia ukazania się ostatniego ogłoszenia (25 i 53 dni), czym spełniono wymogi art. 13 ust. 1 udpp.

Ogłoszenia o konkursie Edycji 2022 i Edycji 2024, zawierały wszystkie informacje wymienione w art. 13 ust. 2 udpp, tj.:

- 1) informacje o rodzaju zadania: jedynie działania mieszczące się w nieodpłatnej lub odpłatnej działalności pożytku publicznego (w granicach limitów określonych w art. 9 udpp), środki Programu nie mogą być wydatkowane na działalność gospodarczą;
- 2) rodzaje zadań objętych dofinansowaniem: Priorytet 1. *Aktywizacja młodzieży w samorządach* (Ścieżka 1. *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych*, Ścieżka 2. *Aktywizacja samorządów uczniowskich i studenckich*), Priorytet 2. *Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym*, Priorytet 3. *Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych*;
- 3) wysokość środków publicznych przeznaczonych na realizację Programu: Edycja 2022 – 30 mln zł (10 mln zł w 2022 r. i 20 mln zł w 2023 r.) oraz Edycja 2024 – 47 mln zł (20 mln zł w 2024 r., 20 mln zł w 2025 r. i 7 mln zł w 2026 r.);
- 4) zasady przyznawania dotacji: wysokość wnioskowanej dotacji w poszczególnych latach dla każdego z priorytetów, szczegółowe zasady przyznawania dotacji, w tym oceny merytorycznej wniosków;
- 5) terminy i warunki realizacji zadania:
  - Edycja 2022 – od 1 sierpnia 2022 r. do 31 grudnia 2023 r., z zastrzeżeniem, że w związku z faktem iż rozstrzygnięcie konkursu planowane jest do 31 października 2022 r., wszystkie koszty poniesione w terminie realizacji zadania publicznego, w przypadku nieprzyznania dofinansowania nie zostaną oferentowi zwrócone;
  - Edycja 2024 – od 1 stycznia 2024 do 31 grudnia 2026 r. w Priorytecie 1, od 1 stycznia 2024 r. do 31 grudnia 2025 r. w Priorytetach 2 i 3. Po zakończeniu realizacji zadań w Priorytecie 1 przewidziano możliwość podjęcia przez dyrektora NIW decyzji o przedłużeniu realizacji wybranych zadań na warunkach ustalonych w niniejszym konkursie o kolejny okres wynoszący od 1 do 4 lat, pod warunkiem uzyskania przez NIW środków finansowych z budżetu państwa na kontynuację realizacji Programu oraz braku zastrzeżeń co do jakości realizacji zadania w okresie jego realizacji;
- 6) zasady składania ofert: uprawniony podmiot mógł złożyć dwie oferty – jedną w Priorytecie 1 oraz jedną w Priorytecie 2 lub 3;
- 7) termin składania ofert;
- 8) tryb i kryteria stosowane przy wyborze ofert oraz informacje o terminie wyboru ofert: wnioski miały być składane przez Generator Ofert w Systemie Obsługi Dotacji¹³, po czym podlegały ocenie formalnej i merytorycznej. Lista

---

¹³ Dalej: SOD.

projektów przeznaczonych do dofinansowania w Edycji 2022 miała zostać ogłoszona do 30 listopada 2022 r., a w Edycji 2024 do 30 listopada 2023 r.;

9) informacje o zrealizowanych w roku ogłoszenia otwartego konkursu ofert i w roku poprzednim zadania publiczne tego samego rodzaju. Edycja 2022 – pierwsza edycja konkursu, więc zadań takich nie realizowano. Edycja 2024 – w edycji 2022 w ramach rezerwy celowej budżetu państwa przeznaczonej na Program dofinansowano 140 projektów na kwotę ok. 28 791 983,23 zł.

W ogłoszeniach zawarto też informacje o uruchomieniu dla oferentów infolinii. Ogłoszenia o konkursie ofert w Edycji 2022 i Edycji 2024, stosownie do wymogów art. 13 ust. 3 udpp, zamieszczono na stronie internetowej NIW / Biuletynie Informacji Publicznej. Nie skorzystano z możliwości zamieszczenia ogłoszenia o konkursach w dzienniku lub tygodniku o zasięgu ogólnopolskim, regionalnym lub lokalnym (art. 13 ust. 4 udpp).

(akta kontroli str. 570-587)

W dniu 12 września 2022 r., tj. w ostatnim dniu na złożenie ofert w konkursie Edycji 2022, NIW opublikował ogłoszenie o wydłużeniu terminu naboru wniosków o jeden dzień do 13 września 2022 r. (godz. 16⁰⁰). Wskazano, że termin naboru wniosków wydłużono ze względu na uzasadnione prośby organizacji pozarządowych, uwzględniając też termin wakacyjny. Poinformowano, że w przypadku oferty, która została złożona w SOD, istnieje możliwość jej samodzielnego wycofania do edycji i uzupełnienia.

(akta kontroli str. 588-595)

Dyrektor NIW wyjaśnił, że nie jest mu znany konkretny podmiot, który wnioskował o wydłużenie terminu składania ofert w konkursie FM w edycji 2022. Obecnie nie jest w stanie odnaleźć żadnej innej dokumentacji/pism/wniosków w tym względzie.

(akta kontroli str. 1968-1972)

Były Dyrektor NIW, który podjął decyzję o przedłużeniu terminu na składanie ofert w Edycji 2022 zeznał: *Nie pamiętam*.

(akta kontroli str. 7173-7185)

Zgodnie z danymi z SOD, w ramach Edycji 2022 wpłynęły 342 oferty, w tym: 66 w terminie przedłużonym (od godz. 16⁰¹ 12 września 2022 r. do godz. 16⁰⁰ 13 września 2023 r.). Spośród 66 ofert złożonych w dodatkowym czasie 30 zostało zakwalifikowanych w konkursie, w tym: trzy w ramach Priorytetu 1 i 27 w ramach Priorytetu 2-3.

(akta kontroli str. 6970-7001)

1.3. Stosownie do wymogów art. 15 ust. 2j udpp wyniki konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 ogłoszono na stronie internetowej NIW, odpowiednio: 17 listopada 2022 r. i 24 listopada 2023 r.

(akta kontroli str. 574-587, 596-606)

1.3.1. W konkursie Edycji 2022 złożono łącznie 342 oferty, przy czym jedna wg NIW-CRSO nie spełniała wymogów formalnych¹⁴.

(akta kontroli str. 607-615)

Dofinansowanie uzyskało 140 ofert, w tym: w ramach Priorytetu 1 – 12 ofert, Priorytetu 2-3 - 128 ofert. W ogłoszeniu wskazano, że z organizacjami, których wnioski zostały przeznaczone do dofinansowania, skontaktują się przedstawiciele NIW w celu przekazania informacji o przyznanej dotacji, a karty

---

¹⁴ Oferta wspólna złożona wraz z podmiotem nieuprawnionym do udziału w konkursie.

ocen złożonych ofert zostaną udostępnione w ciągu 60 dni poprzez SOD. W ogłoszeniu opublikowano pliki zawierające:

- oferty zakwalifikowane do realizacji (12), oferty rezerwowe (40), oferty odrzucone (2), Priorytet 1;
- oferty zakwalifikowane do realizacji (128), oferty rezerwowe (147), oferty odrzucone (11), Priorytety 2-3,
- listę ekspertów oceniających oferty (38).

(akta kontroli str. 596-606, 625)

Listy wniosków kwalifikujących się do dofinansowania w ramach trzech priorytetów Edycji 2022 oraz listy wniosków rezerwowych i ocenionych negatywnie podpisał P.J. – ówczesny zastępca Dyrektora NIW.

(akta kontroli str. 616-624)

W wyniku konkursu zawarto 140 umów, z czego: 12 w ramach Priorytetu 1, 70 - Priorytetu 2 i 58 - Priorytetu 3.

(akta kontroli str. 172-244)

Wysokość środków przekazanych przez NIW na realizację Edycji 2022, w latach 2022-2023 wskazano szczegółowo w pkt. 3.1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

1.3.2. W konkursie Edycji 2024 złożono łącznie 290 ofert i wszystkie w ocenie NIW-CRSO spełniały wymogi formalne.

(akta kontroli str. 626-651)

Do dofinansowania zakwalifikowano 137 ofert, w tym: w ramach Priorytetu 1 - 17 ofert, Priorytetu 2 i Priorytetu 3 - 120 ofert. W ogłoszeniu wskazano, że z organizacjami, których wnioski zostały przeznaczone do dofinansowania, na początku grudnia (2023 r.) skontaktują się przedstawiciele NIW w celu przekazania informacji o przyznanej dotacji, a karty ocen złożonych ofert zostaną udostępnione w ciągu 30 dni poprzez SOD. W ogłoszeniu opublikowano pliki zawierające:

- oferty zakwalifikowane do realizacji (17), oferty rezerwowe (17), oferty odrzucone (2), Priorytet 1;
- oferty zakwalifikowane do realizacji (120), oferty rezerwowe (95), oferty odrzucone (39), Priorytety 2-3,

(akta kontroli str. 597, 652-669)

Listy wniosków kwalifikujących się do dofinansowania w ramach trzech priorytetów Edycji 2024 oraz listy wniosków rezerwowych i ocenionych negatywnie podpisała ówczesna kierownik Biura Programów Tematycznych NIW¹⁵.

(akta kontroli str. 670-687)

Zgodnie z regulaminem konkursu Edycja 2024, część IX „Dofinansowanie oferty i realizacja zadania publicznego” - pkt. 1 „zawarcie umowy” - umowa może nie zostać podpisana z Wnioskodawcą, jeśli „Oferent nie złożył sprawozdania z realizacji zadania publicznego dofinansowanego z programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego realizowanych na podstawie art. 23 ustawy NIW za lata poprzednie lub sprawozdanie to nie zostało zaakceptowane przez Zleceniodawcę”.

(akta kontroli str. 442-547)

Po ogłoszeniu wyników oceny merytorycznej i rozstrzygnięciu konkursu NIW skorzystał z możliwości odstąpienia od podpisania umów na realizację pięciu zadań publicznych z czterema podmiotami, tj.:

- 1) Fundacja Sileas – Priorytet 1 oferta nr 60663: *Wsparcie tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich* za 650 000 zł,

---

¹⁵ Dalej: *BPT NIW*.

ocena merytoryczna wniosku 97 pkt. oraz Priorytet 3 oferta nr 60712 *Razem dla młodzieży* za 214 016,08 zł, ocena merytoryczna wniosku 94,5 pkt.

Fundacja nie przedstawiła wyjaśnień do sprawozdania końcowego z Edycji 2022 złożonego 20 marca 2024 r. W konsekwencji NIW rozwiązał też z Fundacją umowę nr 4/FMP1/2022 z 7 grudnia 2022 r. i zobowiązał ją do zwrotu dotacji, co przedstawiono szczegółowo w pkt 2.4.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- 2) Fundacja Wspierania Współpracy Środowiska Naukowego z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Work & Science – Priorytet 1 oferta nr 59869: *Projekt Przyszłość* za 1 800 000 zł, ocena merytoryczna wniosku 97,5 pkt.

Podstawą odstąpienia od podpisania umowy było zawarcie w ofercie przez Fundację nieprawdziwej informacji na temat doświadczenia. Fundacja została wpisana do KRS 26 stycznia 2023 r., a ofertę w edycji 2024 złożyła 25 września 2023 r. Organizacja nigdy wcześniej nie realizowała żadnego projektu, nie posiadała pracowników, wolontariuszy, żadnego budżetu, ani doświadczenia w działaniu w woj. małopolskim. Siedziba Fundacji znajduje się w Warszawie, podczas gdy zadania Operatora miała wykonywać na terenie województwa lubelskiego.

- 3) Fundacja Zdrowe Miasto – Priorytet 1 oferta nr 59344 *Samorząd Młodzieżowy = samorząd dorośli* za 850 000 zł, ocena merytoryczna wniosku 97 pkt.

Podstawą odstąpienia od podpisania umowy było złożenie wniosku niezgodnego z regulaminem Edycji 2024, gdyż zaplanowane działania nie wypełniały jego założeń. Wnioskodawca zaplanował przyznanie minigrantów w ramach Ścieżki 1 jedynie w latach 2024 i 2025, a Ścieżki 2 tylko w latach 2025 i 2026, co oznaczało że w 2024 r. nie zostaną rozdane żadne mikrodotacje dla samorządów studenckich i szkolnych, a w 2026 r. dla rad młodzieżowych.

- 4) Fundacja *Ius et Civis* – Priorytet 3 oferta nr 59610 *Młodzieżowa Akademia Liderów Ius et Civis* za 184 131,08 zł, ocena merytoryczna wniosku 93 pkt.

Umowy na realizację zadania publicznego nie zawarto ze względu na złożenie nieprawidłowego oświadczenia w ofercie dotyczącego sytuacji finansowej Fundacji. Na etapie negocjacji umowy, po uzyskaniu

sprawozdania finansowego Fundacji za 2022 r. stwierdzono, że dane te nie były zgodne z ofertą.

(akta kontroli str. 1300-1316, 1973-1976)

Ponadto dwa podmioty, których oferty zakwalifikowano w Edycji 2024 zrezygnowały z podpisania umowy z NIW, tj.:

- Stowarzyszenie Kobiety w Centrum – Priorytet 2 oferta nr 59725 *Akademia MLiL* za 214 016,08 zł, ocena merytoryczna wniosku 104,5 pkt.;
- Fundacja Instytut Gospodarki i Finansów – Priorytet 3 oferta nr 60243 *Wzmocnienie zdolności instytucjonalnych organizacji studenckich w Polsce* za 214 016,08 zł, ocena merytoryczna wniosku 97 pkt.

(akta kontroli str. 1300-1316).

W związku z niepodpisaniem umów na realizację ww. zadań publicznych, Dyrektor NIW trzykrotnie podejmował decyzje o uwolnieniu środków Edycji 2024, co szczegółowo opisano w pkt 1.8. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 616, 619-620, 670, 673-678)

1.4. Zgodnie z regulaminami konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024, do wyboru projektów stosowane były te same kryteria: formalne, merytoryczne i strategiczne¹⁶.

Ocena formalna dotyczyła weryfikacji ofert pod względem dwóch kryteriów:

- wypełnienie i złożenie oferty on-line za pomocą systemu SOD¹⁷ dostępnego na stronie internetowej <https://generator.niw.gov.pl> w terminie wskazanym w ogłoszeniu o konkursie,
- złożenie oferty przez uprawniony podmiot.

Ocena przeprowadzana była w obu edycjach Programu przez pięciu pracowników BPT NIW, w przydzielonej ilości na jednego pracownika od 62 do 71 wniosków w Edycji 2022 oraz od 56 do 60 w Edycji 2024.

(akta kontroli str. 373-375,474-479, 1719-1720)

W wyniku oceny formalnej oferta mogła zostać zakwalifikowana do oceny merytorycznej – w przypadku łącznego spełnienia obu kryteriów formalnych lub odrzucona, jeśli nie spełniała któregoś z kryteriów.

W Edycji 2022 NIW uznał, że jeden podmiot nie spełniał kryteriów formalnych¹⁸, a w Edycji 2024 uznano, że wszystkie wnioski spełniały te wymogi. Oferent który nie spełniał wymogu formalnego w Edycji 2022, nie złożył odwołania do Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego¹⁹.

(akta kontroli str. 376-378, 477-479,1699-1700, 4441-4442, 4447-4457)

Dyrektor NIW wyjaśnił m.in., że (...) *Z uwagi na fakt, że System Obsługi Dotacji automatycznie weryfikował datę i godzinę złożenia oferty pracownicy NIW-CRSO oceniali wnioski formalnie jedynie w kryterium drugim, tj. czy oferta została złożona przez uprawniony podmiot – weryfikacja następowała poprzez analizę formy prawnej podmiotu. Informacje dotyczące formy prawnej znajdowały się w treści wniosków.*

¹⁶ Ocena strategiczna dotyczyła tylko Priorytetów 2 oraz 3.

¹⁷ System Obsługi Dotacji.

¹⁸ Powodem odrzucenia wniosku pod względem formalnym było złożenie wniosku wspólnie z podmiotem nieuprawnionym.

¹⁹ Zgodnie z regulaminem konkursu, oferentowi przysługiwała możliwość złożenia odwołania do Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, w terminie 3 dni roboczych od daty otrzymania wyników oceny formalnej, za pośrednictwem NIW. Przyczyną odwołania mogło być jedynie wynikające z błędu odrzucenie oferty, z powodu niespełnienia kryterium drugiego oceny formalnej, tj. złożenie oferty przez uprawniony podmiot.

(akta kontroli str. 1699-1700)

Ocena merytoryczna odbywała się za pośrednictwem SOD i była zapisywana w karcie oceny, której wzór określał załącznik do regulaminu danego konkursu. Oferta była oceniana odrębnie przez dwóch ekspertów. W przypadku różnicy ocen obu ekspertów przekraczającej 30 punktów oraz gdy co najmniej jedna z ocen była wyższa niż 59 punktów (w tym otrzymała minimum 12,5 punktów w kryterium merytorycznym nr 1), wniosek kierowany był do oceny trzeciego eksperta.

W przypadku obu edycji konkursu RP Fundusz Młodzieżowy, wnioski miały być oceniane na podstawie kryteriów wskazanych już w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1701-1703)

Regulaminy konkursów obu edycji Programu nie zakładały możliwości odwołania się oferenta od wyników oceny merytorycznej.

Zgodnie z art. 15 ust. 2i udpp każdy oferent, w terminie 30 dni od dnia ogłoszenia wyników konkursu, mógł żądać uzasadnienia wyboru lub odrzucenia oferty.

Dyrektor NIW wyjaśnił m.in., że: *W sprawie próśb o uzasadnienie wyboru lub odrzucenia oferty obecnie nie dysponuję informacjami, żeby takie wnioski wpłynęły. W edycji 2024 wpłynęły dwa pisma dotyczące ponownego rozpatrzenia i przyznania dotacji ze względu na potrzeby organizacji (Stowarzyszenie Współpracy Studentów oraz Klub Uczelniany AZS Uniwersytetu Jana Długosza w Częstochowie). Na obydwie pisma odpowiedziano odmownie powołując się na ostateczność wyników konkursu i brak możliwości odwołania się.*

Organizacjom, które złożyły oferty, po ogłoszeniu wyników Konkursu, udostępniono za pomocą SOD, karty oceny merytorycznej²⁰.

(akta kontroli str. 4485, 4490-4494)

Spełnianie kryteriów strategicznych oznaczało przyznanie spełniającym je ofertom dodatkowych punktów, przedstawionych już w pkt 1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Spełnienie kryteriów strategicznych nie było obowiązkowe do zakwalifikowani wniosku do dofinansowania.

W przypadku wniosków wspólnych, kryteria strategiczne uznawano za spełnione tylko wówczas, gdy wszyscy wnioskodawcy je spełniali.

(akta kontroli str.374-375, 476)

Dyrektor NIW wyjaśnił m.in., że: (...) *Z dokumentacji oraz analizy systemu obsługi dotacji wynika, że eksperci dokonywali oceny strategicznej w zakresie jednego kryterium w edycji 2022 konkursu Fundusz Młodzieżowy. Dotyczy to kryterium pt. „Partnerstwo publiczno-społeczne z kuratorium oświaty lub publiczną placówką oświatową w rozumieniu ustawy prawo oświatowe”. Ocena posiadała wymiar odpowiedzi: TAK/NIE. Nie dokonywali natomiast oceny strategicznej w kryteriach dotyczących lokalizacji siedziby (wielkości miejscowości) oraz przychodu organizacji - w obu edycjach konkursach Funduszu Młodzieżowego.(...) nie jestem w stanie odpowiedzieć jednoznacznie na pytanie jak przebiegała weryfikacja oceny strategicznej w konkursach. Dysponuję jedynie roboczymi dokumentami z edycji konkursu 2024, które wskazują na to, że prawdopodobnie ocena strategiczna był zautomatyzowana za pomocą algorytmu w arkuszu excel (...) Jest to dość trafny*

²⁰ Karty oceny merytorycznej zostały udostępnione w następujących terminach: edycja 2022 – 22 grudnia 2022 r.; edycja 2024 – 20 grudnia 2023 r. oraz 1 stycznia 2024 r.

sposób automatyzacji oceny, która wynika z klarownych, twardych a nie arbitralnych danych. Nadawanie przez ekspertów punktacji za wielkość miast lub przychód mogłoby skutkować wieloma pomyłkami. Nie jestem jednak obecnie w stanie określić, czy i w jaki sposób pracownicy je weryfikowali.

Jednocześnie należy wskazać, że praktyka robocza NIW-CRSO w wypadku ocen strategicznych rzeczywiście często polega na dodatkowej weryfikacji przez pracowników. W przypadku sprawdzania dochodu Wnioskodawcy dodatkowym weryfikatorem tego kryterium jest dokument sprawozdania finansowego, który jest okazywany przez organizację przed podpisaniem umowy. Brak tego dokumentu lub okazanie danych finansowych, które negowałyby przyznane punkty strategiczne mogą spowodować zmianę w rankingu, a także brak podpisania umowy ze strony NIW-CRSO.

(akta kontroli str.1862-1863)

1.4.1. W wyniku szczegółowej analizy 22 wniosków zakwalifikowanych do realizacji zadań w ramach Edycji 2022 (Priorytet 1 - 12 i Priorytet 2-3 - 10) stwierdzono, że 19 zostało złożonych przez podmioty do których adresowany był Program, tj.: przez organizacje pozarządowe, których statuty zawierały postanowienia wskazujące, iż prowadzą działania skierowane do młodzieży lub też mogą udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert. Pozostałe trzy rozpatrzone w NIW wnioski złożyły podmioty niespełniające tych kryteriów, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 1929-1940)

W konkursie Edycji 2022 wzięły udział organizacje, które powstały po ogłoszeniu naboru wniosków, tj. po 18 sierpnia 2022 r. I tak:

- a) 12 września 2022 r. Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu złożyło ofertę na realizację zadania w Priorytecie 2 pn. *Konferencje Nowa Generacja Społecznej Odpowiedzialności* (50461) za 249 600 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której eksperci ocenili ją na 97 i 91 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryterium strategicznego KS1 oferta uzyskała łącznie 99 pkt. Następnie, 7 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem zawarto umowę 67/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 200 zł.

Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu, ul. Łowicka 24C, 05-120 Legionowo, wpisano do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez Starostę Legionowskiego pod. poz. 75 – 24 sierpnia 2022 r., tj. 6 dni po ogłoszeniu naboru wniosków. Celem Stowarzyszenia było podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, propagowanie wiedzy historycznej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości patriotycznej, obywatelskiej i kulturowej, działalność na rzecz aktywizacji środowisk młodzieżowych oraz szeroko pojęta dobroczynność. Prezesem Stowarzyszenia, zgodnie z dokumentacją załączoną do umowy, był K.K.

W pkt. 4 karty oceny merytorycznej oferty²¹ ekspert M.P. wskazał m.in., że *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną*, a ekspert M.N., że *Oceniając potencjał organizacyjny warto zwrócić uwagę zwłaszcza na fakt, iż wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie rozliczania i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych*.

²¹ Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów).

(akta kontroli str. 76-80, 1912-1918, 1929-1940, 4694-4743, 6976)

Zeznania eksperta M.P. w sprawie oceny ww. wniosku zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

- b) 12 września 2022 r. Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja złożyło ofertę na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. *Patriotyczne spotkania i warsztaty* (50499) za 250 000 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której eksperci ocenili ją na 99 i 92,5 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryterium strategicznego KS1 oferta uzyskała łącznie 100,75 pkt. Następnie, 2 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem zawarto umowę 3/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 500 zł.

Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja, ul. Łowicka 24C, 05-120 Legionowo, wpisano do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez Starostę Legionowskiego pod. poz. 76 – 24 sierpnia 2022 r., tj. 6 dni po ogłoszeniu naboru wniosków. Celem Stowarzyszenia było Budowanie dialogu międzypokoleniowego na rzecz krzewienia wśród młodzieży i ogółu społeczeństwa tradycji narodowej, propagowanie wiedzy historycznej, pielęgnowanie polskości, rozwój świadomości patriotycznej, obywatelskiej i kulturowej oraz szeroko pojęta dobroczynności.

W pkt. 4 karty oceny merytorycznej oferty eksperci M.M. i K.S. nie odnieśli się do doświadczenia Oferenta w realizacji działań na rzecz młodzieży. Wskazano na doświadczenia członków organizacji, a zwłaszcza jej prezesa. Prezesem Stowarzyszenia była M.K.

(akta kontroli str. 76-80, 1912-1918, 1926-1940, 6976)

W odpowiedzi na pytanie - Dlaczego w pkt 4 karty oceny merytorycznej wniosku Stowarzyszenia Nowoczesność i Tradycja na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. *Patriotyczne spotkania i warsztaty* (50499) za 250 000 zł, nie odniósł się Pan do doświadczenia Oferenta w realizacji działań na rzecz młodzieży, ekspert K.S. zeznał, że: *Wnioskodawca wskazał na doświadczenie swoich członków w organizacji podobnych działań, objętych wnioskiem. To moim zdaniem było wystarczające do tego, żeby zrealizować przez Niego ofertę. Ocenilem to na podstawie wniosku, czyli tego, co podał Oferent. Ja nie jestem w stanie zweryfikować tego, czy faktycznie dane osoby realizowały działania, które opisano we wniosku.*

(akta kontroli str. 7095-7103)

- c) 12 września 2022 r. Fundacja im. Janiny Lewandowskiej złożyła ofertę na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. *Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych na Dolnym Śląsku za pomocą Funduszu Młodzieżowego* (49850) za 250 000 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której eksperci ocenili ją na 98 i 100 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryterium strategicznego KS1 oferta uzyskała łącznie 99 pkt. Następnie, 12 grudnia 2022 r. z Fundacją zawarto umowę 112/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 500 zł.

Fundacja im. Janiny Lewandowskiej, ul. Wielka 29/9, 53-338 Wrocław, wpisano do rejestru stowarzyszeń KRS pod nr 0000986805 – 19 sierpnia 2022 r., tj. jeden dzień po ogłoszeniu naboru wniosków. Wśród celów Fundacji wskazano m.in. samorozwój oraz kształcenie młodego pokolenia; projekty społeczne i obywatelskie – debaty, kampanie społeczne oraz rozważenie głosu młodego pokolenia.

W pkt. 4 karty oceny merytorycznej oferty ekspert M.P. wskazał m.in., że *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną*, a ekspert M.M-R. nie odniosła się do doświadczenia oferenta, wskazując, że *organizacja posiada potencjał techniczny, ekonomiczny, zasobów ludzkich w stopniu bardzo wysokim*.

(akta kontroli str. 76-80, 1920-1925, 1929-1940, 1956-1961, 6983)

W odpowiedzi na pytanie – Dlaczego w pkt 4 karty oceny merytorycznej wniosku Fundacja im. Janiny Lewandowskiej ofertę na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych na Dolnym Śląsku za pomocą Funduszu Młodzieżowego (49850) za 250 000 zł, wskazał Pan m.in., że Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną, skoro Fundacja im. Janiny Lewandowskiej, ul. Wielka 29/9, 53-338 Wrocław, wpisano do rejestru stowarzyszeń KRS pod nr 0000986805 – 19 sierpnia 2022 r., tj. jeden dzień po ogłoszeniu naboru wniosków, ekspert M.P. zeznał: *Ciężko się odnieść z perspektywy czasu do oceny, którą się zrobiło trzy lata temu, natomiast trzeba wziąć pod uwagę, że fundacje i stowarzyszenia to osoby prawne i do realizacji zadań potrzebują ludzi, którzy będą je wykonywać i posiadają jakieś doświadczenie życiowe*.

(akta kontroli str. 7003-7008)

1.4.2. W wyniku szczegółowej analizy 26 wniosków zakwalifikowanych do realizacji zadań w ramach Edycji 2024 (Priorytet 1 - 16 i Priorytet 2-3 - 10)²² stwierdzono, że 25 zostało złożonych przez podmioty do których adresowany był Program, tj.: przez organizacje pozarządowe, których statuty zawierały postanowienia wskazujące, iż prowadzą działania skierowane do młodzieży lub też mogą udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert. Jeden wniosek pozytywnie rozpatrzony w NIW był złożony przez podmiot niespełniający tych kryteriów, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1941-1947)

1.4.3. Oceny merytorycznej wniosków dokonywali eksperci zewnętrzni, znajdujący się w *Bazie Ekspertów NIW-CRSO*, do której nabór prowadzony był w trybie ciągłym.

Osoby, które chciały zostać ekspertami NIW, musiały spełniać dwa kryteria formalne, tj. posiadać co najmniej wyższe wykształcenie oraz posiadać co najmniej 3-letnie doświadczenie w zakresie problematyki związanej z działalnością podmiotów uprawnionych do składania wniosków/ofert, tj. podmiotów określonych w art. 3 ust. 2 oraz ust. 3 pkt 1- 4 udpp²³.

Ekspert miał spełniać również kryterium merytoryczne, jakim było doświadczenie w działalności w organizacji pozarządowej, a dodatkowym atutem było posiadanie doświadczenia w dokonywaniu oceny wniosków lub ofert składanych w ramach programów finansowanych ze środków publicznych.

²² W tym w ramach Priorytetu 1 - oferta Fundacji Wspierania Współpracy Środowiska Naukowego z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Work & Science. W tym przypadku NIW odstąpił od podpisania umowy.

²³ Strona wygenerowana za pomocą <https://web.archive.org/web/20220127181525/https://niw.gov.pl/o-niw/kariera/eksperci/kandydaci-na-ekspertow/> ze stanem na 27 stycznia 2022 r. w dniu 14 marca 2025 r.

Komplet dokumentacji zgłoszeniowej eksperta stanowił: kwestionariusz osobowy, oświadczenie o niekaralności, informacja dotycząca przetwarzania danych osobowych przez NIW, które kandydat miał w pierwszej kolejności wypełnić elektronicznie i wysłać na podany adres mailowy²⁴, a następnie w przypadku zakwalifikowania się do grona ekspertów, dokumenty dostarczyć do NIW podpisane. Nieprzekazanie ww. kompletu dokumentów miało skutkować niepodpisaniem umowy z ekspertem oraz uniemożliwieniem przystąpienia do oceny merytorycznej ofert.

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: (...)W ramach konkursów Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022 – 2033 korzystano z Bazy Ekspertów NIW – CRSO. Na dzień 6 maja 2024 r. w Bazie Ekspertów NIW – CRSO było 854 ekspertów. NIW – CRSO nie posiada danych historycznych, ile osób znajdowało się w Bazie Ekspertów w 2022 r.

(akta kontroli str. 1703-1704, 1866-1877)

Zgodnie z regulaminami konkursu obu edycji, ocena złożonych wniosków miała być dokonywana przez ekspertów zewnętrznych, wybieranych losowo z bazy NIW-CRSO. Regulaminy zakładały również, że ekspertem zewnętrznym mogła być osoba, której wiedza i doświadczenie zawodowe odpowiadają zakresowi merytorycznemu konkursu, a zarazem dawała rękojmię dokonywania prawidłowej oceny merytorycznej ofert, a także posiadała doświadczenie w pracy lub współpracy z sektorem pozarządowym. Przed rozpoczęciem oceny, każdy ekspert zewnętrzny miał złożyć deklarację bezstronności.²⁵

(akta kontroli str. 340-439, 442-547)

Dyrektor NIW wyjaśnił m.in., że zgodnie z obowiązującymi w okresie od 19 października 2018 r. do 18 czerwca 2024 r. w NIW-CRSO praktykami naboru ekspertów, osoby zainteresowane oceną merytoryczną wniosków zobligowane były do złożenia kwestionariusza osobowego zawierającego m.in. informację dotyczące preferowanych obszarów tematycznych ocenianych wniosków. Obszary te odpowiadały programom, dla których Instytucją Zarządzającą był NIW-CRSO. Dyrektor dodał, że w trakcie realizacji kolejnych programów, lista ta była rozszerzana o kolejne obszary tematyczne. Zdaniem Dyrektora, informacja o możliwości oceny w obszarze Fundusz Młodzieżowy, pojawiła się w kwestionariuszach osobowych w III kwartale 2022 r.²⁶ Dyrektor wyjaśnił również, że na dzień 6 maja 2024 r. w Bazie Ekspertów NIW-CRSO było 19 ekspertów deklarujących chęć oceny w ramach RP Fundusz Młodzieżowy.

(akta kontroli str. 1704)

Wnioski konkursowe obu edycji, oceniało łącznie 59 ekspertów²⁷. Szczegółowe badanie przedłożonych przez NIW 58 kwestionariuszy osobowych ekspertów wykazało, że Instytut nie posiadał ich aktualnych wersji i tylko 14 z nich zawierało obszar tematyczny *Fundusz Młodzieżowy*. W dziewięciu przypadkach, eksperci zaznaczyli go jako preferowany do oceny. Pozostałe 44 kwestionariuszy złożono na wzorach, które nie zawierały ww. obszaru tematycznego²⁸.

31 kwestionariuszy miało formę papierową, a 27 – elektroniczną²⁹. W przypadku

²⁴ eksperci@niv.gov.pl

²⁵ Załącznik nr 1 do umowy.

²⁶ Data została ustalona przez NIW, na podstawie analizy kwestionariuszy osobowych dostępnych w wersji elektronicznej w NIW - CRSO.

²⁷ W każdej z edycji, wnioski oceniało po 37 ekspertów. 15 ekspertów oceniało je, w obu edycjach Konkursu.

²⁸ W zakresie jednego eksperta, przedłożono kwestionariusz na wzorze Programu FIO.

²⁹ Z 31 kwestionariuszy wersji papierowej, jeden był podpisany przez eksperta, ale nie posiadał daty ani potwierdzenia wpływu do NIW CRSO. Wersje elektroniczne, nie były podpisane.

jednego eksperta, NIW nie posiadał ani podpisanej ani roboczej wersji kwestionariusza³⁰.

Szerzej zagadnienie to przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego*.

(akta kontroli str.1872-1874, 4508-4513, 7209)

Do dnia 20 czerwca 2024 r., NIW nie posiadał procedur wyboru ekspertów do oceny merytorycznej oraz ich przydziału do oceny poszczególnych wniosków.

Z przedłożonej przez NIW dokumentacji wynikało, że kierownicy BPT NIW³¹ przedstawili Dyrektorowi NIW propozycje ekspertów rekomendowanych do udziału w ocenie wniosków złożonych w ramach konkursu³², wraz z notatkami wskazującymi, że rekomendowane osoby posiadają praktyczne doświadczenie w działalności pozarządowej oraz wiedzę w zakresie problematyki młodzieżowej. Zarówno rekomendacja do Edycji 2022, jak i Edycji 2024, zostały przez ówczesnego Dyrektora NIW zatwierdzone.

(akta kontroli str. 1806-1816, 1845)

Sposób wyboru ekspertów w odniesieniu do wymogów regulaminów konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz transparentność procesu ich wyboru oraz przydziału do oceny poszczególnych wniosków, przedstawiono szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego*.

Dyrektor NIW wyjaśnił m.in., że (...)W przypadku ww. konkursów NIW-CRSO nie posiadał procedur określających sposób wyboru ekspertów do oceny w ramach poszczególnych konkursów oraz zasad przydziału ekspertów do oceny konkretnych ofert. Brak procedur związanych z wyborem ekspertów, niejasne zasady przydzielania ekspertów do poszczególnych wniosków, były jednym z głównych problemów konkursów NIW. Analiza ekspertów, którzy przydzielani byli do oceny wniosków, była jednym z głównym motywatorów do wprowadzenia transparentnych procedur konkursowych w Instytucie. Dotychczasowe konkursy Funduszy oceniam jako skrajnie upolitycznianie biorąc pod uwagę sposób angażowania ekspertów.(...)

Dyrektor wyjaśnił również m.in., że(...)w przypadku konkursu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033, edycja 2022 NIW-CRSO nie posiada informacji oraz dokumentów opisujących, w jaki sposób przebiegała procedura wyboru ekspertów z Bazy ekspertów NIW - CRSO do oceny w konkursie i zasady przydziału ekspertów do oceny konkretnych wniosków. W przypadku ekspertów oceniających wnioski NIW – CRSO dysponuje jedynie listą ekspertów zewnętrznych rekomendowanych do oceny wniosków w konkursie, która została podpisana przez pracownika i kierownika BPT i zatwierdzona przez Dyrektora NIW – CRSO w dniu 9 września 2022 r. Do oceny zostało rekomendowanych 39 ekspertów.

W przypadku konkursu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022 – 2033, edycja 2024 kierownik Biura Programów Tematycznych przekazał listę ekspertów zewnętrznych rekomendowanych do oceny wniosków w konkursie do Dyrektora NIW-CRSO. Lista zawierała nazwiska 44 ekspertów. Lista została zatwierdzona przez Dyrektora NIW-CRSO. Analogicznie do opisanej powyżej procedury kierownik Biura Programów Tematycznych rekomendował ekspertów do oceny, jako „trzeci ekspert” oraz w przypadku rezygnacji przez eksperta z oceny merytorycznej wskazywał nowych oceniających.

³⁰ Stan na dzień 23 czerwca 2025 r.

³¹ W okresie objętym kontrolą, było dwóch kierowników Biura Programów Tematycznych, tj. D.Z i L.G

³² W edycji 2022 zarekomendowano 39 ekspertów, a w edycji 2024 44 ekspertów.

Dyrektor wyjaśnił również, że mając na uwadze powyższe, w 2024 r. wprowadził procedurę transparentnego naboru ekspertów, z uwzględnieniem sprawdzenia kwalifikacji poprzez testy i ocenę doświadczenia.

(akta kontroli str. 1705,1842-1843)

Zgodnie z procedurą pn. „*Ramowa procedura minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanej przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli Ekspertów*”, przyjętą zarządzeniem Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego nr 02/06/2024 z dnia 20 czerwca 2024 r., NIW wdrożył rozwiązania mające na celu weryfikację kwalifikacji i doświadczeń ekspertów w zakresie oceny wniosków w konkretnych obszarach. W ramach naboru ekspertów do Bazy Ekspertów NIW-CRSO określono wymagania formalne dotyczące kwalifikacji i wiedzy na temat Programów NIW-CRSO. Określono również wymogi dotyczące posiadanego doświadczenia w zakresie oceny ofert oraz działalności w obszarze organizacji pozarządowych. W celu potwierdzenia informacji zawartych w składanych kwestionariuszach kandydaci na ekspertów musieli przejść proces certyfikacji polegający na sprawdzeniu wiedzy kandydatów z zakresu tematyki społeczeństwa obywatelskiego, czy zarządzania projektami. W przypadku uzyskania pozytywnego wyniku certyfikacji kandydaci mogli zostać wpisani do bazy ekspertów NIW-CRSO.

(akta kontroli str.1703, 14563-4569)

Współpraca NIW z ekspertami wybranymi do przeprowadzenia oceny merytorycznej odbywała się na podstawie umów cywilnoprawnych. Załącznikiem do umowy było oświadczenie o bezstronności, które zobowiązany był podpisać każdy ekspert, przed rozpoczęciem oceny merytorycznej wniosków. Badanie dokumentacji dotyczącej ekspertów oceniających wnioski konkursowe (po 37 ekspertów w każdej edycji) wykazało, że w Edycji 2022 - wszystkie 37 umów, a w Edycji 2024 siedem umów - zawarto już po przekazaniu ekspertom wniosków do oceny. Zagadnienie to szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 4484-4485,4505-4507, 6627- 6640)

NIW w trakcie trwania bieżącej kontroli NIK, nie był w posiadaniu trzech oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów zewnętrznych z Edycji 2022, a także trzech oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów, z Edycji 2024.

Instytut nie był również w posiadaniu oświadczenia o bezstronności jednego z członków Komisji Konkursowej w Edycji 2022 oraz jednego kwestionariusza osobowego eksperta oceniającego wnioski Konkursowe w Edycji 2022.

Zagadnienie to szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 4505-4507, 7205-7210)

W trakcie kontroli zidentyfikowano przypadki sześciu ekspertów w Edycji 2022 oraz czterech w Edycji 2024, którzy w trakcie dokonywania ocen merytorycznych wniosków, byli przedstawicielami organizacji (prezesem/przewodniczącym zarządu/wiceprezesem/II wiceprezesem/ członkiem zarządu), które same brały udział w konkursie i otrzymały dofinansowanie z NIW. Eksperci ci, dokonywali ocen merytorycznych wniosków, w ramach tych samych priorytetów, w których

reprezentowana przez nich organizacja starała się o dofinansowanie³³. Stwierdzono również przypadek, w którym jeden z ekspertów ocenił wniosek złożony przez Fundację, którą wskazał w swoim kwestionariuszu osobowym w sekcji *Doświadczenie zawodowe oraz działalność w sektorze pozarządowym*. Zagadnienia to szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego*.

(akta kontroli str. 1706, 4570-4661)

NIW w obu edycjach konkursu, zorganizował szkolenia dla ekspertów wytypowanych do oceny wniosków. Eksperci otrzymali również *Wytyczne dla ekspertów Fundusz Młodzieżowy (edycja 2022 oraz 2024)*, które zawierały informacje o zbieżnej treści dotyczące m.in. celu Programu, kategorii kosztów, wydatków kwalifikowanych a także zasady dokonywania oceny i przyznawania punktów. W zasadach tych podkreślono m.in., że:

- uzasadnienie każdego z kryteriów powinno być rzetelne i odzwierciedlać liczbę przyznanych punktów;
- ekspert powinien skupić się na ocenie danych zawartych we wniosku;
- oceniając potencjał organizacji należy zastanowić się, czy dysponuje ona wystarczającymi zasobami pozwalającymi na prawidłową realizację zadania i rozliczenia dotacji;
- każde obniżenie punktacji musi być uzasadnione – należy wskazać konkretnie, za co obniżono punktację;
- nie należy kopiować uzasadnień z innych wniosków i między kryteriami;
- każda ocena musi być zindywidualizowana, a uzasadnienie odnosić się bezpośrednio do treści ocenianego wniosku.

Ponadto zarówno w wytycznych z Edycji 2022, jak i 2024, podano czego dotyczy każde z kryteriów oceny i jakie elementy powinny być w nim ocenione.

W trakcie niniejszej kontroli stwierdzono przypadki, niestosowania się ekspertów do powyższych wytycznych. Zidentyfikowano również przypadek eksperta, który ocenił 56 wniosków i we wszystkich podał niemal identyczne uzasadnienie³⁴, zmieniając ilość przyznanych punktów.

Zagadnienie to szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego*.

(akta kontroli str. 1694 -1712, 1738-1805)

W trakcie kontroli stwierdzono także przypadki zawarcia przez Dyrektora NIW umów z beneficjentami pomimo, iż nie spełniali oni wymogów Programu oraz zawarcia umów na podobne projekty, powiązanych ze sobą podmiotów, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego*.

1.4.4. Rozdział VIII pkt 3 regulaminów obu edycji Konkursu zakładał m.in., że w celu zaopiniowania złożonych ofert i przedłożenia opinii Dyrektorowi NIW, zostanie wyłoniona Komisja konkursowa, w której skład wchodzi:

- przedstawiciele NIW-CRSO;
- eksperci opiniujący oferty;

³³ Badaniem objęto ekspertów reprezentujących organizacje, które otrzymały dofinansowanie. Badanie nie obejmowało organizacji z list rezerwowych oraz odrzuconych merytorycznie.

³⁴ Treść uzasadnienia z 2022 r. była inna, niż ta z 2024 r.

- osoby reprezentujące organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, z wyłączeniem osób wskazanych przez podmioty, które biorą udział w konkursie, wskazane przez RDzMP;
- jeden przedstawiciel Komitetu Sterująco-Monitorującego Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy³⁵.

Regulaminy zakładały również, że NIW przygotowuje listy rankingowe projektów proponowanych do dofinansowania, na których znaleźć się miały wszystkie oferty ocenione merytorycznie. Listy te miały być następnie przedstawiane komisji konkursowej i Dyrektorowi NIW.

Lista zawierać miała następujące informacje:

- 1) numer oferty Fundusz Młodzieżowy;
- 2) nazwa organizacji;
- 3) nazwa zadania;
- 4) numer Priorytetu;
- 5) siedziba – miejscowość /województwo;
- 6) nr KRS lub inny;
- 7) kwota dotacji;
- 8) liczba punktów uzyskanych w czasie oceny.

Regulaminy stanowiły, że następnie tworzona jest lista rankingowa ofert dla każdego priorytetu na podstawie wyniku oceny merytorycznej zgodnie z liczbą uzyskanych punktów na podstawie wyniku sumy punktów składającej się ze średniej ocen od dwóch ekspertów i uzyskanych punktów za kryteria strategiczne.

W przypadku Priorytetu 1, lista rankingowa tworzona miała być z uwzględnieniem obszaru realizacji zadania.

Na podstawie listy rankingowej NIW-CRSO miało sporządzić listę ofert kwalifikujących się do przyznania dotacji przy uwzględnieniu dostępnej alokacji środków w ramach Priorytetu.

(akta kontroli str. 378-379, 479-480)

Skład Komisji Konkursowych regulowały zarządzenia dyrektora NIW-CRSO nr 01/10/2024 z 4 października 2022 r. w Edycji 2022 oraz z nr 04/10/2023 z 23 października 2023 w Edycji 2024, w sprawie powołania Komisji Konkursowej do opiniowania ofert złożonych w konkursie w ramach Rządowego Programu Funduszu Młodzieżowego na lata 2022-2033, edycja 2022 oraz edycja 2024.

Zgodnie z zarządzeniami, w skład Komisji wchodził:

- 1) przewodniczący – Kierownik BPT w NIW-CRSO;
- 2) dwóch przedstawicieli BPT wyznaczonych przez dyrektora NIW-CRSO;
- 3) eksperci biorący udział w ocenie ofert;
- 4) minimum dwóch przedstawicieli reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, wyznaczonych przez Radę Działalności Pożytku Publicznego, nie więcej niż trzech³⁶;

³⁵ W przypadku wyłonienia składu Komitetu Sterująco-Monitorującego.

³⁶ W Edycji 2024 r. punkt ten miał brzmienie: minimum dwóch przedstawicieli reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp z wyłączeniem osób wskazanych przez podmioty, które biorą udział w konkursie, wskazane przez Radę Dialogu z Młodym Pokoleniem, nie więcej niż trzech,

5) jeden przedstawiciel Komitetu Sterującego – Monitorującego Programu.

Zgodnie z treścią zarządzeń Dyrektora NIW, Komisje Konkursowe były powoływane na podstawie udpp³⁷, ustawy o NIW³⁸, statutu NIW-CRSO³⁹ oraz na podstawie Regulaminów Konkursu.

(akta kontroli str. 1708-1709,1828-1839)

Zastępca Dyrektora NIW, 5 października 2022 r., zwrócił się pismem do Współprzewodniczącego RDzMP, o wskazanie kandydatur dwóch przedstawicieli reprezentujących organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, którzy wejdą w skład Komisji Konkursowej. W odpowiedzi z 14 października 2022 r. RDzMP, wskazała dwóch przedstawicieli⁴⁰.

Analogiczne pismo Dyrektor NIW wysłał do Sekretarza RDzMP w Edycji 2024, 24 października 2023 r. Również w tym wypadku, Rada przedstawiła kandydaturę dwóch członków⁴¹.

(akta kontroli str. 4516-4518, 4531-4536)

Potwierdzeniem wyboru członków Komisji Konkursowych, Edycja 2022 i 2024, były notatki⁴², zgodnie z którymi kierownik BPT⁴³ rekomendował dyrektorowi NIW osoby wchodzące w jej skład. Notatki te zatwierdził ówczesny Dyrektor NIW.

Posiedzenia Komisji Konkursowej odbyły się 16 listopada 2022 r.⁴⁴ i 24 listopada 2023 r.⁴⁵ Z dziewięcioosobowego rekomendowanego składu Komisji w 2022 r., w jej obradach wzięło udział siedmiu członków:

- dwóch przedstawicieli RDzMP: K.S. (który był jednocześnie ekspertem oceniającym wnioski) oraz A.G.;
- jeden ekspert: M.S.⁴⁶;
- jeden przedstawiciel Komitetu Sterującego – Monitorującego: P.W.;
- trzech pracowników NIW: M.P., J.P., oraz D.Z., który jako kierownik BPT, był przewodniczącym Komisji.

W przypadku Edycji 2024 r. z jedenastoosobowego rekomendowanego składu, dziesięć wzięło udział w posiedzeniu. Wśród członków Komisji, znalazło się:

- dwóch przedstawicieli RDzMP: J.O. oraz K.S., który był przedstawicielem z ramienia Rady również w Komisji Konkursowej w Edycji 2022;
- czterech ekspertów: M.W., I.B., A.K-T., oraz M.S., który w Edycji 2022 jako ekspert był członkiem Komisji konkursowej;

³⁷ Art. 15 ust 2a udpp.

³⁸ Art. 4 pkt 1 w zw. a art. 8 ust.1 i 2 ustawy o NIW.

³⁹ § 5 ust. 6 Statutu Narodowego Instytutu Wolności- Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego nadanego rozporządzeniem Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 15 maja 2018 r. w sprawie nadania statutu Narodowemu Instytutowi Wolności- Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. poz. 989).

⁴⁰ Uchwała nr 43 Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem II kadencji ws. wskazania przedstawicieli do Komisji Konkursowej do spraw opiniowania wniosków złożonych w konkursie w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, Edycja 2022.

⁴¹ Mail z dnia 30 października 2023 r.

⁴² Notatka z dnia 10 listopada 2022 r. w sprawie składu Komisji Konkursowej Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022 -2033, Edycja 2022 oraz notatka z dnia 08 listopada 2023 r. w sprawie składu Komisji Konkursowej Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022 - 2033, Edycja 2024.

⁴³ W okresie tym, funkcję Kierownika Biura Programów Tematycznych, pełniły dwie osoby.

⁴⁴ Dla Edycji 2022.

⁴⁵ Dla Edycji 2024.

⁴⁶ Ekspert oceniający merytorycznie wnioski konkursowe.

- jeden przedstawiciel Komitetu Sterująco-Monitorującego A.G.,
- trzech pracowników NIW: K.R.,B.Ż., oraz L.G. która jako kierownik BPT, była przewodniczącą Komisji.

(akta kontroli str. 1661-1671, 4444-4445)

W obu protokołach z posiedzeń Komicji Konkursowej, zaznaczono również obecność ówczesnego zastępcy Dyrektora NIW, który uczestniczył w spotkaniach, ale nie brał udziału w głosowaniu.

(akta kontroli str. 1661-1671)

Na pytanie, w jaki sposób została wyłoniona Komisja Konkursowa w celu zaopiniowania złożonych ofert i przedłożenia opinii Dyrektorowi NIW-CRSO? Czy w NIW obowiązywała regulująca to procedura? Jeżeli nie, kto decydował o tym, kto zostanie do niej powołany, Dyrektor NIW wyjaśnił m.in., że: (...) *W przypadku ww. komisji wątpliwości może budzić fakt, iż organizacje biorące udział w obradach komisji wskazywała Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem. Ponadto, w odniesieniu do konkursów Fundusz Młodzieżowy, edycja 2022 i 2024 NIW –CRSO nie posiadała procedur wewnętrznych umożliwiających zapewnienie przejrzystości w zakresie powoływania członków Komisji. Mając powyższe na uwadze NIW-CRSO wprowadził w konkursach realizowanych ze środków programów rozwoju społeczeństwa obywatelskiego rozwiązania mające na celu minimalizację opisanych powyżej ryzyk poprzez określenie dla poszczególnych konkursów procedur powoływania i opiniowania ofert złożonych w konkursach w ramach poszczególnych Programów. (...) Należy wskazać, że tak zaprojektowany skład komisji konkursowej był w rzeczywistości w pełni zależny do Ministra i dyrekcji NIW-CRSO. Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem była wybierana arbitralnie przez Ministra Gliškiego a współzarządzana przez Ministra Mazurka. Wskazywane do Komisji osoby nie były przypadkowe(...)Nie istniał jednak klucz wyboru ekspertów do komisji konkursowych.*

(akta kontroli str. 1708-1710)

Zgodnie z procedurą⁴⁷ przyjętą zarządzeniem Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego nr 02/06/2024 z dnia 20 czerwca 2024 r., w sprawie wprowadzenia Ramowej procedury minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanej przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli Ekspertów, NIW wdrożył regulacje dotyczące Komisji Konkursowych. Zgodnie z procedurą, w skład Komisji Konkursowej z prawem głosu wchodzi:

- przedstawiciele NIW-CRSO;
- osoby wskazane przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udpp, z wyłączeniem osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 tej ustawy, biorące udział w konkursie;

Bez prawa głosu wchodzi:

- przedstawiciel Komitetu Sterująco-Monitorującego Program;
- wskazani przez Komisję Konkursową eksperci uczestniczący w ocenie merytorycznej.

Procedura reguluje również kwestie związane z minimalizowaniem ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w trakcie posiedzenia Komisji Konkursowej.

⁴⁷ *Ramowa procedura minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanej przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli Ekspertów.*

(akta kontroli str. 4563-4569)

Zarządzenia w sprawie powołania Komisji Konkursowej do opiniowania ofert złożonych w konkursach w ramach RP Fundusz Młodzieżowy stanowiły, że do zadań Komisji należy m.in.:

- 1) analiza i ocena złożonych wniosków, w oparciu o kryteria, o których mowa w ogłoszeniu o konkursie w ramach Programu;
- 2) przedłożenie Dyrektorowi NIW opinii co do złożonych wniosków wraz z rekomendowaną listą wniosków przeznaczonych do dofinansowania.

(akta kontroli str. 1828-1830, 1834-1836)

Tryb pracy Komisji Konkursowych określały regulaminy Komisji, będące załącznikiem nr 2 do obu zarządzeń⁴⁸, które stanowiły m.in. że:

- Komisja dokonuje analizy i oceny złożonych wniosków/ofert oraz przedkłada Dyrektorowi NIW-CRSO opinię co do złożonych wniosków/ofert wraz z rekomendowaną listą wniosków/ofert przeznaczonych do dofinansowania⁴⁹;
- ocena i analiza złożonych wniosków/ofert odbywa się na podstawie kryteriów określonych w ogłoszeniu o konkursie wniosków⁵⁰;
- Komisja na podstawie ocen ekspertów sporządza opinię, o której mowa w §1⁵¹;
- na podstawie opinii wyrażonej w trakcie oceny merytorycznej oraz własnej oceny prawidłowości sporządzenia budżetu wniosków/ofert Komisja Konkursowa ustala liczbę punktów oraz propozycje ostatecznej kwoty dotacji do zatwierdzenia przez Dyrektora NIW-CRSO⁵².

(akta kontroli str. 1832-1833, 1838-1839)

W protokole z posiedzenia Komisji Konkursowej w Edycji 2022⁵³, odnotowano m.in. że⁵⁴: przed rozpoczęciem jej prac, trzech członków zgłosiło konflikt interesów, związany z oceną wniosków złożonych w Konkursie przez niektóre organizacje. I tak: 11 podmiotów⁵⁵ zgłosił M.S. - ekspert, dziewięć podmiotów zgłosił K.S. - jeden z przedstawicieli RDzMP, będący jednocześnie ekspertem dokonującym ocen merytorycznych wniosków⁵⁶ oraz jeden podmiot A.G.- drugi

⁴⁸ Regulamin Komisji Konkursowej do spraw opiniowania wniosków złożonych w konkursie w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 edycja 2022 oraz ⁴⁸ Regulamin Komisji Konkursowej do spraw opiniowania wniosków złożonych w konkursie w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 edycja 2024.

⁴⁹ § 1 Regulaminów.

⁵⁰ §2 ust. 1 Regulaminów.

⁵¹ §2 ust. 5 Regulaminów.

⁵² §2 ust. 6 Regulaminów

⁵³ Protokół z posiedzenia Komisji Konkursowej Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-20233 z dnia 16 listopada 2022 r. sygn.. NIW.BPT.110.2022.JP

⁵⁴ Syntetyczny opis odnoszący się do najistotniejszych informacji zawartych w Protokole, dotyczących Edycji 2022.

⁵⁵ Za protokołem z posiedzenia Komisji Konkursowej: Fundacji: Stowarzyszenie imienia Przemysła II, Fundacja Młode Kresy, New Europe Foundation, Fundacja Instytut Rzeczypospolitej im. Pawła Włodkowica, Fundacja Kwartalnika „Wyklęci”, Polska Korporacja Akademicka Aquilonia w Warszawie, Fundacja Służby Niepodległej, Fundacja Republikańska, Fundacja Klaster Innowacji Społecznych, Fundacja Instytut Nowej Europy, Instytut Suwerennej.

⁵⁶ Za protokołem z posiedzenia Komisji Konkursowej: Fundacji Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki, Instytut Roździeńskiego, New Europe Foundation, Stowarzyszenie Obywatelskiego Dialogu i Aktywizacji „SODA”, Słowem w Twarz, Fundacja Służba Niepodległej, Fundacja Klaster Innowacji Społecznych, Fundacja Socjalna PIAST, Fundacja Inicjatyw Młodzieżowych.

z przedstawicieli RDzMP⁵⁷. Przewodniczący Komisji Konkursowej zaproponował, aby głosowania odbywały się blokowo – najpierw na listy rankingowe dotyczące Priorytetu 1, a następnie na listy rankingowe Priorytetu 2 i 3. Przedstawił również podsumowanie oceny merytorycznej ofert złożonych w ramach konkursu oraz zaprezentowane zostały listy rankingowe wszystkich Priorytetów. Przewodniczący poinformował, że w Priorytecie 1 udało się objąć wsparciem wszystkie województwa i została wykorzystana cała alokacja na ten konkurs, natomiast w Priorytetach 2 i 3 zostały wolne środki w wysokości ok. 944 tys. zł. Następnie zgodnie z protokołem, Przewodniczący ogłosił dyskusję na temat listy rankingowej Priorytetu 1. Nie zgłoszono uwag, w związku z czym zarządzone zostało głosowanie nad przyjęciem list w zaproponowanej formie. W wyniku głosowania, Komisja jednogłośnie przyjęła listy rankingowe Priorytetu 1.

W Protokole odnotowano również m.in., że Przewodniczący Komisji otworzył dyskusję i zwrócił się do członków komisji o zadawania pytań, zgłaszania uwag, wniosków lub rekomendacji dotyczących rozstrzygnięcia konkursu w zakresie Priorytetu 2 i Priorytetu 3.

Członek Komisji K.S. zaproponował, aby z wolnych środków dofinansować działania podmiotów, które znalazły się na liście rezerwowych, wskazując oferty:

1. Wniosek nr 50394 pn. *Myślenicki Młodzieżowy Teatr Musicalowy. / MMTM/* złożony przez Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Społecznych Damy Radę,
2. Wniosek nr 50419 pn. *Młodzieżowe NGO tworzą strategię młodzieżowe Gdańska i Pomorza* złożony przez Stowarzyszenie Morena,
3. Wniosek nr 50424 pn. *Stabilizacja funkcjonowania Instytutu Rozwoju Edukacji Prawnej i Społeczeństwa Obywatelskiego* złożony przez Instytut Rozwoju Edukacji Prawnej i Społeczeństwa Obywatelskiego,
4. Wniosek nr 50483 pn. *Program Rozwoju Organizacji Młodzieżowych* złożony przez Polską Radę Organizacji Młodzieżowych,
5. Wniosek nr 49388 pn. *Wspólne nie znaczy niczyje* złożony przez Stowarzyszenie Działań Lokalnych - Spichlerz,
6. Wniosek nr 50313 pn. *Forum Organizacji Młodzieżowych* złożony przez Fundacja Rozwoju Edukacji Ekonomicznej.

Po przerwie w obradach Komisji, zarządzonej w celu zapoznania się z ww. wnioskami, Przewodniczący Komisji poinformował, że w celu dofinansowania wszystkich ww. wniosków, zostanie przekroczona alokacja. Po dyskusji, Komisja przez aklamację rekomendowała dofinansowanie pięciu wniosków, tj. 50394, 50419, 50424, 50483, 49388.

W trakcie posiedzenia Komisji, doszło również do dyskusji nad wnioskiem 50313. Członek Komisji K.S. zaproponował, aby w celu jego dofinansowania, uwolnić środki, wyłączając z dofinansowania wniosek złożony przez Związek Stowarzyszeń „Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej”, co zostało poparte przez członka M.S. argumentacją, że organizacja ta, już wielokrotnie otrzymywał wsparcie finansowe i dobrze by było, aby dofinansować

---

⁵⁷ Za protokołem z posiedzenia Komisji Konkursowej: Fundacja Świetlica Rozwoju. Osoba ta, w trakcie obrad Komisji Konkursowej, zgłosiła również konflikt interesów związany z Fundacją Rozwoju Edukacji Ekonomicznej i wyłączyła się od udziału w głosowaniu w sprawie wniosku, dotyczącego tej Fundacji.

także podmioty, które takich środków dotychczas nie otrzymały. W wyniku głosowania, wniosek ten został odrzucony⁵⁸.

Listy rankingowe Priorytetów 2 i 3 (w poszerzonej o ww. pięć podmiotów formie), Komisja konkursowa przyjęła większością głosów, tj. za ich przyjęciem było sześć osób, a jedna osoba wstrzymała się od głosu.

W protokole odnotowano, że w wyniku głosowania wszyscy członkowie Komisji Konkursowej byli za jego przyjęciem i każdy z uczestników posiedzenia w celu potwierdzenia przesłał e-mail z informacją o jego zaakceptowaniu.

(akta kontroli str. 1661-1666)

W protokole z posiedzenia Komisji Konkursowej w Edycji 2024⁵⁹, odnotowano m.in. że⁶⁰: przed rozpoczęciem jej prac, czterech członków zgłosiło konflikt interesów, związanych z oceną wniosków złożonych w Konkursie oraz rekomendowanych do analizy Komisji. I tak: dziewięć podmiotów⁶¹ zgłosił K.S. - jeden z przedstawicieli RDzMP oraz dwa podmioty⁶² J.O. - drugi z przedstawicieli RDzMP, sześć podmiotów⁶³ M.S - jeden z ekspertów, który zgłosił również, że podczas głosowania wstrzyma się od głosu we wszystkich głosowaniach oraz trzy podmioty⁶⁴ M.W. - drugi z ekspertów.

Zgodnie z protokołem, po zaprezentowaniu propozycji list rankingowych Priorytetów 2 i 3, przewodnicząca Komisji przedstawiła propozycję dostosowania budżetów, zakładając ich redukcję w wysokości 12%, podkreślając, że takie rozwiązanie pozwoli na dofinansowanie większej liczby organizacji. W protokole odnotowano również, że(...) *Następnie Przewodnicząca Komisji otworzyła dyskusję na temat listy rankingowej wniosków złożonych w ramach Priorytetów od 2 do 3. Poszczególni członkowie Komisji podzielili się swoimi przemyśleniami na temat zgłoszonych projektów. Po zakończeniu dyskusji, Komisja głosowała w sposób następujący: 9 członków Komisji za włączeniem, 1 członek Komisji wstrzymał się od głosu.*

Następnie zaprezentowane zostały propozycje list rankingowych ofert w ramach Priorytetu 1, gdzie przewodnicząca Komisji rekomendowała dofinansowanie 17 zadań, uwzględniając: najwyższą punktację, zakres terytorialny wskazany do realizacji zadania, który został ujęty w ofercie, okres realizacji zadań (zadania 3 -letnie) oraz możliwość realizacji zaplanowanych przedsięwzięć. Przewodnicząca przedstawiła propozycję NIW-CRSO ze wskazaniem organizacji, które otrzymają grant z uwzględnieniem województw w których realizowane będą zadania.

---

⁵⁸ W głosowaniu oddano sześć głosów, z czego: „za” głosowało dwie osoby, „przeciw” trzy osoby, jedna osoba wstrzymała się od głosu.

⁵⁹ Protokół z posiedzenia Komisji Konkursowej Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2023 z dnia 24 listopada 2023 r. sygn.. NIW.BPT.87.2023.KR

⁶⁰ Syntetyczny opis odnoszący się do najistotniejszych informacji zawartych w Protokole, dotyczących Edycji 2024.

⁶¹ Za protokołem z posiedzenia Komisji konkursowej: Fundacja Rybnicka, New Europe Foundation, Fundacja Służba Niepodległej, Fundacja Instytut Inicjatyw Lokalnych Im. Prof. Waleriana Pańki, Instytut Roździeńskiego, Spółdzielnia Socjalna Zielona Stacja, Fundacja Misji Obywatelskiej, Fundacja Bonera, Fundacja Prospera.

⁶² Za protokołem z posiedzenia Komisji Konkursowej: Fundacja Work & Science, Fundacja Służby Niepodległej.

⁶³ Za protokołem z posiedzenia Komisji Konkursowej: Fundacja Polska Zwycięska 1920-2020, Fundacja Instytut Spraw Konstytucyjnych, Instytut Suwerennej, Narodowy Instytut Społeczny, Fundacja Służba Niepodległej, Fundacja Trójmorza – skrócona wersja.

⁶⁴ Za protokołem z posiedzenia Komisji konkursowej: Służba Niepodległej, Projekt Poznań, Fundacja Misji Obywatelskiej.

W protokole odnotowano również, że(...)Następnie Przewodnicząca Komisji utworzyła dyskusję na temat listy rankingowej wniosków złożonych w ramach Priorytetu 1. Poszczególni członkowie Komisji podzielili się swoimi przemyśleniami na temat zgłoszonych projektów. Po zakończeniu dyskusji, Komisja głosowała w sposób następujący: 8 członków Komisji za włączeniem, 2 członków Komisji wstrzymało się od głosu.

W protokole odnotowano, że Lista rankingowa ofert zakwalifikowanych do realizacji, to 17 ofert w ramach Priorytetu 1 oraz 120 ofert w ramach Priorytetów 2 i 3. Odnotowano również, że w wyniku głosowania wszyscy członkowie Komisji Konkursowej byli za jego przyjęciem i każdy z uczestników posiedzenia w celu potwierdzenia przesłał e-mail z informacją o jego zaakceptowaniu.

W protokole nie odnotowano, jaki głos na listy rankingowe oddał poszczególny członek oraz którzy członkowie, wstrzymali się od głosu.

(akta kontroli str. 1667-1671)

Odnosząc się do wyboru członków Komisji konkursowej w Edycji 2022 i notatki z dnia 10 listopada 2022 w sprawie jej rekomendowanego składu, na pytanie NIK - *Z dokumentacji przekazanej w trakcie kontroli przez NIW wynika, że dwóch członków Komisji wskazała Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem. Czy to Pan wybrał pozostałych członków Komisji Konkursowej? Tj. Ekspertów i pracowników NIW a także członka ze strony Komitetu Sterująco-Monitorującego? Jeżeli tak, czym kierował się Pani wybierając członków Komisji Konkursowej? Czy obowiązywała w tej sprawie jakaś procedura?* D.Z. Kierownik BPT w Edycji 2022 zeznał: *nie było formalnej procedury dokonywania wyboru członków Komisji Konkursowej. Odbyłem spotkanie z Dyrektorem, podczas którego dostałem polecenie, aby przystąpić do zaproponowania i wyłonienia składu Komisji Konkursowej. Po konsultacji z Dyrektorem, zleciłem Pani J(...)P (...) przygotowanie tej notatki. Nie wskazywałem konkretnych nazwisk osób, które miały brać udział w Komisji Konkursowej. Zleciłem Pani J(...)P(...) przygotowanie propozycji składu Komisji w oparciu o obowiązującą dokumentację dotyczącą powoływania Komisji Konkursowej, jak np. Regulamin, z uwzględnieniem dostępności kandydatów oraz ich chęci do udziału w obradach Komisji. Nie pamiętam, jak to było dokładnie zorganizowane, ale pewnie kontaktowaliśmy się z kandydatami. Po przygotowaniu listy z propozycją, przedłożyłem ją do akceptacji Dyrektora. Wydaje mi się, że przedłożona lista jest tą, która została przez nas przygotowana i Dyrektor w tym wypadku nie nanosił uwag.*

(akta kontroli str. 4689)

Na pytanie: *Czy to Pani wybrała pozostałych członków Komisji Konkursowej? Tj. Ekspertów i pracowników NIW a także członka ze strony Komitetu Sterująco-Monitorującego? Jeżeli tak, czym kierowała się Pani dokonując wyboru? Czy obowiązywała w tej sprawie jakaś procedura?* Pani J.P. zeznała, że: *Ja nie miałam nic wspólnego z wyborem członków Komisji. Nie miałam żadnego wpływu na to, kto zostanie wybrany do składu. Nikt ze mną tego nie konsultował. Sporządziłam tę notatkę, bo byłam opiekunem tego Programu i to był mój obowiązek. Na pytanie NIK: czy ktoś wskazał Pani konkretne nazwisko lub nazwiska osób, które miały brać udział w Komisji Konkursowej i znajdują się na tej liście? Pani J.P. zeznała: Dostałam listę członków Komisji i zrobiłam notatkę na szablonie. Listę członków Komisji przekazał mi Kierownik Biura Programów Tematycznych Pan D(...)Z(...). Nie pamiętam czy było to przekazane ustnie czy pisemnie, ponieważ pracowaliśmy w zespole i konsultowaliśmy się ze sobą na bieżąco.*

(akta kontroli str. 6582-6583)

Odnosząc się do wyboru członków Komisji konkursowej w Edycji 2024 i notatki z dnia 8 listopada 2023 r. w sprawie składu Komisji Konkursowej, na pytanie: *Z dokumentacji przekazanej przez NIW wynika, że dwóch członków wskazała Rada Dialogu z Młodym Pokoleniem. Czy to Pani wybrała pozostałych członków Komisji Konkursowej? Tj. Ekspertów i pracowników NIW a także członka ze strony Komitetu Sterująco-Monitorującego. Jeżeli tak, czym kierowała się Pani wybierając członków Komisji Konkursowej? Czy obowiązywała w tej sprawie jakaś procedura?*

Pani L.G. Kierownik BPT zeznała, że: *Nie było absolutnie żadnej procedury. Skupiliśmy się na liczbie, ile ma być poszczególnych członków. Z pracowników wskazałam po prostu osoby dostępne, w przypadku ekspertów zwykle było tak, że wybieraliśmy ekspertów, którzy nie robią problemów, tj. zaakceptują wyniki i nie będą przedłużać procedury. Pani (...), Pan (...) i Pan (...), byli wybierani często jako właśnie takie bezproblemowe osoby. Pani (...) i Pan (...) zostali wskazani wprost przez Pana Dyrektora (...). Nie pamiętam, jak został wybrany Pan (...).*

Na pytanie NIK: *Dlaczego wybrano akurat tych ekspertów, skoro Pan (...) nie ocenił wniosków w edycji 2024 a Pan (...) ocenił ich zaledwie dwa?*

Pani L.G. Kierownik BPT zeznała, że: *Nie mam pojęcia, na pewno Dyrektor ingerował w nasz wybór i na pewno wskazał te dwie osoby, które wymieniłam wcześniej, tj. Panią (...) i Pana (...) i nie wykluczone, że wskazał również Pana (...). Mi zależało na sprawnym przeprowadzeniu Komisji Konkursowej i na pewno zarekomendowałam Panią (...) i Pana (...).*

(akta kontroli str. 4679-4680)

1.5.1. W wyniku konkursu Edycji 2022 zawarto 140 umów, w tym 12 na realizację zadań w ramach Priorytetu 1, 70 – Priorytetu 2 i 58 – Priorytetu 3. Wyniki konkursu ofert ogłoszono 17 listopada 2022 r., a umowy z beneficjentami zawierano od 2 do 22 grudnia 2022 r.

W 139 na 140 przypadków umowy z zawarto z podmiotami, które uzyskały najwyższą pozycję rankingową i w ocenie NIW spełniały wymogi zawarcia umów określone regulaminem Edycji 2022.

(akta kontroli str. 68-101, 616-617, 619-623)

W jednym przypadku, 20 grudnia 2022 r. zawarto umowę 11/FMP1/2022 ze Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci na realizację na terenie województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego zadania pn. *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa - LOM!* za 541 500 zł. Oferta tego Stowarzyszenia została oceniona w konkursie na 68 pkt., podczas gdy oceny ofert pozostałych 11 operatorów, z którymi podpisano umowy zostały ocenione od 94,5 do 100 pkt. Tymczasem na liście rezerwowej wniosków - niedofinansowanych w związku z wyczerpaniem alokacji na konkurs w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, Edycja 2022, Priorytet 1 znalazły się oferty obejmujące województwo lubuskie i zachodniopomorskie:

- Stowarzyszenie Morena na zadanie *Pomorski Fundusz Młodzieżowy* na terenie województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego i zachodniopomorskiego (49865), która uzyskała 97 pkt.;
- Stowarzyszenie Centrum Rozwoju Edukacji Obywatelskiej CREO na zadanie *Aktywna młodzież - program regrantingu dla organizacji młodzieżowych* na terenie województw: lubuskiego, zachodniopomorskiego i wielkopolskiego (50338), która uzyskała 93 pkt.;
- Stowarzyszenie ZMW TEAM na zadanie *Twórcza Eksplozja Aktywnej Młodzieży* na terenie województwa wielkopolskiego i lubuskiego (49359), która uzyskała 88,25 pkt.;

- Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej Okręg Łódzki na zadanie Regionalny Fundusz Młodzieżowy na terenie województw: łódzkiego, wielkopolskiego, lubuskiego i opolskiego (49482), która uzyskała 85,5 pkt.;
- Stowarzyszenie Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich PISOP na zadanie *Mikrodotacje na młodzieżowe inspiracje* na terenie województwa lubuskiego i wielkopolskiego (49945), która uzyskała 83,25 pkt.;
- Fundacja na Rzecz Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Gdańskiego na zadanie *Bądź kreatywny ! Aktywizacja młodzieży w samorządach* na terenie województw: pomorskiego, zachodniopomorskiego i kujawsko-pomorskiego (49535), która uzyskała 83 pkt.

(akta kontroli str. 68-101, 616-617)

Sprawa ta była badana w czasie poprzedniej kontroli Najwyższej Izby Kontroli w NIW-CRSO⁶⁵. Stwierdzono wówczas, że przedmiotową dotację przyznano pomimo uzyskania niewystarczającej liczby punktów, co stanowiło naruszenie Rozdziału VIII pkt 3 Regulaminu Konkursu Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. Ówczesny Dyrektor NIW wyjaśnił, że przekazując dotację Stowarzyszeniu Matecznik Dobroci kierował się obszarem geograficznym oraz miejscem siedziby beneficjenta.

(akta kontroli str. 1216-1299)

W sprawie nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku powyższej kontroli, pismem NIW.ZRP.071.11(1).2024 z 8 kwietnia 2023 r., Dyrektor NIW złożył zawiadomienie do Prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Zawiadomienie to dotyczyło głównie nieprawidłowości w programach PROO i NOWEFIO oraz przestępstwa z art. 231 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny⁶⁶, dotyczącego udzielenia dofinansowania do realizacji zadania *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* pomimo niez uzyskania wystarczającej liczby punktów⁶⁷. Zawiadomieniem Sygn. Akt 3041-1.Ds.167.2024 z 2 grudnia 2024 r. Prokuratura Okręgowa w Warszawie poinformowała NIW o umorzeniu śledztwa wobec stwierdzenia, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Zażalenia NIW w tej sprawie nie zostały uwzględnione.

(akta kontroli str. 5037-5038, 5044-5046, 5055-5064)

W stosunku do Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości NIW-CRSO prowadzi postępowanie o zwrot ww. dotacji, co szczegółowo opisano w pkt 2.4.6. wystąpienia pokontrolnego.

1.5.2. W wyniku konkursu Edycji 2024 zawarto 142 umowy, w tym: 15 na realizację zadań w ramach Priorytetu 1, 78 Priorytetu 2 i 49 Priorytetu 3. Umowy z operatorami w ramach Priorytetu 1 podpisano od 23 maja do 11 czerwca 2024 r., a z 118 realizatorami działań w Priorytecie 2 i 3 od 25 kwietnia do 28 czerwca 2024 r. W jednostkowych przypadkach (4) umowy zawarto w lipcu 2024 r⁶⁸. Z pięcioma beneficjentami umowy zawarto w terminie późniejszym, przy czym

⁶⁵ Wystąpienie pokontrolne KST.411.1.01.2023 z 20 grudnia 2023 r., kontrola D/23/505 - Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

⁶⁶ Dz. U. z 2025 r. poz. 383, dalej: *Kodeks karny*.

⁶⁷ Przekroczenie przez funkcjonariusza publicznego uprawnień lub niedopełnienie obowiązków, na szkodę interesu publicznego lub prywatnego.

⁶⁸ Fundacja Instytut Spraw – umowa 10/FM23/2024 z 1 lipca 2024 r., Fundacja Instytut Nowych Mediów – umowa 125/FM23/2024 z 11 lipca 2024 r., Stowarzyszenie Warto jest pomagać – umowa 85/FM23/2024 z 19 lipca 2024 r. i Stowarzyszenie "Siła Woli" – umowa 126/FM23/2024 z 19 lipca 2024 r.

w czterech przypadkach było to związane z decyzją nr 3 Dyrektora NIW-CRSO o uwolnieniu środków, co opisano w pkt 1.8. wystąpienia pokontrolnego⁶⁹. W przypadku Ogólnopolskiej Federacji Młodych umowę 105/FM23/2024 NIW zawarł 27 września 2024 r.

(akta kontroli str. 149-171)

Wyjaśniając przyczyny zawierania większości umów z beneficjentami Edycji 2024 w miesiącach maj-czerwiec 2024 r., a w jednostkowych przypadkach w lipcu i wrześniu 2024 r., Dyrektor NIW-CRSO – podał, że: *Przyczyną zawierania umów w terminach maj-czerwiec były takie czynniki jak:*

- *przekazanie środków na dotacje z KPRM do NIW-CRSO nastąpiło w marcu 2024 r.⁷⁰ Jednocześnie w tym czasie nastąpiła zmiana na stanowisku Dyrektora NIW-CRSO, co spowodowało wstrzymaniem części prac w celu zmonitorowania poprawności procesów i procedur oraz odpowiedniego przejęcia zarządzaniem instytucją. Dyrekcja podjęła działania polegające na przeglądzie potencjalnych beneficjentów i złożonych ofert co skutkowało m.in. odstąpieniem od podpisania umów z podmiotami takimi jak Fundacja Work&Science;*
- *ze względu na zbieg rozstrzygnięcia kilku konkursów zbiegły się również prace programistyczne nad wgrywaniem umów dotacyjnych do systemu obsługi dotacji – kalendarz tych prac zależał od poprzedniego kierownictwa Biura i Instytutu;*
- *w poszczególnych przypadkach przyczyną opóźnień były również uzgodnienia z beneficjentami ostatecznego kształtu zaktualizowanej oferty, która jest podstawą późniejszej realizacji zadania. Większość beneficjentów otrzymała dotacje w niższej wysokości niż wnioskowana, stąd konieczność dostosowania kosztorysu, harmonogramu oraz rezultatów do przyznanej dotacji. W ten sposób uzyskiwany jest ostateczny kształt oferty, która jest podstawą realizacji zadania. Czas trwania tego etapu zależy głównie od sprawności beneficjentów, którzy podejmują decyzje co do aktualizacji wniosku, a następnie uzgadniają ją z opiekunami zadań ze strony NIW-CRSO. Część spraw wynika również z braku dostarczenia odpowiedniej dokumentacji przez beneficjentów, która jest konieczna do podpisania umowy (tak było w przytoczonej sprawie Ogólnopolskiej Federacji Młodych).*

(akta kontroli str. 149-171, 2242-2249)

1.5.3. W ramach Priorytetu 1 Edycji 2022 umowy podpisano z operatorami, którzy mieli realizować powierzone przez NIW zadania, na terenie obejmującym wszystkie 16 województw. Natomiast w Edycji 2024 umowy podpisano z operatorami, oferującymi realizację zadań na terenie 15 województw i części województwa śląskiego. Dotyczyło to umowy 13/FM/P1/2024 zawartej 23 maja 2024 r. z Caritas Diecezji Sosnowieckiej, która zaoferowała realizację zadań Operatora na terenie swojego działania, tj. części województwa śląskiego i małopolskiego. Funkcję Operatora na terenie województwa małopolskiego, na podstawie umowy 15/FM/P1/2024 z 5 czerwca 2024 r. pełniła Fundacja Oświatowa im. ks. S. Konarskiego, nie podpisano umowy z żadnym innym podmiotem realizującym zadania Operatora na pozostałej części województwa śląskiego, co przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 76-80, 113,117, 598, 616, 652, 670)

W dniu 13 listopada 2024 r. Caritas Diecezji Sosnowieckiej wystąpił do NIW o zgodę na zmianę obszaru działania dotowanego projektu i zawarcie stosownego aneksu. W pierwotnym wniosku projekt przewidywał realizację

⁶⁹ Fundacja Instytut Rzeszowski – umowa 129/FM23/2024 z 4 września 2024 r., Stowarzyszenie Edukacja przez Internet – umowa 127/FM23/2024 z 1 października 2024 r., Młody Dolny Śląsk – umowa 128/FM23/2024 z 3 października 2024 r. i Koło Gospodyń Wiejskich Ludzie z Pasją – umowa 130/FMP23/2024 z 11 października 2024 r.

⁷⁰ Umowę z KPRM nr 90/DOB/2024 zawarto 14 marca 2024 r., a środki z na jej realizację NIW otrzymał 25 marca 2024 r.

działań wyłącznie na terenie diecezji sosnowieckiej (część woj. śląskiego i małopolskiego). Proponowana zmiana rozszerzyła obszar realizacji projektu na całe województwo śląskie oraz małopolskie. W uzasadnieniu podano, że: *W trakcie realizacji projektu otrzymaliśmy liczne sygnały oraz zapytania z innych części województwa śląskiego i małopolskiego, wskazujące na duże zainteresowanie udziałem w projekcie. Rozszerzenie obszaru działania umożliwi efektywniejsze wykorzystanie potencjału projektu oraz lepszą odpowiedź na potrzeby mieszkańców całego regionu. Rozszerzenie oferty na obszar województwa śląskiego i małopolskiego pozwoli nam dotrzeć do większej liczby potencjalnych wolontariuszy i osób potrzebujących wsparcia, co będzie miało wpływ na dokonujące się przemiany w społeczności. Zwiększy to również profesjonalność i liczebność składanych wniosków. (...) zainteresowanie udziałem w naszym konkursie wykazały 3 podmioty. Mowa o Uczelniach Wyższych z terenu Katowic woj. śląskie (poza obszarem diecezji sosnowieckiej). Nie posiadamy informacji dlaczego zainteresowane podmioty nie biorą udziału w konkursach innych operatorów. Zainteresowanie naszą ofertą i płynące do nas zapytania były skierowane w związku z szeroką promocją naszego projektu.*

W dniu 15 listopada 2024 r. NIW wydał zgodę na rozszerzenie działań w ramach zadania zgodnie z treścią wniosku o aneks. Zmiana w ocenie NIW nie wymagała zawarcia aneksu, zgodnie z regulaminem konkursu pkt 7. Dopuszczalność zmian w projekcie, s. 46-47. Sprawę tę przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli, str. 2042-2055)

1.6. Środki na realizację zadań w ramach Edycji 2022 NIW przekazał beneficjentom, w grudniu 2022 r. natychmiast po zawarciu umów (I transza), a w 2023 r. po zatwierdzeniu sprawozdań beneficjentów za 2022 r., tj. w lutym, marcu i w kwietniu⁷¹ 2023 r. (II transza)

(akta kontroli, str. 68-148)

Środki na realizację zadań w ramach Edycji 2024 NIW przekazał beneficjentom w 2024 r. (I transza), niezwłocznie po podpisaniu umowy. Nie wystąpiła sytuacja przekazania beneficjentom środków po 30 dniach od zawarcia umów.

(akta kontroli, str. 149-171)

1.7. Analizę dotyczącą aneksowania umów przeprowadzono na próbie 22 spraw z Edycji 2022 (Priorytet 1 - 12 i Priorytet 2-3 - 10) i 25 spraw z Edycji 2024 (Priorytet 1 - 15 i Priorytet 2-3 - 10).

1.7.1. W ramach Edycji 2022 NIW wyraził zgodę na zmiany w formie aneksu do 12 umów, w tym 11 umów na realizację zadań w ramach Priorytetu 1 i jednej umowy w ramach Priorytetu 3. I tak, w przypadku umowy:

- a) 1/FMP1/2022 z 2 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem Młodych na projekt *Młoda inicjatywa* zawarto dwa aneksy: 16 marca 2023 r. i 22 sierpnia 2023 r. Zmiany polegały na usunięciu i dodaniu pozycji kosztowych o wartości nie przekraczającej kilku tysięcy złotych;
- b) 2/FMP1/2022 z 6 grudnia 2022 r. z New Europe Foundation na projekt *Aktywizacja młodzieży w samorządach w województwie śląskim i małopolskim* zawarto trzy aneksy:
  - 26 maja 2023 r. w sprawie zmiany alokacji środków, w związku z oszczędnościami i wprowadzeniu nowych pozycji kosztowych, jak: wsparcie grafika w działaniach promocyjnych dla grantobiorców czy

⁷¹ W dniu 4 kwietnia dotacje przekazano: Fundacji Inicjatyw Młodzieżowych (74/FM/P23/2022), Stowarzyszeniu Rozwoju Osobistego SEED (23/FM/P23/2022), Polskiej Radzie Organizacji Młodzieżowych (116/FM/P23/2022) i Związkowi Stowarzyszeń „Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej”.

- Wynagrodzenie animatora udzielającego wsparcia merytorycznego dla grantobiorców;
- 28 września 2023 r. w sprawie zmiany alokacji środków oraz zakładanych rezultatów. Najistotniejsze zmiany polegały na zmniejszeniu z 14 do dziewięciu wartości docelowej liczby mikrodotacji na inicjatywy młodzieżowych rad i sejmików przy jednostkach samorządu terytorialnego oraz zwiększeniu z 14 do 31 liczby mikrodotacji na inicjatywy samorządów uczniowskich i doktoranckich oraz uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich;
  - 11 grudnia 2023 r. w sprawie wprowadzenia dwóch zmian w budżecie oraz jednej w rezultatach projektu. Zmieniono dwa wskaźniki, które były związane z liczbą przyznanych dotacji. W rezultacie nr 6, Ścieżka 1 planowano wdrożenie lokalnych rozwiązań w zakresie wolontariatu przez 15 rad. Wskaźnik zmodyfikowano z 15 do 9 rad, które wdrażają lokalne rozwiązania w zakresie wolontariatu. W rezultacie nr 7, Ścieżka 1 założono, że 15 rad, rok po zakończeniu realizacji zadania, deklaruje poprawę funkcjonowania dzięki wsparciu Programu. Wskaźnik zmodyfikowano z 15 do 9 rad;
- c) 3/FMP1/2022 z 7 grudnia 2022 r. z Fundacją Centrum Europy Lokalnej i Fundacją Instytut Świętokrzyski na projekt *Program aktywizacji młodzieży w samorządach województwa świętokrzyskiego* zawarto dwa aneksy:
- 1 lutego 2023 r. w sprawie zmniejszenia z 12 do 8 miesięcy funkcjonowania specjalisty ds. grantów w Ścieżce 1 i 2, przy zachowaniu dotychczasowej puli na wynagrodzenia z tego tytułu. Wynagrodzenie specjalisty ds. grantów, osobno dla Ścieżki 1 i 2, wzrosło [...] ⁷²;
  - 7 lipca 2023 r. w sprawie zmian we wskaźnikach oraz przesunięć budżetowych z tym związanych. W Ścieżce 1 zmniejszenie z 15 do 9 wskaźnika 5 *Liczba inicjatyw rad wspartych w ramach Programu*. Wskaźnik 8 *Liczba zrealizowanych i rozliczonych projektów grantowych* zmniejszono z 15 do 10. W Ścieżce 2 zwiększono z 40 do 52 wskaźnik 2 *Liczba inicjatyw samorządów wspartych w ramach Programu*. Wskaźnik 4 *Liczba zrealizowanych i rozliczonych projektów grantowych* zwiększono natomiast z 40 do 46;
- d) 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem Projekt Poznań na zadanie *Postawmy na młodzież*, na wniosek z 14 grudnia 2022 r., zawarto aneks 19 grudnia 2023 r. w sprawie zmian w budżecie oraz zakładanych rezultatów. Zmiany w budżecie polegały na przeniesieniu części środków na mikrogranty dla rad młodzieżowych w Ścieżce 1 na mikrogranty dla samorządów uczniowskich, studenckich i doktoranckich w Ścieżce 2. Zmiany w rezultatach Ścieżki 1 polegały na zmniejszeniu z 18 do 16 - liczby rad, które uzyskały wsparcie, zmiana wartości docelowej na rok 2023, liczby koordynatorów rad objętych programami kształcenia/kursami oraz liczby inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Zmiany w rezultatach Ścieżki 2 polegały na zwiększeniu z 18 do 22 liczby samorządów uczniowskich i studenckich, które uzyskały wsparcie, oraz z 4 do 22 liczby samorządów wdrażających rozwiązania w zakresie wolontariatu.

---

⁷² Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie wynagrodzenia. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

- Stowarzyszenie nie uzyskało zgody na zmniejszenie wartości docelowej liczba funkcjonujących rad młodzieżowych z 18 do jednej;
- e) 6/FMP1/2022 z 6 grudnia 2022 r. z Fundacją Our Future Foundation na projekt *Aktywna Młodzież – program zwiększenia partycypacji młodzieży z Polski Centralnej w życiu publicznym*, zawarto 25 kwietnia 2023 r. aneks w sprawie zmian dotyczących dystrybucji środków w ramach minigrantów między województwa mazowieckie i łódzkie oraz wartości wskaźników rezultatu oraz kilka innych technicznych rozwiązań dotyczących przyznawania grantów. Wprowadzone modyfikacje nie wpłynęły na wartość budżetu i nie spowodowały zmiany kwoty dotacji. Fundacja nie uzyskała zgody na wyzerowanie wskaźnika rezultatu związanego z założeniem trzech rad młodzieżowych i zmianę zadeklarowanego wskaźnika na wsparcie działań istniejących już rad z obszaru województw mazowieckiego i łódzkiego. Liczbę funkcjonujących rad na koniec 2023 r. zmniejszono jednak z 3 do 2.;
- f) 7/FMP1/2022 z 8 grudnia 2022 r. z Fundacją Misji Obywatelskiej na projekt *Przystanek – Czas na Podkarpacką Młodzież!* zawarto 30 maja 2023 r. aneks dotyczący zmian zakresu realizowanych zadań, kalkulacji przewidywanych kosztów i rezultatów. Najistotniejsze zmiany dotyczyły zmniejszenia rezultatów przyznanych mikrodotacji w Ścieżce 1 z 6 do 4 (wartość minimalna) i zmniejszenia rezultatów przyznanych mikrodotacji w Ścieżce 2 z 14 do 10 (wartość minimalna);
- g) 8/FMP1/2022 z 15 grudnia 2022 r. z Instytutem Suwerennej i Spółdzielnią Socjalną Active Go w Białymstoku na projekt *Młodzieżowe Podlaskie Lokalnie*, zawarto cztery aneksy:
- 14 marca 2023 r. w sprawie zwiększenia maksymalnych kwot dotacji w Ścieżce 1 i 2;
  - 26 maja 2023 r. w sprawie zmian w kosztorysie zadania, wynikających z potrzeby zapewnienia bardziej efektywnej struktury zatrudnienia specjalistów i pracowników;
  - 19 września 2023 r. w sprawie modyfikacji wartości rezultatów w Ścieżce 2. Zmniejszono z 14 do 6 liczbę samorządów uczniowskich i studenckich, które uzyskały wsparcie i liczbę inicjatyw samorządów wspartych w ramach Programu. Dodano natomiast rezultat - liczba uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich, które uzyskały wsparcie oraz liczba uczelnianych organizacji studenckich i doktoranckich wspartych w ramach Programu z wartością wynoszącą w 2023 r. – 8;
  - 11 grudnia 2023 r. w sprawie modyfikacji wartości rezultatów w Ścieżce 1. Zmniejszono z 8 do 6 liczbę rad, które uzyskały wsparcie i z 8 do 7 liczbę inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Modyfikacja dotyczyła też maksymalnej kwoty przyznawanej w ramach tej Ścieżki na małe granty z 8 000 zł na 10 000 zł;
- h) 9/FMP1/2022 z 22 grudnia 2022 r. z Pomorską Siecią Centrów Organizacji Pozarządowych na projekt *Pomorskie stawia na młodzież!* zawarto 3 marca 2023 r. aneks w sprawie zmiany w opisie działania w Ścieżce 1 i 2 oraz zmiany i przesunięcia pozycji budżetowych;
- i) 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r. ze Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci na projekt *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* zawarto 19 grudnia 2023 r. aneks dotyczący przesunięcia środków finansowych oraz poszerzenia grupy docelowej. Aneksem wyrażono zgodę na przesunięcie 109 000 zł środków na granty z Priorytetu 1 do Priorytetu 2, co w praktyce skutkowało zaniechaniem przez Operatora realizacji zadań w ramach Priorytetu 1. Sprawę tę szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego;

- j) 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r. z Fundacją Inicjatyw Społecznych Sapere Aude na projekt *Rządzimy się sami! – małe granty na wielkie sprawy* zawarto 11 grudnia 2023 r. aneks w sprawie zmian w budżecie oraz zakładanych rezultatów. Zmiany w budżecie polegały na przeniesieniu części środków na mikrogranty dla rad młodzieżowych w Ścieżce 1 na mikrogranty dla samorządów uczniowskich, studenckich i doktoranckich w Ścieżce 2. Zmiany w rezultatach Ścieżki 1 polegały na zmniejszeniu: z 50 do 43 – liczby funkcjonujących rad młodzieżowych; z 20 do 14 liczby rad młodzieżowych, które uzyskały wsparcie oraz liczby inicjatyw rad wspartych w ramach Program. Natomiast w Ścieżce 2 zwiększono z 60 do 66 liczbę samorządów uczniowskich i studenckich, które uzyskały wsparcie oraz liczbę inicjatyw samorządów wspartych w ramach Programu. W związku z tym 46 800 zł z 156 000 zł środków na grunty w Ścieżce 1 przesunięto na granty w Ścieżce 2, zwiększając te środki z 474 000 zł do 520 800 zł.

We wniosku o aneks wskazano, że zmiana alokacji środków wynika z napotkanych trudności w procesie finansowania rad i sejmików młodzieżowych, w tym braku odpowiedzi i niechęci potencjalnych beneficjentów do tworzenia nowych struktur. Fundacja zaproponowała przekierowanie tych środków na wsparcie samorządów uczniowskich i studenckich. Pozwoli to na dodatkowe dofinansowanie sześciu podmiotów, przydzielając każdemu z nich 7800 zł. Bez relokacji środków, ryzyko ich niewykorzystania przez pierwotnie wyznaczone podmioty wzrasta. W odpowiedzi na niespodziewany wzrost liczby wniosków od samorządów uczniowskich i studenckich tuż przed zakończeniem naboru, chcemy umożliwić większej liczbie podmiotów wykorzystanie potencjału ich projektów. Wskazano też, że dzięki tym zmianom, średnia wartość wszystkich wskaźników wzrosła z 74,32% do 82,02%, co umożliwi uznanie dotacji za rozliczoną.

(akta kontroli str. 1977-2021, 3087-3303, 6379-6427)

Fundacja nie zrealizowała wszystkich zamierzonych działań i w wyniku weryfikacji sprawozdania końcowego Edycji 2022 w 2024 r. – zwróciła część dotacji, tj. 141 463,67 zł z 1 044 750 zł przekazanych w 2023 r.⁷³ Do dnia 25 kwietnia 2025 r. NIW nie rozliczył dotacji i nie przyjął sprawozdania Fundacji z realizacji zadania w 2023 r. Szczegółowy opis tej sprawy zawarto w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*, obszaru drugiego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 113, 5039-5050, 6428-6442)

- k) 88/FMP23/2022 z 12 grudnia 2022 r. Polską Korporacją Akademicką Aquilonia na projekt *Podtrzymywanie i promowanie polskiej kultury akademickiej* zawarto 21 sierpnia 2023 r. aneks w sprawie przesunięcia budżetowego w obrębie istniejących pozycji oraz dodania nowej pozycji. Ze 200 do 170 zmniejszono liczbę śpiewników korporacyjnych przewidzianych do wydania w 2023 r. i zmniejszono koszt zakupu herbu korporacyjnego, co dało 7 000 zł oszczędności przeznaczonych na opłacenie zlecenia grafika, którego nie udało się zrealizować w 2022 r.

(akta kontroli str. 1977-2021, 5065-5154)

1.7.2. W ramach Edycji 2024 NIW wyraził zgodę na zmiany w formie aneksu do 9 umów, w tym 7 umów na realizację zadań w ramach Priorytetu 1 oraz po jednej umowie w ramach Priorytetu 2 i 3. I tak, w przypadku umowy:

⁷³ 15 stycznia 2024 r. – 130 469,30 zł, 10 kwietnia 2024 r. – 10 984,37 zł i 28 czerwca 2024 r. – 10 zł.

- a) 1/FM/P1/2024 z 23 maja 2024 r. ze Stowarzyszeniem Aktywny Dialog na projekt *Aktywni młodzi!* zawarto 12 sierpnia 2024 r. aneks, którym wyrażono zgodę na zmianę kosztorysu i harmonogramu zadania, co spowodowało zmianę wartości całkowitej zadania z 650 000 na 1 453 334 zł. Aneks wynikał z decyzji Nr 3 Dyrektora NIW o uwolnieniu środków⁷⁴ oraz ze zmiany regulaminu Edycji 2024 i dotyczył dodania do oferty w grupie docelowej uczniów szkół podstawowych od 12 roku życia, wprowadzenia możliwości ubiegania się o dotacje przez grupy nieformalne oraz zmiany terminu naboru w 2025 r. Zwiększenie dofinansowania miało wpłynąć na zmianę z 2 000 na 10 000 liczby beneficjentów indywidualnych i z 33 na 91 liczby organizacji. Liczba funkcjonujących rad młodzieżowych nie zmieniła się w stosunku do pierwotnej oferty Stowarzyszenia i na koniec lat 2024-2026 miała wynosić odpowiednio wynosiła 23, 24 i 25. Nie zmienił się też odsetek rad, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarują poprawę funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu - 80. Liczba członków rad objętych programami kształcenia/kursami zwiększyła się w 2024 r. z 40 do 80. Z 3 do 8 zwiększyła się liczba rad, które uzyskały wsparcie, liczba koordynatorów rad objętych programami kształcenia oraz liczba inicjatyw rad wspartych w ramach Programu. Liczba rad wdrażających lokalne rozwiązania w zakresie wolontariatu zwiększyła się z 2 do 3. Ponad dwukrotnie zwiększyły się też 4 z 5 rezultatów w Ścieżce 2;
- b) 2/FM/P1/2024 z 7 czerwca 2024 r. ze Stowarzyszeniem Młodych Gminy Płużnica na projekt *Młoda inicjatywa* zawarto 4 grudnia 2024 r. aneks, którym wyrażono zgodę na zmianę wartości wskaźnika nr 8 w Ścieżce 1 – *Liczba partnerstw młodzieżowych rad z organizacjami pozarządowymi* oraz dodania i zmiany nazwy pozycji budżetowej. Najistotniejsza zmiana dotyczyła zmiany rezultatu nr 8 w Ścieżce 1 – do realnego poziomu osiągnięcia, tj. z 20 na 7 w 2024 r.: z 40 na 13 w 2025 r. i z 60 na 20 w 2026 r. Stowarzyszenie podało, że rezultat nr 8 w Ścieżce 1 ma błędną wartość. Wynika to z faktu, że w pierwotnym wniosku na 2 960 549 zł założono dużo więcej działań i przekazanych grantów grupom młodzieżowym. W wyniku konkursu przyznano Stowarzyszeniu 1 000 000 zł, co spowodowało zniwelowanie działań w projekcie i zmniejszenie wartości rezultatów. Przez nieuwagę nie zmieniono rezultatu nr 8 w Ścieżce 1. Jego wartości dotyczą wniosku planowanego pierwotnie na kwotę prawie 3 mln złotych, natomiast w momencie zmniejszenia dotacji do poziomu 1 mln jego wartość powinna być proporcjonalnie mniejsza, a dokładnie powinna odpowiadać wartości z rezultatu nr 5 (liczba inicjatyw rad wspartych w ramach Programu);
- c) 5/FM/P1/2024 z 7 czerwca 2024 r. z Centrum Promocji i Rozwoju Inicjatyw Obywatelskich OPUS na projekt *Grant na start* zawarto 12 grudnia 2024 r. aneks dotyczący głównie przesunięcia 7 000 zł z grantów w Ścieżce 1 na granty w Ścieżce 2. W Ścieżce 1 zostało zgłoszonych i pozytywnie ocenionych 9 projektów, tym samym wskaźnik został wypełniony w 90%. W Ścieżce 2 Aktywizacja samorządów uczniowskich i studenckich zostały złożone 53 wnioski, a pozytywnie ocenę formalną i merytoryczną przeszły 44 wnioski. W tej ścieżce dofinansowano już 24 projekty. Dzięki zmianom dofinansowanych będzie 26 projektów;
- d) 6/FM/P1/2024 z 27 maja 2024 r. z Fundacją Misji Obywatelskiej na projekt *Przystanek - Czas na Podkarpacką Młodzież!* zawarto 19 grudnia 2024 r. aneks dotyczących nieznacznych zmian w kosztorysie, głównie zakupów usług i materiałów;

⁷⁴ Decyzję opisano szczegółowo w pkt 1.8. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

- e) 7/FM/P1/2024 z 5 czerwca 2024 r. z Elbląskim Stowarzyszeniem Wspierania Inicjatyw Pozarządowych i Stowarzyszeniem Braniewski Instytut Rozwoju na projekt *Warmińsko-Mazurski Fundusz Inicjatyw Młodzieżowych* zawarto 12 grudnia 2024 r. aneks dotyczący wprowadzenia nowej pozycji kosztowej - zakupu gier animacyjnych służących budowaniu zespołu, nauki współpracy i skutecznej komunikacji w Ścieżce 1. Zakup zaplanowano z oszczędności, jakie wynikły na pozycji: wynagrodzenie animatora, koszty promocji oraz wynagrodzenie koordynatora ds. dotacji;
- f) 9/FM/P1/2024 z 3 czerwca 2024 z Pomorską Siecią Centrów Organizacji Pozarządowych na projekt *Pomorskie stawia na młodzież!* zawarto 23 grudnia 2024 r. aneks dotyczący przeniesienie kosztów w wysokości 2600 zł pomiędzy pozycjami, które nie dotyczyły grantów w Ścieżce 1 i 2;
- g) 15/FM/P1/2024 z 5 czerwca 2024 r. z Fundacją Oświatową im. ks. S. Konarskiego na projekt *Młodzi samorządowcy w akcji!* zawarto 4 grudnia 2024 r. aneks dotyczący zmiany w zakresie opisu działań promujących projekt w planie i harmonogramie oraz w zmiany nazwy kosztu dot. promocji;
- h) 39/FM23/2024 z 27 maja 2024 r. z Fundacją Misji Obywatelskiej na projekt *Porozmawiajmy o Podkarpackiej Młodzieży!* Zawarto 4 grudnia 2024 r. aneks dotyczący zmian w budżecie na rok 2024 i 2025 r. w zakresie zakupu usług i towarów. NIW-CRSO nie wyraził natomiast zgody na zmianę rezultatów i wskaźników;
- i) 84/FM23/2024 z 23 maja 2024 r. z Fundacją Jak w domu na projekt *NGO Connect: Wsparcie Młodych Inicjatyw* zawarto 4 grudnia 2024 r. aneks dotyczący, zatwierdzenia zgłoszonej w lipcu 2024 r. zmiany sposobu realizacji działania nr 1.1 "Organizacja biura i prowadzenie projektu" oraz 1.2 „Wirtualne dyżury” poprzez zintensyfikowanie skuteczności działalności charytatywnej w 2024 roku, poprzez wprowadzenie w o od 1 sierpnia do 30 listopada 2024 roku Koordynatora Merytorycznego w działaniu 1.2 "Wirtualne Dyżury". Skutkowało to przesunięciem między poszczególnymi pozycjami budżetowymi 12 000 zł.

(akta kontroli str. 2022-2041)

Wnioski o zmianę umów, we wszystkich ww. przypadkach wpłynęły ze stosownym wyprzedzeniem uwzględniającym poszczególne etapy realizacji zadania, co najmniej miesiąc przed zakończeniem roku, którego zmiana miała dotyczyć. Postępowanie w tych sprawach prowadzili w NIW opiekunowie projektów, żądając dodatkowych informacji i wyjaśnień. Po przeprowadzeniu postępowania opiekun wraz z kierownikiem BPT przedstawiali Dyrektorowi NIW pisemną rekomendację w sprawie wniosku o aneks.

(akta kontroli str. 2022-2041)

W jednym przypadku NIW-CRSO odmówił zmian w sposobie realizacji zadania publicznego. Dotyczyło to umowy 10/FM/P1/2024 z 27 maja 2024 r. z Instytutem Suwerennej i Spółdzielnią Socjalną "Active Go" na projekt *Młodzieżowe Podlaskie Lokalnie 2024-2026*. Wniosek o aneks z 22 lipca 2024 r. dotyczył zmiany w kalkulacji przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego na lata 2024-2026, a konkretnie przesunięć kosztów między oferentami realizującymi zadanie. We wniosku wskazano, że obaj realizatorzy zadania publicznego przygotowują się do rozpoczęcia naboru na najbliższy konkurs wraz z rozpoczęciem roku szkolnego/akademickiego. W trakcie przygotowań spostrzeżono potrzebę, która wymusza na oferentach przesunięcie jednego z dominujących kosztów zadania publicznego Alokacji środków na mikrodotacje z Instytutu Suwerennej na Spółdzielnię Socjalną ActiveGo.

Zmiany NIW nie zaakceptował, gdyż zgodnie z regulaminem konkursu Edycja 2024 niedozwolone są przepływy finansowe między oferentami realizującymi

zadanie w ramach oferty wspólnej. Oznacza to, iż jeden oferent otrzymując wskazaną w umowie kwotę dotacji nie może przekazać jej drugiemu oferentowi.
(akta kontroli str. 2022-2041)

1.8. W ramach realizacji Edycji 2022 nie wystąpiły sytuacje uwolnienia środków Programu. Natomiast w związku z realizacją Edycji 2024 Dyrektor NIW wydał trzy decyzje w sprawie uwolnienia środków, w związku z odstąpieniem od zawarcia umów, co przedstawiono już w pkt 1.3.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Decyzje te wydano na podstawie części A rozdział IX punkt 8 regulaminu Edycji 2024, która dawała możliwość przekazania uwolnionych środków dotacyjnych do podmiotów, które poprzez realizację projektu złożonego w ramach naboru w najwyższym stopniu osiągnęłyby cele Programu.

Decyzją Nr 1 NIW.BPT.76.2024.LG z 23 kwietnia 2024 r., w związku z odstąpieniem od zawarcia umów z dwoma podmiotami, których projekty znalazły się na liście ofert dofinansowanych w Edycji 2024 Priorytet 1 Programu FM⁷⁵, zarekomendowano aby w ramach uwolnionych środków, z uwagi na fakt, iż obie Fundacje objęły swym zadaniem odpowiednio obszar województwa małopolskiego i mazowieckiego:

- 1 204 580 zł przekazać Fundacji Oświatowej im. ks. Stanisława Konarskiego w Krakowie, która wykazała w diagnozie problemów i potrzeb, że zna specyfikę województwa małopolskiego w zakresie kształtowania polityki młodzieżowej. Oferta Fundacji została wysoko oceniona przez zewnętrznych ekspertów, co dodatkowo wskazywało na potencjał organizacji do realizacji niniejszego przedsięwzięcia;
- 570 000 zł przekazać Fundacji Our Future Foundation, która została wybrana jako Operator na obszarze Mazowsza. Tym samym – biorąc pod uwagę niską jakość złożonych ofert - odstąpiono od wyboru innych podmiotów, którzy w swojej ofercie wskazali województwo mazowieckie.

(akta kontroli str. 1308-1309)

Oferta Fundacji Oświatowa im. ks. Stanisława Konarskiego została oceniona na 92 pkt. i znajdowała się na liście rezerwowej Priorytetu 1. Natomiast oferta Fundacji Our Future Foundation została oceniona na 90,5 pkt. i była już uwzględniona w liście ofert kwalifikujących się do dofinansowania realizacji zadania w województwie mazowieckim na 1 500 000 zł.

(akta kontroli str. 670-671)

W ten sposób rozdysponowano 1 774 580 zł z 2 650 000 zł, które miały otrzymać podmioty, z którymi nie podpisano umów. Pozostała kwota została przekazana do dalszej dyspozycji Dyrektora NIW, który w celu racjonalizacji wydatkowania środków publicznych, zdecydował aby objąć dofinansowaniem oferty znajdujące się na liście rezerwowej Priorytetu 2-3 do wyczerpania alokacji, tj.:

- Fundację "Konińska Orkiestra Koncertowa",
- Fundację Mocni Mocą Nadziei,
- Fundację "Nie rób dymu",
- Przestrzeń dla Obywateli,
- Forum Instruktorów Ratownictwo i Edukacja Drużyn Pożarniczych,
- Stowarzyszenie "Siła Woli",
- Fundacja Ładne Historie.

W ten sposób próg punktowy ofert znajdujących się na liście dofinansowanych został ustalony na poziomie 91 pkt i tym samym wyczerpano dostępną alokację

---

⁷⁵ Fundacją Wspierania Współpracy Środowiska Naukowego z Otoczeniem Społeczno-Gospodarczym Work & Science oraz Fundacją Zdrowe Miasto.

środków. Wobec powyższego w ramach konkursu realizowanego w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy - edycja 2024, przy uwzględnieniu dokonanych zmian, dofinansowano: 16 ofert w ramach Priorytetu i 127 ofert w ramach Priorytetu 2-3.

(akta kontroli str. 1308-1309)

Decyzją Nr 2 NIW.BPT.105.2024.ŁO z 11 lipca 2024 r. zdecydowano o uwolnieniu środków w związku z:

- odstąpieniem od zawarcia umowy z Fundacją Sileas, której projekt znalazły się na liście ofert dofinansowanych w Edycji 2024 Priorytet 1 Programu FM (woj. lubelskie);
- odstąpieniem od podpisania umowy z Fundacją Sileas na projektu w ramach Priorytetu 3 oraz rezygnacją dwóch organizacji z podpisania umów i udziału w Programie⁷⁶,

zarekomendowano aby uwolnione środki, w wysokości 803 334 zł przeznaczyć na zwiększenie dofinansowanie dla Stowarzyszenia Aktywny Dialog⁷⁷, które znajdowało się na liście ofert kwalifikujących się do dofinansowania projektu w ramach Priorytetu 1 w woj. lubelskim za 650 000 zł. Dotacja dla tego Stowarzyszenia po zwiększeniu miała wynieść 1 453 334 zł.

W uzasadnieniu decyzji wskazano, że Stowarzyszenie Aktywny Dialog zostało wyłonione jako drugi – poza Fundacją Sileas podmiot, który miał realizować zadania Operatora Priorytetu 1 Programu FM. Na liście rezerwowej nie znalazł się żaden podmiot, który wnioskował o dofinansowanie realizacji swojego zadania na terenie woj. lubelskiego. Stowarzyszenie to pozostawało więc jedyną organizacją, która jest w stanie zapewnić działanie Programu na terenie województwa lubelskiego. W celu zbadania możliwości organizacyjnych Beneficjenta oraz jakości dotychczasowych działań została przeprowadzona również kontrola, która wykazała, że przedsięwzięcie w ramach Priorytetu 1 FM jest realizowane z najwyższą starannością, zaś postęp rzeczowy realizacji projektu w odniesieniu do krótkiego czasu realizacji jest bardzo dobry⁷⁸.

W pierwotnej ofercie Beneficjent zawnioskował o kwotę dofinansowania w wysokości 1 939 195 zł. W wyniku obecnego dofinansowania Beneficjent otrzymuje środki mieszczące się we wnioskowanej kwocie.

(akta kontroli str. 1306-1307 i 1968-2041)

Decyzją Nr 3 NIW.BPT.121.2024.ŁO z 26 lipca 2024 r. zdecydowano o uwolnieniu środków, w związku z odstąpieniem od zawarcia umów z dwoma podmiotami, które znalazły się na liście ofert dofinansowanych w Edycji 2024 Priorytecie 2-3. Uwolnione środki w wysokości 672 000 zł przeznaczono na zwiększenie dofinansowanie dla:

- Stowarzyszenie Edukacja przez Internet, wniosek nr 59857 *Świętokrzyskie Super-NGO*, Priorytet 3;
- Koło Gospodyń Wiejskich Ludzie z pasją, wniosek nr 59878 *Doskonalimy z pasją - więcej, mocniej, bardziej!*, Priorytet xxx,;
- Młody Dolny Śląsk, wniosek nr 60428 *Wybij się!*, Priorytet 3;
- Fundacja Instytut Rzeszowski w Rzeszowie, wniosek 60621 *Z rzeszowską młodzieżą za pan brat!*, Priorytet 2.

⁷⁶ Stowarzyszenie Kobiety w Centrum (Priorytet 2) i Fundacja Instytut Gospodarki i Finansów (Priorytet 3).

⁷⁷ W decyzji błędnie podano nazwę oferenta Fundacja Aktywny Dialog, gdyż chodziło o Stowarzyszenie Aktywny Dialog, a nie Fundację Aktywny Dialog.

⁷⁸ Podstawą tego stwierdzenia była pisemna informacja z 1 lipca 2024 r. kontrolera NIW, prowadzącego w Stowarzyszeniu kontrolę (e-mail) do Dyrektora NIW. Dotychczas nie sporządzono sprawozdania z tej kontroli, co przedstawiono w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości, obszaru drugiego wystąpienia pokontrolnego.

Wszystkie ww. oferty w konkursie uzyskały po 90,5 pkt. i znajdowały się na liście rezerwowej ofert w następnej kolejności punktowej po organizacjach, które otrzymały dofinansowanie ze środków Programu w Edycji 2024.

Po dofinansowaniu ww. oferentów próg punktowy na liście organizacji dofinansowanych kształtował się na poziomie 90,5 pkt., a organizacje, które uzyskały ten próg otrzymały dofinansowanie w wysokości po 168 000 zł. Tym samym wyczerpano alokację środków w konkursie FM, Edycja 2024.

(akta kontroli str. 2092-2093, 682-687)

1.9. Zadania związane z organizacją i przebiegiem konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz bieżącą realizacją RP Fundusz Młodzieżowy należały w NIW do Biura Programów Tematycznych, w którym zatrudnionych było, odpowiednio:

- osiem osób w 2022 r., w tym dwie osoby od maja i lipca 2022 r.;
- 10 osób w 2023 r., w tym dwie zwolniły się i dwie zatrudniono w ciągu roku;
- 11 osób w 2024 r., w tym jedna osoba była nieobecna (świadczenie rodzicielskie), dwie zwolniły się i dwie zatrudniono w grudniu tego roku.

Według stanu na dzień 29 kwietnia 2025 r. w BPT zatrudnionych było osiem osób, w tym jedna osoba była nieobecna (świadczenie rodzicielskie).

(akta kontroli str. 320-322, 5979)

W latach 2022-2024 BPT odpowiadało za realizację w NIW sześciu programów, tj.: RP Fundusz Młodzieżowy, Rządowy Program Wspierania Rozwoju Organizacji Poradniczych na lata 2022-2033 (*WROP*), Rządowy Program Wspierania Rozwoju Uniwersytetów Ludowych na lata 2020-2030 (*PWRUL*), Rządowy Program Wsparcia Rozwoju Organizacji Harcerskich i Skautowych na lata 2018-2030 (*ROHiS*), Rządowy Program Polski Inkubator Rzemiosła na lata 2021-2030 (*PIR*), Rządowy Program Wspierania Rozwoju Międzynarodowych Domów Spotkań na lata 2021-2030 (*WRMDS*), których łączny budżet wynosił odpowiednio: 58 650 tys. zł, 77 150 tys. zł. i 77 782 tys. zł.

Plan finansowy NIW na 2025 r. uwzględniono realizację przez BPT sześciu programów za 77 150 tys. zł.

(akta kontroli str. 709-714, 7157-7160)

Według danych zawartych w sprawozdaniach z działalności NIW-CRSO za lata 2022-2023, poza działaniami związanymi z RP Fundusz Młodzieżowy, w ramach pięciu będących we właściwości BPT NIW programów:

- w 2022 r. przeprowadzono konkursy: WROP – Edycja 2022, PWRUL – Edycja 2023, ROHiS – Edycja 2022, PIR – Edycja 2022; wypłacono dotacje w ramach: 86 umów w ramach WROP – Edycja 2022, 38 umów w PRWUL – Edycja 2022, 7 umów w ROHiS – Edycja 2020, 233 umowy w PIR – Edycja 2022, 10 umów w WRMDS – Edycja 2021. Ponadto, realizowano działania w ramach projektów dofinansowanych w konkursie PWRUL Edycja 2020 oraz Edycja 2021r. Dokonano oceny 38 sprawozdań cząstkowych złożonych przez organizacje dofinansowane w ramach Edycji 2020 konkursu oraz 116 sprawozdań cząstkowych dla Edycji 2021. Realizowano też działania w ramach projektów dwuletnich dofinansowanych w konkursie ROHiS - Edycja 2020 r., dokonano oceny 7 sprawozdań końcowych złożonych przez organizacje harcerskie i skautowe, które uzyskały dofinansowanie w ramach Programu Edycja 2020. W PIR realizowano działania związane z rozliczeniem pierwszej edycji konkursu, poddano weryfikacji i zatwierdzono 139 sprawozdań końcowych w ramach Ścieżki 2 konkursu Edycja 2021. W WRMDS kontynuowano działania związane z pierwszą

- edycją konkursu. Dokonano oceny 9 sprawozdań częściowych złożonych przez organizację;
- w 2023 r. przeprowadzono konkursy: WROP – Edycja 2024, PWRUL – Edycja 2023, ROHIS – Edycja 2024, PIR – Edycja 2024, WRMDS – Edycja 2024, wypłacono dotacje w ramach: 66 umów w ramach PWRUL – Edycja 2023. Ponadto, w ramach WROP dokonano analizy 86 sprawozdań z realizacji działań w roku 2022 i kontynuowano realizację i zobowiązania zadań w ramach umów o dofinansowanie obejmujących 2023 r. W ramach PWRUL dokonano oceny sprawozdań końcowych złożonych przez organizacje dofinansowane w ramach Edycji 2020 i 2021, a w ramach ROHIS dokonano oceny 7 sprawozdań częściowych złożonych przez organizacje harcerskie i skautowe, które uzyskały dofinansowanie w ramach Programu Edycja 2022. Dokonano też analizy wszystkich sprawozdań z realizacji działań PIR oraz WRMDS w 2022 r.

(akta kontroli str. 172-319)

L.G. - zatrudniona w BPT NIW w czasie konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024, a od 17 lipca 2023 r. do 16 września 2024 r. kierownik tego Biura zeznała, że: *Od momentu, kiedy otrzymaliśmy Fundusz Młodzieżowy, miałam już samodzielne stanowisko i jako specjalista (nie pamiętam dokładnie jakie miałam stanowisko) zajmowałam się opieką beneficjentów. Moim obowiązkiem było zawrzeć z nimi umowę a następnie opieka (aneksy, sprawozdanie). Nie pamiętam jaka to była liczba beneficjentów, ale nie więcej jak dziesięciu, ponieważ miałam jeszcze inne programy do opieki. W pierwszej edycji zajmowałam się kompleksową obsługą a jako kierownik przeprowadzaniem Konkursu. Przejęłam wszystkie obowiązki po koleżance (...), prawdopodobnie od lipca 2023 r. Przejęcie obowiązków trwało bardzo szybko, w zasadzie miałam kilka dni na to, może trzy lub cztery dni. Regulamin nowego naboru był w zasadzie prawie gotowy, do przygotowania było ogłoszenie o naborze. W tym samym czasie trwały jeszcze wydaje mi się cztery lub pięć innych Konkursów w tym czasie, za które byłam odpowiedzialna. Miałam jeszcze pod opieką około 100 beneficjentów.*

Oprócz obowiązków związanych z Konkursami problemem była ciągła rotacja pracowników. Realnie nie było osób, które mogłyby przejmować obowiązki.

Przeprowadzenie tych Konkursów nie było możliwe bez pomyłek. To nie było wykonalne przy takim zakresie obowiązków. Zgłaszałam wielokrotnie Dyrektorowi problemy z nadmiarem obowiązków zarówno moim jak i zespołu. Osobiście dwukrotnie ustnie prosiłam o degradację ze stanowiska Kierownika na Eksperta, ponieważ nie byłam w stanie podołać przydzielonym zadaniom. Ze strony wicedyrektorów również nie było wsparcia.

(akta kontroli str. 4674-4684)

M.P. – główny specjalista w BPT NIW w wyjaśnieniu podała, że: *Były takie sytuacje, że na pewne sprawy przymykało się oczy, wiedząc, ile trwa procedowanie jednej sprawy. To było widać na przykładzie Matecznika Pomocniczości. Były takie sytuacje, że każdy rozkładał ręce. Kierowniczką (...) sama nie wiedziała co robić i nie miała też takiej siły przebicia. Wiadomym było, że u byłego Dyrektora nie wywalczy się zgody na brak akceptacji sprawozdania, a jeśli nawet by się to udało, to procedowanie sprawy jest bardzo ciężkie i pisma wracają przez kilka miesięcy przykładowo z działu prawnego. Ze względu na obszerny zakres obowiązków, po prostu rezygnowałam z wchodzenia głębiej w sprawy, bo wiadomym jest, że nic się z tym nie robi. Te sprawy są długoterminowe, a my mamy bieżące i nowe obowiązki. W przypadku problemów jak z Projekt Poznań, Sapere Aude, Dumni z Elbląga, Sileas, byłam zdana sama na siebie. W przypadku Sapere Aude nie wiem nawet, czy coś w tej sprawie jest robione. Obciążenie stanowiska jest bardzo wysokie, oprócz opieki nad Programem*

Fundusz Młodzieżowy, gdzie mam Priorytet 1, zajmuję się również Polskim Inkubatorem Rzemiosła, gdzie mam 110 Beneficjentów. Dodatkowo są jeszcze bieżące konsultacje w innych sprawach, w tym wyjazdy służbowe. Nie mam tutaj dokładnego zakresu obowiązków i przykładowo na początku mojej pracy, to ja robiłam kontrole z za biurka, bo nikt się tym nie zajmował.

(akta kontroli str. 4662-4666)

W odpowiedzi na pytanie – Jak Pani ocenia ilość przypisanych Pani obowiązków? Czy rytm i ilość pracy, pozwala Pani na bieżącą i gruntowną analizę projektów?, K.R. – starszy specjalista w BPT NIW (od 7 sierpnia 2023 r.) wyjaśniła, że: *Szczerze mówiąc nie. Te newralgiczne momenty, jak rozwiązanie Konkursu, czas podpisywania umów i kontaktu z Beneficjentami – nie pozwalają na to. Jest wtedy duża presja czasu. Wyrabiam się żeby zrealizować przydzielone mi zadania, ale nie mam czasu na to, żeby to wszystko przeczytać i przeanalizować. Obecnie oprócz Funduszu Młodzieżowego, zajmuję się również Programem Poradniczym. Łącznie mam do obsługi około 90 Beneficjentów. Jak są trudne sprawy np. kwestie sporne, informuję o tym Kierownika i uzgadniam z nim, jak mam daną sprawą pokierować.*

(akta kontroli str. 4667-4670)

J.P. – starszy specjalista w BPT NIW, w okresie od 1 lipca 2022 r. do 30 czerwca 2023 r., w odpowiedzi na pytanie jak powyżej zeznała, że: *To zależy od okresu. Mieliśmy przydzielonych po około 100 Beneficjentów łącznie z różnych Programów do opieki, na osobę. Pod koniec 2022 r. mieliśmy sporo pracy, ponieważ ruszyło wtedy kilka Programów jednocześnie. Trzeba było zawrzeć z Beneficjentami umowy, żeby mogli zrealizować pierwsze działania jeszcze w 2022 r. Spiętrzenie obowiązków było w czwartym kwartale 2022 r. Okres sprawozdawczy w 2023 r., był już spokojniejszy, ponieważ nie ponaglali nas Beneficjenci, tak jak to się działo w trakcie podpisywania umów. W związku z tym, okres rozliczenia, był w stosunku do okresu podpisywania umów dla mnie dużo spokojniejszy. Z punktu widzenia pracownika, ilość pracy była za duża, w stosunku do ilości zatrudnionych w Biurze pracowników. Wchodziliśmy jednak w ten tryb i staraliśmy się wypełniać obowiązki. Ja sobie wyobrażałam moją pracę tak, że oprócz obsługi Beneficjentów, będę zajmować się np. samym opowiadaniem o Programie. Bardzo podobała mi się idea tego Programu i chciałam się dzielić wiedzą. Na zamianę przeze mnie pracy, miało wpływ przede wszystkim to, że pracownik niewiele mógł zrobić sam. Nie chciałam mieć nic wspólnego z tą instytucją, ponieważ to co się tam działo, kłóciło się z moim pojmowaniem pracy dla Społeczeństwa Obywatelskiego. Chciałam działać i mieć wpływ na to, co robię, a nie zajmować się jedynie rozliczaniem Beneficjentów pod presją czasu. Chciałam również pracować zgodnie z własnym przekonaniem.*

(akta kontroli str. 6582-6587)

W odpowiedzi na pytanie – Czy była taka sytuacja, że dostała Pani jakieś polecenie od swojego przełożonego tj. Dyrektora, Kierownika, że ma Pani przyjąć jakieś rozwiązanie w stosunku do Beneficjenta, Oferenta? Czy była jakaś ingerencja w Pani zadania ze strony przełożonych lub innych osób? – ww. J.P. zeznała: *Byłam w takich dwóch niekomfortowych sytuacjach. Pierwsza, to jak zwróciłam uwagę jednej organizacji, że ich zapisy regulaminu na regranting, są niezgodne z zapisami Regulaminu Konkursu Fundusz Młodzieżowy. Z tego co pamiętam, był to Projekt Poznań. Poinformowałam o zaistniałej sytuacji Kierownika Biura Programów Tematycznych Pana (...), ale nie dostałam od niego konkretnych wytycznych, co do dalszego postępowania w tej sprawie. Taka sytuacja była dla mnie niekomfortowa, ponieważ miałam poczucie nierzetelnie wykonanej pracy. Z rozmowy z Beneficjentem, zrobiłam notatkę służbową, ponieważ nie chciałam, żeby ktoś zarzucił mi, że przepuściłam coś niezgodnego z Regulaminem. Nie pamiętam jednak, czy włożyłam ją do teczki Beneficjenta. Dalszego toku sprawy nie znam, ponieważ odeszłam z NIW w czerwcu 2023 r.*

Druga niekomfortowa sytuacja była z Fundacją Sileas. W ramach bezpośredniego monitoringu, kontaktowałam się z Fundacją, z zapytaniem, na jakim są etapie, jak idą działania. Niestety trudno się z tą fundacją rozmawiało. Nie podejmowali w zasadzie kontaktu. Prezes Fundacji nie odbierał ode mnie telefonu ani nie odpisywał na maile. Dla mnie dziwna była ta sytuacja, że znalazł się na liście drugiej edycji Programu. Zgłaszałam na pewno Kierownikowi Biura, że nie mam z tym Beneficjentem kontaktu. Zawsze starał się zabezpieczyć, że poinformowałam o sytuacji.

(akta kontroli str. 6582-6587)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Rada NIW-CRSO podejmując uchwałę nr 25/2024 z dnia 21 października 2024 r. w sprawie zatwierdzenia zmian w regulaminie konkursu organizowanego w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, Edycja 2024, przekroczyła swoje uprawnienia i naruszyła art. 23 ust. 2 o NIW.

Uchwałą tą w regulaminie Edycji 2024 – część A. II. 3 - Zasady przyznawania dotacji Rozdział II. Priorytet 1 Aktywizacja młodzieży w samorządach 3. Środki na małe granty oraz na wsparcie realizacji lokalnych przedsięwzięć, na str. 20 zmieniono zdanie „Młodzież to grupa osób w wieku 15-29 lat” na zdanie: „Młodzież to grupa osób w wieku 12-29 lat”. Tym samym obniżono dolną granicę wieku grupy docelowej w obowiązującym Programie FM, Priorytet 1 z 15 do 12 lat.

Uchwała Rady NIW nr 25/2024, mimo że odnosiła się wyłącznie do regulaminu konkursu organizowanego w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, poszerzała w sposób nieuprawniony zdefiniowaną w nim grupę docelową Programu.

W załączniku do uchwały nr 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. wprost wskazano, co Rada Ministrów zdefiniowała jako młodzież. I tak:

- *W raporcie „Młodzi 2011”, obrazującym sytuację młodych ludzi w Polsce, przygotowanym na zlecenie Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, przyjęto, iż młodzież to grupa osób w wieku 15-29 lat. Ten przedział wiekowy przyjęto także w niniejszym Programie dla zdefiniowania młodzieży jako jego grupy docelowej (str. 13);*
- *...przedmiotem oddziaływania Programu winien stać się samorząd uczniowski szkół ponadpodstawowych oraz samorzady uczelni wyższych (str. 22).*

Art. 23 ust. 2 ustawy o NIW wprost wskazuje, że Rada Ministrów przyjmuje, w drodze uchwały, programy wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, tym samym tylko Rada Ministrów może zmienić treść Programu. Według stanu na dzień 27 marca 2025 r. Program FM obowiązywał w kształcie przyjętym przez Radę Ministrów uchwałą nr 159/2022 z dnia 19 lipca 2022 r.⁷⁹

(akta kontroli str. 1205-1212, 4458-4459)

W odpowiedzi na pytanie – Czy Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2023 był zmieniany przez Radę Ministrów, w zakresie odpowiadającym postanowieniom uchwały nr 25/2024 Rady NIW-CRSO z dnia 21 października 2024 r. oraz czy i w jaki sposób zmiany w regulaminie Edycji 2024 uzgadniano z Radą Ministrów i Przewodniczącym Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, Dyrektor NIW wyjaśnił że: *Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-*

⁷⁹ <https://www.gov.pl/web/pozytek/rzadowy-program-fundusz-mlodziejowy-na-lata-2022-2023>, dostęp 27 marca 2025 r.

2023 nie był zmieniany przez Radę Ministrów, ani nie był uzgadniany z tym organem i z Przewodniczącą Komitetu ds. Pożytku Publicznego. Był natomiast opiniowany i podjęty przez Radę NIW-CRSO. Powyższa zmiana nie miała charakteru istotowej zmiany Programu. Program jest bowiem z założenia wyłącznie dokumentem ramowym, który określa cele oddziaływania w szeroki sposób. W zakresie omawianego celu - oprócz wskazanej przez Program grupy odbiorców w zakresie wieku, określa wprost, że działania w Priorytecie 1 „mają na celu przede wszystkim wesprzeć inicjatywy zamierzające do tworzenia rad młodzieżowych, pomóc zaistnieć przedsięwzięciom realizowanym przez rady dla wspólnot lokalnych oraz służyć zwiększeniu potencjału i trwałości rad młodzieżowych przez kompetencyjne i organizacyjne wzmocnienie liderów rad i realizowanych przez nich działań.” Zapisy grup odbiorczych dotyczące wieku oraz konieczności wsparcia rad młodzieżowych są wobec siebie antagonistyczne. Realizując w pierwszym rządzie zapis wiekowy wiele (a może i niemal wszystkie) rady młodzieżowe mogą zostać wykluczone z Programu. W wielu radach młodzieżowych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach członkami są osoby poniżej 15 r. życia, zatem zadania, realizowane przez taką radę nie mogły być wspierane przez Program. Ponadto, Program określając liczbę aktualnie funkcjonujących rad młodzieżowych, odniósł się do tych, w których działała także młodzież w wieku poniżej 15 roku życia, czyli niejako w istocie uwzględnił tę niższą granicę wiekową. Zatem Program nie spełniłby swoich pierwszorzędnych celów. Dlatego zmiana ta była zmianą włączającą poszczególne osoby do Programu z korzyścią dla głównych celów Programu, a nie wykluczającą i tworzącą niekorzystne rozwiązanie dla niektórych beneficjentów. Brak uwzględnienia tej zmiany powodowałoby w rzeczywistości patologizację celów Programu i brak osiągnięcia głównych jego założeń, jakim jest wsparcie rad młodzieżowych i samorządów. Zaznaczyć również trzeba, że zmiana regulaminowa dotyczy jedynie Priorytetu 1. Beneficjenci i odbiorcy zadań w innych Priorytetach założeni są na zasadniczą grupę odbiorczą w przedziale 15-29 lat. We wszystkich grupach realizujących zadania dzięki mikrodotacjom zakłada się główny udział osób powyżej 15 roku życia.

(akta kontroli str. 4460-4464)

Najwyższa Izba Kontroli zauważa, że już na etapie konsultowania projektu regulaminu Edycji 2024 z organizacjami pozarządowymi w lipcu 2023 r., Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica zaproponowało obniżenie wieku osób tworzących młodzieżowe grupy inicjatywne (rozdział II pkt. 3, str. 20). Stowarzyszenie wskazało, że: *W skład młodzieżowych rad, zwłaszcza z gmin wiejskich, wchodzi głównie uczniowie szkół podstawowych. Po ukończeniu ósmej klasy większość młodzieży wyjeżdża do szkół ponadpodstawowych do większych miast. W tygodniu mieszkają w internatach, co uniemożliwia im pracę w młodzieżowej radzie ich gminy. Kryterium ukończenia 15 lat wykluczyło znaczną część młodzieżowych rad z udziału w konkursach grantowych programu Fundusz Młodzieżowy. Proponujemy obniżenie wieku o co najmniej dwa lata.*

NIW odrzucił tę propozycję podając w Zestawieniu uwag zgłoszonych w trakcie konsultacji społecznych do projektu regulaminu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2024: *Przedział wiekowy grupy młodzieżowej został określony na poziomie Programu. Minimalny wiek, który wskazują definicje młodzieży w Programie to 15 lat.*

Beneficjenci Programu zgłosili też propozycję obniżenia wieku uczestników z 15 do 13 roku życia w trakcie ewaluacji bieżącej z czerwca 2023 r.⁸⁰ Zwrócono

⁸⁰ Patrz: Raport końcowy z badania: Ewaluacja bieżąca postępów wdrażania Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, str. 30.

uwagę, że wiele młodzieżowych rad nie mogło skorzystać z Programu, ponieważ ich członkami są dzieci poniżej 15 roku życia (najczęściej dotyczy to małych gmin, gdzie w młodzieżowej radzie są uczniowie szkół podstawowych). Propozycji tej nie uwzględniono w pracach nad regulaminem konkursu Edycji 2024.

(akta kontroli str. 777-812, 3752-3755)

2. W NIW nie zapewniono w postępowaniach konkursowych Edycji 2022 i Edycji 2024 rzetelnej weryfikacji w zakresie spełniania przez oferentów wymogów dla adresatów Programu. Takiej weryfikacji wprost nie robiono na etapie oceny formalnej oraz oceny wniosków przez ekspertów, a zapisy dotyczące doświadczenia oferentów zawarte pkt 4 kart oceny wniosków w były nieprecyzyjne bądź nieprawdziwe.

W wyniku konkursu Edycji 2022 i 2024 powierzono realizację zadań publicznych trzech z 44 poddanych analizie podmiotom za 1 200 694 zł, które nie były adresatami Programu FM.

Program jest adresowany do organizacji pozarządowych w rozumieniu art. 3 ust. 2 udpp oraz podmiotów, o których mowa w art. 3 ust. 3 tej ustawy, których statuty zawierają postanowienia wskazujące, iż prowadzą działania skierowane do młodzieży lub też mogą udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert. I tak:

- a) 12 września 2022 r. Fundacja Dumni z Elbląga złożyła ofertę na realizację zadania w Priorytecie 1 pn. *Aktywna młodzież w województwie warmińsko-mazurskim* (50522) za 1 368 750 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której oferta uzyskała od ekspertów maksymalną liczbę punktów – 100. Następnie, 16 grudnia 2022 r. z Fundacją zawarto umowę 10/FMP1/2022 z kwotą dotacji 615 625 zł.

Fundacja została zarejestrowana w KRS pięć miesięcy przed złożeniem oferty (13 kwietnia 2022 r.) pod nr 0000964530, a w jej statucie nie było postanowień wskazujących, iż prowadzi działania skierowane do młodzieży. W ocenach merytorycznych wniosku nie odniesiono się wprost do spełniania wymogu adresata Programu, przy czym w pkt 4 oceny – kryterium: *Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów)* eksperci wskazali:

– *Wnioskodawca posiada zespół projektowy z niezbędnymi kwalifikacjami oraz doświadczenie w realizacji zadania. Wnioskodawca jest w stanie zrealizować z sukcesem zaplanowane działania ponieważ organizacja posiada potencjał techniczny, ekonomiczny, zasobów ludzkich, partnerów w stopniu bardzo wysokim;*

– *Zaplanowane działania we wniosku w ramach oferty są możliwe do zrealizowania. Przemawia za tym potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Oferenta. Organizacja Dumni z Elbląga realizuje m.in. projekt pn. Aktywne NGO. Działalność Fundacji Dumni z Elbląga ma na celu m.in. działanie na rzecz rozwoju dobra wspólnego czy wspieranie rozwoju organizacji pozarządowych.*

(akta kontroli str. 76-80, 598, 616, 1929-1940, 6451-6475, 6970)

- b) 12 września 2022 r. Fundacja 4M złożyła ofertę na realizację zadania w Priorytecie 2 pn. *Efektywna Organizacja Młodzieżowa* (50569) za 250 000 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której ofertę eksperci ocenili na 88 i 92 punktów. Po doliczeniu 10 punktów z tytułu kryteriów strategicznych oferta uzyskała łącznie 100 pkt. Następnie, 8 grudnia 2022 r. z Fundacją zawarto umowę 36/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 500 zł.

Fundacja została zarejestrowana w KRS 8 września 2020 r. pod nr 0000858859, przy czym w jej statucie nie było postanowień wskazujących,

iż prowadzi działania skierowane do młodzieży. Takich działań nie wskazano też w ofercie, podając że Fundacja jest organizacją młodą jednakże w działalności organizacji są zaangażowane osoby z dużym doświadczeniem. Według Statutu cele tej Fundacji skupiały się głównie na popularyzowaniu nowych technologii w budownictwie i architekturze.

Fundację tę zakwalifikowano również do udziału w Edycji 2024 r., Priorytet 3, powierzając jej umowa 37/FM23/2024 z 29 kwietnia 2024 r. zadanie pn. *Efektywna Organizacja Młodzieżowa II Edycja (60170)* za 210 068,68 zł. W chwili składania oferty na realizację tego zadania 25 września 2023 r. Fundacja nie miała w swoim statucie uwzględnionych działań na rzecz młodzieży, ani dwuletniego doświadczenia takich działań.

W ocenach merytorycznych wniosku 50569 w Edycji 2022 nie odniesiono się wprost do spełniania wymogu adresata Programu, przy czym w pkt 4 oceny – kryterium: *Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów)* eksperci wskazali:

– *Wnioskodawca wykazał, że posiada doświadczenie w realizacji projektów, także partnerzy, którzy wyrazili zgodę na udział w zadaniu podnoszą gwarancję jego wykonania. Potencjał kadrowy wskazany we wniosku jest adekwatne do zakresu realizacji projektu;*

– *Organizacja nie ma doświadczenia w podejmowaniu działań opisanych w ofercie, lecz osoby wskazane we wniosku posiadają doświadczenie i przez to dają wiarygodną możliwość realizacji działań.*

W ocenach merytorycznych wniosku 60170 w Edycji 2024 nie odniesiono się wprost do spełniania wymogu adresata Programu, przy czym w pkt 4 oceny – eksperci wskazali:

– *Organizacja posiada doświadczenie w zakresie jedynie prowadzenia wniosków z Funduszu Młodzieżowego w poprzedniej edycji. Kadra wykazuje się dużymi umiejętnościami w zakresie pozyskiwania środków na dotacje oraz doświadczenia w trzecim sektorze. Organizacja nie wskazuje czy przed 2022 rokiem działała na rzecz społeczeństwa obywatelskiego. Wskazane doświadczenie nie wskazuje również na doświadczenia w zakresie współpracy z organizacjami młodzieżowymi Organizacja wskazuje że nie posiada zaplecza technicznego a będzie korzystać z budynków innych Fundacji i organizacji (przyznano 16/20 pkt);*

– *oferta jest drugą edycją szkoleń przeprowadzanych przez wnioskodawcę - ma on więc doświadczenie w realizacji zadań tego formatu. Ponadto wnioskodawca realizował podobne zadania z publicznych środków. Doświadczenie i kompetencje osób tworzących zespół Fundacji oraz doświadczenie w realizacji podobnych działań pozwala mieć pewność, że wnioskodawca posiada niezbędne kompetencje do bezproblemowej realizacji działań zawartych w ofercie (20/20 pkt).*

(akta kontroli str. 76-80, 157-162, 601-602, 619-620, 661-663, 673-678, 1921-1947, 1948-1955, 6476-6484, 6975, 6996)

c) 12 września 2022 r. Fundacja Warszawa to Wolność złożyła ofertę na realizację zadania w Priorytecie 3 pn. *Młodzież osadzona w warszawskich dzielnicach (50496)* za 250 000 zł. W wyniku oceny formalnej 15 września 2022 r. dopuszczono ofertę do oceny merytorycznej, w której ofertę eksperci ocenili na 98,5 i 100 punktów. Po doliczeniu 5 punktów z tytułu kryteriów strategicznych oferta uzyskała łącznie 104,25 pkt. Następnie, 15 grudnia 2022 r. z Fundacją zawarto umowę 128/FMP23/2022 z kwotą dotacji 187 500 zł.

Fundacja została zarejestrowana w KRS 24 kwietnia 2021 r. pod nr 0000896847, przy czym w jej statucie nie było postanowień wskazujących, iż prowadzi działania skierowane do młodzieży. Takich działań nie wskazano

też w ofercie, podając że organizacja jak do tej pory pozyskała dwa dofinansowania o łącznej wysokości 400 tys. zł na projekty o tematyce sportowej. Projekt (wnioskowany) jest pierwszym tego typu przedsięwzięciem Fundacji. Mimo to został starannie przygotowany w oparciu o znaczącą wiedzę członków Fundacji, wcześniejsze partnerstwa i osobiste doświadczenia osób zaangażowanych.

W ocenach merytorycznych wniosku 50496 w Edycji 2022 nie odniesiono się wprost do spełniania wymogu adresata Programu, przy czym w pkt 4 oceny – kryterium: *Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów)* eksperci wskazali:

- *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną. Na podstawie opisu Wnioskodawcy z wniosku oraz researchu w Internecie można stwierdzić, że Wnioskodawca powinien właściwie zrealizować zaplanowane we wniosku działania, gdyż posiada niezbędne zasoby i doświadczenie. Wnioskodawca posiada doświadczenie w działalności misyjnej, co opisał we wniosku. Wnioskodawca posiada odpowiednią wiedzę i doświadczenie w zakresie realizacji zadań publicznych. Wnioskodawca posiada doświadczenie współpracy z innymi podmiotami (ekspert M.P. - 20/20 pkt.),*
- *Oferent podkreśla, że to pierwsze jego działanie w tym zakresie, jednocześnie projekt nie wydaje się być na tyle skomplikowany, by oferent musiał posiadać odpowiednie doświadczenie jako organizacja do tego zadania. Należy podkreślić tutaj zasoby kadrowe oferenta, które wbrew temu co sam przedstawia może i jako organizacja nie realizował tego typu przedsięwzięć, jednocześnie ma grono doświadczonych koordynatorów i ekspertów (ekspert K.S.. - 20/20 pkt).*

(akta kontroli str. 76-80, 76-80, 601-602, 619-620, 1921-1940, 1962-1967, 4900-4966, 6485-6488, 6976)

W odpowiedzi na pytanie – Czy i jeżeli tak, to kto ze strony NIW weryfikował, czy wniosek został złożony przez organizacje pozarządowe których statuty zawierają postanowienia wskazujące, iż prowadzą działania skierowane do młodzieży lub też mogą udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert, D. Z. ówczesny kierownik BPT NIW zeznał, że: *Nie pamiętam jak to było zorganizowane.*

(akta kontroli str. 4685-4693)

Natomiast, M.P. główny specjalista w BPT NIW wyjaśniła, że: *Być może dokonywałam oceny formalnej, ale nie pamiętam. To idzie w ilościach w setki przy różnych konkursach. Zawsze ta ocena jest taka sama. Są dwa kryteria: kryterium pierwsze: czy wniosek został złożony w terminie w SOD i tego nie sprawdzamy, ponieważ jest to sprawdzane systemowo. Drugie kryterium dotyczy tego, czy wniosek złożyła organizacja uprawniona od udziału w Konkursie, czyli organizacja pozarządowa w rozumieniu ustawy. Na pytanie – Czy po Pani stronie była weryfikacja, czy organizacja, która złożyła wniosek, spełnia wymogi wskazane w Programie, które dotyczą: dwuletniego doświadczenia w zakresie działań związanych z młodzieżą lub wpisu w KRS potwierdzającego, że organizacja takie działania prowadzi – wyjaśniła, że: *Ja osobiście nie sprawdzałam takich rzeczy. To się nie zawierało w kryterium formalnym.**

(akta kontroli str. 4662-4666)

W odpowiedzi na pytanie - W jaki sposób dokonywano weryfikacji w postępowaniach konkursowych Edycji 2022 i Edycji 2024 czy oferent spełniał

wymogi adresata RP Fundusz Młodzieżowy, ówczesny Dyrektor NIW zeznał, że: *Taka ocena powinna być dokonywana przez eksperta podczas oceny merytorycznej, na podstawie ustawowych kryteriów.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

W odpowiedzi na pytanie: Czy przy ocenie wniosków sprawdzał Pan czy oferta została złożona przez podmioty, do których adresowany był Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, tj.: przez organizacje pozarządowe, których statuty zawierały postanowienia wskazujące, iż prowadzą działania skierowane do młodzieży lub też mogą udokumentować prowadzenie takiej działalności w okresie dwóch lat poprzedzających ogłoszenie konkursu ofert?, M.P. - ekspert w Edycji 2022 i Edycji 2024 zeznał, że: *Moim zdaniem, jest to kryterium formalne. Z tego co pamiętam, w Systemie Obsługi Dotacji nie było nawet możliwości podglądnięcia Statutu Oferenta.*

W odpowiedzi na te same pytanie ekspert K.S. zeznał: *Weryfikowałem podmioty pod kątem formalnym, tj. czy jest to podmiot, który spełnia wymogi ustawowe. Nie miałem dostępu do Statutów, ale opierając się na wniosku, sprawdzałem, czy podmiot prowadził działania skierowane do młodzieży.*

Natomiast ustosunkowując się do ocen wniosku Fundacji Warszawa to Wolność, wskazanego w ppkt c), ekspert M.P. zeznał: *Ciężko się odnieść po takim czasie. Teraz mam inny punkt widzenia. NIW zawsze akcentował, żeby koncentrować się na duchu projektu a nie na sztuce ich pisania.*

Natomiast ekspert K.S. zeznał: *Ja jako ekspert literalnie nie sprawdzałem, czy dany podmiot ma dwa lata doświadczenia. Nie miałem też dostępu do statutów. Sprawdzałem kompetencje, wykonalność projektu i to, czy dany oferent działał na rzecz młodzieży. Jeżeli miałyby to być przedmiotem oceny, to powinno być to wprost wskazane w kwestionariuszu.*

(akta kontroli str. 7003-7014, 7095-7103)

3. W wyniku konkursu Edycji 2024 podpisano 23 maja 2024 r. umowę 13/FM/P1/2024 na realizację zadań Operatora w Priorytecie 1 z Caritas Diecezji Sosnowieckiej za 1 500 000 zł, pomimo iż oferta tego podmiotu dotyczyła wyłącznie obszaru diecezji, tj. części województwa śląskiego i małopolskiego⁸¹. Tym samym nie zapewniono Operatora, obejmującego swoim działaniem całego województwa śląskiego, czym naruszono postanowienia pkt. 5.1. Priorytet 1: Aktywizacja młodzieży w samorządach Programu FM i części A. Zasady przyznawania dotacji regulaminu Edycji 2024.

Eksperti ocenili wniosek Caritas Diecezji Sosnowieckiej na 100 pkt i 99 pkt, wskazując że realizacja zadania pn. *Aktywny Wolontariat na start* w pełni wpisuje się w założenia RP Fundusz Młodzieżowy, w ocenach nie odniesiono się do ograniczenia działań do terenu diecezji sosnowieckiej.

Zgodnie z postanowieniami zawartymi Programie FM⁸², powtórzonymi w regulaminie Edycji 2024 – *w każdym województwie lub regionie obejmującym kilka województw zostanie wybrany przynajmniej jeden operator Programu obejmujący zasięgiem swojego oddziaływania dany obszar.*

Uwagę zwraca przy tym fakt, że oferta innej organizacji, tj. Instytutu Różdzieńskiego, obejmowała całe województwo śląskie, została oceniona na 97 pkt. i znajdowała się na pierwszym miejscu listy niezakwalifikowanych do realizacji (lista rezerwowa) w ramach Programu FM, Edycja 2024.

(akta kontroli str. 652,670-671, 6489-6549)

⁸¹ Ofertę Caritas Diecezji Sosnowieckiej oceniono na 99 pkt.

⁸² Pkt. 5.1. Priorytet 1.: Aktywizacja młodzieży w samorządach.

Wskutek przyjęcia wniosku i zawarcia ww. umowy z Caritas Diecezji Sosnowieckiej, działania w Priorytecie 1 w 2024 r. były ograniczone do obszaru Diecezji Sosnowieckiej. Działania związane z koniecznością objęcia przez Caritas pozostałej części województwa śląskiego, przedstawiono w pkt 1.5.3. wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 6550-6564)

W wyjaśnieniu Dyrektor NIW, który podpisał umowę 13/FM/P1/2024 podał, że: *Umowa nr 13/FM/P1/2024 na realizację zadań realizowanych przez Caritas Diecezji Sosnowieckiej została podpisana, ponieważ Komisja Konkursowa w dn. 24 listopada 2023 r. podjęła decyzję o umieszczeniu tej organizacji na liście rankingowej podmiotów dofinansowanych. Nie posiadam informacji, dlaczego:*

- *podmiot został dofinansowany, pomimo iż oferta dotyczyła wyłącznie obszaru diecezji, tj. części województwa śląskiego i małopolskiego,*
- *nie zapewniono Operatora, obejmującego swoim działaniem całe województwo śląskie.*

Oferta Instytutu Różdzieńskiego znalazła się na pierwszym miejscu listy niezakwalifikowanych do realizacji (lista rezerwowa) w ramach Programu FM, Edycja 2024 w wyniku Komisji Konkursowej z dnia 24 listopada 2023 r. Nie posiadam informacji dlaczego nie powierzono zadań Operatora na terenie województwa śląskiego Instytutowi Różdzieńskiego.

(akta kontroli str. 2042-2055)

W odpowiedzi na pytanie – Dlaczego na liście ofert kwalifikujących się do dofinansowania w Priorytecie 1 Edycji 2024 umieszczono Caritas Diecezji Sosnowieckiej, jako Operatora na terenie województwa śląskiego, skoro zgodnie z wnioskiem organizacja ta zadeklarowała realizację zadań na terenie Diecezji Sosnowieckiej, tj. części województwa śląskiego i małopolskiego?, B.Ż. – główny specjalista w Biurze Kontroli NIW, która była członkiem Komisji Konkursowej Edycji 2024 wyjaśniła, że: *Myszę, że to była omyłka, bo Caritas zaznaczył województwo śląskie i małopolskie. Dostaliśmy listę, na której byli operatorzy i przypisane województwa z ofert. Lista ta została przedstawiona na Komisji Konkursowej. Nie wzbudzała ona wątpliwości. Wydaje mi się, że w tym wypadku doszło do niedopatrzenia.*

(akta kontroli str. 4671-4673)

Ponadto, kontrola NIK wykazała, że w przedmiotowej ofercie Caritas Diecezji Sosnowieckiej (60834) część kosztów była zakwalifikowana w nieprawidłowych kategoriach. Dotyczyło to w szczególności kosztów wynagrodzenia koordynatora projektu [...] ⁸³ oraz kosztu wynajmu 10 200 zł, które uwzględniono w Kosztach realizacji działań (kategoria I), a zgodnie z regulaminem Edycji 2024 ⁸⁴ powinny być uwzględnione wyłącznie w kosztach administracyjnych (kategoria II).

(akta kontroli str. 442-547, 6518-6531)

---

⁸³ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie wynagrodzenia. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

⁸⁴ Pkt IV. Wkład własny i kwalifikowalność kosztów, ppk 4 Kategorie kosztów.

4. W NIW wyrażono dla Caritas Diecezji Sosnowieckiej zgodę na rozszerzenie obszaru działania Operatora w Edycji 2024 na pozostały obszar województwa śląskiego i małopolskiego, bez wymaganej regulaminem Edycji 2024 formy aneksu.

Złożona w ramach konkursu Edycji 2024 oferta (60834) dotyczyła realizacji zadań Operatora na terenie diecezji sosnowieckiej, obejmującej część województwa śląskiego i małopolskiego. W dniu 13 listopada 2024 r. Caritas Diecezji Sosnowieckiej złożył do NIW wnioski o aneks do umowy 13/FM/P1/2024 z 23 maja 2024 r. i rozszerzenie działań na całe województwo śląskie i małopolskie, co szczegółowo opisano w pkt 1.5.3. wystąpienia pokontrolnego.

NIW zgodziła się na proponowaną zmianę, uznając że nie wymaga ona aneksu do umowy.

(akta kontroli str. 6549)

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli zmiana obszaru działania Operatora, określonego w ofercie, która zgodnie z § 1 pkt 6 umowy 13/FM/P1/2024 z 23 maja 2024 r. stanowiła jej integralną część, powinna nastąpić w drodze aneksu. Zgodnie z zasadami określonymi części A.IX pkt. 7 *Dopuszczalność zmian w projekcie regulaminu Edycji 2024* – w przypadku zmiany treści umowy wymagane jest zawarcie aneksu.

(akta kontroli str. 442-547, 6532-6538)

W wyjaśnieniu Ł.O. – kierownik BPT NIW, który wyraził zgodę na rozszerzenie obszaru działania Caritas Diecezji Sosnowieckiej, wyjaśnił, że: *wyrażenie zgody bez aneksu na rozszerzenie działań operatora na pozostały obszar woj. śląskiego i małopolskiego wynikało z następujących przesłanek:*

1. *Regulamin w pkt IX. 7 konkretnie wymienia punkty, które wymagają aneksowania lub uzgodnienia z NIW-CRSO bez konieczności aneksu. Wprowadzone zapisy sugerują zatem wprost, że może nastąpić zmiana treści oferty bez konieczności aneksu - np. zmiana opisu pozycji, zmiana rodzaju miary itd. Wymienione punkty zawierają się w ofercie – zatem regulamin pozwala na dokonywanie zmian w ofercie mimo, że jest ona integralną częścią umowy – bez konieczności aneksu. Zmiany aneksowe są zasadniczo wymienione enumeratywnie i dotyczą jedynie i konkretnie:*

- *zamiany terminu realizacji zadania*
- *wprowadzenia nowej pozycji do kosztorysu*
- *zmiany rachunku bankowego*

Takie oznaczenie zmian poprzez regulamin określa stopień integralności oferty z umową. Określa np., że niektóre zapisy w ofercie mimo, że integralne mogą być dokonywane bez aneksu, a niektóre (przesunięcie środków pomiędzy pozycjami) – nawet bez zgłoszenia do NIWCRO, a jednocześnie wprost wymienia jedynie trzy punkty dotyczące konieczności aneksu.

Zatem nawet ostatni zapis w tym punkcie brzmiący „wszystkie pozostałe zmiany niewykazane powyżej wymagają uzgodnienia z NIW-CRSO, a w przypadku zmiany w treści umowy – zawarcia aneksu” należy interpretować, że dotyczy to zasadniczej treści umowy (bez załączników), ponieważ sam regulamin reguluje kwestie możliwości dokonywania zmian w ofercie.

Zatem wspomniana zmiana zarekomendowana przez pracownika – jako uzgodnienie bez aneksu – była zgodna z powyższą interpretacją.

2. *W kwestii techniczno/proceduralnej – wnioskowania o aneks/zmiany w projekcie: Beneficjent zawnioskował o aneks za pośrednictwem SOD, jednak narzędzie to służy do wszelkiej komunikacji zmian w realizacji zadania (nie tylko do aneksów). Dlatego też w polu oceny aneksu pracownik ma dostępnych kilka możliwości – w tym sposób oceny/wyrażenia zgody na zmiany bez konieczności aneksu. Decyzja taka jest podejmowana w konsultacji z kierownikiem biura, na podstawie rekomendacji pracownika w zgodzie z postanowieniami regulaminu. Tam, gdzie*

aneks nie jest wprost wymagany - następuje uzgodnienie - tak, aby regulacje te nie były zbiurokratyzowane bez koniecznej potrzeby. Taka sytuacja miała miejsce w przypadku przedmiotowej decyzji.

3. *Zmiana rozszerzenia działalności beneficjenta była racjonalna, zgodna z Programem i regulaminem, w którym beneficjent powinien objąć swoim oddziaływaniem obszar najlepiej całego województwa, a nie tylko diecezji. W kontekście podpisywania aneksu w sprawach istotnych dla realizacji zadania, była to zatem zmiana korzystna społecznie oraz aktualizująca realizację zadania zgodnie z regulaminem.*

(akta kontroli str. 7015-7017)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela przedstawionej przez Kierownika BPT NIW interpretacji, zgodnie z którą w przedmiotowej sprawie nie była wymagana forma aneksu. Należy zwrócić uwagę, że zmiana dotyczyła rozszerzenia obszaru działania Operatora w ramach Priorytetu 1, tj. sprawy zasadniczej dla realizacji jego zadań zgodnie z Programem, jak i dla zapewnienia przez NIW działań w ramach tego Priorytetu na terenie całego województwa śląskiego. W tej sytuacji, biorąc pod uwagę sprawy, w jakich zawierano aneksy do umów z beneficjentami Programu wskazanymi szczegółowo w pkt 1.7.1. i 1.7.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego, trudno uznać, że zmiana obszaru działania Operatora może nastąpić bez zmiany umowy w drodze aneksu

5. Były Dyrektor NIW wyraził zgodę na zmiany w realizacji w 2023 r. przez Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci zadania *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa - LOM!* (49889), które były sprzeczne z RP Fundusz Młodzieżowy, o czym był uprzedzony wcześniej przez pracownika i kierownika BPT NIW.

Aneksem z 19 grudnia 2023 r. Dyrektor Instytutu zatwierdził zmianę oferty Stowarzyszenia, w zakresie przesunięcia 109 000 zł z 150 000 zł środków finansowych przeznaczonych na granty dla rad młodzieżowych w ramach Ścieżki 1. *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych* na granty dla samorządów uczniowskich i studenckich w Ścieżce 2. *Aktywizacja samorządów uczniowskich i studenckich*, zwiększając ich kwotę z 150 000 zł do 259 000 zł.

Stowarzyszenie 25 października wystąpiło do NIW o wyrażenie zgody na zmiany w ofercie, wnosząc o:

- przesunięcie środków finansowych ze Ścieżki 1. *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych* (150 000 zł) na: I.1.3. "Zespół Komunikacji Medialnej/2023" (20 500 zł); I.1.1. "Granty SU 2023 oraz SaST AJ Gorzów/2023, obsługa i promocja" (109 000 zł). II.1. "Umowy zlecenia" (6 000 zł). II.3. Umowy zlecenie (Zespół Ekspercki + Zespół ewaluacji) (12 000 zł). II.4 Koszty podróży (2 500 zł);
- poszerzenie grupy docelowej o grupy nieformalne składające się z uczniów i studentów w różnych przedziale wiekowym.

Prezes Stowarzyszenia wskazał, że prośba o przesunięcie środków podyktowana była dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności, która charakteryzuje się dużą świadomością obywatelską i społeczną oraz ogromnym zainteresowaniem działań w samorządach uczniowskich oraz w grupach nieformalnych składających się z uczniów i studentów w różnym przedziale wiekowym. Po otwarciu naboru w Ścieżce 1, pomimo wielu spotkań promocyjnych, żadna grupa nie wykazała zainteresowania radami młodzieżowymi. W ramach realizacji Ścieżki 2. *zaskoczyło nas ogromne zainteresowanie małymi grantami proponowanymi przez różne środowiska uczniowskie i studenckie w różnym przedziale wiekowym. pozytywny odbiór odbił się szerokim echem wśród społeczności z różnych obszarów (miejskich i wiejskich); - dane zmiany wyjdą na przeciw oczekiwaniom społeczności i pomogą zrealizować założone cele i osiągnąć zadowalające rezultaty.*

Po uzyskaniu od Stowarzyszenia dodatkowych wyjaśnień w sprawie uzasadnienia poszczególnych pozycji kosztowych, opiekun projektu w BPT NIW

sporządziła 10 listopada 2023 r. notatkę w sprawie zmian w umowie nr 11/FMP1/2022. W notatce wskazano, że:

- 3 października 2023 r. Stowarzyszenie złożyło finalną wersję wniosku o aneks, uzupełnionego o wymagane podpisy 15 października 2023 r.
- *Zaproponowane przez Stowarzyszenie przesunięcia są uzasadnione zwiększoną pracą pod koniec roku i brakiem zainteresowanych odbiorców tworzeniem rad młodzieżowych. Należy zauważyć, że Beneficjent przez 10 miesięcy roku 2023 r. nie sygnalizował, że wydatkowanie środków w ramach Ścieżki nr 1 jest zagrożone.*
- *Należy też podkreślić, że zgodnie z Regulaminem Konkursu (s. 16) każdy Operator zobligowany jest do realizacji obu Ścieżek i jednocześnie zaproponowane przez Beneficjenta modyfikacje spowodują całkowitą zmianę zakresu merytorycznego we wniosku – likwidację jednego z działań (Ścieżka 1. Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych) i niezrealizowanie rezultatów z tym związanych.*
- *Niewywiązanie się z realizacji Ścieżki nr 1 przez Operatora wpływa negatywnie na realizację wskaźników rezultatu „Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033”, który określa liczbę rad młodzieżowych na rok 2033. Równocześnie zgodnie z Regulaminem konkursu (s. 49) w przypadku, gdy nie zostały zrealizowane wszystkie działania lub średnia wartość wszystkich osiągniętych, wskazanych we wniosku wskaźników wyniosła poniżej 50%, Dyrektor Określa wysokość kwoty Dotacji do zwrotu.*

Wskazano też, że wobec powyższego BPT przedkłada notatkę w celu podjęcia decyzji w przedmiotowej sprawie. Zgodnie z treścią upoważnienia z dnia 17 lipca 2023 r. w przypadkach nietypowych, budzących szczególne wątpliwości Kierownik BPT może przedłożyć Dyrektorowi NIW-CRSO rekomendację w celu finalnego rozstrzygnięcia spornej kwestii. Notatkę zatwierdziła 14 listopada 2023 r. ówczesna Kierownik BPT.

Na notatce znajdował się odrębna adnotacja Dyrektora NIW-CRSO z 15 listopada 2023 r. – *Zgoda na przesunięcie kwoty 109 tys. zł ze ścieżki 1 do ścieżki 2 z przeznaczeniem na granty – uzasadnienie jak w mailu z 24/10/2023. W pozostałej części brak zgody.*

(akta kontroli str. 1675-1685, 1968-2014, 2201-2213, 6565-6581)

W wyniku decyzji ówczesnego Dyrektora NIW-CRSO praktycznie wyrażono zgodę na rezygnację z realizacji małych grantów w ramach Ścieżki 1. Stowarzyszenie nie wydatkowało pozostałych 41 000 zł na granty dla rad młodzieżowych i nie zrealizowało żadnego ze wskaźników poziomu rezultatu dla Ścieżki 1, co szczegółowo opisano w pkt 2.4.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Według postanowień RP Fundusz Młodzieżowy i regulaminu Edycji 2022 - Każdy Operator zobligowany jest do realizacji obu Ścieżek.

W zeznaniu ówczesny Dyrektor NIW-CRSO podał, że: *Tego konkretnego przypadku nie pamiętam dokładnie, ale Dyrektor Instytutu w przypadkach uzasadnionych miał prawo wyrazić zgodę na aneks. Wnioskodawca musiał przedstawić uzasadnioną argumentację. Organizacja ta argumentowała, że trudno jest zrealizować te działania w ścieżce pierwszej, ale może je zrealizować w ścieżce drugiej. Po konsultacjach Biuro NIW przedstawiło pozytywną notatkę w tej sprawie i na jej podstawie wyraziłem zgodę.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

6. Były Dyrektor NIW przekazał wnioski do oceny merytorycznej 44 ekspertom, którzy nie wskazali w kwestionariuszu osobowym obszaru RP Fundusz Młodzieżowy, jako preferowanego do oceny. Na 58 kwestionariuszy objętych badaniem⁸⁵, tylko 14 z nich miało wzór dostosowany do Konkursu tj. zawierało ww. obszar. W dziewięciu przypadkach, eksperci zaznaczyli go jako preferowany

⁸⁵ Oceny merytorycznej wniosków w obu edycjach dokonywało łącznie 59 ekspertów. NIW-CRSO nie był w posiadaniu kwestionariusza osobowego jednego z ekspertów.

do oceny. Pozostałe 44 kwestionariuszy zostało złożone na wzorach, które nie zawierały ww. obszaru tematycznego .

Działanie to w ocenie Najwyższej Izby Kontroli było nierzetelne, gdyż nieaktualizowanie informacji dotyczących preferowanych obszarów stwarzało ryzyko powierzenia oceny wniosku ekspertowi nieposiadającemu wiedzy z dziedziny obejmującej zakres, którego dotyczył konkurs oraz niedającemu rękojmi dokonania prawidłowej oceny merytorycznej.

Ryzyko to, zostało zmaterializowane, co zostało opisane w nieprawidłowości nr 12.

(akta kontroli str. 4508-4513, 6766-6959)

Dyrektor NIW-CRSO wyjaśnił m.in., że NIW - CRSO nie posiada dokumentacji i wiedzy na temat procesu aktualizacji dokumentacji dotyczącej naboru ekspertów, a także z uwagi na brak procedur w zakresie doboru ekspertów NIW - CRSO, nie posiada materiałów opisujących sposób wyboru ekspertów do oceny w poszczególnych edycjach i przyczyny wyboru do oceny ekspertów, którzy w ramach preferowanego obszaru tematyczne ocenianych wniosków nie wskazali w kwestionariuszu Funduszu Młodzieżowy. Dyrektor dodał, że z posiadanych przez NIW - CRSO dokumentów nie wynika również, aby był prowadzony dodatkowy nabór na ekspertów do oceny wniosków w ramach Funduszu Młodzieżowego.

(akta kontroli str. 1842)

W odpowiedzi na pytanie: Kto w NIW odpowiadał za weryfikację zgłoszeń oraz akceptację kandydatów do Bazy Ekspertów NIW-CRSO, D.Z. – były pracownik NIW, Kierownik BPT NIW w czasie konkursu Edycji 2022 zeznał, że: *Można powiedzieć, że była to weryfikacja dwupoziomowa. Roboczo zajmowała się tym Pani L(...)G(...) lub inni pracownicy Biura Programów Tematycznych. Finalnie trafiało to do Dyrektora lub wicedyrektora i oni akceptowali kandydatów.*

(akta kontroli str. 4685)

Odpowiadając na to samo pytanie – L.G. – były pracownik NIW, pracownik BPT NIW w czasie Edycji 2022, a następnie kierownik tego Biura w czasie konkursu Edycji 2024 zeznała, że: *Na samym początku 2018 r. przyjęliśmy z koleżanką ekspertów. Ze względu na to, że pracowało wtedy zaledwie ok. 10 osób w Biurze FIO (chyba tak się wtedy to biuro nazywało), same zgłosiłyśmy się do weryfikacji. Najpierw były to zgłoszenia do programu FIO który już startował i którym się zajmowałyśmy. Te zgłoszenia nie były rzetelnie weryfikowane ze względu na presję czasu. Musieliśmy znaleźć osoby, które oceniłyby wnioski z programu, który już wystartował. Później padła idea (chyba przez Dyrektora) żeby powstała baza Ekspertów. Po powstaniu Bazy, nadal ja się zajmowałam weryfikacją zgłoszeń wraz koleżanką. Nawet jak zmieniłyśmy biuro, nadal się tym zajmowałyśmy. Czasem były robione osobne nabory do poszczególnego programu np. Do uniwersytetów ludowych. Jeśli był nabór w trybie ciągłym, teoretycznie miała być weryfikacja systemu co kwartał. Ze względu na zwiększający się regularnie zakres obowiązków, nie zawsze to było terminowe. Do pewnego momentu była jakaś weryfikacja dokumentów, ale później nie było to robione terminowo.*

(akta kontroli str. 4674-4693)

Natomiast, na pytanie: Czy była wyznaczona osoba lub osoby (dział) który odpowiadał za kompletowanie dokumentacji dotyczącej ekspertów, tj. podpisane kwestionariusze i oświadczenia, D.Z. zeznał, że: *Nie było bezpośrednio dedykowanego działu. My jako Biuro Programów Tematycznych*

zajmowaliśmy się zbieraniem i przechowywaniem dokumentacji. Można powiedzieć, że spadło na nas. Nie posiadam informacji, czy miało to umocowania w strukturze. Jak ja przyszedłem do biura, tak już było to zorganizowane.

(akta kontroli str. 4685-4686)

Odpowiadając na to samo pytanie – L.G. pracownik BPT w czasie Edycji 2022 a następnie kierownik tego Biura w czasie Edycji 2024 zeznała, że: Ekspertów na podstawie zgłoszenia rekomendowałam, ja i moje dwie koleżanki. Ze zgłoszeń robiło się protokół z naboru kwartalnego z informacją o tym, że następujące osoby spełniają wymogi. Robiło się też listę osób, które nie spełniały wymogów (to była w zasadzie jedna lista z dwiema tabelami) To było podpisywane przez Dyrekcję. Mieliliśmy naciski na to, żeby w niektórych incydentalnych przypadkach, osoby przez nas odrzucone, zostały zakwalifikowane. Naciski te były ze strony Pani(...). Zachowywałam nawet maile i korespondencje w tej sprawie, jak jeszcze pracowałam w NIW.

W przypadku Funduszu Młodzieżowego, W związku z tym, że nabór miał charakter ciągły, przed rozpoczęciem naboru Konkursowego, otrzymaliśmy dużą liczbę nowych zgłoszeń. Zgłoszenia ekspertów do oceny Funduszu Młodzieżowego były głównie zebrane w formie elektronicznej. Nie miały one podpisu. Mogło być tak, że współpraca z ekspertem była nawiązana wcześniej, jak dostane przez Niego dokumenty. Oznacza to, że mogli wysłać Kwestionariusz drogą elektroniczną i zostać zakwalifikowanym do oceny. Mogło tak być, że przyjmowaliśmy ich na podstawie kwestionariuszy elektronicznych. Przeważnie były to osoby młode, powiązane z Radą Dialogu z Młodym Pokoleniem.

(akta kontroli str. 4675, 4685-4686)

Odpowiadając na pytanie: Dlaczego ocen wniosków dokonywali eksperci, którzy nie złożyli aktualnych, podpisanych kwestionariuszy osobowych potwierdzających ich deklarację oceny w obszarze tematycznym Fundusz Młodzieżowy. Na 58 kwestionariuszy objętych badaniem, tylko 14 z nich miało wzór dostosowany do Konkursu tj. zawierało ww. obszar. W dziewięciu przypadkach, eksperci zaznaczyli go jako preferowany do oceny. Pozostałe 44 kwestionariuszy zostało złożone na wzorach, które nie zawierały ww. obszaru tematycznego - ówczesny Dyrektor NIW, zeznał, że: *Nie mogły zawierać, ponieważ zgłoszenia ekspertów były wcześniej, niż ruszył Program. To, że ekspert zgłosił się np. do Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich nie oznacza, że nie ma kompetencji do Programu Fundusz Młodzieżowy i można go w tej ocenie wykorzystać.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

7. Wybór ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, nastąpił w obu konkursach w sposób celowy, a nie losowy. Było to niezgodne postanowieniami regulaminów konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 (pkt VIII. Procedura oceny ofert i przyznawania dotacji, ppkt 2. Ocena merytoryczna), które zakładały, że ocena merytoryczna oferty dokonywana jest przez Instytucję Zarządzającą przy wsparciu ekspertów zewnętrznych wybieranych losowo, których nazwiska znajdują się w bazie ekspertów NIW-CRSO.

W NIW nie opracowano też i nie stosowano w czasie edycji 2022 oraz 2024 regulacji oraz procedur w zakresie wyboru i przydziału ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, a także mechanizmów w celu zagwarantowania przejrzystości i transparentności tego procesu.

W konsekwencji nie zapewniono wyboru ekspertów, których bezstronność

w ocenie wniosków nie budzi wątpliwości.

(akta kontroli str. ,377, 478, 1654, 1704-1706,1841-1843)

W odpowiedzi na pytanie:⁸⁶ Czy to Pan wybrał kandydatów rekomendowanych do oceny merytorycznej wniosków? Jeżeli nie, jaka była Pana rola w tym procesie? Czy ktoś Panu wskazał osoby lub sugerował Panu osoby, do umieszczenia na liście ekspertów rekomendowanych do oceny wniosków w edycji 2022?, D.Z. ówczesny kierownik BPT NIW w czasie konkursu Edycji 2022 zeznał, że: *Roboczo była przygotowywana lista przez pracowników na poziomie biura, na bazie praktycznego doświadczenia wynikającego z współpracy przy innych konkursach i w oparciu o informacje zawarte w bazie ekspertów. Roboczą notatkę akceptowałem na swoim poziomie i ona trafiała do Dyrektora Instytutu i on ją aprobował lub zgłaszał ewentualne uwagi. Przedłożona lista jest tą, która powstała na poziomie Biura i została przekazana Dyrektorowi do zatwierdzenia. Nie przypominam sobie, żeby Dyrektor wskazywał jakieś osoby do umieszczenia na tej liście. Bywało tak, że zgłaszał takie uwagi przy innych konkursach, ale przy tym nie przypominam sobie.*

Natomiast, w odpowiedzi na pytanie – Czy podczas Pana pracy przy Konkursie Fundusz Młodzieżowy edycja 2022 obowiązywała w NIW procedura wyboru ekspertów do oceny merytorycznej wniosków? Czy eksperci wskazani na tej liście zostali wybrani w sposób losowy?, D.Z. zeznał, że: *Wydaje mi się, że na tamtym etapie nie było spisanej procedury. Co do wyboru, bazowaliśmy z jednej strony na ewaluacji ekspertów przy innych Konkursach, a z drugiej na informacjach zawartych w bazie ekspertów NIW, tj. kwestionariuszach zgłoszeniowych. Zwracaliśmy uwagę na: zakres zainteresowania, preferowany obszar do oceny, ale nie w ograniczeniu do Funduszu Młodzieżowego, a bardziej powiązanej tematyki. Ewaluację ekspertów robiliśmy na poziomie biur okresowo, tj. weryfikowaliśmy jakość współpracy z ekspertami i co jakiś czas robiliśmy im szkolenia. Zależało nam na tym, żeby do oceny w Konkursie zostali wybrani eksperci związani w miarę możliwości z tematyką młodzieżową. Ja zaakceptowałem listę wypracowanych przez biuro ekspertów i przedłożyłem notatkę Dyrektorowi. Ale pracowaliśmy w dziale wspólnie, tj. pracowałem wspólnie z około pięcioma pracownikami Działu Programów Tematycznych. Zrobiliśmy wspólną konsultację. Wybór ekspertów w mojej ocenie był dokonany w sposób losowy, w takim sensie, że nie było z góry narzuconej listy, a bazowaliśmy na ekspertach, którzy znajdowali się w bazie oraz doświadczeniach wynikających z współpracy z tymi osobami. W konsultacjach na pewno wzięła udział Pani L(...),G, Pani M(...),P i nie jestem pewien, ale chyba Pani B(...),Ż. Pani L(...),G na pewno brała udział w procesie, ponieważ zajmowała się ekspertami i bazą i miała w tym zakresie najszerszy ogląd.*

Z kolei, w odpowiedzi na pytanie – W jaki sposób następowało przydzielanie wniosków konkursowych do poszczególnego eksperta? Czy istniała jakaś procedura, która to regulowała? Kto decydował o tym, jakie wnioski otrzyma do oceny dany ekspert?, D.Z. zeznał, że: *Nie było takiej spisanej procedury, jeżeli chodzi o sam przydział ekspertów, to listę wniosków generowało się z generatora SOD i my na poziomie biura liczyliśmy ilu jest wybranych ekspertów i ile wniosków wpłynęło, a także ile średnio przypadnie w związku z tym wniosków do oceny poszczególnemu ekspertowi. Jak już był wygenerowany raport z wniosków i jak wiedzieliśmy, ile ofert przypadnie ekspertowi, przygotowywaliśmy tabelę. W tabeli wymienieni byli eksperci i przypisane im wnioski (po numerze wniosku). W przypadku Konkursu Fundusz Młodzieżowy w edycji 2022, to ja przydziałałem wnioski do oceny*

⁸⁶ Przed zadaniem pytania, kontrolerzy okazali notatkę *Lista ekspertów rekomendowanych do udziału w ocenie wniosków złożonych w ramach konkursu ogłoszonego na podstawie Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 - edycja 2022*, zaakceptowaną przez Dyrektora NIW w dniu 9 września 2022 r.

poszczególnemu ekspertowi. Wnioski przydzieliłem w sposób losowy, tj. na chybił trafił. Listę z ekspertami i przydzielonymi wnioskami, przekazałem do zatwierdzenia Dyrektorowi NIW. Dyrektor Tę listę zatwierdził. Po zatwierdzeniu listy przez Dyrektora, w sposób formalny przekazaliśmy ekspertom za pomocą systemu SOD wnioski do oceny.

(akta kontroli str. 4685-4687)

W odpowiedzi na pytanie - Czy to Pani wybrała kandydatów rekomendowanych do oceny merytorycznej? Jeżeli nie, jaka była Pani rola w tym procesie? Proszę odnieść się do obu edycji Konkursu, uwzględniając ewentualne różnice wynikające z zajmowanego stanowiska (...), L.G. pracownik BPT w czasie Edycji 2022, a następnie kierownik tego Biura w czasie konkursu Edycji 2024 zeznała, że: *Odnośząc się do tabeli z edycji 2022 - była przygotowana przeze mnie, natomiast ja nie wybierałam tych ekspertów. Dostaliśmy informację od Dyrektora (...), które osoby mają się na tej liście znaleźć. Taką informację przekazał mi bezpośrednio Kierownik Biura Programów Tematycznych. Na tej liście, która została mi okazana znajdują się osoby, z którymi współpracowaliśmy wcześniej, ale są też osoby, które się na niej nie miały znaleźć. Na pewno była przygotowana lista ekspertów wybranych przez nas, tj. pracowników, ale nie jest to ta lista, która mi została okazana. Nasza pierwotna lista była projektem, który nie został zaakceptowany przez Dyrektora. Kierownik Biura przekazał mi informację, kto ma być na tej liście i które osoby wskazał Dyrektor (...). Osoby wskazane przez Dyrektora (...) to: M.C.-S., S.D., M.D., I.B., E.B., Państwo G., Ł.H., N.J., G.J., A.J.-K., G.K., J.K., J.K., M.M., M.M.-R., M.M., B.N., M.N., E.N., M.O., J.P., I.P.-W., M.P., K.P., K.R., P.R., Ł.S., M.S., T.S., M.S., Ł.S., H.S., M.S., K.S., A.W., W.W., S.W.⁸⁷*

Odnośząc się do edycji 2024 - mogłam to ja przygotować listę, ale na pewno ją akceptowałam. Przygotowaliśmy z zespołem propozycję listy, w której umieściliśmy ludzi, których chcieliśmy wziąć do oceny, ponieważ z doświadczenia wiedzieliśmy, że sprawdzają się jako eksperci. Dodatkowo umieściliśmy osoby, które były nowe w bazie. W tej edycji była jakość znacznie lepsza i były osoby, które znały się na ocenie wniosków. Oczywiście przewencyjnie zamieściliśmy osoby, które wiedzieliśmy, że chciałby je Dyrektor umieścić na liście. Żeby oszczędzić sobie pracy i poprawiania listy, od razu przygotowaliśmy taką, która byłaby dla Niego akceptowalna.

Na pytanie - Czy do czasu wprowadzenia z dniem 20 czerwca 2024 r. Ramowej procedury minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanych przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli Ekspertów - obowiązywała w NIW procedura wyboru ekspertów do oceny merytorycznej wniosków? L.G. zeznała: *Nie przypominam sobie żadnej procedury. Dla nas jako pracowników kluczowe było zebranie oświadczeń o bezstronności.*

Natomiast, w odpowiedzi na pytanie - W jaki sposób następowało przydzielanie wniosków konkursowych do poszczególnego eksperta? Czy istniała jakaś procedura, która to regulowała? Kto decydował o tym, jakie wnioski otrzyma do oceny dany ekspert?, L.G. zeznała: *W obu edycjach chodziło o to, żeby nie chodzić z listą do poprawy do Pana Dyrektora (...), więc przydzielaliśmy wnioski tak, jak by Dyrektor tego oczekiwał. W edycji 2024 różnica była taka, że chcieliśmy, żeby była większa liczba profesjonalnych ekspertów, a nie tych oczekiwanych przez Dyrektora.*

(akta kontroli str. 4676-4677)

Z kolei, M.P. główny specjalista w BPT w czasie Edycji 2022 i Edycji 2024 wyjaśniła, że nie brała Pani udziału w działaniach mających na celu wyłonienie ekspertów

⁸⁷ Anonimizacji imion i nazwisk podanych do protokołu przesłuchania świadka dokonali kontrolerzy NIK.

do oceny merytorycznej wniosków i nie wie jak wyglądał ich wybór. Wyjaśniła również, że: *Pamiętam, że była taka sytuacja, że L(...)pytała o ekspertów, ale nie wiem, czy to w tym Konkursie. Przy którymś z Programów opiniowaliśmy współpracę, czy ekspert ma doświadczenie i kompetencje, braliśmy pod uwagę wcześniejszą z nim współpracę, rzetelność i terminowość. Z tego co pamiętam, nie byli to ogólni eksperci z Bazy NIW-CRSO, tylko Ci, którzy zadeklarowali współpracę w tym programie. Nie wiem jakie były skutki tych konsultacji. To nie były oficjalne rozmowy.*

(akta kontroli str. 4663)

Pracownik BPT NIW B. Ż. na pytanie - Czy brała Pani udział w działaniach mających na celu wyłonienie ekspertów do oceny merytorycznej wniosków? Jeżeli tak, na czym ten udział polegał? Udzielając odpowiedzi, proszę o odniesienie się do edycji 2022 oraz 2024 wyjaśniła: *W edycji 2022 nie uczestniczyłam w wyborze ekspertów i nikt tego ze mną nie konsultował. W edycji tej, dostaliśmy tabelę od Kierownika Biura Programów Tematycznych, Pana D(...) Z(...)i mieliśmy za zadanie skontaktować się z podanymi w niej osobami i potwierdzić ich gotowość do oceny w ramach Programu. Na tym polegało nasze zadanie. Wcześniej przed przekazaniem nam tabeli, Kierownik musiał wystąpić o akceptację listy do Dyrektora, to była standardowa procedura, że Dyrekcja zatwierdzała wszystko związane z Konkursem. My otrzymaliśmy już uzgodnioną przez NICH wersję. W pierwszej edycji wybrane zostały w dużej części nowo zgłoszone osoby.*

W edycji 2024 nie uczestniczyłam w wyborze ekspertów, ale na pewno były rozmowy konsultacyjne, jest to związane z tym, że jednocześnie trwało kilka ogłoszonych programów. Pani L(...)G(...) konsultowała się ze mną, ale nie uczestniczyłam w wyborze. To była konsultacja z zespołem.

(akta kontroli str. 4671-4672)

Pracownik BPT NIW J.P. na pytanie – Czy brała Pani udział w działaniach mających na celu wyłonienie ekspertów do oceny merytorycznej wniosków w edycji 2022? Jeżeli tak, na czym ten udział polegał? zeznała: *Nie brałam udziału w wyborze ekspertów. Jak już eksperci zostali wybrani, to dostałam listę ekspertów, z którymi miałam się skontaktować w kwestiach formalności. Kierownik Biura Programów Tematycznych Pan D(...) Z(...) nie konsultował ze mną wyboru ekspertów.*

(akta kontroli str. 6582)

W odpowiedzi na pytania: Dlaczego nie opracował i nie stosował Pan żadnych regulacji i procedur w zakresie wyboru i przydziału ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, a także mechanizmów w celu zagwarantowania przejrzystości i transparentności tego procesu? Czy wskazywał Pan konkretnych kandydatów na ekspertów? Jakże to były osoby i jakie były tego przyczyny? Dlaczego wskazał Pan te konkretne osoby⁸⁸ – ówczesny Dyrektor NIW zeznał, że: *Wybór ekspertów dokonywał się na podstawie regulaminów konkursu. Zdarzały się przypadki kiedy eksperci byli zastępowani, ponieważ np. w trakcie oceny się nie wyrabiali z oceną. W większości nie znam ludzi wskazanych w pytaniu. W rozmowach z kierownikami biur, wybieraliśmy osoby, które już w trakcie przeprowadzanej liczby są w stanie dokonać oceny wyższej liczby wniosków. Stałą formułą było to, że raz w tygodniu kierownicy raportowali stan oceny wniosków i wtedy, jeśli ktoś się nie wyrabiał z ocenami, zostawał wymieniony. Zawsze się to odbywało w konsultacji z kierownikami Biura.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

⁸⁸ Kontroler odczytał byłemu Dyrektorowi NIW imiona i nazwiska 37 ekspertów.

Dyrektor NIW podjął działania dotyczące weryfikacji listy ekspertów i NIW oraz poprawy procesu transparentności oceny wniosków w ramach organizowanych w NIW konkursów, co szczegółowo przedstawiono w pkt 1.4.3. wystąpienia pokontrolnego.

8. Były Dyrektor NIW przekazał ekspertom wnioski o dofinansowanie celem dokonania ich oceny merytorycznej pomimo, iż w chwili przekazania wniosków nie zawarł jeszcze z tymi osobami stosownych umów pisemnych. Dotyczy to 37 umów na ocenę wniosków w ramach Edycji 2022, zawartych w terminie od 7 listopada do 22 grudnia 2022 r.⁸⁹, podczas gdy wnioski do oceny zostały przekazane ekspertom w okresie od 23 września 2022 r. do 24 października 2022 r. W Edycji 2024 dotyczy to siedmiu umów zawartych z ekspertami, tj. umowa nr 2023/EKSPERT/343 z ekspertem A.F. z dnia 13 października 2023 r. oraz umowy nr 2023/EKSPERT/346 z ekspertem M.B., 2023/EKSPERT/348 z ekspertem M.F., 2023/EKSPERT/349 z ekspertem M.B., 2023/EKSPERT/352 z ekspertem M.H., 2023/EKSPERT/353 z ekspertem M.M-K., 2023/EKSPERT/356 z ekspertem C.S. zawarte dnia 13 listopada 2023 r.

Eksperci M.B., A.F., M.F., M.M-K., oraz C.S. otrzymali pierwsze wnioski do oceny w dniu 6 października 2023 r., natomiast eksperci M.B. i M.H. w dniu 7 października 2023 r.

Zaznaczyć należy, że zgodnie z regulaminem konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024 (pkt VIII. Procedura oceny ofert i przyznawania dotacji, ppkt 2. Ocena merytoryczna) - przed rozpoczęciem oceny, każdy ekspert zewnętrzny miał złożyć deklarację bezstronności. Wzór tej deklaracji stanowił załącznik do umów zlecenia zawieranych przez NIW z ekspertami.

(akta kontroli str. 377, 4484 - 4485,4505-4507,6627- 6640)

Ówczesny Dyrektor NIW na pytanie: Dlaczego we wskazanych przypadkach przekazał ekspertom wnioski o dofinansowanie celem dokonania ich eksperckiej oceny merytorycznej pomimo, że nie zawarł z tymi osobami stosownych umów pisemnych zeznał, że: *Nie znam takich przypadków, z mojej wiedzy wszyscy eksperci rozpoczęli pracę po zawarciu umowy*

(akta kontroli str. 7173-7185)

9. W NIW nie zapewniono bezstronnej oceny merytorycznej wniosków konkursowych przez ekspertów zewnętrznych, a także nie opracowano i nie wdrożono skutecznego mechanizmu, zapewniającego uniknięcie ryzyka powstawania konfliktu interesów przy ich ocenie. Powyższe skutkowało przekazaniem wniosków do oceny sześciu ekspertom w konkursie Edycji 2022 oraz czterem ekspertom w konkursie Edycji 2024, którzy w trakcie dokonywania ocen merytorycznych wniosków, byli przedstawicielami organizacji, które same brały udział w Konkursie. Eksperci ci, dokonywali ocen merytorycznych wniosków, w ramach tych samych Priorytetów, w których reprezentowana przez nich organizacja starała się o dofinansowanie.

Pomimo, iż eksperci ci złożyli przed oceną wniosków wymaganą regulaminem tych konkursów deklarację bezstronności, to zaangażowanie w ocenę wniosków w charakterze ekspertów, osób powiązanych z organizacjami ubiegającymi się o dotację w tym samym konkursie budzi poważne wątpliwości co do zapewnienia bezstronności oceny wniosków i zasad uczciwej konkurencji.

---

⁸⁹ 30 umów zawartych z dniem 7 listopada 2022 r., po jednej umowie zawartej w dniach: 10, 14, 22, 29 listopada 2022 r. oraz 1, 5 i 22 grudnia 2022 r.

Zgodnie z pkt VIII. Procedura oceny ofert i przyznawania dotacji regulaminu Edycji 2022 i Edycji 2024 – w przypadku zgłoszenia do NIW-CRSO konfliktu interesów lub stwierdzenia konfliktu interesów przez NIW-CRSO oferta przekazywana jest do oceny merytorycznej innemu ekspertowi zewnętrznemu

Zgodnie z pkt 7.1. *Zarządzanie i Koordynacja* RP Fundusz Młodzieżowy, Instytucja Zarządzająca realizuje Program zgodnie z zasadami pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności, określonymi w art. 5 ust. 3 udpp. I tak⁹⁰:

W Edycji 2022:

- 1) Ekspert M.C-S. była przedstawicielem Związku Stowarzyszeń „Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej”, którego wniosek 50005 zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł⁹¹, w ramach Priorytetu 3 (pozycja na liście: 88)⁹².

Ekspert M.C-S., oceniła w ramach Priorytetu 3 osiem wniosków, tj.:

- 49431 Ochotnicza Straż Pożarna Skrwilno - przyznając 68 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów J.P. przyznała 76 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 123)⁹³;
- 49438 Fundacja Zarządzania i Innowacji – przyznając 94 punkty (ocena 1). Drugi z ekspertów I.B. przyznała 92 punkty (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 7);
- 49455 Fundacja na Rzecz Nauki i Zdrowia "Manuskrypt" – przyznając 37 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów I.P-W. przyznała 89 punktów (ocena 2). Trzeci z ekspertów M.D. przyznał 96 punktów (ocena 3). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 11);
- 49466 Fundacja Polski Instytut Liderów – przyznając 100 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.M. przyznał 100 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł (pozycja na liście: 39);
- 49533 Białostocka Fundacja Kształcenia Kadr – przyznając 99 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów J.P. przyznała 95.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł (pozycja na liście: 94);
- 49552 Fundacja Skarabeusz – przyznając 98 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów Ł.S. przyznał 92.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 39);
- 49581 Fundacja Na Rzecz Rozwoju Dzieci i Młodzieży HulKids – przyznając 85 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów K.R. przyznała 50 punktów (ocena 2). Trzeci z ekspertów I.B. przyznała 66 punktów (ocena 3). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 142);

⁹⁰ Poniżej przedstawiono punktację, przyznaną przez ekspertów dokonujących ocen merytorycznych wniosków. Punktacja ta, nie zawiera wliczonych punktów dodatkowych za kryteria strategiczne, które były dodawane przez pracowników NIW, po dokonaniu ocen merytorycznych przez ekspertów.

⁹¹ Związek Stowarzyszeń „Konfederacja Inicjatyw Obywatelskich Rzeczypospolitej” starał się również o dofinansowanie w ramach Priorytetu 1 (wniosek 50004). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej. Oceniali go: ekspert E.N., która przyznała 98 punktów (ocena 1) oraz ekspert S.W., który przyznał 100 punktów (ocena 2).

⁹² Lista wniosków kwalifikujących się do dofinansowania w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 edycja 2022 Priorytet 2-3. Wniosek ten, oceniali eksperci M.N. przyznając 96 punktów (ocena 1) oraz E.N. przyznając 100 punktów (ocena 2).

⁹³ Lista rezerwowa wniosków – niedofinansowanych w związku z wyczerpaniem alokacji na konkurs w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2022 Priorytet 2-3.

– 50483 Polska Rada Organizacji Młodzieżowych – przyznając 92 punkty (ocena 2). Drugi z ekspertów przyznał 97 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł (pozycja na liście: 127).

(akta kontroli str. 601-605, 4573, 4584-4596, 6606, 6976, 6986-6987)

Ekspert M.C-S. była również przedstawicielem Stowarzyszenia Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak, które zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł, w ramach Priorytetu 3 (wniosek 50342, pozycja na liście: 59)⁹⁴.

(akta kontroli str. 601-602, 4573, 4597-4602, 6978)

2) Przedstawicielem Związku Stowarzyszeń „Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej” był również ekspert G.K., który ocenił trzy oferty w ramach Priorytetu 3, tj.:

– 50271 Fundacja Projekt ARCHE – przyznając 100 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów Ł.S. przyznał 90 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 136 725,00 zł (pozycja na liście: 69);

– 50290 Kaszubski Uniwersytet Ludowy – przyznając 96.5 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.S. przyznał 99.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 130 938,00 zł (pozycja na liście: 31);

– 50305 Active Society Foundation (Fundacja Aktywność) – przyznając 99 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.S. przyznał 84 punkty (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 149 932,50 zł (pozycja na liście: 51).

(akta kontroli str. 601-602, 4574, 4584-4596, 6601, 6979)

3) Ekspert N.J. była przedstawicielem Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, które zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 1 170 000 zł, w ramach Priorytetu 1 (wniosek 49567, pozycja na liście: 5)⁹⁵.

Ekspert N.J. oceniła w ramach Priorytetu 1 dziewięć wniosków, tj.:

– 49392 Młodzi dla Polski Trójmiasto – przyznając 100 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów B.N. przyznał 92 punkty (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 7)⁹⁶;

– 49535 Fundacja na Rzecz Studentów i Absolwentów Uniwersytetu Gdańskiego – przyznając 78 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.N. przyznał 88 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 29);

– 49736 Fundacja Europa House – przyznając 58.5 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.R. przyznała 89.5 punktów (ocena 2). Trzeci ekspert M.S. przyznał 99 punktów (ocena 3). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 11);

– 49985 Stowarzyszenie Gmin i Powiatów Wielkopolski – przyznając 76.50 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów B.N. przyznał 92 punkty

⁹⁴ Wniosek ten, oceniali eksperci ekspert B.N. przyznając 100 punktów (ocena 1) oraz M.N. przyznając 98 punktów (ocena 2).

⁹⁵ Lista wniosków kwalifikujących się do dofinansowania w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 edycja 2022 Priorytet 1. Wniosek ten, oceniali eksperci E.N. przyznając 100 punktów (ocena 1) oraz Ł.S. przyznając 99 punktów (ocena 2).

⁹⁶ Lista rezerwowa wniosków – niedofinansowanych w związku z wyczerpaniem alokacji na konkurs w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2020-2033, edycja 2022 Priorytet 1.

- (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 26);
- 50072 Stowarzyszenie "Europa Iuvenis" – przyznając 76 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.M. przyznała 81 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 34);
  - 50076 Szczecińska Fundacja Talent Promocja Postęp – przyznając 72 punkty (ocena 1). Drugi z ekspertów M.M. przyznała 59 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 39);
  - 50168 Lokalna Grupa Działania „Region Włoszczowski” – przyznając 55 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów B.N. przyznał 81.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 38);
  - 50219 Stowarzyszenie Otoczenia Przedsiębiorców ProBiznes – przyznając 76 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów S.W. przyznał 100 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 18);
  - 50348 Szmaragdowy Paw – przyznając 44 punkty (ocena 3). Drugi ekspert M.R. przyznała 82 punkty (ocena 1). Drugi z ekspertów M.M. przyznała 21.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście wniosków ocenionych negatywnie merytorycznie (pozycja na liście: 2)⁹⁷.
(akta kontroli str. 599-600,616,4574, 4603-4616, 6610-6611,6970-6972)
- 4) Ekspert M.M. był przedstawicielem Fundacji im. Janiny Lewandowskiej, którą zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł, w ramach Priorytetu 3 (wniosek 49850, pozycja na liście: 58)⁹⁸
- Ekspert M.M. ocenił w ramach Priorytetu 3 dziesięć wniosków, tj.:
- 50424 Fundacja Instytut Rozwoju Edukacji Prawnej i Społeczeństwa Obywatelskiego – przyznając 85 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.S. przyznał 100 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 185 362,50 zł (pozycja na liście: 126);
  - 50426 Związek Harcerstwa Polskiego Chorągiew Łódzka – przyznając 100 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów A.W. przyznała 100 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 186 915,00 zł (pozycja na liście: 103);
  - 50451 Fundacja na rzecz Praw Ucznia – przyznając 84.5 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów H.S. przyznał 90 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 40);
  - 50499 Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja – przyznając 99 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów K.S. przyznał 92.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł (pozycja na liście: 91);
  - 50508 Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Chocimów – przyznając 100 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów K.S. przyznał 98.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 425,00 zł (pozycja na liście: 16);
  - 50532 Fundacja Inwestujemy w Przyszłość – przyznając 72.5 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów K.S. przyznał 85.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 85);

⁹⁷ Lista wniosków ocenionych negatywnie merytorycznie w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, edycja 2022.

⁹⁸ Wniosek ten oceniali eksperci M.P. przyznając 98 punktów (ocena 1) oraz M.R. przyznając 100 punktów (ocena 2).

- 50538 Spot Radomsko – przyznając 91.5 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów W.W. przyznał 66 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 100);
- 50557 Koło Gospodyń Wiejskich "KULTURKA" w Mirosławcu – przyznając 94 punkty (ocena 1). Drugi z ekspertów A.W. przyznała 85 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 94 012,50 zł (pozycja na liście: 112);
- 50661 Klub Sportowy Aktywni – przyznając 61 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.N. przyznał 84 punkty (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 122);
- 49466 Fundacja Polski Instytut Liderów – przyznając 100 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.S. przyznała 100 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł (pozycja na liście: 39).

(akta kontroli str. 601-605,4575, 4611-4616, 6605,6974-6977, 6987)

- 5) Ekspert Ł.S. był przedstawicielem Fundacji Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych, którą zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 388 670 zł, w ramach Priorytetu 1 (wniosek 50044, pozycja na liście: 7)⁹⁹.

Ekspert Ł.S. ocenił w ramach Priorytetu 1 dwa wnioski, tj.:

- 49678 Fundacja Inicjatyw Społecznych "SAPERE AUDE" – przyznając 99 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów K.P. przyznał 98 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 1 163 760 zł (pozycja na liście: 8);
- 49567 Stowarzyszenie "Projekt Poznań" – przyznając 99 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów E.N. przyznała 100 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 1 170 000 zł (pozycja na liście: 5).

(akta kontroli str. 598,4576, 4617 - 4625, 6612, 6971-6972)

- 6) Ekspert K.S. był przedstawicielem Fundacji Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki, którą zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 173 850 zł w ramach Priorytetu 3 (wniosek 49451, pozycja na liście: 28)¹⁰⁰.

Ekspert K.S. ocenił 12 wniosków w ramach Priorytetu 3, tj.:

- 49662 Fundacja Postscriptum – przyznając 100 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.N. przyznał 90 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 131 250 zł (pozycja na liście: 66);
- 50220 Ochotnicza Straż Pożarna w Przecławiu – przyznając 81 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów Ł.S. przyznał 44 punkty (ocena 2). Trzeci z ekspertów M.S. przyznał 82.5 punktów (ocena 3). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 66);
- 50094 Stowarzyszenie Ruch Pomocy Psychologicznej "INTEGRACJA" – przyznając 100 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów G.J. przyznał 94 punkty (ocena 1). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 18);
- 50192 Klub Sportowy POTOK Dobrynin – przyznając 98 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów N.J. przyznała 100 punktów (ocena 1). Wniosek ten,

⁹⁹ Wniosek ten oceniali eksperci M.P. przyznając 98.5 punktów (ocena 1) oraz B.N. przyznając 100 punktów (ocena 2).

¹⁰⁰ Wniosek ten oceniali eksperci S.D. przyznając 100 punktów (ocena 1) oraz K.P. przyznając 98 punktów (ocena 2).

- zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 81 465,00 zł (pozycja na liście: 2);
- 50225 Związek Ochotniczych Straży Pożarnych RP – przyznając 94 punkty (ocena 2). Drugi z ekspertów J.K. przyznała 98 punktów (ocena 1). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 31);
  - 50312 Fundacja Podhalańska – przyznając 91 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.O. przyznała 93 punkty (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 171 300 zł (pozycja na liście: 70);
  - 50499 Stowarzyszenie Nowoczesność i Tradycja - przyznając 92.5 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.M. przyznał 99 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 500 zł (pozycja na liście: 91);
  - 50508 Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Chocimów – przyznając 98.5 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.M. przyznał 100 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 187 425,00 zł (pozycja na liście: 16);
  - 50512 Stowarzyszenie Imienia Przemysła II – przyznając 99.5 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.M. przyznał 96 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 183 750 zł (pozycja na liście: 22);
  - 50532 Fundacja Inwestujemy w Przyszłość – przyznając 85.5 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.M. przyznał 72.5 punktów (ocena 1). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 85);
  - 50545 Ochotnicza Straż Pożarna w Trześni – przyznając 53.5 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.R. przyznała 85.50 (ocena 1). Trzeci z ekspertów przyznał 55.5 punktów (ocena 3). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 146);
  - 50341 Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej – przyznając 89 punktów (ocena 3). Drugi z ekspertów J.K. przyznał 40.5 punktów (ocena 1). Trzeci z ekspertów przyznał 82.5 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 146).
- (akta kontroli str. 601-605,4577, 4626 - 4631, 6603-6604, 6971-6972)

W Edycji 2024:

- 1) Ekspert D.A. był przedstawicielem Fundacji Narodowy Instytut Społeczny, którą zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 195 612,08 zł, w ramach Priorytetu 2 (wniosek 60166, pozycja na liście: 65)¹⁰¹

Ekspert D.A. ocenił dziesięć wniosków w ramach Priorytetu 2, tj.:

- 59038 Lubelska Liga Gier Miejskich - przyznając 91 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów E.G. przyznał 96 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 212 772,52 zł (pozycja na liście: 99);
- 59400 Fundacja Zefir – przyznając 89 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów E.G. przyznał 70 punktów (ocena 2).). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 32);
- 59434 Stowarzyszenie Dla Przyszłości Sierpca i Powiatu Sierpeckiego – przyznając 96 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.S. przyznał 100 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 214 016,08 zł (pozycja na liście: 16);

¹⁰¹ Wniosek ten oceniali eksperci M.P. przyznając 97 punktów (ocena 1) oraz M.M. przyznając 97 punktów (ocena 2).

- 59552 Fundacja edukacyjno-sportowa reGeneracja – przyznając 98 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów przyznał 85 punktów (ocena 2). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 185 894,08 zł (pozycja na liście: 68);
- 59572 Ochotnicza Straż Pożarna w Paniówkach – przyznając 65 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów N.J. przyznała 43 punkty (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 91);
- 59713 Parafia Katolicka św. Maksymiliana M. Kolbego w Radomsku – przyznając 95 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów E.G. przyznał 97 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 206 155,68 zł (pozycja na liście: 46);
- 60039 Młodzi z Perspektywą – przyznając 69 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów E.N. przyznała 84 punkty (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 49);
- 60049 Razem Zdziałamy Więcej – przyznając 67 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów E.N. przyznała 84 punkty (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 42);
- 60621 Fundacja Instytut Rzeszowski w Rzeszowie – przyznając 94 punkty (ocena 1). Drugi z ekspertów M.Z. przyznał 77 punktów. Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 11);
- 59883 Fundacja Służba Niepodległej – przyznając 98 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.P. przyznał 94 punkty. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 214 016,08 (pozycja na liście: 77).

(akta kontroli str. 655-660, 664-669, 4579, 4632-4640, 6992, 6996-7000)

- 2) Ekspert N.J. była przedstawicielem Stowarzyszenia "Projekt Poznań", które zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 2 000 000,00 zł w ramach Priorytetu 1 (wniosek 60809, pozycja na liście:7)¹⁰²;

Ekspert N.J. oceniła w ramach Priorytetu 1 siedem wniosków, tj.:

- 59577 Instytut Karpacki – przyznając 91 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.P. przyznał 82 punkty. Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 12);
- 59039 Stowarzyszenie Aktywny Dialog – przyznając 92 punkty (ocena 2). Drugi z ekspertów J.K. przyznała 94 punkty (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 1 453 334,00 zł (pozycja na liście: 13)¹⁰³;
- 59048 Fundacja Our Future Foundation – przyznając 100 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów I.G. przyznała 81 punktów (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 2 070 000,00 zł (pozycja na liście:14)¹⁰⁴
- 59761 Stowarzyszenie Bonum Publicum – przyznając 100 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.S. przyznała 73 punkty (ocena 1). Wniosek ten,

¹⁰² Wniosek ten oceniali eksperci E.N. przyznając 99 punktów (ocena 1), T.Ś. przyznając 68 punktów (ocena 2) oraz M.P. przyznając 96 punktów (ocena 3).

¹⁰³ Przyznana kwota dotacji zgodnie z listą rankingową wynosiła 650 000,00 zł, jednak, decyzją nr 2 Dyrektora NIW-CRSO ws. uwolnienia środków w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 Priorytet 1 Edycja 2024 z dnia 11 lipca 2024 r., kwotę dotacji zwiększono do 1 453 334,00 zł.

¹⁰⁴ Przyznana kwota dotacji zgodnie z listą rankingową wynosiła 1 500 000,00 zł, jednak, decyzją nr 1 Dyrektora NIW-CRSO ws. uwolnienia środków w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 Edycja 2024 z dnia 23 kwietnia 2024 r., kwotę dotacji zwiększono do 2 070 000,00 zł.

znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 13);

- 59869 Fundacja Współpracy Środowiska Naukowego Z Otoczeniem Gospodarczym Work&Science – przyznając 100 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów D.A. przyznał 95 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 1 800 000,00 zł (pozycja na liście: 6), jednak decyzją Dyrektora NIW-CRSO, odstąpiono od podpisania umowy z tym podmiotem¹⁰⁵.
- 60648 Razem Możemy Więcej Kłodzki Fundusz Lokalny – przyznając 71 punktów (ocena 2). Drugi z ekspertów M.B. przyznała 60 punktów (ocena 1). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 15);
- 59428 Taki Dom – przyznając 68 punktów (ocena 3). Drugi z ekspertów M.S. przyznała 30 punktów (ocena 1), a trzeci ekspert E.G. przyznał 60 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 17);

(akta kontroli str.652-653, 4580, 4603-4610, 6624, 6972, 6973-6974)

3) Ekspert M.M-K. była przedstawicielem Stowarzyszenia Integracji „Salix”, które otrzymało 175 505,28 zł w ramach priorytetu 2 (wniosek 60193, pozycja na liście 9)¹⁰⁶.

Ekspert M.M-K. oceniła w ramach Priorytetu 2 osiem wniosków, tj.:

- 59440 Fundacja Rozwoju Ziemi Chojnickiej i Człuchowskiej – przyznając 96 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.T. przyznał 95 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 213 353,88 zł (pozycja na liście :50);
- 59667 Fundacja Instytut Rozwoju Spraw Społecznych – przyznając 86 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów J.Z. przyznał 88 punktów (ocena 1), a trzeci ekspert E.G. przyznał 60 punktów (ocena 2). Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 34);
- 60179 Stowarzyszenie ZMW – przyznając 97 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.W. przyznała 100 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 213 758,08 zł (pozycja na liście :13);
- 60272 Stowarzyszenie Przyjaciół Drawska „Meander” – przyznając 84 punkty (ocena 1). Drugi z ekspertów A.W. przyznała 98 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 190 899,28 zł (pozycja na liście :27);
- 60360 Stowarzyszenie Racja – przyznając 25 punktów (ocena 1). Drugi ekspert M.S. przyznał 0 punktów. Wniosek ten, znalazł się na liście ofert ocenionych negatywnie merytorycznie (pozycja na liście: 36);
- 60590 Ochotnicza Straż Pożarna – przyznając 50 punktów (ocena 1). Drugi ekspert M.W. przyznała 28 punktów. Wniosek ten, znalazł się na liście ofert ocenionych negatywnie merytorycznie (pozycja na liście: 16);
- 60458 Fundacja Uzdolnieni – przyznając 94 punkty (ocena 2). Drugi ekspert J.M. przyznał 82 punkty. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 193 634,08 zł (pozycja na liście :110);
- 60482 Fundacja Na Rzecz Nauki i Zdrowia „Manuskrypt” – przyznając 77

¹⁰⁵ Szczegółowy opis w punkcie 1.3.1. Wystąpienia.

¹⁰⁶ Wniosek ten oceniali eksperci W.K. przyznając 94 punkty (ocena 1) oraz J.Z. przyznając 95 punktów (ocena 2).

punktów. Drugi ekspert M.B. przyznała 89 punktów. Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 28);

(akta kontroli str.655-660, 664-669, 4581, 4641- 4648, 6992 - 6996,6999-7000)

- 4) Ekspert A.W. była przedstawicielem Fundacji Służba Niepodległej, która otrzymała 214 016,08 zł w ramach Priorytetu 2 (wniosek 59883, pozycja na liście: 77)¹⁰⁷.

Ekspert A.W. ocenił w ramach Priorytetu 2 siedem wniosków, tj.:

- 60546 Ochotnicza Straż Pożarna w Ciechanowcu – przyznając 98 punktów (ocena 1). Drugi z ekspertów M.S. przyznał 95 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 213 947,28 zł (pozycja na liście: 21);
- 60657 Stowarzyszenie Rodzina w Ciechanowcu – przyznając 98 punktów (ocena 1). Drugi ekspert A.T. przyznała 66 punktów (ocena 2). Trzeci ekspert M.P. przyznał 83 punkty. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 214 016,08 zł (pozycja na liście: 85);
- 60862 Polska Rada Organizacji Młodzieżowych – przyznając 98 punktów. Drugi ekspert A.T. przyznała 73 punkty. Wniosek ten, znalazł się na liście rezerwowej (pozycja na liście: 43);
- 60880 Ochotnicza Straż Pożarna w Błazkowej – przyznając 92 punkty (ocena 1). Drugi ekspert T.B. przyznał 42 punkty (ocena 2). Trzeci ekspert M.Z. przyznał 54 punkty (ocena 3). Wniosek ten, znalazł się na liście ofert ocenionych negatywnie merytorycznie (pozycja na liście: 3);
- 59762 Ochotnicza Straż Pożarna w Palowicach – przyznając 100 punktów (ocena 2). Drugi ekspert A.G. przyznał 92 punkty (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 213 173,28 zł (pozycja na liście: 25);
- 60272 Stowarzyszenie Przyjaciół Drawska "Meander" – przyznając 98 punktów (ocena 2). Drugi ekspert M.M-K. przyznała 84 punkty (ocena 1). Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 190 899,28 zł (pozycja na liście: 27);
- 60675 Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych przyznając 98 punktów (ocena 2). Drugi ekspert I.B. przyznała 89 punktów. Wniosek ten, zakwalifikowano do dofinansowania w kwocie 206 121,27 zł (pozycja na liście: 105).

(akta kontroli str. 655-660, 666,4581, 4649-4663, 6989-6995, 6998,6991)

W odpowiedzi na pytanie – Czy NIW dokonywał weryfikacji, czy ekspert dokonujący oceny merytorycznej wniosków, nie jest powiązany z podmiotem, który ubiegał się o dofinansowanie w tym samym Konkursie? Jeżeli tak, kto za to odpowiadał? – D.Z. ówczesny kierownik BPT NIW w Edycji 2022 zeznał, że: *Jeżeli chodzi o konflikt interesów, eksperci musieli podpisać oświadczenie o bezstronności. Po drugie każdy ekspert był zobligowany do tego, aby w systemie SOD wskazać powiązanie czyli afiliację z podmiotami, z którymi współpracował lub jest w jakikolwiek sposób powiązany. Po przydzieleniu wniosków do oceny ekspertom, byli oni informowani o tym, żeby zweryfikować, czy w związku z ich przydziałem, nie występuje konflikt interesów. W przypadku jego wystąpienia,*

¹⁰⁷ Wniosek ten oceniali eksperci M.P. przyznając 94 punkty (ocena 1) oraz ekspert D.A. przyznając 98 punktów (ocena 2).

eksperci byli zobligowani do zgłoszenia tego faktu. Takie zgłoszenie skutkowało by wycofaniem eksperta z oceny i przekazaniem wniosku innemu ekspertowi. Mieliśmy obowiązek również jako pracownicy weryfikować, czy nie zachodzi konflikt interesów. Pracownicy sprawdzali, czy nie zachodzi konflikt interesów, jednak trzeba mieć na uwadze to, że w trakcie Konkursu Fundusz Młodzieżowy edycja 2022, mieliśmy jeszcze inne konkursy i obłożenie pracą było bardzo duże. Dlatego liczyliśmy na weryfikację ze strony ekspertów, czy ten konflikt nie zachodzi. Nie mam wiedzy, czy były formalne dokumenty regulujące ten obowiązek w tamtym okresie.

(akta kontroli str. 4687)

Natomiast L.G. – kierownik BPT w czasie Edycji 2024 zeznała: *Nie było procedury w tym zakresie. Eksperci mieli wskazać w Generatorze SOD podmioty, z którymi jest konflikt interesów.*

(akta kontroli str. 4678)

Na pytanie NIK – Dlaczego w trakcie edycji 2022 nie wycofał się Pan od dokonywania oceny merytorycznej wniosków złożonych w Konkursie, skoro był Pan w tym czasie przedstawicielem, tj.(...) Fundacji Instytut Inicjatyw Lokalnych im. prof. Waleriana Pańki, która brała udział w Konkursie? Z dokumentów przedstawionych na potrzeby kontroli wynika, że w edycji 2022 dokonał Pan 27 ocen wniosków złożonych w Konkursie, z czego 12 z Priorytetu 3 tj. tego, w ramach którego reprezentowana przez Pana organizacja starała się o dofinansowanie w Konkursie wnioskiem 49451? Ekspert K.S. zeznał, że: *Nie zwróciłem na to uwagi. Nie czułem, że ma to wpływ na moją ocenę. Podałem w systemie SOD podmioty, z którymi jestem powiązany i uznałem, że to jest wystarczające. Pytałem w NIW, czy jest taka możliwość, żeby w tym przypadku oceniać wnioski i uzyskałem odpowiedź, że mogę. To było potwierdzone telefonicznie, więc nie jestem w stanie przedstawić dowodu. Dzwoniłem na numer ogólny związany z Programem.*

(akta kontroli str. 7097-7098)

Ówczesny Dyrektor NIW na pytanie – Dlaczego nie zapewnił bezstronnej oceny merytorycznej wniosków konkursowych przez ekspertów zewnętrznych, a także nie opracował i nie wdrożył skutecznego mechanizmu, zapewniającego uniknięcie ryzyka powstawania konfliktu interesów przy ich ocenie zeznał, że: *Każda instytucja, która dokonuje oceny merytorycznej zatrudnia specjalistów, którzy sami biorą udział w konkursie. Nasze procedury były dokładnie takie, jakie procedury zatrudniania ekspertów i unikania konfliktu interesu stosowane przez Komisję Europejską, The National Lottery Community Fund w Wielkiej Brytanii czy Fundację Batorego, a także inne instytucje publiczne w Polsce. Rezygnacja z ekspertów, których organizacje aplikują byłoby dyskryminujące dla tych organizacji i szkodą dla ocen. Istotne jest natomiast unikanie konfliktu interesów i to było realizowane w NIW zgodnie z dobrymi wzorami innych instytucji grantowych na świecie.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

Zarządzeniem Dyrektora NIW nr 02/06/2024 z dnia 20 czerwca 2024 r. wprowadzono *Ramową procedurę minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanej przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli Ekspertów*, co szczegółowo przedstawiono w pkt 1.4.3. wystąpienia pokontrolnego.

10. W NIW-CRSO dopuszczono do sytuacji oceny wniosku Edycji 2022, przez eksperta mającego powiązania z wnioskodawcą, co stanowiło konflikt interesów. Ekspert ten, wykazał w Kwestionariuszu kandydata na eksperta w sekcji *Doświadczenie zawodowe oraz działalność w sektorze pozarządowym* dwie pozycje,

z czego jedna dotyczyła uczestnictwa w latach 2019–2022 w kolegium organizowanym przez Fundację Służba Niepodległej. Następnie ekspert ten w Edycji 2022 oceniał wniosek złożony przez Fundację Służba Niepodległej na zadanie w Priorytecie 2 (50260). Ekspert przyznał maksymalną liczbę 100 punktów. W wyniku tego Konkursu, Fundacja otrzymała dotację w wysokości 187 500 zł.

Ekspert ten, podpisał Oświadczenie o bezstronności, stanowiące załącznik nr 1 do umowy eksperta z NIW-CRSO¹⁰⁸. Oświadczenie stanowiło m.in., że ekspert zobowiązany był do podjęcia wszelkich działań koniecznych do uniknięcia konfliktu interesów mogącego powstać w związku z interesami gospodarczymi, powiązaniami politycznymi, związkami rodzinnymi, towarzyskimi lub emocjonalnymi lub innymi sytuacjami mającymi lub mogącymi mieć wpływ na bezstronne i obiektywne wykonanie umowy. Ze względu na to, że Zastępca Dyrektora NIW-CRSO zawarł umowę z ekspertem w dniu 7 listopada 2022 r., zarówno umowa, jak i oświadczenie o bezstronności, zostało podpisane przez eksperta już po przekazaniu mu omawianego wniosku do oceny.

(akta kontroli str. 1706, 6846-6849,6979)

Odpowiadając na pytanie – Dlaczego dopuszczono do przekazania wniosku 50260 Fundacji Służba Niepodległej do oceny merytorycznej ekspertowi, który wprost wskazał powiązanie z tą Fundacją w swoim Kwestionariuszu Osobowym Eksperta, ówczesny Dyrektor NIW zeznał, że: *Nie mam takiej wiedzy, żeby za mojej kadencji do oceny merytorycznej wniosków były delegowane osoby mające konflikt interesów. Kontroler nie jest w stanie wykazać na czym miał polegać konflikt interesów tego eksperta i na czym polegało uczestnictwo w kolegium organizowanym przez FSN. Być może to uczestnictwo nie nosiło znamion konfliktu interesów.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

Zdaniem NIK ocena wniosku przez eksperta organizacji, który wykazał w Kwestionariuszu osobowym, jako jedno z dwóch doświadczeń zawodowych udział w organizowanych przez nią działaniach, narusza wymóg bezstronności i stanowi konflikt interesów.

11. W NIW-CRSO nie zapewniono dokumentowania przebiegu konkursów RP Fundusz Młodzieżowy w sposób umożliwiający pełne odtworzenie jego przebiegu, co było działaniem nierzetelnym.

NIW-CRSO w trakcie trwania kontroli¹⁰⁹, nie był w posiadaniu trzech oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów zewnętrznych z Edycji 2022¹¹⁰, a także trzech oświadczeń o bezstronności dotyczących ekspertów, którzy dokonali ocen w Edycji 2024¹¹¹. NIW-CRSO nie był również w posiadaniu oświadczenia o bezstronności jednego z członków Komisji Konkursowej w edycji 2022¹¹² oraz jednego Kwestionariusza osobowego eksperta oceniającego wnioski Konkursowe w edycji 2022¹¹³.

(akta kontroli str. 4505-4507, 7207-7210, 7261-7265)

W odpowiedzi na pytanie – *Dlaczego NIW nie posiada ww. umów, oświadczeń o bezstronności oraz dlaczego dwie umowy zawarte są jednostronnie*, ówczesny Dyrektor NIW zeznał, że: *Do oceny nie był dopuszczony ekspert, z którym nie zawarto umowy. Dlaczego tych dokumentów dzisiaj nie ma, nie wiem.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

¹⁰⁸ Umowa 26/E/FM/2022 z dnia 7 listopada 2022 r.

¹⁰⁹ Stan na dzień 26 czerwca 2025 r.

¹¹⁰ Dotyczy ekspertów: E.B., S.D., M.R.

¹¹¹ Dotyczy ekspertów: M.W., M.F., M.T.

¹¹² Dotyczy przedstawiciela NIW-CRSO D.Z.

¹¹³ Dotyczy eksperta M.S.

Zauważyć należy również, że w świetle przedstawionych w tym obszarze ustaleń i wyjaśnień obecnego Dyrektora NIW, w Instytucie dostępne były jedynie robocze pliki Excel dotyczące przyznania dodatkowych punktów w ramach kryterium strategicznego, nie można było odtworzyć procesu wyboru ekspertów, ani kto był w Bazie ekspertów w Edycji 2022. W trakcie trwania kontroli, niemożliwe było również odtworzenie list rankingowych przygotowanych dla Komisji Konkursowej w edycji 2022.

(akta kontroli str. 1704, 1859, 7186)

12. W NIW nie wdrożono skutecznego mechanizmu weryfikacji jakości dokonywanych przez ekspertów zewnętrznych ocen merytorycznych wniosków, w ramach Edycji 2022 i Edycji 2024, co było działaniem nierzetelnym.

W trakcie kontroli zidentyfikowano przypadki, kiedy eksperci, nie stosowali wytycznych do oceny wniosków, przekazanych im przez NIW. Przyznawana punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu oraz w treści ocenianych wniosków. W trakcie kontroli zidentyfikowano trzy przypadki, w których pomimo wystąpienia do tego podstaw, eksperci nie obniżali przyznawanej punktacji.

Skutkiem nieprawidłowości było nierówne potraktowanie wnioskodawców, poprzez przyznanie dofinansowania niektórym z nich, z naruszeniem wytycznych przyjętych do oceny wniosków. Przykładem¹¹⁴ takich sytuacji są:

- 1) wniosek 50461 Fundacji Nowa Generacja Patriotyzmu, dotyczący organizacji dwóch Konferencji Nowa Generacja Społecznej Odpowiedzialności (NGSO), będących kontynuacją hybrydowej konferencji o takiej samej nazwie, która odbyła się 11 kwietnia 2022 r. Jako cel zadania, wskazano budowę wspólnej wizji patriotyzmu, zwiększenie zaangażowania młodzieży i młodzieżowych organizacji pozarządowych w życie publiczne oraz prowadzenie analizy sytuacji młodych ludzi w Polsce. W opisie potrzeby wskazującej na zasadność realizacji zadania podano, że: *Młodzi ludzie coraz bardziej angażują się w życie publiczne jednak jest to mniejszy procent ogółu w stosunku do starszych grup społeczeństwa. Wynika to z braku świadomości, że istnieją takie możliwości i rówieśnicy, który również działać dla społeczeństwa. Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu powstało z inicjatywy organizatorów Konferencji Nowa Generacja Społecznej Odpowiedzialności. Podczas kwietniowego wydarzenia wśród polskiej młodzieży wytworzył się ogromny entuzjazm do budowania przyszłej wizji patriotyzmu opartej na dialogu. Konferencje NGSO będą kształtować politykę społeczną i kulturalną, podtrzymywać i upowszechniać tradycje narodowe oraz postawy państwowe i obywatelskie. Konferencje będą dobrym miejscem na wymianę doświadczeń oraz dialog między młodzieżowymi działaczami co zaowocuje zwiększeniem wspólnych inicjatyw.*

Grupą docelową była młodzież polska w kraju i za granicą oraz organizacje młodzieżowe. Bezpośrednim efektem ilościowym, miały być: organizacja dwóch konferencji, dwie transmisje online, dwa filmy z wydarzenia, 10 artykułów oraz 200 uczestników cyklu konferencji.

Wniosek oceniło dwóch ekspertów, którzy przyznali łącznie: 97 punktów ekspert M.N. oraz 91 punktów ekspert M.P. W karcie oceny merytorycznej, ekspert M.N.¹¹⁵ odnosząc się do kryterium pierwszego,¹¹⁶ w którym przyznał 24 punkty, stwierdził m.in., że (...) *diagnoza przygotowana poprawnie, ale na dość dużym poziomie ogólności. Niemniej na plus powołanie się na raporty*

¹¹⁴ Opisy kryteriów oraz oceny ekspertów podano w sposób syntetyczny, odnosząc się do elementów, które budziły największe zastrzeżenia dotyczące niespójności uzasadnienia i przyznanej punktacji, ze stanem faktycznym.

¹¹⁵ Karta oceny merytorycznej nr 1.

¹¹⁶ Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu oraz celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego ocenę. Maksymalna liczba punktów: 25.

zewnętrznych Instytucji. Liczba odbiorców określona na wysokim pułapie, ale wnioskodawca posiada doświadczenie, aby zrealizować całość na oczekiwanym poziomie.

Ekspert M.P.¹¹⁷ przyznał maksymalną liczbę punktów, tj. 25 w tym samym kryterium, argumentując m.in., że *Wnioskodawca zdiagnozował swoje problemy i potrzeby odnoszące się zarówno do działalności misyjnej jak i działalności w sferze polityki młodzieżowej. Wnioskodawca precyzyjnie opisał profil działalności swojej organizacji. Ponadto oferent działa na rzecz wspierania działań III sektora. W odpowiedzi na tak określone w diagnozie problemy Wnioskodawca przygotował szereg działań, które wydają się być spójne i odpowiadać na potrzeby Wnioskodawcy w zakresie działalności misyjnej jak i rozwoju działalności w sferze polityki młodzieżowej. Wnioskodawca przygotował harmonogram, który w sposób opisuje działania, które zostaną podjęte w ramach realizacji projektu(...).*

Odnosząc się do kryterium czwartego¹¹⁸, ekspert M.N. przyznał maksymalną ilość punktów tj. 20 podając w uzasadnieniu, że *Wnioskodawca wykazał zasoby oraz kompetencje na oczekiwanym poziomie, adekwatnym do skali zaproponowanych działań. Oceniając potencjał organizacyjny warto zwrócić uwagę zwłaszcza na fakt, iż wnioskodawca posiada doświadczenie w zakresie rozliczania i realizacji projektów finansowanych ze środków publicznych. Całość jest przemyślana oraz została przygotowana na odpowiednim poziomie szczegółowości. Brak zastrzeżeń oceniającego.*

Ekspert M.P. w tym samym kryterium przyznał 17 punktów podając m.in., że *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną. Na podstawie opisu Wnioskodawcy z wniosku oraz researchu w Internecie można stwierdzić, że Wnioskodawca powinien właściwie zrealizować zaplanowane we wniosku działania, gdyż posiada niezbędne zasoby i doświadczenie. (...) Oferent nie opisał rzetelnie osób, które będą odpowiedzialne za realizację zadania. nie przedstawił ich kompetencji oraz doświadczenia.*

Obaj eksperci przyznali maksymalną liczbę punktów tj. po 10 w kryterium piątym, dotyczącym planowanych kosztów¹¹⁹ argumentując m.in., że budżet został skonstruowany w sposób czytelny i klarowny, a poszczególne wydatki zasadne z punktu widzenia przewidzianych działań¹²⁰, a także że wydatki wydają się być racjonalne i efektywne oraz zgodne z zasadą RP Fundusz Młodzieżowy uzyskiwania najlepszych efektów z poniesionych nakładów¹²¹. Powyższe uzasadnienia przyznanej punktacji nie znalazły odzwierciedlenia w złożonym wniosku. Wnioskodawca nie przedstawił w nim informacji takich jak badania, analizy – które potwierdziłyby zasadność realizacji zadania¹²². We wniosku nie powoływano się również na raporty zewnętrznych Instytucji¹²³.

Stowarzyszenie wpisano do rejestru Ewidencji Stowarzyszeń Zwykłych prowadzonych przez Starostę Legionowskiego¹²⁴ 24 sierpnia 2022 r. tj. już w trakcie trwania konkursu. W tej samej ewidencji, pod tym samym adresem, w tym samym dniu zarejestrowano również Stowarzyszenie Nowoczesność

¹¹⁷ Karta oceny merytorycznej nr 2.

¹¹⁸ Możliwość realizacji oferty przez Oferentów (uwzględniając potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów).

¹¹⁹ Zasadność planowanych kosztów w stosunku do celów, rezultatów i zakresu działań, które obejmuje oferta.

¹²⁰ Karta oceny merytorycznej nr. 1 ekspert M.N.

¹²¹ Karta oceny merytorycznej nr. 2 ekspert M.P.

¹²² Dotyczy uzasadnienia M.P. kryterium 1.

¹²³ Dotyczy uzasadnienia M.N. kryterium 1.

¹²⁴ Numer w rejestrze 75.

i Tradycja.¹²⁵ Nie jest zatem prawdziwe stwierdzenie, że Stowarzyszenie jest organizacją z doświadczeniem¹²⁶. Jak wskazano we wniosku Prezes Stowarzyszenia, jest pomysłodawcą i organizatorem pierwszej Konferencji NGSO (z ramienia stowarzyszenia Dumni z Polski), jednak jest to wykazane doświadczenie tylko jednej osoby, a nie Stowarzyszenia.

W zakresie zasobów kadrowych i finansowych oferenta,¹²⁷ oprócz osoby Prezesa, we wniosku wykazano również członków stowarzyszenia, tj. *dziennikarkę Gazety Polskiej oraz grono działaczy społecznych*. W związku z powyższym, nie jest prawdziwe stwierdzenie, że Oferent wykazał zasoby i kompetencje na wysokim poziomie, bowiem oprócz Prezesa Stowarzyszenia, nie podano konkretnych informacji dotyczących tego, ile osób będzie brało udział w organizacji Konferencji, jakie te osoby mają doświadczenie i za co będą odpowiedzialne.

W ofercie zaznaczono również, że Prezes jest członkiem II kadencji Rady Dialogu z Młodym Pokoleniem.

Żaden z ekspertów nie odniósł się do tego, że Wnioskodawca nie wykazał uzasadnienia kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym, w którym ujął *Szkolenia, kursy, studia podyplomowe* w kwocie 12 000 zł na rok 2022 oraz 12 000 zł na rok 2023. We wniosku ujęto jedynie liczbę jednostek, określając je na dwa.

Z wynikiem 94 punktów¹²⁸, Stowarzyszenie uplasowałoby się na liście rezerwowej, jednak ze względu na to, że nie wykazało żadnego przychodu za 2020 rok, otrzymało dodatkowo 5 dodatkowych punktów za kryterium strategiczne *Oferta realizowana przez organizację, której roczny przychód za 2020 rok nie przekracza 100 tys. zł*. Z łączną liczbą 99 punktów, Stowarzyszenie otrzymało 187 200 zł.

(akta kontroli str.4694-4762)

W odpowiedzi na pytanie - *Dlaczego w pkt 1 karty oceny merytorycznej wniosku Stowarzyszenia Nowa Generacja Patriotyzmu na realizację zadania w Priorytecie 2 pn. Konferencje Nowa Generacja Społecznej Odpowiedzialności (50461), przyznał Pan maksymalną ilość punktów tj. 25, skoro Oferent nie przedstawił informacji takich jak badania, analizy lub danych – potwierdzających zasadność realizacji zadania?* Ekspert M.P. zeznał, że: *Nie wiem, czy to jest ujęte w wytycznych czy to było mówione podczas webinarów, ale NIW podkreślał, że dopuszczone jest dokonywanie własnej analizy diagnozy. Chodzi o to, że wnioskodawca może przedstawić swoją autorską diagnozę i nie musi to być poparte badaniami. Poza tym NIW wielokrotnie wskazywał na to, że najważniejszy jest duch projektu a nie sztuka jego pisania. Była o tym mowa prawdopodobnie na stadionie Legii, podczas corocznej konferencji NIW w 2023 r. Teraz trudno mi się odnieść do wydarzeń sprzed trzech lat, mam inną perspektywę i doświadczenie. Nie zawsze są dostępne badania, żeby się na nie powołać.*

Na pytanie – *Dlaczego w pkt. 4 karty merytorycznej wniosku(...) wskazał Pan m.in. że Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną, skoro Stowarzyszenie Nowa Generacja Patriotyzmu, ul. Łowicka 24C, 05-120 Legionowo, wpisano do ewidencji stowarzyszeń zwykłych prowadzonej przez Starostę Legionowskiego pod. poz. 75 – 24 sierpnia 2022 r., tj. 6 dni po ogłoszeniu naboru wniosków?* Ekspert M.P.

¹²⁵ Numer w rejestrze 76. Zagadnienie szerzej opisane w punkcie 1.4.1. niniejszego Wystąpienia.

¹²⁶ Dotyczy uzasadnienia M.P. kryterium 4.

¹²⁷ Część IV Charakterystyka oferenta, punkt 2. Zasoby kadrowe, rzeczowe i finansowe, które będą wykorzystywane do realizacji zadania.

¹²⁸ Średnia ocen przyznanych przez ekspertów.

zeznał, że: *Ciężko się odnieść po takim czasie. Teraz mam inny punkt widzenia. NIW zawsze akcentował, żeby koncentrować się na duchu projektu a nie na sztuce ich pisania.*

Z kolei na pytanie - *Dlaczego dokonując oceny merytorycznej wniosku 50461, nie odniósł się Pan do wykazanych, przez Oferenta Kosztów związanych z rozwojem instytucjonalnym, skoro Regulamin Konkursu część A, dział IV. WKŁAD WŁASNY I KWALIFIKOWALNOŚĆ WYDATKÓW pkt. 4 stanowi, że koszty te muszą być uzasadnione – w ofercie powinno być wskazane, w jakim stopniu dany wydatek przyczynia się do rozwoju organizacji? Analogiczny zapis znajduje się również w wytycznych do oceny wniosków, przygotowanych przez NIW Ekspert M.P.* zeznał, że: *Ciężko się odnieść do tego, co było trzy lata temu. Teraz mam inną perspektywę. Po to NIW wprowadził mechanizm drugiego eksperta oraz opiekuna ze strony NIW, żeby takie rzeczy wyłapywać. Ciężko powiedzieć z perspektywy czasu, czy ktoś ze strony NIW się ze mną w tej sprawie kontaktował.*

(akta kontroli str.7004-7005)

2) wniosek 49997 Fundacji Fundacja Via et Veritas, dotyczący projektu mającego za zadanie zaktywizować i wzmocnić kompetencje trzech grup odbiorców - organizacji, członków młodzieżowych rad i sejmików oraz przedstawicieli samorządów i organizacji studenckich lub doktoranckich na obszarze Polski środkowej i wschodniej. Zadanie obejmowało przeprowadzenie cyklu szkoleń i wykładów w ramach zjazdów organizowanych przez oferenta, zróżnicowanych względem potrzeb beneficjentów projektu, ze szczególnym uwzględnieniem ich liderów oraz wzmocnienie instytucjonalne fundacji.¹²⁹

W opisie potrzeby wskazującej na zasadność realizacji zadania¹³⁰, podano miejsce realizacji zadania, grupy odbiorców oraz opisano planowane zjazdy, tj. podano podział na bloki tematyczne (z wskazaniem czasu trwania poszczególnego z nich) a także planowane dni i godziny szkoleń. Wskazano także m.in., że powyższe działania prowadzone będą w sposób ciągły i usystematyzowany, a ich efektem będzie pozyskanie stabilnych źródeł finansowania działalności organizacji, za co miał odpowiadać zatrudniony zespół fundraisingowy.

Wniosek został oceniony przez tych samych dwóch ekspertów, co wniosek 50461 Fundacji Nowa Generacja Patriotyzmu. Eksperci przyznali łącznie: 99,5 punktów ekspert M.N. oraz 97 punktów ekspert M.P.

Porównanie kart ocen merytorycznych obu Oferentów wykazało, że obaj eksperci w kartach ocen merytorycznych, zastosowali nieznacznie różniące się opisy uzasadnienia u obu oferentów¹³¹ pomimo tego, że wniosek 50461 został złożony w ramach Priorytetu 2 *Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym*, a wniosek 49979 w ramach Priorytetu 3 *Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych*.

Ekspert M.P. w karcie oceny merytorycznej w kryterium 4 przyznał

¹²⁹ Część III pkt. 3 Syntetyczny opis zadania.

¹³⁰ Część III pkt. 3 Syntetyczny opis zadania.

¹³¹ W przypadku eksperta M.N. we wniosku 50461 w kryterium drugim, poza analogicznym opisem, jak we wniosku 49979, ekspert dodał jeszcze: *Pewnym mankamentem jest fakt, iż wnioskodawca do każdego działania nie przypisał ryzyka. Z tego powodu nieznacznie obniżono punktację.* W przypadku eksperta M.P. we wniosku 49979 w kryterium trzecim, dodał słowo *poradniczej*, a w kryterium czwartym zawarł opis: *Oferent opisał rzetelnie osoby, które będą odpowiedzialne za realizację zadania. Przedstawił ich kompetencje oraz doświadczenie.* Z kolei we wniosku 50461, zawarł opis: *Oferent nie opisał rzetelnie osób, które będą odpowiedzialne za realizację zadania. Nie przedstawił ich kompetencji oraz doświadczenia.*

maksymalną liczbę 20 punktów uzasadniając m.in. że *Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną (...)* a także, że (...) *Oferent opisał rzetelnie osoby, które będą odpowiedzialne za realizację zadania. Przedstawił ich kompetencje oraz doświadczenie.* Ekspert M.N. w tym samym kryterium również przyznał maksymalną liczbę punktów i wskazał m.in. że *:Wnioskodawca wykazał zasoby na oczekiwanym poziomie, adekwatnym do skali zaproponowanych działań.*

Powyższe nie znajduje odzwierciedlenia w złożonym wniosku. Wprawdzie Fundacja wskazała, że (...) *W ramach działania utworzymy kompleksowy plan budowy kapitału żelaznego. W ramach tworzenia planu przeprowadzimy pełną analizę zasobów naszej organizacji. Znajdziemy najlepszy z możliwych sposobów do wykorzystania obecnych zasobów, na którą składają się wartości materialne, ale również siła marki naszej Fundacji oraz środowisko, które poprzez kilka lat działalności udało się wybudować i sieciować wokół naszej Fundacji(...)*¹³², jednak w metryczce wniosku wskazano, że Fundacja została założona w 2022 r. Powyższe potwierdza wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym.

Nie była to zatem Fundacja która działała od kilku lat, jak wykazano w treści wniosku.

Oferent nie wykazał również w sposób wyczerpujący osób, które będą odpowiedzialne za realizację zadania, nie przedstawił ich kompetencji ani doświadczenia ograniczając się do opisów:

- w części opisu wskazującego na zasadność realizacji zadania podano m.in. że za pozyskanie stabilnych źródeł finansowania będzie odpowiadać zatrudniony zespół fundraisingowy;
- w części plan i harmonogram zadań wskazano m.in., że *Szkolenia poprowadzą specjaliści z zakresu PR, legislacji, działalności samorządowej i wzmocnienia kompetencji lidera o przygotowaniu teoretycznym oraz praktycznym;*
- w części dotyczącej charakterystyki oferenta podano m.in.¹³³, że *zaplecze kadrowe Fundacji wywodzi się z patriotycznego, wolnościowego i propaństwowego trzeciego sektora i posiada dynamicznie rozwijającą się sieć klubów (opartych na działalności wolontariackiej młodych ludzi) w wielu miastach Polski(...)* a także, że *Fundacja składa się z zespołu, młodych i prężnie działających ludzi, którzy obrali sobie za cel poszerzenie umiejętności, wiedzy i kompetencji wśród młodego pokolenia(...).*

W związku z powyższym, uznać należy, że obaj eksperci zastosowali opisy, które i nie odnosiły się bezpośrednio do treści ocenianego wniosku.

(akta kontroli str. 5228- 5294)

W odpowiedzi na pytanie – *Dlaczego w pkt. 4 karty merytorycznej wniosku 49997 Fundacji Fundacja Via et Veritas przyznał Pan maksymalną ilość 20 punktów uzasadniając m.in. że Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną (...)* a także, że (...) *Oferent opisał rzetelnie osoby, które będą odpowiedzialne za realizację zadania. Przedstawił ich kompetencje oraz doświadczenie, skoro powyższe nie znajduje odzwierciedlenia w złożonym wniosku, tj. oferent podał jedynie ogólne dane dotyczące planowanych zasobów?* Ekspert M.P. zeznał, że: *Ciężko się do tego odnieść, bo*

¹³² Część III pkt. 3 Syntetyczny opis zadania.

¹³³ Część IV Charakterystyka oferenta pkt. 1. Informacja o wcześniejszej działalności oferenta, w szczególności w zakresie, którego dotyczy zadanie publiczne.

mam teraz inne doświadczenie zawodowe. NIW powołał dwóch ekspertów do oceny wniosków, natomiast całość procesu leżała po stronie NIW. Nie przypominam sobie, czy w tym przypadku opiekun z NIW kontaktował się ze mną w sprawie zastrzeżeń do tej oceny. Gdyby dane z karty w ocenie NIW byłyby niewłaściwe, powinien się ze mną skontaktować opiekun NIW.

(akta kontroli str. 7006)

- 3) wniosek 50099 Fundacji „Instytut Myśli Schumana,” w którym wskazano, że projekt ma na celu rozwój środowiska młodych liderów, za pomocą sześciu zjazdów oraz zjazdu podsumowującego. Wniosek oceniało trzech ekspertów.

Ekspert G.J. przyznał łącznie 55 punktów. Odnosząc się do kryterium 1, w którym przyznał 15 na 20 możliwych punktów, ekspert w uzasadnieniu podał m.in. że (...)Na podstawie przygotowanego przez Wnioskodawcę opisu nie można stwierdzić czy Oferta będzie się wpisywała w pozostałe cele szczegółowe programu. Wnioskodawca pobieżnie określił potrzebę uzasadniającą realizację planowanego zadania. Nie określono konkretnych potrzeb i problemów indywidualnych uczestników planowanych działań¹³⁴. W kryterium 2, ekspert przyznał 11 na 25 punktów, uzasadniając m.in., że Przedstawiony przez Wnioskodawcę plan działań został pobieżnie przygotowany. Na podstawie zaprezentowanego planu działań nie można określić czy poszczególne działania wpisują się w cele Programu. Nie zaprezentowano informacji odnośnie do tematyki poszczególnych zjazdów. Nie wskazano kto zajmie się poszczególnymi działaniami, w jakim stopniu, jak będą rozkładać się obowiązki poszczególnych osób zaangażowanych w realizację działań. Nie wskazano sposobu realizacji poszczególnych działań. Nie wskazano ile dni będą trwały zaplanowane zjazdy. Na podstawie zaplanowanych działań nie można stwierdzić czy zaproponowane działania wynikają z diagnozy potrzeb i przyczyniają się do osiągnięcia zakładanych celów. Wnioskodawca nie dokonał analizy ryzyka oraz nie wskazał sposobów jego minimalizacji. W kryterium 3, ekspert przyznał 11 na 20 punktów wskazując że Na podstawie zaprezentowanego opisu działań nie można stwierdzić czy oraz w jakim stopniu i w jakich dziedzinach planowane działania będą miały wpływ działań zawartych w ofercie na uczestników, organizacje zaangażowane w realizację oferty oraz inne podmioty będące interesariuszami działań. Rezultaty w zaprezentowane przez Wnioskodawcę zostały określone niespójnie z treścią Wniosku. W części I wniosku określono liczbę

¹³⁴ We wniosku, w części III Opis zadania, pkt 3 wskazano, że: *Projekt ma na celu rozwój środowiska młodych liderów, który został zapoczątkowany na Międzynarodowej Konferencji naukowej Three Seas Schuman's Young Generation Forum, a który ma być skierowany do młodzieży w wieku do 35 lat. Zostanie to zrealizowane poprzez 6 zjazdów, oraz zjazd podsumowujący, na którym młodzi liderzy rozwiną kompetencje z takich dziedzin jak: kształtowanie postaw proobywatelskich, nauka społeczna Kościoła, przemówienia publiczne, marketing, historia oraz inne. W części III punkt 3 w miejscu: Opis potrzeby wskazującej na zasadność realizacji zadania, Wnioskodawca podał, że Projekt jest ważny, ponieważ w dzisiejszym świecie mamy do czynienia z kryzysem liderstwa, a w szczególności liderstwa opartego o wartości wypływające z Polskiej historii, kultury i tradycji chrześcijańskiej, a także z korzeni UE. Dziś trzeba postawić z jednej strony na innowacje, a drugiej na pokazanie młodym liderom pewnych autorytetów takich jak np. Czcigodny Sługa Boży Robert Schuman - który jest jednym z twórców zjednoczonej Europy. Kolejnym przykładem osoby która jest ważnym autorytetem jest Bł. Kard. Stefan Wyszyński - osoba również niezwykle zasłużona dla Polski, ale również dla Europy. Można niejako powiedzieć, że postać Schumana i Wyszyńskiego łączy właśnie liderstwo oparte na wartościach, ale również pokazuje że tylko na nich można budować coś trwałego. I właśnie ten projekt wychodzi naprzeciw tym problemom, oraz uczy i utwierdza uczestników w wartościach na których została zbudowana Europa oraz UE.*

W tej samej części, podano miejsce realizacji zadania wskazując: *Polska, województwa z całej Polski, spotkania mogą odbywać się w formie: stacjonarnej, hybrydowej oraz online. W Części dotyczącej opisu grupy docelowej, Wnioskodawca wskazał: Grupą docelową projektu jest młodzież w wieku do 35 lat, mogą pochodzić oraz mieszkać w różnych regionach Polski oraz za granicą RP.*

beneficjentów na 30 osób¹³⁵, natomiast w planowanych poziomach osiągnięcia rezultatów wartość wskaźnika wskazano jako 100 osób. Podobna sytuacja występuje w przypadku pozostałych rezultatów (organizacja 2 zjazdów – wartość wskaźnika 100)¹³⁶. Wskaźniki rezultatu oraz zaproponowane metody pomiaru ich osiągnięcia nie są poprawne. Wnioskodawca w zwięzły i sensowny sposób określił sposoby utrzymania rezultatów oraz możliwość kontynuowania swojej inicjatywy w przyszłości.

W kryterium 4, gdzie ekspert przyznał 10 na 20 możliwych punktów, wskazał m.in. że Wnioskodawca wskazał swoją przeszłą oraz obecną działalność w zakresie organizacji debat, oraz innego rodzaju wydarzeń publicznych. Wnioskodawca nie określił potencjału kadrowego z wyjątkiem osób, które zostaną zatrudnione w ramach planowanych działań(...) nie określił sposobu zarządzania realizacją zaplanowanych działań oraz nie dokonał analizy ryzyka, oraz sposobów jego minimalizacji¹³⁷.

Ekspert ten, zakwestionował również zakup sprzętu komputerowego za kwotę 15 000 zł, ponieważ zakup maszyn i urządzeń o wartości powyżej 10 000 zł, stanowił koszt niekwalifikowany, przyznając 8 na 10 możliwych punktów w kryterium 5.

Ekspert M.S. ocenił wniosek na 98 punktów. Przyznając 19 z 20 możliwych punktów w kryterium 3, ekspert w uzasadnieniu wskazał m.in. że (...)Wskaźniki rezultatu, wymagają korekty, zwłaszcza, że nie są spójne z inną częścią wniosku, a także zostały niewłaściwie określone.(...)Wnioskodawca nie informuje, że planuje informować opinię publiczną o rezultatach projektu podczas zjazdu podsumowującego cały projekt.

Ekspert ten, w opisie kryterium 4 podał m.in. że: Wnioskodawca powinien bardziej szczegółowo opisać potencjał organizacji oraz doświadczenie. Jednak z przedstawionego opisu wynika, że posiada bardzo duży potencjał, w tym aktywność międzynarodową, co pozwala ocenić wysoki poziom organizacyjnomerytoryczny Wnioskodawcy (...)Wnioskodawca nie opisał zarządzania wdrażania poszczególnych działań oraz analizy ryzyka, co powinno zostać uzupełnione. Mimo wykazanych braków we wniosku, ekspert przyznał maksymalną ilość, tj. 20 punktów.

W związku z tym, że wystąpiła różnica w przyznanej punktacji wynosząca min. 30 punktów, wniosek ocenił trzeci ekspert E.N. Ekspertka ta, nie wykazała żadnych braków we wniosku oraz niespójności w opisie, o których pisali pozostali eksperci, oceniający ten wniosek i przyznała łącznie 100 punktów, tj. maksymalną liczbę.

(akta kontroli str. 4763-4823)

¹³⁵ Część III opis zadania, pkt. 3 Liczba indywidualnych beneficjentów.

¹³⁶ Część III opis zadania, pkt. 6. Dodatkowe informacje dotyczące rezultatów realizacji zadania publicznego.

¹³⁷ W części IV. Charakterystyka oferenta 1. Informacja o wcześniejszej działalności oferenta, w szczególności w zakresie, którego dotyczy zadanie publiczne, Oferent wskazał: Utworzenie ogólnopolskiego Powszechnego Uniwersytetu Nauczania Chrześcijańsko-Społecznego, Organizacja cyklicznych międzynarodowych debat z wybitnymi ekspertami z Polski, Europy, USA i Afryki, na temat kształtu Unii Europejskiej; Od 6 lat organizujemy europejski Festiwal Schumana pod Patronatem Premiera RP, Prowadzimy projekty na temat Trójmorza i Europy m. in. Animatorzy Wizerunku Polski w Europie – projekt zlecony przez Kancelarie Prezesa Rady Ministrów.

W punkcie 2. Zasoby kadrowe, rzeczowe i finansowe oferenta, które będą wykorzystane do realizacji zadania Oferent wskazał: Zasoby kadrowe: zatrudnione osoby do działań na rzecz projektu - osoba od promocji jak i koordynator projektu. Zasoby którymi dysponujemy to sprzęt do zdalnej transmisji i streamingu.

4) wniosek 49850 Fundacji im. Janiny Lewandowskiej, szczegółowo opisanego w pkt 1.4.1. c) wystąpienia pokontrolnego. W pkt. 4 karty oceny merytorycznej oferty ekspert M.P. wskazał m.in., że wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, podczas gdy podmiot ten nie miał doświadczenia.

W zeznaniach D.Z. kierownik BPT NIW w czasie Edycji 2022 podał, że: (...) *Pracownicy Biura Programów Tematycznych, po dokonaniu przez ekspertów oceny merytorycznej, czysto technicznie weryfikowali, czy liczba punktów jest zgodna z opisem lub nie ma innych błędów natury formalnej czy też nieregulaminowych komentarzy. Pracownicy również weryfikowali ponownie wniosek pod takim samym kontem formalnym, przed przekazaniem go do oceny trzeciemu ekspertowi. To wynikało z tego, że w przypadku tych ofert, występowały największe rozbieżności w ilości przyznanych punktów.(...).*

Odpowiadając na pytanie – *Czy i jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakich przypadkach NIW dokonywał weryfikacji ocen merytorycznych dokonanych przez ekspertów, tj. czy są one zgodne z przekazanymi wytycznymi do oceny wniosków w konkursach RP Fundusz Młodzieżowy, D.Z. zeznał, że: Tak jak powiedziałem wcześniej, weryfikowaliśmy ponownie przed wysłaniem oceny do trzeciego eksperta lub weryfikowaliśmy, czy nie wystąpiły kardynalne błędy. To było robione już na poziomie ekspert – opiekun.*

W odpowiedzi na to samo pytanie, L.G. - kierownik BPT NIW w Edycji 2024 zeznała: *Mogło tak być że przy większej intensywności pracy, patrzyliśmy tylko na wyraźne odstępstwa, czy ewentualne omyłki eksperta.*

(akta kontroli str. 4688-4629, 4679)

Ówczesny Dyrektor NIW, odnosząc się do zapewnienia skutecznego mechanizmu weryfikacji jakości dokonywanych ocen merytorycznych wniosków, przez ekspertów zewnętrznych, w ramach Edycji 2022 i Edycji 2024 zeznał, że: *Formułowanie tezy, że punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu wymaga rzetelnej i dogłębnej znajomości funkcjonowania trzeciego sektora. Recenzowanie pracy ekspertów, bez znajomości tematyki społeczeństwa obywatelskiego jest niecelowe. Eksperti wykonali pracę z dużym poświęceniem, w sposób kompetentny (...).*

(akta kontroli str. 7173-7185)

13. W trakcie kontroli zidentyfikowano przypadek ocen wykonanych przez eksperta M.P., który w kartach ocenianych wniosków, podał niemal identyczne uzasadnienie, ograniczając się do jego nieznacznej modyfikacji pomimo tego, że zawierając umowy z NIW-CRSO¹³⁸, zobowiązał się do wykonania przedmiotu umowy, tj. oceny merytorycznej wniosków – z najwyższą starannością. W NIW nie weryfikowano sposobu dokonywania ocen merytorycznych przez tego eksperta, w zakresie zgodności z wytycznymi do ocen wniosków.

I tak: ekspert ten, ocenił w Edycji 2022 40 wniosków, a w Edycji 2024 16 wniosków. Badaniem objęto karty ofert zakwalifikowanych do udziału w Konkursie, w ilości: 26 kart z Edycji 2022 oraz 11 z Edycji 2024. Niezależnie od Priorytetu, w którym złożono wniosek, uzasadnienie oceny danego kryterium kryteriów było sformułowane następujący sposób:

Stosowany opis w Edycji 2022

¹³⁸ Edycja 2022: umowa 25/E/FM/2022, Edycja 2024: Umowa o dzieło nr 2023/EKSPERT/209 z dnia 14 lutego 2023 r.

- Kryterium 1 - Wnioskodawca zdiagnozował swoje problemy i potrzeby odnoszące się zarówno do działalności misyjnej jak i działalności w sferze polityki młodzieżowej. Wnioskodawca precyzyjnie opisał profil działalności swojej organizacji. Ponadto oferent działa na rzecz wspierania działań III sektora.

W odpowiedzi na tak określone w diagnozie problemy Wnioskodawca przygotował szereg działań, które wydają się być spójne i odpowiadać na potrzeby Wnioskodawcy w zakresie działalności misyjnej jak i rozwoju działalności w sferze polityki młodzieżowej. Wnioskodawca przygotował harmonogram, który w sposób opisuje działania, które zostaną podjęte w ramach realizacji projektu.

Problemy i potrzeby odnoszą się do deficytów w zakresie potencjału organizacyjnego zostały opisane. Wnioskodawca przedstawił konkretne rozwiązania na zdiagnozowane problemy.

Wniosek przedstawiony przez wnioskodawcę odnosi się również do celów szczegółowych Rządowego Programu Funduszu Młodzieżowego
Założenia wniosku są adekwatne do celów Rządowego Programu Funduszu Młodzieżowego

- Kryterium 2 - Działania odpowiadają na potrzeby w zakresie działalności polityki młodzieżowej Wnioskodawcy,
Zaplanowane działania są spójne, a wzmocnienie działalności organizacji działającej na rzecz młodzieży wpłynie na skuteczność, zasięg, efektywność realizacji celów projektowych

Harmonogram zaplanowanych działań jest wykonalny, z kolei z plan działań uwzględnia wzmocnienie działalności organizacji wnioskodawcy w powiązaniu z rozwojem w zakresie działalności merytorycznej,

Działania dotyczące administrowania projektem zostały ujęte w odpowiedni sposób w planie działań we wniosku. Ponadto oferent szczegółowo opisał działania promocyjne.

- Kryterium 3 - Zasięg i znaczenie wpływu działań z punktu widzenia rozwoju działalności poradniczej Wnioskodawcy, interesariuszy oraz otoczenia jest zadowalająca. Spójność działań i rezultatów została opisana w sposób poprawny. Zwiększenie zasięgu oraz skuteczności oddziaływania wyników realizowanej działalności merytorycznej ulegnie dużej poprawie dzięki realizacji zadania.

Jakość wskaźników rezultatu oraz zaproponowanych metod pomiaru ich osiągnięcia jest precyzyjna.

Wnioskodawca przedstawił plan utrzymania trwałości rezultatów, możliwość kontynuacji działalności,

Sposoby upowszechniania rezultatów są dobrane w odpowiedni sposób

- Kryterium 4 - Wnioskodawca to organizacja z doświadczeniem, prowadząca działalność społeczną. Na podstawie opisu Wnioskodawcy z wniosku oraz researchu w Internecie można stwierdzić, że Wnioskodawca powinien właściwie zrealizować zaplanowane we wniosku działania, gdyż posiada niezbędne zasoby i doświadczenie.

Wnioskodawca posiada doświadczenie w działalności misyjnej, co opisał we wniosku. Wnioskodawca posiada odpowiednią wiedzę i doświadczenie w zakresie realizacji zadań publicznych. Wnioskodawca posiada doświadczenie współpracy z innymi podmiotami.

Wnioskodawca opisał planowany sposób zarządzania zadaniem zgodnie z przyjętymi w NGO systemami zarządzania.

Wnioskodawca opisał możliwe ryzyko oraz przedstawił sposoby jego minimalizacji.

Oferent opisał rzetelnie osoby, które będą odpowiedzialne za realizację zadania. Przedstawił ich kompetencje oraz doświadczenie.

- Kryterium 5 – Zaplanowane wydatki wydają się być niezbędne do realizacji zaplanowanych działań i osiągnięcia zaplanowanych celów. Wydatki wydają się być racjonalne i efektywne oraz zgodne z zasadą Rządowego Programu Funduszu Młodzieżowego uzyskiwania najlepszych efektów z poniesionych nakładów. Zastosowane w kosztorysie stawki odpowiadają cenom rynkowym i nie wydają się zawyżone.

Stosowany opis w edycji 2024

- Kryterium 1 – Złożona Oferta wpisuje się w cel Programu jakim jest Zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne
Oferta wpisuje się w Priorytet, w którym została złożona
Zaplanowana Oferta jest adekwatna w odniesieniu do celów i potrzeb jego uczestników i organizacji zaangażowanych w jego realizację. Zaplanowane działania i cele wynikają z prawidłowo przygotowanej diagnozy.
Cele wskazane w Ofercie zostały prawidłowo sformułowane i są realne do osiągnięcia.
Grupa oraz liczba beneficjentów jest właściwie określona, spójna oraz realna do objęcia w ramach planowanych działań
- Kryterium 2 – Opis planowanych działań tworzy spójną całość, jest adekwatny wobec zidentyfikowanych problemów
Harmonogram realizacji projektu jest klarowny
Terminy zawarte w harmonogramie pozwolą na realizację działań z powodzeniem
Analiza ryzyka jest trafna, identyfikuje oraz odpowiada na najbardziej prawdopodobne zagrożenia
Sposoby minimalizacji ryzyka są adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń
Oferent powinien jednak w sposób bardziej szczegółowy opisać aspekt działań logistyczno-administracyjnych, które mogą zaważyć nad realizacją całości inicjatywy.
Ponadto wnioskodawca mógł w sposób bardziej skonkretyzowany opisać działania promocyjne, które również są istotne podczas realizacji projektu opisanego przez oferenta,
- Kryterium 3 – Opis planowanych działań tworzy spójną całość, jest adekwatny wobec zidentyfikowanych problemów
Harmonogram realizacji projektu jest klarowny
Terminy zawarte w harmonogramie pozwolą na realizację działań z powodzeniem
Analiza ryzyka jest trafna, identyfikuje oraz odpowiada na najbardziej prawdopodobne zagrożenia
Sposoby minimalizacji ryzyka są adekwatne do zidentyfikowanych zagrożeń
Oferent powinien jednak w sposób bardziej szczegółowy opisać aspekt działań logistyczno-administracyjnych, które mogą zaważyć nad realizacją całości inicjatywy.
Ponadto wnioskodawca mógł w sposób bardziej skonkretyzowany opisać działania promocyjne, które również są istotne podczas realizacji projektu opisanego przez oferenta,
- Kryterium 4 – Na podstawie wniosku można ocenić Możliwość realizacji oferty przez Oferentów uwzględniając przy tym potencjał i doświadczenie ich członków i partnerów na pułapie wysokiego prawdopodobieństwa sukcesu podczas realizacji całości zadania.

Wymagania wobec kluczowych osób zaangażowanych w realizację zadania są określone na wystarczającym poziomie. Wnioskodawca w sposób prawidłowy opisał podział ról podczas realizacji zadania. Ponadto opis osób odpowiedzialnych za realizację zadania został przygotowany w sposób klarowny i przejrzysty

- Kryterium 5 - Zaplanowane wydatki wydają się być niezbędne do realizacji zaplanowanych działań i osiągnięcia zaplanowanych celów. Wydatki wydają się być racjonalne i efektywne oraz zgodne z zasadą programu uzyskiwania najlepszych efektów z poniesionych nakładów. Zastosowane w kosztorysie stawki odpowiadają cenom rynkowym i nie wydają się zawyżone.

Stosując niemal te same lub te same opisy uzasadnienia, ekspert przyznawał różniącą się punktację. Przykładowo: oceniając wniosek Priorytetu 1 59845 Fundacji Oświatowej im. ks. Stanisława Konarskiego, w kryterium 1 przyznał 18 punktów, a oceniając wniosek 60809 Stowarzyszenia „Projekt Poznań”, stosując opis różniący się jednym stwierdzeniem, przyznał 23 punkty¹³⁹.

We wniosku 60809 w kryterium 2 ekspert ten przyznał 23 punkty, natomiast we wniosku 59854 w tym samym kryterium, stosując ten sam opis przyznał 19 punktów.

Stosując przytoczony powyżej opis z Edycji 2024 w kryterium 2, ekspert ocenił wnioski: 59647 Forum Współpracy Rozwoju na 15 punktów, 60428 Młody Dolny Śląsk na 16 punktów, 60477 Fundacja Młodej Nauki na 24 punkty, a wniosek 60818 Stowarzyszenia Miłośników Aktywności, na 25 punktów.

(akta kontroli str. 7018-7094)

Zaznaczyć należy, że zgodnie z przywołanymi już w pkt 1.4.3. wystąpienia pokontrolnego wytycznymi ekspertów konkursu Edycji 2022 i Edycji 2024, w szczególności:

- uzasadnienie każdego z kryteriów powinno być rzetelne i odzwierciedlać liczbę przyznanych punktów;
- nie należy kopiować uzasadnień z innych wniosków i między kryteriami;
- każda ocena musi być zindywidualizowana, a uzasadnienie odnosić się bezpośrednio do treści ocenianego wniosku.

---

¹³⁹ W opisie wniosku 59845 ekspert napisał m.in. *Miejsce realizacji zadania zostało opisane w sposób nieadekwatny*, natomiast w opisie wniosku 60809 ekspert napisał: *Miejsce realizacji zadania zostało opisane w sposób nieadekwatny oraz nieklarowny*. Pozostałe elementy opisu w kryterium 1 były identyczne.

Ekspert M.P. otrzymał [...] ¹⁴⁰ wynagrodzenia w ramach Edycji 2022 i [...] ¹⁴¹ w ramach Edycji 2024 ¹⁴².

(akta kontroli str. 82, 97 7740-7743)

W odpowiedzi na pytanie - Dlaczego dokonując ocen, niezależnie od priorytetu, w którym złożono wniosek, stosował Pan taki sam lub nieznacznie zmieniony opis uzasadnienia oceny danego kryterium? Dlaczego stosując niemal te same lub te same opisy uzasadnienia, przyznawał Pan różniącą się punktację? Ekspert M.P. zeznał, że: *Ciężko się odnieść do tego po czasie. Widełki punktacji były szerokie. Opis, to jest tylko uzasadnienie, a punkty przyznawałem indywidualnie (...) gdyby coś było nie w porządku, to opiekun NIW powinien na to zwrócić uwagę.*

(akta kontroli str.7006-7007)

W ocenie NIK w celu spełnienia zobowiązań wynikających z podpisanych umów z NIW-CRSO, dotyczących wykonania przedmiotu umowy tj. ocen merytorycznych wniosków - z najwyższą starannością, ekspert ten, powinien stosować się do *Wytycznych dla ekspertów*, udostępnionych w obu edycjach Konkursu przez NIW-CRSO. Z obowiązku tego nie zwalniał eksperta fakt, że w Edycji 2022, Zastępca Dyrektora NIW-CRSO zawarł umowę z ekspertem dnia 7 listopada 2022 r. tj. już po przekazaniu ekspertowi wniosków do oceny. Ekspert ten w trakcie kontroli NIK zeznał, że zapoznał się z wytycznymi do oceny wniosków, które były dostępne na stronie.

Zauważyć należy, że zastrzeżenia do ocen merytorycznych wniosków dokonanych przez M.P. w Konkursach organizowanych w ramach programów PROO i NOWEFIO, NIK zgłosiła już w wyniku kontroli D/23/505 *Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego*. Sposób oceny wniosków w konkursach przez M.P. w konkursach PROO i NOWEFIO, była przedmiotem zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa złożonego przez NIW-CRSO do Prokuratury.

(akta kontroli str. 6108-6112)

14. W wyniku nierzetelnie wykonanych ocen merytorycznych wniosków przez ekspertów, a następnie braku weryfikacji tych ocen przez NIW, zawarto umowy z czterema podmiotami, które nie spełniały kryteriów Konkursowych, co było działaniem niecelowym i niezgodnym z postanowieniami RP Fundusz Młodzieżowy.

Powyższe dotyczy zidentyfikowanych w trakcie kontroli przypadków, w których oferty zakwalifikowano do dofinansowania i oferentom powierzono umowami wykonanie zadań publicznych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, pomimo

¹⁴⁰ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie wynagrodzenia. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

¹⁴¹ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie wynagrodzenia. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

¹⁴² Kwoty Brutto. W przypadku Edycji 2022, ekspert otrzymał wynagrodzenie w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

iż wskazane w ofertach działania obejmowały osoby z różnych grup docelowych (wiekowych), a w Programie grupę docelową zdefiniowano jako młodzież w wieku 15-29 lat. I tak:

1) Stowarzyszenie Integracji SALIX, które w Edycji 2024 w ofercie 60193 na działanie w Priorytecie 2 pn. *Aktywni w Samorządzie uczniowskim*, podało w opisie grupy docelowej, że bezpośrednimi odbiorcami działań w ramach projektu będzie grupa 40 osób uczniów członków samorządu uczniowskiego Szkoły Podstawowej w Bukowie Wielkiej, tj.:

- 20 uczniów (dziewczynek i chłopców); dzieci w wieku 6-9 lat,
- 20 uczniów (dziewczynek i chłopców); młodzież w wieku 10-14 lat.

Ekspertcy ocenili ofertę na 94 pkt i 95 pkt i została ona umieszczona na liście ofert zakwalifikowanych do dofinansowania w liczbą 104,5 pkt (po doliczeniu punktów z kryteriów strategicznych). Umową nr 64/FM23/2024 z 27 maja 2024 r. Stowarzyszeniu przyznano 175 505,28 zł dotacji.

(akta kontroli str. 5638-5716)

2) Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Gminy Wierzbica, które w Edycji 2024 ofercie 59997 na działanie w Priorytecie 2 pn. *Aktywni w Samorządzie uczniowskim*, podało w opisie grupy docelowej, że bezpośrednimi odbiorcami działań w ramach projektu będzie grupa 40 osób (uczniów), członków samorządu uczniowskiego Szkoły Podstawowej im. Kazimierza Górskiego w Wierzbicy, tj.:

- 20 uczniów (dziewczynek i chłopców); dzieci w wieku 7-10 lat,
- 20 uczniów (dziewczynek i chłopców); młodzież w wieku 11-14 lat.

Ekspertcy ocenili ofertę na 92 pkt i 91 pkt i została ona umieszczona na liście ofert zakwalifikowanych do dofinansowania w liczbą 96,5 pkt (po doliczeniu punktów z kryteriów strategicznych)¹⁴³. Umową nr 69/FM23/2024 z 17 maja 2024 r. Stowarzyszeniu przyznano 175 935,28 zł dotacji.

(akta kontroli str. 5570-5637)

3) Fundacja Polemika, która w Edycji 2022 w ofercie 49484 na działanie w Priorytecie 3 pn. *Młodzi też potrafią*, podała w opisie grupy docelowej m.in.:

- dzieci i młodzież do 18 r.ż.,
- osoby dorosłe 18 r.ż. do 65 r.ż.,
- seniorów od 65 r.ż.

Ekspertcy ocenili ofertę na 96 pkt i 100 pkt i została ona umieszczona na liście ofert zakwalifikowanych do dofinansowania w liczbą 103 pkt (po doliczeniu punktów z kryteriów strategicznych). Umową nr 81/FM23/2022 z 15 grudnia 2022 r. Fundacji przyznano 187 500 zł dotacji.

(akta kontroli str. 5295-5351)

4) Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych, która w Edycji 2022 w ofercie 49394 na działanie w Priorytecie 3 pn. *SieciujMYsię*, podała w opisie grupy docelowej podała m.in.:

- dzieci i młodzież do 18 r.ż.

---

¹⁴³ Bez dodania punktów dodatkowych z tytułu spełniania kryterium dodatkowego, Stowarzyszenie nie znalazło by się na liście projektów do dofinansowania w Priorytecie 2. Dolna granica punktowa wynosiła bowiem 92 pkt.

- osoby dorosłe 18 r.ż. do 65 r.ż.
- seniorów od 65 r. ż.

Eksperci ocenili ofertę na 100 pkt i została ona umieszczona na liście ofert zakwalifikowanych do dofinansowania w liczbą 100 pkt. Umową nr 14/FM23/2022 z 2 grudnia 2022 r. Stowarzyszeniu przyznano 187 500 zł dotacji.

(akta kontroli str. 5352-5419)

Dyrektor NIW odnosząc się do spraw wymienionych w powyżej w punktach 1-4 wyjaśnił, że: *Informuję, że Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (dalej: NIW-CRSO) zawarł umowy dotacyjne z wymienionymi podmiotami, ponieważ złożone przez nie oferty realizacji zadań publicznych przeszły pozytywnie proces oceny formalnej i merytorycznej, przeprowadzony w oparciu o obowiązującą procedurę konkursową RP Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. Oferty złożone przez wskazane podmioty w wyniku oceny merytorycznej uzyskały punktację pozwalającą na ich zakwalifikowanie do realizacji na listach rankingowych, a w dalszej kolejności zostały skierowane do etapu negocjacji budżetowych oraz kontraktowania umów dotacyjnych.*

Jednocześnie należy podkreślić, że zgodnie z procedurą konkursową odpowiedzialność za ocenę merytoryczną ofert, w tym ocenę adekwatności grupy docelowej w odniesieniu do celów Programu należała do ekspertów zewnętrznych. Kryterium pierwsze oceny merytorycznej, tj. „Adekwatność oferty w odniesieniu do celów programu (celu głównego Programu i celów szczegółowych)” obejmuje również ocenę prawidłowości wyboru i opisu grupy odbiorców. Eksperti dokonujący oceny nie odnieśli się negatywnie w kartach oceny wskazanych ofert do sposobu określenia grup docelowych, rekomendując ich zmianę lub wyłączenie. Zgodnie z przyjętymi zasadami, pracownicy NIW-CRSO nie ingerowali w ocenę ekspertów i nie byli uprawnieni do zmiany ich decyzji w zakresie oceny merytorycznej.

W odniesieniu do konkretnych organizacji informuję, że:

- 1. Stowarzyszenie Integracji SALIX (wniosek nr 60193) – niezgodność kryteriów formalnych dotyczących wieku grupy docelowej odbiorców programu określonych w regulaminie konkursu RP Fundusz Młodzieżowy została stwierdzona na etapie weryfikacji sprawozdania częściowego z projektu zrealizowanego w 2024 roku.*
- 2. Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Wierzbica (wniosek nr 59997) – podobnie jak wyżej – niezgodność kryteriów formalnych dotyczących wieku grupy docelowej odbiorców programu została stwierdzona na etapie weryfikacji sprawozdania częściowego z projektu zrealizowanego w 2024 roku.*

Niezgodności nie zostały wychwycone na etapie negocjacji budżetowych z wnioskodawcą. Wynikało to przede wszystkim z faktu, iż podczas negocjacji główny nacisk położony był na dostosowanie kosztorysu projektu do ostatecznej, przyznanej kwoty dotacji, a nie ponownej weryfikacji ofert ocenionych uprzednio przez ekspertów. W przypadkach dot. ofert 60193 oraz 59997 można stwierdzić, że doszło do niezamierzonego przeoczenia przez osobę uzgadniającą ofertę pod umowę. Natomiast w sytuacji ofert organizacji Polemika oraz Ogólnopolska Federacja Młodych – z uwagi na brak obecnie pracujących osób w zasobach personelu NIW-CRSO oraz podpisaniu umów w 2022 r. nie potrafimy wskazać bezpośredniej przyczyny decyzji zarówno opiekunów zadań, jak i osób podpisujących umowy.

Po podpisaniu umów, zarówno NIW-CRSO, jak i beneficjenci byli zobowiązani do ich wykonania zgodnie z ustaleniami zawartymi w przyjętych ofertach.

(akta kontroli str. 6726-6722)

Najwyższa Izba Kontroli nie podziela argumentacji zawartej w powyższych wyjaśnieniach Dyrektora NIW, bowiem brak ingerencji przez pracowników NIW w niezależną, zewnętrzną ocenę merytoryczną ekspertów, nie stoi w sprzeczności z weryfikacją ocen przez nich przyznanych i weryfikacją samych wniosków, przed zawarciem umowy z beneficjentem. Dotyczy to w szczególności weryfikacji pod względem zgodności oferty z regulaminem konkursu, zarówno w kwestii merytorycznej, jak i kalkulacji kosztów. Skierowanie wniosku do oceny przez trzeciego eksperta, nie zwalnia NIW z podjęcia działań nadzorczych w tym zakresie. Należy przy tym zwrócić uwagę, że w dokumencie *Ramowa procedura współpracy z ekspertami i weryfikacji kart ocen* z dnia 2 lutego 2024 r. zapisano, że(...) *w miarę możliwości czasowych Opiekun powinien zweryfikować każdą kartę oceny zatwierdzoną przez eksperta tak, aby nie dopuścić do zatwierdzania kart błędnych, niespójnych, o niskim walorze merytorycznym(...)*.

(akta kontroli str. 1713-1718)

Odpowiadając na pytanie: *Dlaczego zawarł Pan umowy z podmiotami, które nie spełniały kryteriów Konkursowych? Powyższe dotyczy zidentyfikowanych w trakcie kontroli przypadków, w których oferty zakwalifikowano do dofinansowania i oferentom powierzono umowami wykonanie zadań publicznych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, pomimo iż wskazane w ofertach działania obejmowały osoby z różnych grup docelowych (wiekowych), a w Programie grupę docelową zdefiniowano jako młodzież w wieku 15-29 lat. (wskazane powyżej w pkt 3-4) – były Dyrektor NIW zeznał, że: Umowy były zawierane z organizacjami, które przeszły pozytywnie ocenę merytoryczną, która została następnie zatwierdzona przez komisję konkursową. Dyrektor nie ma narzędzi do weryfikowania decyzji Komisji konkursowej. Byłoby to niezgodne z prawem. Nie mogę odnieść się do konkretnych przypadków, natomiast niezwykle ważnym elementem, jest edukacja międzypokoleniowa. Dzięki temu młodzież zwiększa swoją wiedzę i tego typu działania jak edukacja międzypokoleniowa, jest elementem edukującym.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

W odpowiedzi na pytanie – Czy i jeżeli tak, to w jaki sposób i w jakich przypadkach NIW dokonywał weryfikacji złożonych ofert, w tym weryfikacji zgodności propozycji z założeniami Programu, grupy docelowej, wiarygodności oferentów oraz zdolności do podjęcia się przez nich realizacji projektu? Jeżeli nie dokonywano weryfikacji, dlaczego?, D.Z. - kierownik BPT NIW w Edycji 2022 zeznał, że: *Ocenę taką robili eksperci w trakcie dokonywania oceny merytorycznej wniosków. Pracownicy Biura Programów Tematycznych, po dokonaniu przez ekspertów oceny merytorycznej, czysto technicznie weryfikowali, czy liczba punktów jest zgodna z opisem lub nie ma innych błędów natury formalnej czy też nieregulaminowych komentarzy. Pracownicy również weryfikowali ponownie wnioski pod takim samym kontem formalnym, przed przekazaniem go do oceny trzeciemu ekspertowi. To wynikało z tego, że w przypadku tych ofert, występowały największe rozbieżności w ilości przyznanych punktów. Jeśli chodzi o kwestie merytoryczne, to generalnie było to po stronie ekspertów. W przypadku, kiedy ekspert chciał przyznać 0 punktów, był on zobligowany do tego, żeby w pierwszej kolejności powiadomić NIW o takim zamiarze.*

(akta kontroli str. 4688)

Odpowiadając na to samo pytanie, L.G. - kierownik BPT NIW w Edycji 2024 zeznała, że: *Punktem wyjścia jest to, że w jednym czasie mieliśmy pięć konkursów i tylko kilku pracowników. Sprawdzaliśmy więc, czy ktoś np. nie wstawił 0 co było niespójne z treścią uzasadnienia. Cała kontrola nad ekspertami polegała na*

pilnowaniu terminowości i to było tyle. Pracownicy mieli przydzieloną grupę ekspertów i ich zadaniem było tak jak powiedziałam, wyłapanie nieścisłości pomiędzy punktacją i uzasadnieniem. W edycji 2023 w różnica była taka, że mieliśmy dwa Konkursy i nie było takiego obłożenia, więc co do zasady było to naszym obowiązkiem sprawdzanie, co piszą eksperci. W edycji 2022 mieliśmy jednak świadomość tego, kto został wybrany do oceny i że nic w tej sprawie nie wskóramy, bo są to osoby nie do ruszenia. W edycji 2024, co do zasady powinno być to jednak sprawdzane.

(akta kontroli str. 4678-4679)

15. W NIW nie wprowadzono skutecznych działań pozwalających na wykrycie identycznych lub zbliżonych treścią wniosków konkursowych, a także czy ubiegające się o dotacje podmioty nie są ze sobą powiązane osobowo, co było działaniem niegospodarnym i nierzetelnym. Wynikiem powyższego, było uzyskanie dofinansowania na podobne zadania w tym samym Priorytecie, przez powiązane ze sobą podmioty, co mogło stwarzać ryzyko podwójnego finansowania projektów. Powyższe dotyczy następujących zidentyfikowanych w trakcie kontroli przypadków, tj.:

1) Wnioski złożone w Edycji 2022 w ramach Priorytetu 2: 50495 Stowarzyszenia Wiedza dla Regionu (kwota dofinansowania: 187 500 zł), 50496 Fundacji Warszawa to Wolność (187 500 zł) oraz 50476 Fundacji Macte Animo (187 500 zł). Prezesem we wszystkich tych trzech podmiotach, zgodnie z wyciągami KRS dołączonymi do podpisywanych umów, była ta sama osoba, a złożone wnioski dotyczyły podobnych działań,¹⁴⁴tj.:

- wniosek 50495 zakładał przeprowadzenie palety szkoleń z zakresu polityki finansowych organizacji III sektora, czyli budowania dokumentów określających strukturę finansową inicjatyw, komunikacji oraz studium założenia organizacji pozarządowej. Szkolenia miały być dedykowane przedstawicielom młodzieżowych organizacji z całej Polski, które zajmują się turystyką. II etap projektu miał obejmować organizacje warsztatów oraz skonstruowanie rekomendacji rozwoju polskiego sektora turystycznego. Wnioskodawca zamierzał zrekrutować do realizacji zapisów projektu przedstawicieli co najmniej 16 organizacji młodzieżowych, łącznie 40 osób (ok. 2-3 z każdej organizacji). Rekrutacja organizacji do udziału w projekcie miała odbywać się na podstawie kryteriów rejestracyjnych. Intencją Stowarzyszenia było, aby w każdej stolicy wojewódzkiej podczas cyklu szkoleń i warsztatów był przedstawiciel (organizacja młodzieżowa);
- wniosek 50496 zakładał przeprowadzenie modułów szkoleniowych dla organizacji młodzieżowych z m. st. Warszawy. Moduły miały dotyczyć: zarządzania projektami, obsługi social mediów, konstruowania budżetów, założenia własnej org. z III sektora. Szkoleniami mieli zostać objęci członkowie młodzieżowych organizacji, które działają na rzecz rozwoju lokalnej turystyki. Projekt obejmował również organizacje *mitingu edu.*, na którym miały zostać wypracowane rekomendacje rozwoju warszawskiej turystyki. Wnioskodawca zamierzał zrekrutować do realizacji postanowień projektowych, przedstawicieli minimum 18 organizacji młodzieżowych, o łącznej liczbie 40 osób (około 2-3 osoby z 1 organizacji). Rekrutacja organizacji do projektu miała przebiegać według kryterium ich rejestracji. Zamierzeniem Fundacji było, by każda warszawska dzielnica miała swojego reprezentanta (organizacja młodzieżowa) podczas trwania modułów szkoleń i mitingu;

¹⁴⁴ Dane z części III Opis zadania pkt. 3 syntetyczny opis zadania oraz opis grupy docelowej.

- wniosek 50476 zakładał organizację cyklu szkoleń z zarządzania projektami, marketingu, prowadzenia polityki finansowej oraz prawa w kontekście założenia własnej organizacji pozarządowej. Szkolenia miały być dedykowane przedstawicielom młodzieżowych organizacji, dla których przedmiotem zainteresowania jest szerokie spektrum polskiej turystyki. Całość miała być uzupełniona zorganizowaną konferencją oraz skonstruowanym przez uczestników projektu dokumentem strategicznym. Wnioskodawca zamierzał zrekrutować do realizacji postanowień projektowych, przedstawicieli minimum 16 organizacji młodzieżowych, o łącznej liczbie 40 osób (około 2-3 osoby z jednej organizacji). Rekrutacja organizacji do projektu miała przebiegać według kryterium ich rejestracji. Zamierzeniem Fundacji było, aby każda stolica województwa miała swojego reprezentanta (organizacje młodzieżową) podczas trwania cyklu szkoleń i konferencji.

2) Wnioski złożone w Edycji 2022 w ramach Priorytetu 3: 49484 Fundacji Polemika (kwota dofinansowania: 187 500 zł) oraz 49394 Stowarzyszenia Ogólnopolska Federacja Młodych (187 500 zł). Prezes Fundacji Polemika był osobą upoważnioną do składania wyjaśnień dotyczących tych dwóch ofert. W zasobach kadrowych wniosku Fundacji Polemika wskazano Prezesa Stowarzyszenia Ogólnopolska Federacja Młodych, a we wniosku tego Stowarzyszenia – Prezesa Fundacji Polemika¹⁴⁵. Zgodnie z wyciągami KRS dołączonymi o umów z tymi organizacjami, miały one siedziby pod tym samym adresem, a wnioski dotyczyły podobnych działań¹⁴⁶, tj.:

- wniosek 49484 zakładał projekt, mający na celu wzmocnić świętokrzyskie organizację młodzieżowe. Celem projektu było *sieciowanie* organizacji młodzieżowych, samorządów uczniowskich oraz samorządów studenckich. Głównymi działaniami podczas całego projektu miało być zorganizowanie 20 spotkań integrujących lokalne środowiska młodzieżowe;
- wniosek 49394 zakładał projekt, który miał na celu wzmocnić świętokrzyskie organizację młodzieżowe. Celem projektu było *sieciowanie* organizacji młodzieżowych, samorządów uczniowskich oraz samorządów studenckich. Głównymi działaniami podczas całego projektu miało być zorganizowanie 20 spotkań integrujących lokalne środowiska młodzieżowe.

W obu wnioskach podano taki sam opis m.in. potrzeby wskazującej na zasadność realizacji zadania, miejsce realizacji zadania, opis grupy docelowej, liczbę beneficjentów a także plan i harmonogram działania.

(akta kontroli str.5295-5313, 5320-5325, 5330-5332, 5352-5371, 5386-5397)

3) Wnioski złożone w Edycji 2024 w ramach Priorytetu 2: 59906 Fundacji Misji Obywatelskiej (kwota dofinansowania: 214 012,64 zł) oraz 60621 Fundacji Instytut Rzeszowski w Rzeszowie (168 000 zł). We wnioskach podana była ta sama osoba do składania wyjaśnień dotyczących ofert¹⁴⁷. Fundację Misji Obywatelskiej i Fundację Instytut Rzeszowski reprezentowały te same osoby, które również podpisały umowy z NIW na realizację projektów.¹⁴⁸ Na siedem

¹⁴⁵ Prezes Fundacji Polemika, miał również pełne pełnomocnictwo w ramach projektu SieciujMy się, nadane przez Fundację Ogólnopolska Federacja Młodych i przedłożone do NIW (Uchwała Zarządu Krajowego nr 14a/2022 dotycząca Pełnomocnictwa z dnia 01.07.2022 r.).

¹⁴⁶ Dane z części III Opis zadania pkt. 3 syntetyczny opis zadania.

¹⁴⁷ To samo imię, nazwisko, numer telefonu, adres mailowy.

¹⁴⁸ Umowa nr 39/FM23?2024 z dnia 27 maja 2024 r. oraz umowa nr 129/FM23/2024 z dnia 4 września 2024 r.

osób, które wykazano jako zasoby kadrowe¹⁴⁹ w ofercie 60621, cztery wskazano również w ofercie 59906¹⁵⁰. Wnioski te dotyczyły podobnych działań¹⁵¹, tj.:

- wniosek 59906 dotyczył zadania pn. *Porozmawiajmy o Podkarpackiej Młodzieży!* który miał na celu wzrost zaangażowania podkarpackiej młodzieży w dialog obywatelski oraz procesy konsultacyjne w zakresie aktywności obywatelskiej. Cel ten miał zostać zrealizowany poprzez opracowanie raportu dotyczącego podkarpackiej młodzieży na podstawie konsultacji w każdym powiecie województwa podkarpackiego. Raport ten miał zostać zaprezentowany na uroczystym podsumowaniu projektu. Spoiwem działań projektowych miała być organizacja konkursu skierowana do podkarpackiej młodzieży na temat zaangażowania młodego pokolenia w sprawy lokalne. Zwieńczeniem konkursu miał być wyjazd studyjny dla grupy 25 osób biorących udział w konkursie. Projekt miał być realizowany, w szczególności na terenie województwa podkarpackiego w terminie od 1 kwietnia 2024 r. - do 30 czerwca 2025 r.
- wniosek 60621 dotyczył zadania pn. *Z rzeszowską młodzieżą za pan brat!* który miał na celu wzrost zaangażowania rzeszowskiej młodzieży w dialog obywatelski oraz procesy konsultacyjne w zakresie aktywności obywatelskiej. Cel ten miał zostać zrealizowany poprzez opracowanie raportu dotyczącego rzeszowskiej młodzieży na podstawie konsultacji w całym mieście Rzeszów. Raport ten miał zostać zaprezentowany na uroczystym podsumowaniu projektu. Spoiwem działań projektowych miała być organizacja konkursu skierowana do rzeszowskiej młodzieży na temat zaangażowania młodego pokolenia w sprawy lokalne. Zwieńczeniem konkursu miał być wyjazd studyjny dla grupy 25 osób biorących udział w konkursie. Projekt miał być realizowany, w szczególności na terenie miasta Rzeszów oraz powiatu rzeszowskiego w terminie od 1 kwietnia 2024 r. - do 30 czerwca 2025 r.

(akta kontroli str. 5420-5442, 5475-5481, 5504-5525, 5550-5556)

Ówczesny Dyrektor NIW zeznał, że: *Żaden przepis prawa nie zakazuje dofinansowania organizacji, które są w jakikolwiek sposób powiązane ze sobą. To jest taka specyfika, że w organizacjach zaangażowani są ludzie, którzy są często bardzo aktywni w wielu organizacjach. Organizacje, które uzyskały dofinansowanie na realizację zadania winny dla dobra wspólnego i pożytku całego sektora dzielić się nie tylko rezultatami projektu, ale także know-how. W ten sposób realizuje się wyrównywanie szans w trzecim sektorze. Inne organizacje (...) korzystają z ich dorobku. Taka była praktyka wyrównywania szans w III sektorze realizowana przez polskie państwo w latach 2017-2023. Poza tym wniosek o dofinansowanie nie jest pracą naukową i nie jest też programem antyplagiatowym.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

Na pytanie NIK: *Czy i jeżeli tak, to jakie działania prowadził NIW-CRS w celu wykrycia identycznych lub zbliżonych treści wniosków konkursowych, a także czy ubiegające się o dotacje podmioty nie są ze sobą powiązane osobowo?(...)* Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Informujemy, że w celu zapewnienia wysokiej jakości realizacji zadań publicznych powołana w marcu 2024 r. Dyrekcja NIW – CRSO podjęła działania zmierzające do zapewnienia większej przejrzystości składanych ofert pod względem ich podobieństwa w zakresie zakresu rzeczowego, sposobu realizacji czy powiązań*

¹⁴⁹ Część IV Charakterystyka oferenta, punkt 2. Zasoby kadrowe, rzeczowe i finansowe oferenta, które będą wykorzystywane do realizacji zadania.

¹⁵⁰ W ofercie 59906 wykazano łącznie 8 osób.

¹⁵¹ Dane z części III Opis zadania pkt. 3 syntetyczny opis zadania.

osobowych. W tym celu wdrożono w NIW – CRSO rozwiązanie informatyczne, które ma możliwość porównywania i analizowania poszczególnych wniosków/ofert o wskazywania tych o największym podobieństwie (program antyplagiatowy).

Ponadto, w celu zapewnienia odpowiedniej transparentności w zakresie oceny oraz wysokiej jakości usług świadczonych przez ekspertów w NIW – CRSO nowe kierownictwo NIW – CRSO wprowadziło zarządzenie Dyrektora NIW – CRSO z dnia 20.06.2024 r. w sprawie wprowadzenia Ramowej procedury minimalizowania ryzyka wystąpienia konfliktu interesów w ramach oceny merytorycznej wniosków/ofert dokonywanych przez ekspertów zewnętrznych oraz podczas Komisji Konkursowych i Paneli ekspertów.

Powyższy dokument szczegółowo określa prawa i obowiązki ekspertów oraz ich zadania. Wprowadzona procedura określa zasady mające przeciwdziałać możliwym ryzykom związanym, np. z oceną wniosków powiązanych osobowo z Ekspertem.

(akta kontroli str. 7261-72657185)

16. W NIW nie zapewniono potencjału organizacyjnego umożliwiającego efektywną i skuteczną weryfikację prawdziwości ofert oraz realizacji dofinansowanych, w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, projektów w skali adekwatnej do liczby prowadzonych spraw.

Zespół Biura Programów Tematycznych, składający się średnio z ośmiu osób, nie wystarczał do efektywnej i skutecznej obsługi spraw w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, co szczegółowo przedstawiono w pkt 1.9. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Wielość i różnorodność prowadzonych w tym Biurze spraw, dotyczących równoległej realizacji sześciu programów tematycznych, których roczny budżet wynosił od 58 650 tys. w 2022 r. do 77 782 tys. zł w 2024 r. wymagała zaangażowania większego potencjału osobowego. Zaniechania w tym względzie należy uznać za nierzetelne i niegospodarne.

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: (...) wraz z powstaniem Biura Programów Tematycznych Dyrekcja Narodowego Instytutu Wolności–Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego podejmowała działania zmierzające do zapewnienia w biurze odpowiednich zasobów osobowych umożliwiających efektywne realizowanie zadań związanych z nadzorowanymi przez biuro programami rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Zgodnie z przekazanymi informacjami dotyczącymi stanu zatrudnienia w Biurze Programów Horyzontalnych należy zaznaczyć, że w okresie od 2021 do 2024 r. podejmowano działania zmierzające do zwiększenia liczby pracowników, czego potwierdzeniem może być wzrost liczby pracowników z 4 osób w 2021 r. do 9 osób w 2024 r. Powyższe wynikało przede wszystkim z rosnącej liczby zadań Biura oraz programów przez niego obsługiwanych. W tym miejscu należy zaznaczyć, że Dyrekcja NIW – CRSO przygotowując projekt planu finansowego na lata 2023 -2026 oraz na lata 2024-2027 wskazała w załączniku nr 1 „Uzasadnienie do projektu planu finansowego NIW-CRSO(...)” potrzebę utworzenia dodatkowych etatów. W przypadku planu finansowego NIW-CRSO na lata 2023-2026 wnioskowaliśmy o 15 dodatkowych etatów. Jak tłumaczyliśmy w uzasadnieniu do planu finansowego na lata 2023 -2026 „potrzeba wzmocnienia kadrowego działalności NIW-CRSO wynika z systematycznego zwiększania oferty rządowego wsparcia dla organizacji obywatelskich. Jeszcze w 2017 r. realizowany był jeden horyzontalny program wsparcia organizacji obywatelskich (Fundusz Inicjatyw Obywatelskich) z rocznym budżetem w wysokości 60.000 tys. zł. Obecnie NIW-CRSO zarządza dziewięcioma rządowymi programami wsparcia rozwoju społeczeństwa. (...) Obecnie pracownicy NIW-CRSO obsługują ok. 90-100 umów rocznie prowadząc procedury kontraktowania, monitorowania ich realizacji, dokonywania zmian w zgodności z przepisami prawa, aneksowania umów oraz kontroli. Pracownicy NIW-

CRSO także dokonują corocznie weryfikacji ponad 1000 sprawozdań końcowych i cząstkowych. Ponadto, w ramach zadań NIW-CRSO przeprowadzane są planowe i doraźne kontrole realizacji projektów i ofert. Aby sprostać wymaganiom wynikającym z ustawy o finansach publicznych niezbędne jest zwiększenia zatrudnienia w celu zachowania jakości procesów realizowanych w NIW-CRSO." Natomiast w przypadku planu finansowego na lata 2024 -2027 NIW - CRSO wnioskował o dodatkowe 12 etatów. Powyższe było tłumaczone tym, że „aby skutecznie realizować powierzone Instytutowi zadania, jednostka musi mieć zagwarantowaną odpowiednią kadrę administracyjną, która jest niezbędna do sprawnego działania instytucji. Obecna ilość etatów jest niewystarczająca, aby zapewnić realizację wszystkich nowych zadań bez znacznego ryzyka obniżenia jakości." Jednocześnie przywołane zostały argumenty z projektu planu finansowego na lata 2023-2026. Powyższe argumenty Dyrekcji NIW - CRSO nie uzyskały aprobaty Kancelarii Prezesa Rady Ministrów, co skutkowało brakiem możliwości zwiększenia zasobów kadrowych Biura Programów Tematycznych, które mogłyby w ściślejszym zakresie realizować zadania związane z nadzorem nad realizacją Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. Pomimo braku zgody NIW - CRSO podejmuje działania zmierzające do zwiększenia potencjału osobowego poprzez zatrudnienie osób na podstawie umów cywilno-prawnych. Działanie to ma jednak charakter doraźny, umożliwiający w krótkim okresie poprawić sytuację związaną z liczbą zadań i obowiązków.

(akta kontroli str. 6446-6450)

W odpowiedzi na pytania: Czy Pana zdaniem obsada kadrowa NIW (Biuro Programów Tematycznych) była wystarczająca do przeprowadzenia konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024 oraz do obsługi i weryfikacji sprawozdań z dotacji udzielonych w ramach konkursów? Czy zgłaszano Panu trudności w prawidłowym przebiegu konkursów, ze względu na zbyt duże obciążenie sprawami w Biurze Programów Tematycznych, jakie działania Pan podjął? – były Dyrektor NIW zeznał, że: *Ten skokowy przyrost programów skutkowało tym, że podjęto decyzję o wzroście zatrudnienia w NIW-CRSO, przedstawiałem też przy okazji prac budżetowych wnioski do KPRM, takie wnioski były przedstawiane w roku 2022, 2033 w sprawie zwiększenia dotacji podmiotowej. Wnioski te nie były uwzględnione przez ministra finansów (...). Zawsze może być więcej osób, rozmawialiśmy z kierownikami i zgłaszali, że są potrzeby. Natomiast ja nie przypominam sobie przypadku, kiedy złożone sprawozdanie nie było przynajmniej w tym podstawowym zakresie sprawdzone. Wstępna weryfikacja zawsze odbywała się w przeciągu 30 dni. Podkreślić należy, że weryfikacja ta była przeprowadzana z dużą starannością przez pracowników, którzy sobie świetnie radzili w tym zakresie.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia przeprowadzanie w NIW-CRSO konkursów na realizację zadań publicznych dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. Proces wyboru ofert na realizację zadań publicznych dofinansowywanych w ramach Edycji 2022 i 2024 Programu nie był bowiem w pełni zgodny z obowiązującymi przepisami i procedurami, w tym z kryteriami wyboru projektów. W konsekwencji wystąpiły liczne przypadki dofinansowania projektów dla podmiotów nieuprawnionych, niedoświadczonych, proponujących wątpliwe jakościowo projekty i niegwarantujących należytej realizacji powierzonych przez NIW-CRSO zadań.

W NIW-CRSO opracowano regulaminy konkursów Edycji 2022 i Edycji 2024 i w założonych terminach przeprowadzono postępowania konkursowe. Nie zapewniono natomiast wystarczającego potencjału kadrowego NIW do

właściwej organizacji i przebiegu postępowań konkursowych oraz ekspertów zewnętrznych do rzetelnej oceny wniosków beneficjentów, jak i należytego dokumentowania i archiwizowania dokumentacji konkursowej.

Wybór ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, nastąpił w obu konkursach w sposób celowy, co było sprzeczne z wymogami regulaminów obu edycji, wskazującymi na ekspertów zewnętrznych wybieranych losowo, których nazwiska znajdują się w bazie ekspertów NIW-CRSO. W NIW nie opracowano i nie stosowano żadnych regulacji i procedur dotyczących wyboru i przydziału ekspertów do oceny merytorycznej wniosków, a także mechanizmów w celu zagwarantowania przejrzystości i transparentności tego procesu. Tym samym nie zapewniono do oceny wniosków ekspertów, których bezstronność nie budzi wątpliwości. Skutkowało to przekazaniem wniosków do oceny sześciu ekspertom w Edycji 2022 oraz czterem ekspertom w Edycji 2024, którzy w trakcie dokonywania ocen merytorycznych wniosków, byli przedstawicielami organizacji, które same brały udział w Konkursie. Części ekspertów powierzono ocenę merytoryczną wniosków, pomimo iż nie wskazali oni w kwestionariuszach Programu FM jako preferowanego bądź nie zawarto z nimi jeszcze umów. Ponadto w dokumentacji NIW brakowało części oświadczeń o bezstronności ekspertów.

W NIW nie zapewniono skutecznego mechanizmu weryfikacji jakości dokonywanych ocen merytorycznych wniosków, przez ekspertów zewnętrznych, W toku niniejszej kontroli zidentyfikowano co najmniej cztery przypadki w których eksperci, nie stosowali wytycznych do oceny wniosków, przekazanych im przez NIW. Przyznawana punktacja nie miała odzwierciedlenia w uzasadnieniu oraz w treści ocenianych wniosków. Skutkowało to nierównym potraktowaniem wnioskodawców i przyznaniem dofinansowania z naruszeniem wytycznych przyjętych do oceny wniosków.

W trakcie postępowań konkursowych Edycji 2022 i Edycji 2024 zaniechano bądź nierzetelnie weryfikowano czy oferent jest adresatem Programu, wskutek czego udzielono 1 200 694 zł dotacji trzem organizacjom, które nie miały w statutach celów związanych z działalnością na rzecz młodzieży, ani wymaganego doświadczenia. Nie wprowadzono również działań pozwalających na wykrycie identycznych lub zbliżonych treści wniosków konkursowych, a także czy ubiegające się o dotacje podmioty nie są ze sobą powiązane osobowo. Wynikiem tego było przyznanie 1 319 512,64 zł dotacji na podobne zadania w tym samym priorytecie, przez powiązane ze sobą podmioty, co mogło stwarzać ryzyko podwójnego finansowania projektów, a także przeczyło założeniom Programu.

Zastrzeżenia Najwyższej Izby Kontroli budzi też tworzenie listy rankingowej Priorytetu 1 w konkursie 2022, gdyż w wyniku arbitralnej decyzji ówczesnego Dyrektora NIW przyznano 541,5 tys. zł dotacji Stowarzyszeniu Matecznik Pomocniczości i Dobroci, którego oferta na zadanie *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa - LOM!* uzyskała zaledwie 68 pkt. Następnie, w związku z trudnościami w realizacji zadania przez te Stowarzyszenie, z naruszeniem zasad Programu i regulaminu Edycji 2022, ówczesny Dyrektor NIW zawarł w grudniu 2023 r. aneks do umowy, który miał pozwolić na rozliczenie dotacji.

W wyniku konkursu Edycji 2024 nie zapewniono Operatora w Priorytecie 1 dla całego województwa śląskiego, w wyniku czego w 2024 r. działania w ramach tego Priorytetu ograniczały się wyłącznie do części tego województwa, na którym

funkcjonuje Caritas Diecezji Sosnowieckiej. Dopiero na wniosek Operatora NIW wyraził zgodę na rozszerzenie jego działań na pozostały teren województwa śląskiego, przy czym nie zawarto w tej sprawie aneksu, co było niezgodnie z wymogami regulaminu konkursu Edycji 2024.

Należy zauważyć, że decyzjami nowego kierownictwa NIW-CRSO zniwelowano skutki część nieprawidłowości, które wystąpiły w konkursie Edycji 2024. Decyzją dyrektora NIW odstąpiono od podpisania umów z czterema organizacjami, a realizację zadań powierzono innym podmiotom z list rezerwowych, rozdzielając w ten sposób 3 250 tys. zł środków wolnych. Wprowadzono też zasady wyboru i funkcjonowania ekspertów zewnętrznych w postępowaniach konkursowych, wdrożono też rozwiązania mające na celu weryfikację kwalifikacji i doświadczeń ekspertów w zakresie oceny wniosków w konkretnych obszarach. Decyzją nowej dyrekcji NIW-CRSO zakupiono i wdrożono też w 2024 r. oprogramowanie pozwalające na wychwycenie identycznych bądź zbliżonych ofert w konkursach organizowanych przez NIW.

Postanowiono też o obniżeniu z 15 do 12 lat wieku osób zdefiniowanych w Programie jako młodzież, co miało pozwolić na objęcie działaniami w ramach Priorytetu 1 większej liczby osób. Radę NIW, która w październiku 2024 r. w dokonała zmiany regulaminu konkursu Edycji 2024, przekroczyła swoje uprawnienia i naruszyła art. 23 ust. 2 o NIW, gdyż zmiana wieku grypy docelowej określonej w Programie powinna nastąpić w drodze uchwały Rady Ministrów.

OBSZAR

2. Rozliczanie i kontrola zadań dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033

Opis stanu faktycznego

2.1. Podstawą rozliczenia dotacji za dany rok i przekazania środków na rok kolejnych było złożenie przez beneficjenta sprawozdania i zatwierdzenie go przez NIW.

(akta kontroli str. 98-171, 2042-2091)

Udostępniony beneficjentom przez NIW w SOD formularz sprawozdania z realizacji zadania powierzonego w ramach RP Fundusz Młodzieżowy nie był w pełni zgodny ze wzorem stanowiącym załącznik nr 5 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzoru ofert i ramowych wzorów umów dotyczących zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań¹⁵².

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: (...) *udostępniony w Systemie Obsługi Dotacji formularz sprawozdania zawiera wszystkie konieczne i zawarte we wzorze będącym załącznikiem do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do Spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie wzoru ofert i ramowych wzorów umów. Formularz systemowy jest dokumentem zaprogramowanym na podstawie pól przedstawionych we wzorze, natomiast w kwestii różnic to wynikają one głównie z:*

- *uporządkowania pól edycji od strony wizualnej - część informacji zawartych we wzorze rozkłada się na pola edycji, jest po prostu inaczej pogrupowana, np. dane oferenta, termin realizacji zadania i inne;*

¹⁵² Dz.U. z 2018 r. poz. 2057.

- wskazania odniesienia pól sprawozdawczych do odpowiednich pól z oferty - dla ułatwienia pisania sprawozdania przez beneficjenta - np. opisy działania zawierają kolumny, domyślnie uzupełnione w ofercie, w taki sposób, aby beneficjent pisząc sprawozdanie mógł odnieść się do zaplanowanych działań. Podobnie w przypadku rezultatów. Dzięki temu system automatycznie wskazuje zapisy, które oferent sam umieścił w ofercie. Należy zaznaczyć, że Beneficjent nie musi uzupełniać pól, które są zaznaczone w kolumnie jako „zgodnie z ofertą”. Uzupełnia jedyne - zgodne z wzorem pola sprawozdawanych działań i rezultatów.

Inne pola, które są dodane (Liczba Beneficjentów wraz z wyjaśnieniami, określenie partnerstw - są po uszczegółowieniu informacji zawartych we wzorze sprawozdania, który wskazuje, że opis działań „powinien zawierać szczegółową informację o zrealizowanych działaniach z umową z uwzględnieniem stopnia oraz skali ich wykonania”. Dodatkowe pola dotyczące wskazanych informacji są jedynie wizualnym odzwierciedleniem informacji zawartych we wzorze sprawozdania określonym w rozporządzeniu.

W tym miejscu pragnę zaznaczyć, że sprawozdanie z realizacji zadania w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022 - 2033 nie zawiera żadnych innych dodatkowych wymogów w zakresie informacji czy uzupełnień wynikających ze wzoru sprawozdania.

Jednocześnie w opinii NIW - CRSO przygotowany w Systemie Obsługi Dotacji szablon stanowi z jednej strony ułatwienie dla Beneficjenta, gdyż umożliwia bezpośrednie odniesienie się do opisów zawartych w ofercie realizacji zadania publicznego, a z drugiej pozwala w sposób przejrzysty ocenić informacje zawarte w sprawozdaniu i porównać je z zapisami oferty. Dodatkowo wyodrębnienie pól w szablonie sprawozdania pozwala na sprawniejsze generowanie koniecznych informacji do raportów tworzonych przez NIW-CRSO (np. ilość odbiorców zadania).

(akta kontroli str. 5037-5038, 5044-5046oku)

2.2. Bieżący nadzór nad realizacją umów w ramach RP Fundusz Młodzieżowy i rozliczanie dotacji należało do BPT NIW.

W wyniku analizy działań podejmowanych w BPT NIW w związku z realizacją 22 umów w Edycji 2022 (12 – P1 i 10 – P2-3) i 25 umów w Edycji 2024 (15 – P1 i 10 – P2-3) stwierdzono, że we wszystkich przypadkach przeprowadzono weryfikację sprawozdań. Najwięcej działań wyjaśniających podejmowano wobec sprawozdań Operatorów w ramach Priorytetu 1, a polegały one głównie na wezwaniach do uzupełnień sprawozdania oraz przedłożenia dokumentów potwierdzających realizację założonych wskaźników rezultatu i ponoszonych wydatków.

W wyniku analizy sprawozdań 27 Operatorów, po uzyskaniu dodatkowych wyjaśnień i dokumentów:

- rozliczono dziewięć z 12 dotacji w Edycji 2022, w tym sprawozdanie Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci, które nie zrealizowało żadnego ze wskaźników rezultatu w Ścieżce 1 oraz Stowarzyszeniu Projekt Poznań, które przekroczyło dopuszczalny poziom kosztów administracyjnych, co szczegółowo przedstawiono w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości wystąpienia pokontrolnego. W pozostałych przypadkach zażądano zwrotu dotacji, przy czym:
  - wobec Fundacji Dumni z Elbląga (umowa 10/FMP1/2022) i Fundacji Sileas NIW wydał decyzje w sprawie zwrotu, wykorzystanej niezgodnie

- z przeznaczeniem dotacji, co opisano szczegółowo w pkt 2.4.3. i 2.4.4. wystąpienia pokontrolnego.
- w Fundację Inicjatyw Społecznych Sapere Aude w lipcu 2024 r. przeprowadzono kontrolę, przy czym nie sporządzono sprawozdania z kontroli i nie wszczęto postępowania administracyjnego w sprawie w sprawie zwrotu, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji, co opisano szczegółowo w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.
  - rozliczono 11 z 15 dotacji w Edycji 2024. W pozostałych czterech przypadkach¹⁵³ sprawozdania Operatorów za 2024 r. były w trakcie weryfikacji.

W wyniku analizy sprawozdań 20 beneficjentów w ramach Priorytetu 2-3, stwierdzono, że:

- rozliczono wszystkie 10 dotacji w Edycji 2022, przy czym w dwóch przypadkach zażądano od beneficjentów wyjaśnień bądź dokumentów. Bez uwag przyjęto sprawozdania Ogólnopolskiej Federacji Młodych i Fundacji Polemika, pomimo iż wykazano w nich działania niewpisujące się w cele Programu, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego;
- rozliczono siedem z 10 dotacji za 2024 r., a w pozostałych trzech przypadkach¹⁵⁴ sprawozdania były w trakcie weryfikacji.

(akta kontroli str. 2042-2091 i 7104-7105)

2.3. Według postanowień RP Fundusz Młodzieżowy do zadań NIW, jako Instytucji Zarządzającej, należy m.in. opracowanie i wdrożenie systemu kontroli beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu.

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym NIW¹⁵⁵ (§17a) koordynacja kontroli projektów dofinansowanych w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa należała do samodzielnego stanowiska ds. kontroli. Do zadań tego stanowiska należało w szczególności:

- sporządzanie planów kontroli w ramach programów zarządzanych przez Instytut;
- przygotowanie i prowadzenie kontroli projektów we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi oraz przygotowywanie informacji pokontrolnych, w tym zaleceń w sprawie usunięcia powstałych nieprawidłowości;
- monitorowanie realizacji zaleceń i rekomendacji z przeprowadzonych kontroli i audytów, w zakresie wskazanym przez Dyrektora;
- współpraca przy zapewnieniu koordynacji zadań dotyczących kontroli zarządczej w zakresie wskazanym przez Dyrektora.

¹⁵³ Według stanu na koniec marca 2025 r.: Stowarzyszenie Aktywny Dialog – 1/FM/P1/2024, Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica – 2/FM/P1/2024, Instytut Suwerennej i Spółdzielnia Socjalna Active Go – 10/FM/P1/2024, Stowarzyszenie Projekt Poznań – 12/FM/P1/2024.

¹⁵⁴ Według stanu na koniec marca 2025 r.: Fundacja Jak w domu – 84/FM23/2024, Ochotnicza Straż Pożarna w Rudniku nad Sanem – 72/FM23/2024, Fundacja Polska Zwycięska 1920-2020 – 113/FM23/2024.

¹⁵⁵ Zarządzenie nr 04/12/2021 Dyrektora NIW z dnia 15 grudnia 2021 r. w sprawie zmian w regulaminie organizacyjnym.

- koordynacja obsługi kontroli prowadzonych w Instytucie przez podmioty zewnętrzne;
- monitorowanie realizacji zaleceń i rekomendacji z przeprowadzonych kontroli i audytów, w zakresie wskazanym przez Dyrektora.

(akta kontroli str. 6-26)

Zgodnie z obowiązującym od 1 października 2024 r., nowym regulaminem organizacyjnym NIW¹⁵⁶ w miejsce samodzielnego stanowiska ds. kontroli utworzono Biuro Kontroli, odpowiadające za koordynację kontroli projektów dofinansowanych w ramach programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz organizacji pożytku publicznego (§ 17).

(akta kontroli str. 27-43)

W latach 2022-2024 na samodzielnym stanowisku ds. kontroli zatrudniona była jedna osoba, przy czym w lipca 2024 r. zadania kontrolne na tym stanowisku powierzono drugiemu pracownikowi NIW. Natomiast w utworzonym w październiku 2024 r. Biurze Kontroli zatrudnionych były trzy osoby.

(akta kontroli str. 321-322, 5979)

W latach 2022-2024, zasady i tryb postępowania kontrolnego prowadzonego przez NIW regulowało zarządzenie nr 2/09/2021 Dyrektora NIW z 14 września 2021 r., po czym zarządzeniem nr 01/01/2025 Dyrektora NIW z 15 stycznia 2025 r. zaktualizowano dotychczasowy regulamin kontroli.

(akta kontroli str. 995-1027)

W 2022 r. nie przewidywano kontroli beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy, przy czym w roku tym przeprowadzono łącznie 33 kontrole (30 – planowa, 3 - doraźne) dotyczące innych programów realizowanych przez NIW, jak np. NOWEFIO czy PROO. Ze względu na absencje osoby zatrudnionej na samodzielnym stanowisku ds. kontroli nie wszczęto 17 kontroli zaplanowanych na 2022 r.

(akta kontroli str. 1028-104, 7168-7172)

W rocznym planie kontroli na 2023 r. zaplanowano łącznie 60 kontroli, w tym cztery kontrole beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy – dwóch wskazanych przez kierownika komórki merytorycznej na podstawie wewnętrznej analizy ryzyka¹⁵⁷ i dwóch wybranych losowo¹⁵⁸.

(akta kontroli str. 1046-1080)

W 2023 r. w ramach samodzielnego stanowiska ds. kontroli NIW przeprowadził łącznie 45 kontroli, w tym dwie beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy, których uwzględniono w planie kontroli po analizie ryzyka. Kontrole wykazały, że projekty realizowane były prawidłowo, bez uwag.

(akta kontroli str. 1081-1095)

W rocznym planie kontroli na 2024 r. zaplanowano łącznie 65 kontroli, w tym pięć kontroli beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy, tj.:

- Fundacja Dumni z Elbląga, zadanie *Aktywna młodzież w województwie Warmińsko- Mazurskim* (10/FMP1/2022) oraz Fundacja Zdrowe Miasto, projekt *Akademia Młodzieży Obywatelskiej* (45/FMP23/2022) – liczne wątpliwości opiekuna projektu co do realnie uzyskanych efektów realizacji zadania

¹⁵⁶ Zarządzenie nr 01/09/2024 Dyrektora NIW z dnia 9 września 2024 r. w sprawie regulaminu organizacyjnego.

¹⁵⁷ Fundacja Rozwoju Młodych Liderów (69/FMP23 Akademickie Mistrzostwa Polski Mówców II – biblioteka mówcy), Studenci dla Rzeczypospolitej (21/FMP23/2022 Młodzież wobec wyzwań współczesnego świata – wzmacnianie kompetencji i świadomości obywatelskiej).

¹⁵⁸ Pomorska Sieć Organizacji Pozarządowych (9/FMP1/2022 Pomorskie stawia na młodzież!), Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica (1/FMP1/2022 Młoda inicjatywa).

weryfikowanych na okoliczność sprawozdania częściowego. Sprawozdanie zostało przyjęte po ponagleniach organizacji do przedkładania informacji uzupełniających do sprawozdania - pod rygorem rozwiązania umowy;

- Fundacja Sileas, zadanie *Wsparcie tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich (4/FMP1/2022)* – liczne wątpliwości opiekuna projektu co do realnie uzyskanych efektów realizacji zadania;
- Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica, zadanie *Młoda inicjatywa (1/FMP1/2022)* – przesunięcie z planu kontroli z 2023 r.;
- New Europe Foundation, projekt *Aktywizacja młodzieży w samorządach w województwie śląskim i małopolskim (2/FMP1/2022)* – dobór losowy.

(akta kontroli str. 196-1122)

W przypadku Fundacji Dumni z Elbląga i Fundacji Sileas NIW wydał decyzje w sprawie zwrotu, wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji, co przedstawiono w pkt 2.4.3. i 2.4.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W 2024 r. w ramach samodzielnego stanowiska ds. kontroli a następnie Biura Kontroli NIW przeprowadził łącznie 11 kontroli realizacji projektów RP Fundusz Młodzieżowy, w tym trzy kontrole planowe i osiem doraźnych. Według stanu na 6 marca 2025 r. zakończone były trzy z 11 tych postępowań kontrolnych, tj.:

- zadania *Działaj Aktywnie! – wzmocnienie roli młodzieży w życiu publicznym* o wartości umownej 187 406,25 zł, realizowanego przez Fundację Instytut Rzeczypospolitej im. P. Włodkowica¹⁵⁹. Sprawozdanie z kontroli doraźnej przeprowadzonej w dniach 16-17 lipca 2024 r. przekazano Prezesowi Fundacji 11 października 2024 r. Stwierdzono, że projekt był realizowany nieprawidłowo, a w szczególności: nieprawidłowo opisywano dokumenty księgowe (brak opisu dotyczącego pokrycia wydatku ze środków RP Fundusz Młodzieżowy), nie rozliczono zadania w sprawozdaniu końcowym. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości zobowiązano Fundację do zwrotu całości przekazanej dotacji 187 406,25 zł;
- zadania *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* o wartości umownej 541 500 zł, realizowanego przez Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci¹⁶⁰. Sprawozdanie z kontroli doraźnej przeprowadzonej w dniach 10-11 września 2024 r. przekazano Stowarzyszeniu 19 grudnia 2024 r. Stwierdzono, że projekt był realizowany nieprawidłowo, a w szczególności: nie osiągnięto żadnego z założonych wskaźników w Ścieżce 1, nie zorganizowano konkursu na mikrogranty w ścieżce 1, a konkurs w ścieżce 2 przeprowadzono niezgodnie z regulaminem¹⁶¹. W toku czynności kontrolnych stwierdzono naruszenia Kodeksu wyborczego, kwestionując z tego tytułu środki przeznaczone na realizację celów wyborczych i wsparcie kampanii politycznej, w wysokości 49 067,82 zł.

W odpowiedzi na pytanie – Jakie były najistotniejsze elementy zakwestionowane w trakcie kontroli w tym Stowarzyszeniu?, uczestnicząca w kontroli B.Ż. – główny specjalista w BK NIW wyjaśniła, że: *W edycji 2022 - wydatkowanie kwoty 49 000 zł łącznie, na organizację wydarzenia, w ramach którego wystąpiło podejrzenie wydatkowania środków na cele polityczne, tj. na materiały wyborcze posła Jacka Kurzępy. Z materiałów promocyjnych wynikało, że dotyczą one agitacji politycznej a nie działań związanych z młodzieżą. Materiały w postaci gazetki były kolportowane za pomocą Poczty Polskiej.*

¹⁵⁹ Oferta 50387, umowa nr 71/FMP23/2022 z 14 grudnia 2022 r.

¹⁶⁰ Oferta 49889, umowa nr 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r.

¹⁶¹ Wszystkie granty przekazano podmiotom nieuprawnionym, tj. grupom nieformalnym bez pośrednictwa patrona.

To wydarzenie było jedynym wydatkiem w ramach Priorytetu 1. Nieprawidłowości dotyczyły również regrantingu ścieżki 2, gdyż środki zostały przekazane grupom nieformalnym, bez pośrednictwa Patrona. Kolejną nieprawidłowością było przekazanie środków Partnerowi. Kolejną kwestią było opłacanie delegacji osobom, które nie miały stosownego zapisu w umowach, które by to regulowały i to umożliwiwały.

W wyniku stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości zobowiązano Fundację do zwrotu dotacji w wysokości 482 518,31 zł;

- zadania *Lubuski Wulkan Aktywności Młodzieży* o wartości umownej 185 925 zł, realizowanego przez Stowarzyszenie *Matecznik Pomocniczości i Dobroci*¹⁶². Sprawozdanie z kontroli doraźnej przeprowadzonej w dniach 12-13 września 2024 r. przekazano Stowarzyszeniu 20 grudnia 2024 r. Stwierdzono, że projekt był realizowany nieprawidłowo, a w szczególności: nie osiągnięto części założonych wskaźników, niezgodne z umową wydatkowanie środków dotacji. W wyniku stwierdzonych w toku kontroli nieprawidłowości zobowiązano Stowarzyszenie do zwrotu dotacji w wysokości 159 722,03 zł. (akta kontroli str. 1081-1095, 4422-4436, 4671-4673, 7161-7167 i 7722-7739)

Ww. beneficjenci nie zastosowali się do zawartych w sprawozdaniach z kontroli wniosków o zwrot dotacji i w NIW wszczęto postępowania administracyjne o zwrot dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, co przedstawiono w pkt. 2.4.6. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Pozostałych ośmiu wszczętych w 2024 r. kontroli (dwie planowe i sześć doraźnych) nie zakończono, co szczegółowo przedstawiono w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości* wystąpienia pokontrolnego.

W planie kontroli NIW na 2025 r. przewidziano łącznie 81 kontroli, w tym trzy dotyczące zadań realizowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy (jedna kontrola niewykonana, a zaplanowana na 2024 r. i dwie kontrole wprowadzone do planu w wyniku analizy ryzyka). Za realizację planu kontroli NIW w 2025 r. odpowiada Biuro Kontroli, dysponujące czterema etatami (zatrudnienie wносиło trzy osoby).

(akta kontroli str. 321-322, 1138-1155, 5979)

2.4. Dyrektor NIW wydał cztery decyzje zobowiązujące do zwrotu wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego RP Fundusz Młodzieżowy. Decyzje wydano na podstawie art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹⁶³ w zw. z art. 169 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁶⁴.

(akta kontroli str. 2126-2140, 2148-2166)

W sprawie stosowania przez NIW – CRSO przepisów art. 169 ustawy o finansach publicznych, Dyrektor NIW-CRSO wyjaśnił, że:

- 1) *W myśl art. 32 ust. 1 ustawy o NIW-CRSO, przychodami Narodowego Instytutu są:*
  - 1) *dotacje celowe na realizację: a) programów, o których mowa w art. 23 ust. 1 i zadań, o których mowa w art. 24 ust. 1 i 2 oraz ust. 3 pkt 1-11, a także finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących obsługi ich realizacji, b) zadań, o których mowa w art. 24 ust. 3 pkt 12.*
- 2) *W myśl art. 24 ust. 5 ustawy o NIW-CRSO, Narodowy Instytut realizuje zadania samodzielnie lub zleca realizację zadań, o których mowa w ust. 1-3, wyłonionym w drodze otwartego konkursu ofert organizacjom pozarządowym oraz*

¹⁶² Oferta 50520, umowa nr 125/FMP23/2022 z 20 grudnia 2022 r.

¹⁶³ Dz. U. z 2024 r., poz. 572, dalej: *Kpa*.

¹⁶⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 1530 ze zm., dalej: *ustawa o finansach publicznych*.

- podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
- 3) Według art. 28 ustawy o NIW-CRSO, do realizacji zadań Narodowego Instytutu, o których mowa w art. 24 ust. 1-3, w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą oraz odrębnymi przepisami, stosuje się przepisy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
  - 4) Natomiast według art. 29 ustawy o NIW-CRSO, w przypadku realizacji zadań Narodowego Instytutu organem administracji publicznej w rozumieniu ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest Dyrektor.
  - 5) Według art. 16 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3, przyjmując zlecenie realizacji zadania publicznego w trybach, o których mowa w art. 11 ust. 2, zobowiązują się do wykonania zadania publicznego w zakresie i na zasadach określonych w umowie odpowiednio o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego, sporządzonej z uwzględnieniem art. 151 ust. 2 i art. 221 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych oraz przepisów niniejszej ustawy, a organ administracji publicznej zobowiązuje się do przekazania dotacji na realizację zadania.
  - 6) Według natomiast art. 169 ust. 6 ustawy o finansach publicznych, w przypadku niedokonania zwrotu dotacji w terminie, o którym mowa w ust. 1 oraz w art. 150 pkt 5, art. 151 ust. 2 pkt 6, art. 168 ust. 1 i 2, organ lub inny dysponent części budżetowej, który udzielił dotacji, wydaje decyzję określającą kwotę przypadającą do zwrotu i termin, od którego nalicza się odsetki.

Powyższe oznacza, że pomimo tego, że NIW-CRSO nie jest dysponentem środków budżetowych, lecz otrzymuje takie środki od dysponenta celem dalszego ich rozdysponowania organizacjom pozarządowym, to jednak pomimo tego, że przysługuje mu status organu administracji publicznej, a zawierane przez niego z beneficjentami umowy są umowami, o których mowa w ustawie o finansach publicznych, czyli umowami dysponującymi dotacjami udzielanymi z budżetu państwa, zobligowany jest do stosowania art. 169 ustawy o finansach publicznych. Ponadto, do stosowania ustawy o finansach publicznych obliuguje NIW-CRSO KPRM w zawieranych umowach, zaś NIW-CRSO zawierając umowy z beneficjentami także wskazuje na ścieżkę zwrotu środków przez beneficjentów wynikającą z art. 169 ustawy o finansach publicznych. NIW-CRSO wydał już wiele decyzji zwrotowych w trybie art. 169 ustawy o finansach publicznych, odwołania od których były wnoszone do Przewodniczącej Komitetu ds. Pożytku Publicznego, a sprawy były dalej kierowane do WSA. Do tej pory żaden organ wyższego stopnia nie stwierdził nieważności decyzji administracyjnej wydanej przez Dyrektora NIW-CRSO na podstawie art. 169 ustawy o finansach publicznych.

(akta kontroli str. 2095-2102)

Sprawy, w których Dyrektor NIW wydał decyzje o stwierdzeniu wydatkowania dotacji niezgodnie z przeznaczeniem wraz z ich dalszym biegiem, przedstawiono w pkt 2.4.1.-2.4.4.

2.4.1. Decyzją 1.4/FM/BPT/2024.MP z 8 maja 2024 r. zobowiązano Stowarzyszenie Niezłomna Polska-Dobre Słowo do zwrotu wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Młodzież siłą społeczeństwa*, na podstawie umowy nr 95/FMP23/2022 z 15 grudnia 2022 r. Decyzja dotyczyła 55 292 zł dotacji przekazanej w 2023 r. Całość dotacji wynosiła 93 135 zł, z czego w 2022 r. NIW przekazał 37 843 zł, które rozliczono po złożeniu przez Stowarzyszenie sprawozdania za ten rok.

Do 31 sierpnia 2023 r. Stowarzyszenie miało złożyć sprawozdanie końcowe za 2023 r. Stowarzyszenie nie złożyło sprawozdania i nie zastosowało się do wezwań NIW z 10, 21, 29 listopada 2023 r. dotyczących złożenia sprawozdania

końcowego. Następnie, 11 stycznia 2024 r. wszczęto postępowanie w sprawie zwrotu przez Stowarzyszenie wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji.

(akta kontroli str. 2148-2153)

Według stanu na dzień 28 kwietnia 2025 r. należność z tytułu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji objęta była postępowaniem egzekucyjnym, na podstawie tytułu wykonawczego z 27 listopada 2024 r.

(akta kontroli str. 2242-2249)

2.4.2. Decyzją NIW.BPT.132.2024.KR z 26 sierpnia 2024 r. zobowiązano Klub Jeździecki Kudłate Ranczo do zwrotu wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Promowanie jeździectwa celem aktywizacji młodzieży*, na podstawie umowy nr 94/FMP23/2022 z 15 grudnia 2022 r. Decyzja dotyczyła całości 187 500 zł przekazanej temu Klubowi dotacji (93 010 zł w 2022 r. i 94 490 zł w 2023 r.). W dniu 28 lutego 2025 r. wydano sprostowanie do decyzji administracyjnej aktualizujące datę naliczania odsetek dla poszczególnych transzy dotacji.

Klub Jeździecki nie złożył sprawozdania końcowego z realizacji zadania w 2023 r. i nie zastosował się do wezwań NIW z 29 lutego 2024 r. i 18 marca 2024 r. dotyczących złożenia sprawozdania końcowego. Następnie, 14 czerwca 2024 r. wszczęto postępowanie w sprawie zwrotu przez Stowarzyszenie wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji.

(akta kontroli str. 2154-2159)

Według stanu na dzień 28 kwietnia 2025 r. należność z tytułu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji objęta była postępowaniem egzekucyjnym, na podstawie tytułu wykonawczego z 29 grudnia 2024 r.

(akta kontroli str. 2242-2249)

2.4.3. Decyzją 2.2./FM/BPT/2024.MP z 30 października 2024 r. zobowiązano Fundację Dumni z Elbląga do zwrotu wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Aktywna młodzież w województwie Warmińsko-Mazurskim*, na podstawie umowy nr 10/FMP1/2022 z 16 grudnia 2022 r. Decyzja dotyczyła 579 968,82 zł, w tym: 103 125 zł przekazanych w 2022 r. i 476 843,82 zł przekazanych w 2023 r.

W związku ze złożonym przez Fundację sprawozdaniem końcowym z realizacji projektu, w którym sprawozdano osiągnięcie wskaźnika rezultatu na poziomie 63% dotacji nie rozliczono. Zgodnie z regulaminem konkursu Edycji 2022, część VII „zasady rozliczania dotacji” - „Dotacja zostanie uznana za rozliczoną, jeżeli wszystkie działania zostały zrealizowane i utrzymane, a poziom osiągniętych wskaźników rezultatu (średnia wartość osiągniętych wszystkich wskaźników wskazanych we wniosku) wynosi co najmniej 80%.”.

Fundacja nie zastosowała się do wezwań NIW z 11 i 29 kwietnia 2024 oraz 15 maja 2024 r. do przedstawienia wyjaśnień do złożonego (po korektach) 7 kwietnia 2024 r. sprawozdania końcowego z wykonania zadania publicznego. Fundacja nie poddała się również kontroli realizacji przedmiotowej umowy w dniu 23-24 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 2126-2140)

Postępowanie w sprawie zwrotu dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem wszczęto w NIW 26 lipca 2024 r.

(akta kontroli str. 2111-2125)

W dniu 25 listopada 2024 r. Fundacja odwołała się od decyzji Dyrektora NIW-CRSO. W odwołaniu Fundacja zarzuciła NIW nieuwzględnienie wielu okoliczności podnoszonych przez nią na etapie postępowania oraz błędy proceduralne postępowania. Wskazano też, że: *Pan Dyrektor zupełnie pominął fakt,*

że negatywny wpływ na nasze działania w toku projektu i realizację wskaźników miało nagłe odwołanie Pani poprzednika pana Piotra Mazurka, który miał promować naszą akcję regrantingu w województwie warmińsko-mazurskim, jak również negatywny PR jaki w mediach został wykreowany wokół naszej Fundacji.

Odwołanie wraz z dokumentacją sprawy NIW-CRSO przekazał Przewodniczącej Komitetu ds. Pożytku Publicznego 27 listopada 2024 r.

Pismem DOB.WOF.6601.2.2025 z 11 marca 2025 r. Przewodnicząca Komitetu ds. Pożytku Publicznego wystąpiła do NIW-CRSO o przekazanie informacji dotyczących okoliczności wniesienia ww. odwołania i przekazania dokumentacji ePUAP, co NIW-CRSO zrealizowała 17 marca 2025 r.

(akta kontroli str. 2141-2147)

Według stanu na dzień 28 kwietnia 2025 r. należność z tytułu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji objęta była postępowaniem odwoławczym, prowadzonym przez Przewodniczącą Komitetu ds. Pożytku Publicznego

(akta kontroli str. 2242-2249)

2.4.4. Decyzją BPT.401.3.1.2025.MP z 15 stycznia 2025 r. zobowiązano Fundację Sileas do zwrotu wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Wsparcie tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich*, na podstawie umowy nr 4/FMP1/2022 z 7 grudnia 2022 r. Decyzja dotyczyła całości 548 340 zł przekazanej temu Fundacji dotacji (150 780 zł w 2022 r. i 397 560 zł w 2023 r.).

W toku weryfikacji, złożonego 30 stycznia 2024 r., sprawozdania końcowego stwierdzono, że wymagało ono uzupełnień w postaci załączenia tabeli zawierającej szczegółowe zestawienie i rozliczenie realizatorów mikrograntów oraz prezentacji pdf ze zrealizowanych zadań¹⁶⁵. Wszystkie pola dotyczące opisu zrealizowanych działań miały treść przeklejoną z opisów we wniosku, wobec czego wystąpiono o uzupełnienie wszystkich tych pól o treść, która jest rzetelnym opisem realizacji działań. Sprawozdanie sporządzono w sposób taki, że treść oferty została przeklejona do sprawozdania. Korektę sprawozdania Fundacja 20 marca 2024 r. złożyła korektę sprawozdania, przy czym stwierdzono, że istnieje prawdopodobieństwo udzielenia mikrodotacji podmiotom nieuprawnionym. Fundacja nie zastosowała się do wezwania NIW-CRSO z 11 kwietnia 2024 r. dotyczącego przedstawienia wyjaśnień do sprawozdania końcowego z wykonania przedmiotowego zadania publicznego i 4 czerwca 2024 r.

(akta kontroli str. 2160-2166)

Według stanu na dzień 28 kwietnia 2025 r. należność z tytułu niezgodnego z przeznaczeniem wykorzystania dotacji objęta była postępowaniem upominawczym, na podstawie upomnienia z 19 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 2242-2249)

2.4.5. W przypadku Stowarzyszenia Inicjatywa Ziemia Pyrzycka, w związku z niezłożeniem sprawozdania końcowego za 2023 r. z wykorzystania dotacji na realizację zadania publicznego pn. *Pokolenie jutra - Ziemia Pyrzycka*, na podstawie umowy nr 35/FMP23/2022 z dnia 20 grudnia 2022 r., wszczęto 14 czerwca 2024 r. postępowanie w sprawie zwrotu dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem.

Stowarzyszenie złożyło sprawozdanie końcowe 31 maja 2024 r., jednak wymagało ono dodatkowych wyjaśnień celem zaakceptowania. W wyniku złożenia skorygowanego sprawozdania końcowego w dniu 12 lipca 2024 r. i jego akceptacji, wszczęte 14 czerwca 2024 r. postępowanie administracyjne zostało umorzone w dniu 24 lipca 2024 r.

¹⁶⁵ Załączniki wymagane zgodnie z regulaminem konkursu Edycji 2022.

(akta kontroli str. 1300-1316)

2.4.6. Według stanu na 28 kwietnia 2025 r. w NIW prowadzone były postępowania administracyjne o zwrot dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem w przypadku trzech umów realizowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, tj.:

- umowy nr 71/FMP23/2022 z Fundacją Instytut Rzeczypospolitej Pawła Włodkowica, postępowanie wszczęte 14 stycznia 2025 r., wydanie decyzji administracyjnej planowano do dnia 30 kwietnia 2025 r.;
- umów nr 11/FMP1/2022 i nr 125/FMP23/2022 ze Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci, oba postępowania wszczęto 21 lutego 2025 r., wydanie decyzji planowano do 30 maja 2025 r.;

Natomiast, w przypadku umowy nr 74/FMP23/2022 z Fundacją Inicjatyw Młodzieżowych ma być wszczęte postępowanie administracyjne w celu zwrotu odsetek od zwróconej kwoty dotacji.

(akta kontroli str. 2242-2249, 5980-5985)

Według stanu na koniec kwietnia 2025 r., NIW miał nierozliczonych pięć umów zawartych ze Stowarzyszeniem Matecznik Pomocniczości i Dobroci, tj.:

- umowy 27/PROO/3/2023 na zadanie *Utworzenie obywatelskiego dwumiesięcznika regionalnego Stare-Nowe Kresy*, do zwrotu pozostało 4 803,73 zł niewykorzystanej dotacji;
- umowy nr 11/FMP1/2022 na zadanie *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!* i nr 125/FMP23/2022 na zadanie *Lubuski Wulkan Aktywności Młodzieży*, prowadzone jest postępowanie w sprawie zwrotu dotacji wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem, odpowiednio: 541 500 zł i 185 000 zł;
- umowy 264/III/2022 na zadanie *Obywatelska Róża Wiatrów ROZKWIT!* (NOWEFIO), nie przedstawiono NIW dokumentacji umożliwiającej akceptację sprawozdania z wykorzystania 400 000 zł dotacji;
- umowy 53/PROO/1a/2021 na zadanie *Wyrwani ze szponów pandemii...nie zostawia się przyjaciół w biedzie, a ludzi w potrzebie!*, sprawozdanie z wykorzystania 440 000 zł dotacji nie zostało przez NIW zaakceptowane, zadanie uwzględnione w planie kontroli na 2025 r.

(akta kontroli str. 5037-5038, 5044-5046, 5054)

2.4.7. Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci sprawozdanie z realizacji umowy nr 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r. za 2022 r. złożyło 26 stycznia 2023 r. Ze 120 000 zł dotacji przekazanej w 2022 r. wykorzystano 109 462,17 zł, a 10 537,83 zł zwrócono NIW 13 stycznia 2023 r. NIW zaakceptował to sprawozdanie.

(akta kontroli str. 2214-2227)

Sprawozdanie za 2023 r. Stowarzyszenie złożyło 15 stycznia 2024 r., skorygowane następnie 26 lutego 2024 r. Ze 421 500 zł dotacji przekazanej w 2023 r. wykorzystano 373 056,14 zł, a 48 443,86 zł zwrócono NIW.

W dniu 28 lutego 2024 r. opiekun tego beneficjenta w NIW i ówczesna kierownik BPT sporządziły notatkę dotyczącą akceptacji sprawozdania. Wskazano w niej, że poziom osiągniętych wskaźników rezultatu wyniósł 33%. Nieosiągnięte zostały wszystkie wskaźniki dotyczące realizacji Ścieżki nr 1 *Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych*. Zgodnie z regulaminem konkursu „Fundusz Młodzieżowy edycja 2022” w przypadku, gdy nie zostały zrealizowane wszystkie działania lub średnia wartość wszystkich osiągniętych, wskazanych we wniosku wskaźników wyniosła poniżej 50%, Dyrektor określa wysokość kwoty dotacji do zwrotu. Beneficjent w sprawozdaniu tłumaczy nieosiągnięcie wskaźników rezultatu następująco: Wskaźnik nie został osiągnięty z powodu braku chętnych rad młodzieżowych, które chciałyby realizować inicjatywy. Nie osiągnięto planowanej wartości z powodu braku chętnych rad młodzieżowych. Z tego

względu postanowiono przesunąć środki finansowe na realizacji inicjatyw samorządów uczniowskich i studenckich. Środki finansowe przesunięto po akceptacji NIW-CRSO.

Prośba o przesunięcie środków była tłumaczona przez beneficjenta dużym zainteresowaniem lokalnej społeczności działaniami w samorządach uczniowskich oraz w grupach nieformalnych składających się z uczniów i studentów w różnym przedziale wiekowym. Po otwarciu naboru w Ścieżce 1, pomimo wielu spotkań promocyjnych, żadna grupa nie wykazała zainteresowania radami młodzieżowymi. Jednocześnie w ramach realizacji Ścieżki 2. beneficjent był zaskoczony ogromnym zainteresowaniem małymi grantami środowisk uczniowskich i studenckich.

W ramach realizacji działań w Ścieżce nr 1. „Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych”, Beneficjent zorganizował I Lubuskie Forum Samorządności Młodzieży, które skupiło młodych aktywistów (Zielona Góra 27 lutego 2023 r.), a także przeprowadził szereg działań promocyjnych. Pomimo działań promocyjnych Beneficjent nie znalazł chętnych do utworzenia rad młodzieżowych. Przeznaczenie dotacji na powyższe działania:

- Lubuskie Forum Samorządności Młodzieży/2023 – 49 067,82 zł,
- Granty MR 2023 – 0 zł,
- Zespół Komunikacji Medialnej/2023 – 11 400 zł,

Na konto NIW zwrócono 48 443,86 zł, w tym: 41 000 zł z tytułu niewykorzystanych środków na małe granty w Ścieżce 1 i 7 443,86 zł z czterech innych pozycji¹⁶⁶.

Notatkę przedłożono ówczesnemu Dyrektorowi NIW w celu podjęcia decyzji w przedmiotowej sprawie.

(akta kontroli str. 2228-2241, 3756-3767)

Na notatce znajdowała się odręczna adnotacja¹⁶⁷ z 29 lutego 2024 r., kierowana do ówczesnej kierownik BPT:

- *Czy jakiegokolwiek działania w Ś1 projektu zostały zrealizowane?*
- *Jaka kwotę Beneficjent wykorzystał (z dotacji) na realizację działań w S1?*
- *Na jakiej podstawie xxx¹⁶⁸ Pani, że przesunięcie kwoty 109 tys. zł ze Ś1 do Ś2 wiązało się ze zgodą na niezrealizowanie wskaźników rezultatu w Ś1 (całkowicie!) – czy NIW wyraził na to zgodę?*
- *Jaką kwotę Beneficjent wykorzystał (z dotacji), jaka kwota została zwrócona, z czego wynika wartość zwrotu?*

(akta kontroli str. 3781-3783)

Z kolei, 22 marca 2024 r. radca prawny NIW w opinii dotyczącej rozliczenia przedmiotowej dotacji wskazała, że: *Zespół Radców Prawnych rekomenduje ponowną analizę wniosku beneficjenta o aneksowanie umowy. Jeżeli beneficjent swego czasu sygnalizował, że zainteresowanie tworzeniem rad młodzieżowych jest zbyt niskie aby mógł zrealizować wskaźniki związane z tym działaniem i wyraźnie zaznaczył, że działania tego nie będzie realizował, to istnieją podstawy do pozytywnego rozliczenia dotacji, ponieważ wskazuje na to zaistnienie błędu formalnego przy sporządzaniu załącznika do aneksu.*

(akta kontroli str. 3780)

¹⁶⁶ I.1.3 Zespół Komunikacji Medialnej/2023, I.1.1 Granty SU 2023 oraz SaST AJ Gorzów/2023, III.1 szyldy, banery, itp., III.2 szkolenia, certyfikowanie kadry, rozwój zespołu.

¹⁶⁷ Podpis nieczytelny.

¹⁶⁸ Słowo nieczytelne – przypis kontrolera NIK.

W kolejnej notatce z 25 marca 2024 r. opiekun tego beneficjenta w NIW i ówczesna kierownik BPT podały, że w wyniku ponownej analizy wniosku Stowarzyszenia o aneks stwierdzono, że beneficjent nie wnioskował o zmiany wartości wskaźników rezultatu, przy jednoczesnym zawniioskowaniu o przesunięciu środków ze Ścieżki 1 na działania w Ścieżce 2, co stanowi błąd formalny we wniosku o aneks. Biorąc pod uwagę wyjaśnienia Stowarzyszenia oraz opinię prawną Zespołu Radców Prawnych, a także w związku z faktem, że beneficjent w dniu 15 listopada 2023 r. otrzymał od Dyrektora NIW-CRSO zgodę na przesunięcie środków ze Ścieżki nr 1 na działania w Ścieżce 2, BPT rekomenduje pozytywnie rozliczenie dotacji i akceptację sprawozdania końcowego.

(akta kontroli str. 3778-3780)

W dniu 28 marca 2024 r. opiekun tego beneficjenta w NIW i ówczesna kierownik BPT sporządziły kolejną notatkę dotyczącą akceptacji sprawozdania (dalsze uzupełnienie), wskazując m.in., że: *W notatce dot. zmian w umowie z dn. 10.11.2023 NIW.BPT.71.2023.MP Biuro Programów Tematycznych sygnalizowało, iż zgodnie z Regulaminem Konkursu (s. 16) każdy Operator zobligowany jest do realizacji obu Ścieżek i jednocześnie zaproponowane przez Beneficjenta modyfikacje spowodują całkowitą zmianę zakresu merytorycznego we wniosku - likwidację jednego z działań (Ścieżka 1. Tworzenie i aktywizacja rad młodzieżowych) i niezrealizowanie rezultatów z nim związanych.*

Należy zauważyć, że Beneficjent przez 10 miesięcy roku 2023 nie sygnalizował, że wydatkowanie środków w ramach Ścieżki nr 1 jest zagrożone. Jednocześnie pozostali Operatorzy w Priorytecie nr 1 Programu w całej Polsce zrealizowali obie Ścieżki wymagane w Regulaminie i nie zgłaszali braku zainteresowania tworzeniem rad młodzieżowych w poszczególnych województwach.

W wyjaśnieniach dołączonych do wniosku o aneks do umowy 11/FMP1/2022 z dnia 25.10.2023 na pytanie opiekuna „Proszę o informacje, jak proponowane Przez Państwa przesunięcia wpłyną na osiągnięcie rezultatów na rok 2023” Beneficjent odniósł się jedynie do zwiększenia wskaźników rezultatu w Ścieżce nr 2; kwestia wskaźników w Ścieżce nr 1 nie została opisana (wyjaśnienia dołączone zostały do dokumentacji przedmiotowej notatki).

BPT poprosiło Dyrektora NIW-CRSO o rozpatrzenie wniosku o aneks z uwagi na jego problematyczność - z jednej strony Beneficjent chciał zrealizować działania w Ścieżce nr 2 w większym zakresie dzięki przesunięciu środków, z drugiej strony niedopuszczalne są znaczące zmiany zakresu zadania, zwłaszcza pod koniec realizacji zadania oraz wbrew zapisom w Regulaminie.

Niejednoznaczna jest również kwestia podejścia do osiągania wskaźników rezultatu - z jednej strony brak realizacji działania skutkuje nieosiągnięciem wskaźników rezultatu; z drugiej strony zgodnie z Regulaminem konkursu (s. 49) w przypadku, gdy nie zostały zrealizowane wszystkie działania tub średnia wartość wszystkich osiągniętych, wskazanych we wniosku wskaźników wyniosła poniżej 50%, Dyrektor określa wysokość kwoty Dotacji do zwrotu.

(akta kontroli str. 3768-3773, 3784-3786)

Notatka została uzupełniona przez radcę prawnego NIW o stan prawny sprawy. Podano, że: *Na tle przedstawionych powyżej okoliczności, a także w oparciu o dokumentację procesu negocjowania treści aneksu należy uznać, że istnieją podstawy do uznania, że beneficjent po zawarciu aneksu, którego przedmiotem było przesunięcie środków ze ścieżki 1 do ścieżki 2, nadal był jednak zobowiązany do realizacji wskaźników w ścieżce 1, ponieważ zwolnienie go z osiągnięcia tych*

wskaźników byłoby niezgodne z regulaminem konkursu, ponieważ zgodnie z zapisem części A.11.1 Każdy operator jest zobowiązany do realizacji obu Ścieżek. Należy zatem uznać, że wystąpiła sytuacja określona w części B.I.I: W przypadku, gdy nie zostały zrealizowane wszystkie działania lub średnia wartość wszystkich osiągniętych, wskazanych we wniosku wskaźników wyniosła poniżej 50%, Dyrektor określa wysokość kwoty Dotacji do zwrotu. Określenie kwoty do zwrotu w niniejszej sprawie może się jednak okazać problematyczne, ponieważ skoro ówczesny Dyrektor NIW-CRSO wyraził zgodę na przesunięcie środków przeznaczonych na realizację działań w Ścieżce 1 do Ścieżki 2, to istnieją z kolei podstawy aby kwestionować, że miało w ogóle miejsce wydatkowanie środków niezgodnie z przeznaczeniem, ponieważ beneficjent we wniosku o aneks, a następnie w aneksie podpisanym przez Dyrektora NIW-CRSO dokładnie wskazał, na co zamierza wydatkować te środki. Możliwa jest jednak interpretacja, że skoro beneficjent w żadnym momencie nie został zwolniony z wykonania wskaźników, to pomimo zgody NIW-CRSO jednak wydatkowanie przesuniętych środków było nieuprawnione, skoro wiązało się z niewykonaniem wszystkich działań w Ścieżce 1. Należy wskazać, że notatka Dyrektora NIW-CRSO, z której wynika, że wyraża on zgodę na przesunięcie środków, nie jest jednoznaczna w zakresie realizacji działań w Ścieżce 1. Z całą pewnością brak jednoznacznego wskazania, że beneficjent został z tych działań zwolniony, co daje podstawę do uznania, że umowa nie została zrealizowana.

Podsumowując, istnieją przesłanki do żądania od beneficjenta zwrotu środków przesuniętych aneksem do Ścieżki 2 jako dotacji wydatkowanej niezgodnie z przeznaczeniem przy uzasadnieniu, że gdyby beneficjent we wniosku o aneks zaznaczył wyraźnie, że w związku z przesunięciem tych środków nie zamierza realizować działań ze Ścieżki 1, to nie uzyskałby zgody na taką zmianę. Należy jednak brać pod uwagę, że uzasadnienie to może okazać się niewystarczające w przypadku zaskarżenia przez beneficjenta rozstrzygnięcia Dyrektora NIW-CRSO do organu odwoławczego, a później także do sądu administracyjnego.

Pod opinią radcy prawnego NIW była odrębna adnotacja [...] ¹⁶⁹ ówczesnego zastępcy dyrektora NIW – zwrot środków.

(akta kontroli str. 3768-3773)

W dniu 8 kwietnia 2024 r. BPT wystąpiło do Zespołu Radców Prawnych NIW o opinię czy w związku z decyzją Dyrektora [...] ¹⁷⁰ o zwrocie środków z umowy 11/FMP1/2022 – w danej sytuacji chodzi o dotację wydatkowaną w nadmiernej wysokości czy wydatkowaną niezgodnie z przeznaczeniem i w jaki sposób to wyliczyć.

(akta kontroli str. 3787-3788)

¹⁶⁹ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

¹⁷⁰ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

Skutkiem powyższego było spotkanie 25 kwietnia 2024 r., na którym zastępca Dyrektora NIW [...] ¹⁷¹ podjął decyzję o akceptacji przedmiotowego sprawozdania, z uwagi na fakt, że ówczesny Dyrektor wyraził zgodę na aneks. W wyniku zgody na aneks organizacja działała w dobrej wierze, realizując zadanie zgodnie z aneksem do umowy. Z uwagi na fakt, że ówczesny Dyrektor wydał zgodę na aneks, którego konsekwencją jest niezrealizowanie przez beneficjenta wskaźników rezultatu, na poziomie min. 80% oraz niezrealizowanie wszystkich działań, Dyrektor [...] ¹⁷² podjął jednocześnie decyzję o sporządzeniu opinii do rzecznika dyscypliny publicznej. BPT zarekomendował akceptację sprawozdania z realizacji umowy 11/FMP1/2022, która nastąpiła 30 kwietnia 2024 r.

(akta kontroli str. 3789-3796)

Całość postępowania w sprawie sprawozdania końcowego Stowarzyszenia opisano następnie w notatce NIW.BPT.83.2024.MP z 7 maja 2024 r.

(akta kontroli str. 4417-4421)

W odpowiedzi na pytanie – Jak wyglądała kwestia rozliczenia Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci i czy zadanie to powinno być rozliczone?, L.G. – ówczesna kierownik BPT zeznała, że: *My jako pracownicy nie rekomendowaliśmy rozliczenia Matecznika Pomocniczości, co wynika wprost z dokumentów. Był jednak to podmiot pod kloszem Dyrektora (...). Nikt jednak z pracowników nie chciał pod tym podpisać.*

(akta kontroli str. 4674-4684)

W odpowiedzi na pytanie - Jak doszło do tego, że sprawozdania, w tym końcowe za rok 2023 - Matecznika Pomocniczości zostało zaakceptowane?, M.P. główny specjalista w BPT NIW wyjaśniła, że: *nie zarekomendowałam wniosku o aneks, o który wystąpił Matecznik Pomocniczości (z tego co pamiętam, to zarekomendowałam częściową zgodę) Pomimo tego, były Dyrektor wyraził częściową zgodę na podpisanie aneksu. Kiedy Matecznik wysłał sprawozdanie, to poszłam z Kierowniczką (...), do zastępcy Dyrektora (...), w celu uzgodnienia dalszego procedowania. Ze względu na to, że były Dyrektor wyraził zgodę na częściowy aneks, przyjęliśmy sprawozdanie i wszczęliśmy kontrolę. To było po prostu wybrnięcie z sytuacji. Po negatywnym wyniku kontroli, zaktualizowałam kartę, że w wyniku kontroli, sprawozdanie nie zostało zaakceptowane.*

(akta kontroli str. 4662-4666)

W dniu 4 września 2024 r. Dyrektor NIW złożył do Rzecznika Dyscypliny Finansów Publicznych w KPRM zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przez byłego Dyrektora NIW czterech czynów naruszenia dyscypliny finansów publicznych, w tym dotyczącej wyrażenia zgody na przesunięcie 109 000 zł ze Ścieżki 1 na granty w Ścieżce 2. Spowodowało to świadome wyrażenie zgody na

¹⁷¹ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

¹⁷² Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

niezrealizowanie wszystkich działań i tym samym doprowadzenie do uniemożliwienia dochodzenia środków, które powinny być przez organizację zwrócone. Czyn byłego Dyrektora NIW polegał nie tylko na zaniechaniu dochodzenia należności Skarbu Państwa, ale na doprowadzeniu do tego, ażeby nie było możliwe dochodzenie ich zwrotu.

(akta kontroli str. 5988-5996)

Pismem RDF/35/2024 z 3 stycznia 2025 r. Rzecznik Dyscypliny Finansów Publicznych w KPRM poinformował Dyrektora NIW, że po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego został złożony do komisji orzekającej w sprawach o naruszenie dyscypliny finansów publicznych przy Szefie KPRM wniosek o ukaranie byłego Dyrektora NIW-CRSO. W piśmie tym nie wskazano konkretnych czynów z zawiadomienia, których wniosek dotyczy.

(akta kontroli str. 6102)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W NIW nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu, do którego NIW, jako Instytucja Zarządzająca, zobowiązany był pkt 7.1. Zarządzanie i koordynacja RP Fundusz Młodzieżowy¹⁷³.

Kontrole realizacji zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy realizowano na podstawie zarządzenia nr 2/09/2021 Dyrektora NIW z dnia 14 września 2021 r. w sprawie zasad i trybu postępowania kontrolnego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, mającego zastosowanie do kontroli wszystkich programów horyzontalnych i tematycznych zarządzanych przez NIW. Kontrole zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, tak jak i innych programów horyzontalnych i tematycznych oraz organizacji pożytku publicznego wykonywane były przez samodzielne stanowisko ds. kontroli, o od października 2024 r. przez utworzone w NIW Biuro Kontroli. Nie zapewniono przy tym terminowej i efektywnej realizacji zadań kontrolnych RP Fundusz Młodzieżowy w 2024 r., co opisano szczegółowo w pkt 2.

W wyjaśnieniach Dyrektor NIW podał, że: *Zgodnie z przyjętymi w NIW – CRSO zasadami nadzoru i kontroli zadań dofinansowanych ze środków NIW – CRSO w ramach programów wsparcia społeczeństwa obywatelskiego poprzednia dyrekcja przyjęła system kontroli beneficjentów oparty m.in. na analizie potencjalnych ryzyk. Powyższe ryzyka były określane we współpracy z kierownikami biur merytorycznych NIW- CRSO i wynikały z bieżącej współpracy z beneficjentami (wyniki monitoringów, analiza sprawozdań z realizacji zadań, terminowość rozliczeń itp.). Zasady oceny tych ryzyk były jednak niedookreślone. Ponadto, w przypadku programów o krótkim „stażu” trudno było na podstawie tych kryteriów ocenić jednoznacznie poziom i charakter obszarów problematycznych, gdyż procesy sprawozdawcze i monitoringi były dopiero realizowane po raz pierwszy. Palącym problemem jaki dostrzegła nowa Dyrekcja NIW-CRSO był brak możliwości prowadzenia skutecznej kontroli poprzez fakt, działania jednoosobowego stanowiska ds. kontroli. Co więcej zdarzały się sytuacje, w których mimo sugestii kierowników Dyrekcja nie decydowała się na kontrole lub planowała je bardzo późno. Brakowało także kontroli nad tym co dzieje się ze środkami trwałymi kupowanymi w ramach projektów. Do kwietnia 2024 nie było np. spisu wszystkich lokali zakupionych w ramach Programów NIW-CRSO. Brakowało także kontroli nad tym co dzieje się ze środkami trwałymi kupowanymi w ramach projektów. Do kwietnia 2024 nie było np. spisu wszystkich lokali zakupionych*

¹⁷³ Załącznik do uchwały 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r.

w ramach Programów NIW. Należy zauważyć, że Dyrekcja NIW – CRSO w 2024 r. podjęła działania zmierzające do poprawy systemu kontroli i nadzoru nad programami społeczeństwa obywatelskiego, dla których instytucją zarządzającą jest NIW – CRSO. W lipcu 2024 r. przesunięto z Biura Programów Tematycznych dodatkowego pracownika na samodzielne stanowisko ds. kontroli. Ponadto, wraz z utworzeniem Biura Kontroli w listopadzie 2024 r. zaktualizowano Regulamin kontroli prowadzonych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, zgodnie z którym dobór zadań publicznych do kontroli jest poprzedzony analizą obszarów związanych z realizacją zadań/projektów, w których ryzyko wystąpienia nieprawidłowości jest najwyższe. Powyższa analiza przeprowadzana jest we współpracy z kierownikami biur merytorycznych na podstawie konkretnych obszarów problematycznych. NIW – CRSO planuje szczegółowy przegląd procedur kontrolnych w celu wypracowania modelu, w którym dobór zadań publicznych do kontroli będzie oparty na analizie ryzyka odnoszącej się stricte do funkcjonowania poszczególnych Programów. Nie mniej jednak powyższe wymaga zapewnienia odpowiednich zasobów, które pozwoliłyby na ujęcie w planie kontroli odpowiedniej liczby zadań, odpowiadających reprezentatywnej próbie dla danego Programu. Dyrekcja NIW – CRSO podjęła również próby zwiększenia liczby etatów niezbędnych do zapewnienia odpowiedniego poziomu działań kontrolnych. Obecnie w ramach naboru do Biura Kontroli planowane jest zatrudnienie dodatkowego pracownika. Nie mniej jednak powyższe kwestie w sposób istotny wpływają na możliwość przygotowania systemu kontroli uwzględniającego jego efektywność przy jednoczesnym uwzględnieniu specyfiki wszystkich programów NIW - CRSO.

(akta kontroli str. 1893-1901)

Były Dyrektor NIW zeznał natomiast, że: System był wdrożony. Kontrole w organizacjach były przeprowadzane. Sformułowano kryteria uwzględnienia organizacji w kontroli. Były typowane organizacje do kontroli i były one realizowane. Ponadto w NIW funkcjonował system monitorowania realizacji projektów. (...) raporty z kontroli służyły m.in. poprawie funkcjonowania procedur, a niekiedy pozwalały ustalać zakres nieprawidłowości w realizowanym projekcie. Jednak dotyczyło to niewielkiej skali zjawiska.

(akta kontroli str. 7173-7185)

2. Postępowania kontrolne RP Fundusz Młodzieżowy prowadzono w sposób nieefektywny, niezapewniający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań. I tak:
  - a) nie w pełni realizowano założenia planu kontroli NIW zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, gdyż w 2023 r. nie wszczęto dwóch z czterech zaplanowanych na ten rok kontroli, a w 2024 r. kolejnych dwóch kontroli¹⁷⁴;
  - b) w siedmiu postępowaniach kontrolnych prowadzonych w 2024 r. do dnia 6 marca 2025 r. nie sporządzono projektu sprawozdania kontroli, podczas gdy zgodnie z pkt 6.1. Zasad i trybu postępowania kontrolnego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – po zakończeniu czynności kontrolnych sporządza się i niezwłocznie, nie później

¹⁷⁴ Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica, zadanie *Młoda inicjatywa* (1/FMP1/2022) – przesunięcie z planu kontroli z 2023 r. i New Europe Foundation, zadanie *Aktywizacja młodzieży w samorządach w województwie śląskim i małopolskim* (2/FMP1/2022).

niż do 21 dni kalendarzowych, przekazuje się kontrolowanemu projekt sprawozdania z kontroli. Dotyczy to kontroli przeprowadzonych:

- a) 26 marca 2024 r. w Stowarzyszeniu Rozwijamy Talenty, zadanie *Lokalna gazeta mieszkańców powiatu mińskiego „Głos Okolicy”*¹⁷⁵ o wartości umownej 173 808,75 zł (doraźna);
- b) 17-18 czerwca 2024 r. w Stowarzyszeniu „Projekt Poznań”, zadanie *Postawmy na młodzież*¹⁷⁶ o wartości umownej 1 170 000 zł (doraźna);
- c) 27-28 czerwca 2024 r. w Stowarzyszeniu Aktywny Dialog, zadanie *Aktywni Młodzi*¹⁷⁷, o wartości umownej 1 453 334 zł (doraźna);
- d) 4-5 lipca 2024 r. w New Europe Foundation, zadanie *Aktywizacja młodzieży w samorządach w województwie śląskim i małopolskim*¹⁷⁸ o wartości umownej 678 450 zł (planowa);
- e) 11-12 lipca 2024 r. w Fundacji Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude”, zadanie *Rządźmy się sami – małe granty na wielkie sprawy*¹⁷⁹ o wartości umownej 1 163 760 zł (doraźna);
- f) 23-24 lipca 2024 r. w Stowarzyszeniu Forum Współpracy i Rozwoju, zadanie *Młodzieżowe organizacje w życiu publicznym – Akademia Dobra Wspólnego*¹⁸⁰ o wartości umownej 132 918,75 zł (doraźna).

Kierownik Biura Kontroli wskazał, że w tych przypadkach z uwagi na zakończenie współpracy przez NIW z członkami zespołu kontrolującego niezbędna jest ponowna analiza akt kontroli w celu ustalenia stanu faktycznego i przygotowania projektu sprawozdania¹⁸¹.

- g) 29-30 kwietnia 2024 r. w Fundacji Sileas, zadanie *Wsparcie Tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych oraz samorządów uczniowskich i studenckich*¹⁸² o wartości 615 625 zł.

Kierownik Biura Kontroli wskazał, że z uwagi na wszczęcie postępowania administracyjnego prowadzenie czynności kontrolnych z przyczyn obiektywnych, było nieracjonalne i niecelowe. NIW-CRSO rozważyła odstąpienie od dalszych działań kontrolnych w oparciu o art. 50 ustawy o kontroli w administracji rządowej¹⁸³.

(akta kontroli str. 321-322, 1045, 5979, 954-1027, 6970-7001, 7161-7162)

- c) po przeprowadzeniu 22-23 lutego 2024 r. kontroli Fundacji Zdrowe Miasto, zadanie *Akademia Młodzieży Obywatelskiej*¹⁸⁴ o wartości 147 918 zł, nie sporządzono sprawozdania z kontroli.

Projekt sprawozdania z kontroli przekazano Fundacji 6 maja 2024 r. (data odbioru 21 maja 2024 r.). Prezes Fundacji nie wniósł zastrzeżeń.

Zgodnie z pkt 6.2. Zasad i trybu postępowania kontrolnego przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego – Sprawozdanie z kontroli sporządza się po ustaleniu stanu faktycznego i udokumentowaniu go w sposób niewymagający dalszych badań i wyjaśnień.

¹⁷⁵ Oferta 49395, umowa nr 119/FMP23/2022 z 14 grudnia 2022 r.

¹⁷⁶ Oferta 49567, umowa nr 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r.

¹⁷⁷ Oferta 59039, umowa nr 1/FM/P1/2024 z 23 maja 2024 r.

¹⁷⁸ Oferta 49828, umowa nr 2/FMP1/2022 z 6 grudnia 2022 r.

¹⁷⁹ Oferta 49678, umowa nr 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r.

¹⁸⁰ Oferta 50237, umowa nr 48/FMP23/2022 z 8 grudnia 2022 r.

¹⁸¹ Zatrudniony na samodzielny stanowisku ds. kontroli B.S. pracował w NIW do 31 października 2024 r.

¹⁸² Oferta 50013, umowa nr 10/FMP1/2022 z 16 grudnia 2022 r.

¹⁸³ W związku z niezastosowaniem się do wezwań Dyrektora NIW o przedstawienie wyjaśnień do złożonego 11 kwietnia 2024 r. sprawozdania, decyzją NIW.SKO.081038.2024(1) uznano dotację za wykorzystaną niezgodnie z przeznaczeniem, co szczegółowo opisano w pkt 2.4.4. wystąpienia pokontrolnego.

¹⁸⁴ Oferta 49851, umowa nr 45/FMP23/2022 z 12 grudnia 2022 r.

Sprawozdanie przygotowują kontrolerzy. Sprawozdanie przekazywane jest przez pracownika ds. kontroli w Zespole Wsparcia NIW-CRSO do akceptacji Dyrektorowi NIW-CRSO lub upoważnionemu Zastępcy Dyrektora NIW-CRSO niezwłocznie po zakończeniu czynności kontrolnych. Sprawozdanie nie może być przekazane kontrolowanemu później niż w ciągu 14 dni kalendarzowych od przekazania informacji o akceptacji bądź odrzuceniu zastrzeżeń lub upływu terminu na zgłoszenie zastrzeżeń do projektu sprawozdania z kontroli. W sprawozdaniu kontroli zawiera się m.in. opis stwierdzonych nieprawidłowości i zalecenia kontrolne.

(akta kontroli str. 954-994, 1045, 7161-71-62)

W sprawie niepełnej realizacji planu kontroli NIW w zakresie zadań dotowanych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy [ad. pkt a)], Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Powyższa sytuacja wynikała z liczby zadań przypisanych do samodzielnego stanowiska ds. kontroli. System nie mógł działać dobrze, gdyż jedna osoba nie mogła obsłużyć wszystkich kontroli. Pragniemy zaznaczyć, że zadania związane z kontrolą nie stanowiły jedyne obszaru zadań przypisanego do osoby na tym stanowisku. W badanym okresie w NIW – CRSO trwały kontrole NIK i KPRM, które były obsługiwane i koordynowane przez pracownika na ww. stanowisku. Jednocześnie osoba ta była współodpowiedzialna za wsparcie Dyrekcji NIW – CRSO w procesach kontroli zarządczej. Na powyższe zadania nałożyły się też liczne kontrole doraźne, których realizacja wynikała z dochodzących do NIW – CRSO informacji o nieprawidłowościach w realizowanych zadaniach publicznych. Biorąc pod uwagę powyższe oraz potrzebę priorytetowej realizacji kontroli doraźnych NIW – CRSO nie zrealizował rocznego planu kontroli na 2023 i 2024 r. Obecnie NIW – CRSO planując kontrole zadań publicznych bierze pod uwagę również posiadane zasoby osobowe, jak również analizę ewentualnych ryzyk. Powyższe ma na celu zwiększenie efektywności działań i umożliwienie realizacji zaplanowanych na dany rok kontroli. Nie mniej jednak, NIW – CRSO przeanalizuje kwestie nadzoru w poszczególnych programach i podejmie kolejne działania zmierzające do uwzględnienia w procedurach kontrolnych NIW – CRSO indywidualnego charakteru każdego z nich przy jednoczesnym zapewnieniu reprezentatywnej liczby kontroli dla każdego z Programów. NIW CRSO obecnie prowadzi kontrole także projektów z pierwszej edycji FM dostrzegając szereg nieprawidłowości w realizacji projektów.*

(akta kontroli str. 1893-1901)

Odpowiadając na pytania: Czy Pana zdaniem obsada kadrowa NIW (stanowisko do spraw kontroli) była wystarczająca do prowadzenia działań kontrolnych wobec beneficjentów, którzy uzyskali dofinansowanie w Edycji 2022 i Edycji 2024? Czy zgłaszano Panu trudności w tym zakresie, jakie działania Pan podjął? – były Dyrektor NIW zeznał, że: *W NIW dobrze funkcjonował obszar kontroli. W dodatku mieliśmy pracownika, który miał duże doświadczenie w prowadzeniu kontroli. W biurach grantowych pracowały osoby, które wspierały ten proces. Jeśli działania kontrolne nie były zrealizowane w pełni to tylko ze względu na inne działania, w tym kontrolę przeprowadzania przez Najwyższą Izbę Kontroli przez dziewięć miesięcy. Pracownik musiał realizować zarówno działania kontrolne jak i obsługę przeprowadzanej przez NIK kontroli. Zdarzały się również przypadki losowe niedyspozycji kontrolera. W każdym przypadku niezrealizowana kontrola (...) przechodziła na rok następny.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

W sprawie niesporządzenia projektu sprawozdania kontroli, w siedmiu postępowaniach kontrolnych, prowadzonych w 2024 r. [ad. pkt b)], Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Zgodnie z obowiązującym, w okresie kontrolowanym przez NIK,*

Regulaminem kontroli prowadzonych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa osobą odpowiedzialną za proces kontroli był pracownik zatrudniony na samodzielnym stanowisku ds. kontroli. W okresie od 2022 roku do lipca 2024 r. była to jedna osoba, która w miarę możliwości była wspierana podczas kontroli pracownikami merytorycznymi. Osoba ta, poza obowiązkami związanymi z koordynacją i prowadzeniem kontroli zewnętrznych odpowiadała również za kontrolę wewnętrzną, wsparcie Dyrekcji NIW-CRSO przy realizacji kontroli zarządczej, jak również wsparcie biur merytorycznych w ramach kontroli innych instytucji w NIW – CRSO w 2023 i 2024 r., np. NIK czy KPRM. Dodatkowe obciążenie stanowiły kontrole doraźne, których w 2024 r. odbyło się łącznie 16. Powyższe zadania w sposób bezpośredni wpływały na wydłużenie terminu sporządzenia projektów sprawozdań oraz ostatecznych wersji sprawozdań. W tym miejscu należy zaznaczyć, że wskazany termin 21 dni nie miał charakteru obligatoryjnego, a jedynie instrukcyjny. Powyższe ograniczenia skutkowały tym, że w przypadku jakiegokolwiek absencji osoby odpowiedzialnej za kontrole (zwolnienie lekarskie, wypowiedzenie umowy o pracę) realizacja czynności kontrolnych wydłużała się. Niestety wskazane ryzyko zmaterializowało się w postaci rezygnacji z pracy osoby zatrudnionej na samodzielnym stanowisku ds. kontroli oraz drugiego pracownika zaangażowanego w procesy kontrolne – listopad 2024. Należy zaznaczyć, że powyższy problem został zdiagnozowany przez obecną Dyrekcję NIW-CRSO. W lipcu 2024 r. przesunięto z Biura Programów Tematycznych dodatkowego pracownika do realizacji czynności kontrolnych, a w listopadzie 2024 r. utworzono Biuro Kontroli. Podjęto też próby zwiększenia liczby etatów niezbędnych do zapewnienia odpowiedniego poziomu działań kontrolnych. Dodatkowo, od momentu identyfikacji zaistniałego problemu, NIW – CRSO podjął działania zmierzające do zakończenia powyższych kontroli. W pierwszej kolejności Biuro Kontroli przeprowadziło analizę obowiązujących przepisów i standardów kontroli w administracji rządowej w celu wyboru rozwiązania zapewniającego obiektywizm, przejrzystość, rzetelność i kontradiktoryjność realizowanych czynności pokontrolnych. Powyższe rozwiązania były na bieżąco konsultowane z Zespołem Radców Prawnych NIW – CRSO oraz specjalistami zewnętrznymi z zakresu kontroli w administracji publicznej (wykładowcy ze szkoleń zewnętrznych). Dodatkowo, NIW – CRSO skorzystał z dobrych praktyk i wytycznych obowiązujących w aktach prawnych dotyczących procesu kontroli w administracji rządowej, a bezpośrednio nie stanowiących podstawy kontroli w NIW - CRSO. Z uwagi na ograniczone zasoby oraz skalę planowanych do przeprowadzenia kontroli zdecydowano się skorzystać z rozwiązań opisanych w ustawie o kontroli w administracji publicznej. W związku z powyższym w przypadku kontroli zadań publicznych, w których równolegle realizowane były inne czynności kontrolne w tym samym obszarze lub przeprowadzono postępowania administracyjne w sprawie zwrotu dotacji, zdecydowano o odstąpieniu od dalszych czynności pokontrolnych. Powyższe rozwiązanie, w ograniczonym zakresie, jest stosowane w ramach procesu kontroli w jednostkach kontrolujących. Ma ono na celu zapewnić efektywność działań kontrolnych i możliwość wykorzystania posiadanych przez jednostkę kontrolującą zasobów w innych, priorytetowych obszarach. Ponadto po utworzeniu Biura Kontroli i rozwiązaniu umowy z pracownikiem, który do tej pory zajmował się kontrolą podjęto działania zmierzające do zewidencjonowania stanu kontroli i uporządkowania dokumentacji. W toku procesu ujawniono uchybienia w zakresie prowadzonych spraw odnoszące się m.in. do znacznych odchyień terminów instrukcyjnych z regulaminu kontroli. Ustalono również skalę kontroli, które nie zostały zakończone w terminie przez były pracowników. Przeprowadzone analizy stanu faktycznego pozwolą Biurze Kontroli podjąć działania zmierzające do

zakończenia otwartych procesów kontrolnych. Z uwagi na liczne zadania proces planujemy zakończyć do końca 2025 r.

W sprawie niesporządzenia sprawozdania z kontroli, po kontroli realizowanego przez Fundację Zdrowe Miasto zadania Akademia Młodzieży Obywatelskiej [ad. pkt c)], Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Kontrola zadania publicznego pn. Akademia Młodzieży Obywatelskiej realizowanego przez Fundację Zdrowe Miasto została przeprowadzona przez p. B.S. i p. B.Ż. Z posiadanej przez NIW – CRSO dokumentacji wynika, że projekt sprawozdania z kontroli został przekazany 6 maja 2024 r. Powyższy stan faktyczny ustalono w trakcie procesu ewidencjonowania i archiwizowania zakończonych kontroli przejętych przez Biuro Kontroli. W toku tego procesu ustalono również, że nie zakończono kontroli Fundacji Zdrowe Miasto, pomimo braku formalnych przeciwwskazań. Do projektu sprawozdania z kontroli nie zostały wniesione zastrzeżenia Nie mniej jednak z uwagi na zakończenie z początkiem listopada 2024 r. przez [...] ¹⁸⁵ współpracy z NIW-CRSO niezbędne stało się ponowne przeanalizowanie dokumentacji w celu przygotowania ostatecznej wersji sprawozdania z kontroli. Biuro Kontroli zobowiązuje się do zakończenia procesu kontroli do końca II kwartału 2025 r. Jednocześnie Biuro Kontroli podejmie działania zmierzające do wdrożenia w procedurach kontrolnych zasad określających dalsze postępowania w podobnych przypadkach w celu ograniczenia ryzyka przedłużającego się procesu działań pokontrolnych.*

(akta kontroli str. 1893-1901)

3. W dniu 30 kwietnia 2024 r. NIW przyjął rozliczenie Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci z realizacji w 2023 r. zadania pn. *Lubuska Ofensywa Młodzieżowa – LOM!*, w ramach umowy nr 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r., pomimo iż nie osiągnięto żadnego z wskaźników rezultatu w Ścieżce 1, co było działaniem nierzetelnym, sprzecznym z postanowieniami regulaminu Edycji 2022 i celami RP Fundusz Młodzieżowy.

Zgodnie z postanowieniami regulaminu Edycji 2022 pkt II. Priorytet 1 Aktywizacja młodzieży w samorządach 1. Przeznaczenie środków w ramach priorytetu 1 – każdy Operator zobligowany jest do realizacji obu Ścieżek.

(akta kontroli str. 348, 3756-3796)

Zauważyć należy, że w wyniku podpisania aneksu z dnia 19 grudnia 2023 r. ówczesny Dyrektor NIW-CRSO wyraził zgodę na przesunięcie 109 tys. zł z grantów w Ścieżce 1 na granty w Ścieżce 2. Nie wyrażono zgody na rezygnację z grantów w Ścieżce 1 w ogóle¹⁸⁶, pozostawiono na ten cel 41 tys. zł, które Stowarzyszenie zwróciło jako środki niewykorzystane. Tym samym, Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci nie przekazało żadnych grantów w ramach Ścieżki 1, dotyczącej tworzenia i aktywizacji rad młodzieżowych. Sprawozdanie z realizacji powierzonego Stowarzyszeniu zadania zatwierdzono, pomimo nie osiągnięcia rezultatów zadania oraz licznych

---

¹⁸⁵ Pouczenie: Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. z 2022 r. poz. 902) i art. 4 pkt 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 119, str. 1 ze zm.) NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie danych osobowych. Wyłączenia tego dokonano w interesie osoby fizycznej (patrz art. 5 i art. 8 ust. 5 ustawy o dostępie do informacji publicznej).

¹⁸⁶ Proces zawierania aneksu do umowy nr 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r. przedstawiono szczegółowo w opisie nieprawidłowości w ramach obszaru 1 niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

wątpliwości zgłaszanych przez pracowników BPT NIW, co szczegółowo opisano w pkt 2.4.7. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W konsekwencji w tym przypadku, NIW rozliczył zadanie pomimo braku wsparcia dla rad młodzieżowych w Ścieżce 1, podczas gdy celem Programu jest zwiększenie zaangażowania młodzieży i młodzieżowych organizacji pozarządowych w życie publiczne przez wsparcie inicjatyw młodzieżowych, wzrost ich znaczenia w życiu publicznym oraz ich wzmocnienie instytucjonalne. Działania realizowane w obszarze Ścieżki 1 mają na celu przede wszystkim wesprzeć inicjatywy zmierzające do tworzenia rad młodzieżowych, pomóc zaistnieć przedsięwzięciom realizowanym przez rady dla wspólnot lokalnych oraz służyć zwiększeniu potencjału i trwałości rad młodzieżowych przez kompetencyjne i organizacyjne wzmocnienie liderów rad i realizowanych przez nich działań.

Uwagę zwraca też fakt, że po przyjęciu przedmiotowego sprawozdania za 2023 r., w Stowarzyszeniu przeprowadzono kontrolę, w wyniku której zakwestionowano całość dotacji rozliczonej w ramach umowy nr 11/FMP1/2022 z 20 grudnia 2022 r., w łącznej wysokości 482 518,31 zł, co szczegółowo przedstawiono w pkt 2.3. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W odpowiedzi na pytania:

1. Dlaczego 30 kwietnia 2024 r. zdecydowano o przyjęciu sprawozdania końcowego z realizacji przez Stowarzyszenie Matecznik Pomocniczości i Dobroci umowy nr 11/FMP1/2022, skoro nie przekazano żadnych grantów w ramach Ścieżki 1? Aneksiem z dnia 19 grudnia 2023 r. ówczesny Dyrektor NIW-CRSO wyraził zgodę na przesunięcie 109 tys. zł z grantów w Ścieżce 1 na granty w Ścieżce 2. Nie wyrażono zgody na rezygnację z grantów w Ścieżce 1 w ogóle, pozostawiono na ten cel 41 tys. zł, które Stowarzyszenie zwróciło jako środki niewykorzystane.
2. Dlaczego w sytuacji poważnych wątpliwości co do prawidłowości rozliczenia zadania publicznego z przedmiotowej umowy, nie przeprowadzono wówczas w tym Stowarzyszeniu kontroli?

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: zgodnie z obowiązującą w NIW-CRSO ścieżką zatwierdzania sprawozdań Dyrektor NIW-CRSO na podstawie oceny pracownika Biura Programów Tematycznych przyjął sprawozdanie z realizacji zadania. Stowarzyszenie Pomocniczości i Dobroci w treści sprawozdania wyjaśniło przyczynę nieosiągnięcia wskaźników rezultatu, które wynikała z braku zainteresowania rad młodzieżowych inicjatywami w ramach przedmiotowego zadania. Jednocześnie w treści sprawozdania Wnioskodawca opisał działania podjęte w celu zainteresowania odbiorców docelowych planowanymi przedsięwzięciami w zakresie „małych grantów”. Na podstawie zebranych w toku weryfikacji sprawozdania informacji i wyjaśnień Dyrektor NIW - CRSO podjął decyzję o akceptacji w dniu 30 kwietnia 2024 r. sprawozdania z realizacji zadania. Jednocześnie na podstawie zebranych materiałów Dyrektor NIW - CRSO postanowił przeprowadzić kontrolę przedmiotowego zadania. Kontrola została zrealizowana w dniach 10-11 września 2024 r. z wynikiem negatywnym.

(akta kontroli str. 5970-5978)

4. W NIW, według stanu na 25 kwietnia 2025 r. nie rozliczono dotacji udzielonej na podstawie umowy 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r. z Fundacją Inicjatyw Społecznych Sapere Aude na projekt *Rzadzimy się sami! – małe granty na wielkie*

sprawy, pomimo że od czasu złożenia skorygowanego sprawozdania końcowego upłynęło blisko 10 miesięcy, co w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. Sprawozdanie końcowe z realizacji zadania Fundacja ta złożyła 31 stycznia 2023 r. W toku weryfikacji sprawozdania beneficjent był wzywany przez BPT NIW do uzupełnień: 8 lutego 2024 r., 27 lutego 2024 r., 19 marca 2024 r. i 29 kwietnia 2024 r. Ponadto wobec braku aktualizacji sprawozdania końcowego wysłano do beneficjenta dwa pisma wzywające do złożenia wyjaśnień: 13 maja 2024 r., 4 i 28 czerwca 2024 r. W dniu 28 czerwca 2024 r. do NIW wpłynęło uzupełnione sprawozdanie. Z uwagi na fakt, że zachodziło duże prawdopodobieństwo, że organizacja przekazała środki podmiotom nieuprawnionym - kwota ok. 100 000 zł, a także zwlekała z uzupełnieniem sprawozdania i wpłaceniem brakujących środków, zlecono kontrolę zadania. Zaplanowane działania w okresie rozliczeniowym nie zostały zrealizowane zgodnie z wnioskiem. Sprawozdanie nie zostało zaakceptowane, a w dniu 25 czerwca 2024 r. Dyrektor NIW wyraził zgodę na kontrolę w tej organizacji. Przedmiotową kontrolę w Fundacji przeprowadzono 11-12 lipca 2024 r., przy czym nie sporządzono nie sporządzono projektu sprawozdania kontroli, co szczegółowo przedstawiono już powyżej w opisie stanu nieprawidłowego nr 2 ppkt b).

(akta kontroli str. 2073-2075, 3207-3250, 6428-6442)

W sprawie nierozliczenia dotychczas sprawozdania Fundacji Inicjatyw Społecznych Sapere Aude z realizacji w 2023 r. zadania publicznego, powierzonego umową 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r., Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *zadanie na podstawie umowy 12/FMP1/2022 realizowane przez Fundacją Inicjatyw Społecznych nie zostało rozliczone, ponieważ w związku z wątpliwościami dotyczącymi udzielonych w projekcie mikrodotacji zostało skierowane do kontroli. Kontrola została przeprowadzona w dn. 11-12 lipca 2024 r. W kolejnych tygodniach nastąpiło jednak zakończenie współpracy z członkami zespołu kontrolującego. Wobec powyższego faktu oraz w celu potwierdzenia prawidłowości wydatkowania dotacji zadanie zostało umieszczone w planie kontroli na III kwartał 2025 r. Po ostatecznym raporcie pokontrolnym zostanie podjęta decyzja dotycząca rozliczenia zadania.*

(akta kontroli str. 6444-6445)

5. W NIW przyjęto rozliczenie końcowe Stowarzyszenia Projekt Poznań z realizacji umowy 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r. na zadanie *Postawmy na młodzież*, pomimo iż przekroczono umowy poziom kosztów jego obsługi.

W § 5 ust. 2 umowy 5/FMP1/2022 z 12 grudnia 2022 r. postanowiono, że suma wydatków Operatora z dotacji kategorii II - koszty obsługi - nie przekroczy 25% kwoty, tymczasem wg sprawozdania Stowarzyszenia za 2023 r. wydatkowane środki kwalifikowane jako koszty administracyjne wyniosły 256 538,85 zł, a 25% faktycznie wydatkowanej w tym roku kwoty dotacji (894 111,09 zł) to 223 527,77 zł. Poniesione koszty administracyjne stanowiły więc 28,7% wydatkowanej w 2023 r. dotacji, tj. o 33 011,08 zł ponad dopuszczony umową poziom.

Przedmiotowe sprawozdania Stowarzyszenia z realizacji zadania w 2023 r., po wyjaśnieniach i uzupełnieniach zostało zatwierdzone w BPT NIW 24 kwietnia 2024 r. Przekroczenie przez Stowarzyszenie dopuszczalnego umową poziomu kosztów obsługi nie było przedmiotem zapytań i wyjaśnień ze strony NIW.

(akta kontroli str. 2298-2303, 2319-2325, 2333-2343)

W odpowiedzi na pytanie: Z jakiego powodu, sprawozdanie końcowe złożone przez Stowarzyszenie Projekt Poznań do wniosku 49567 zostało zaakceptowane, skoro suma kosztów obsługi wyniosła 28,7% wydatkowanej dotacji, natomiast § 5 ust. 2 umowy Stowarzyszenia z NIW stanowił, że Operator projektu zobowiązuje się, że suma wydatków z dotacji kategorii II (koszty obsługi) nie przekroczy 25% kwoty faktycznie wydatkowanej dotacji?, Dyrektor NIW wyjaśnił,

że: sprawozdanie zostało zaakceptowane na podstawie analizy sprawozdania i rekomendacji ówczesnego opiekuna zadania oraz kierownika BPT. Po obecnej analizie rzeczywiście należy uznać, że nastąpiła prawdopodobnie pomyłka podczas oceny sprawozdania. Niniejszym NIW-CRSO zwróci się do beneficjenta o zwrot nadwyżki wydatkowania dotacji ponad wskazany limit 25% kosztów w kat II jako dotacji pobranej w nadmiernej wysokości.

(akta kontroli str. 6723- 6729)

6. W przypadku dwóch rozliczeń podmiotów w ramach Edycji 2022 nie podjęto działań weryfikacyjnych i przyjęto bez uwag sprawozdania końcowe za 2023 r. pomimo, iż wykazano w nich działania nie korespondujące wprost z celami RP Fundusz Młodzieżowy. Dotyczy to Fundacji Polemika, która zgodnie z umową nr 81/FMP23/2022 z 15 grudnia 2022 r. otrzymała dofinansowanie w łącznej wysokości 187 500 zł. oraz Stowarzyszenia Ogólnopolska Federacja Młodych,

która zgodnie z umową nr 14/FMP/23/2022 z 2 grudnia 2022 r. otrzymała dofinansowanie w łącznej wysokości 187 500 zł. I tak:

a) w sprawozdaniu końcowym wniosku 49484 Fundacji Polemika, rozliczono wskazane przez Fundację 15 zaplanowanych na 2023 r. wydarzeń, w tym m.in.:

- Koncert Noworoczny (6 stycznia 2023, Restauracja Żmigród w Opatowie)¹⁸⁷,
- Spotkanie sprawozdawcze OSP w Sobótce (3 lutego 2023 r., świetlica OSP w Sobótce)¹⁸⁸,
- Noworoczny Bal Seniora (9 lutego 2023 r. Restauracja Promenada w Ożarowie)¹⁸⁹,
- Zabawa integracyjna z okazji Dnia Kobiet w Tominach (11 marca 2023 r., świetlica wiejska w Tominach)¹⁹⁰,
- Inauguracja Roku Akademickiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Opatowie (17 października 2023 r. aula w Liceum Ogólnokształcącym im. Bartosza Głowackiego)¹⁹¹

(akta kontroli str. 5343-5351)

b) w sprawozdaniu końcowym złożonym do wniosku 49394 Stowarzyszenia Ogólnopolska Federacja Młodych wskazała, że zrealizowała 18 z 15 zaplanowanych na 2023 r. wydarzeń, w tym m.in.:

- Spotkanie Integracyjne dla Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Opatowie (10 listopada 2023 r. Restauracja „Żmigród”, Opatów),
- Koncert Muzyki Dawnej (29 października 2023 r. Restauracja „Żmigród”, Opatów)¹⁹²,
- Spotkanie Integracyjne KGW z Młodzieżą w Bidzinach (23 listopada 2023 r. Remiza OSP w Bidzinach)¹⁹³.

(akta kontroli str. 5408-5419)

Z analizy ogólnodostępnych danych dostępnych w Internecie, a wskazanych w przypisach do ww. wydarzeń wynika, że nie miały one bezpośredniego związku

---

¹⁸⁷ Wydarzenie to, zostało przedstawione na stronie: <https://www.naszopatow.pl/?url=koncert-noworoczny-w-opatowie&s=t> Stan na dzień: 12.06.2025 r.

¹⁸⁸ Wydarzenie to, zostało przedstawione na stronie: https://www.naszopatow.pl/index.php/wydania/Drugie_wydanie.pdf?url=spotkanie-sprawozdawcze-osp-w-sobotce&s=t Stan na dzień: 12.06.2025 r.

¹⁸⁹ Wydarzenie to, zostało przedstawione m.in. na stronie: <https://ozarow.pl/aktualnosc-2506-noworoczny-bal-seniora.html> Stan na dzień 12.06.2025 r.

¹⁹⁰ Wydarzenie to, zostało przedstawione na stronie: <https://www.fundacijapolemika.com/dzien-kobiet-w-tominach> Stan na dzień: 12.06.2025

¹⁹¹ Wydarzenie to, zostało przedstawione na stronie: <https://www.fundacijapolemika.com/uniwersytet-trzeciego-wieku-w-opatowie-rozpoznal-rok-akademicki-2023-2024> Stan na dzień: 12.06.2025 r.

¹⁹² <https://fundacijapolemika.com/zapraszamy-na-koncert-muzyki-dawnej>

Stan na dzień: 12.06.2025 r

¹⁹³ Wydarzenie to, zostało przedstawione na stronie: [https://www.naszopatow.pl/?url=integracyjne-spotkanie-kgw-z-młodzieża-w-bidzinach-razem-w-sieci-spoleczności&s=t](https://www.naszopatow.pl/?url=integracyjne-spotkanie-kgw-z-mlodzieza-w-bidzinach-razem-w-sieci-spoleczności&s=t)

Stan na dzień: 12.06.2025 r.

z działalnością na rzecz młodzieży, a skierowane były do dzieci, osób dorosłych bądź seniorów.

(akta kontroli str. 5335-5351, 5408-5419, 7132-7149)

Na pytanie NIK – (...) czy przed zaakceptowaniem i rozliczeniem sprawozdań złożonych do ww. wniosków dokonano weryfikacji, w jakim zakresie zrealizowane działania wpisywały się w cele Programu? Czy dokonano weryfikacji:

- jaką grupę odbiorców realizowanych działań, stanowiła młodzież w wieku 15-29 w podanej liczbie uczestników poszczególnego działania?

- na czym polegał udział młodzieży w realizowanych działaniach?

- na czym polegał udział Fundacji w wykazanych w sprawozdaniach wydarzeniach?

Jeżeli nie dokonano weryfikacji, dlaczego zaakceptowano i rozliczono oba te projekty?

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: W odpowiedzi na pytanie dotyczące zakresu weryfikacji sprawozdań z realizacji projektów przez Fundację Polemika (wniosek nr 49484) oraz Ogólnopolską Federację Młodych (wniosek nr 49394), informuję, że obecne kierownictwo Biura Programów Tematycznych nie posiada dokumentacji, która mogłaby stanowić potwierdzenie procesu weryfikacji kwestii podjętych w piśmie Najwyższej Izby Kontroli. Według przeprowadzonych ustaleń, sprawozdania końcowe ze wskazanych projektów zostały przyjęte do rozliczenia na podstawie ich analizy. W toku weryfikacji tych sprawozdań nie wystąpiono do organizacji z prośbą o przedstawienie dodatkowych wyjaśnień dotyczących wskazanych przez NIK wydarzeń. Podstawę do rozliczenia sprawozdań końcowych stanowiło prawdopodobnie przedstawienie osiągnięcia przez organizacje rezultatów na poziomie 100 % w obu przypadkach oraz wykazana w sprawozdaniu realizacja wszystkich z zaplanowanych w ofercie działań. Jednak ostateczna decyzja o akceptacji nie jest mi obecnie znana, ponieważ była stanowiona przez ówczesną Dyrekcję oraz kierownictwo Biura programów Tematycznych.

(akta kontroli str. 6722)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia rozliczanie i kontrolę przez NIW-CRSO zadań dofinansowywanych ze środków Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033. W NIW nie zapewniono rzetelnej weryfikacji sprawozdawanego przez beneficjentów stanu zaangażowania i realizacji powierzonych zadań w ramach PR Fundusz Młodzieżowy.

Środki na realizację poszczególnych zadań przekazywano beneficjentom, zgodnie z założeniami Programu – po podpisaniu umów, a następnie po akceptacji sprawozdań beneficjentów. Zastrzeżenia Najwyższej Izby Kontroli budzą jednak działania NIW dotyczące pięciu analizowanych sprawozdań końcowych organizacji, którym w ramach Edycji 2022 przekazano łącznie 3 250 tys. zł dotacji. I tak: zaakceptowano sprawozdania za 2023 r. Stowarzyszenia Matecznik Pomocniczości i Dobroci pomimo iż nie osiągnęło ono żadnego wskaźnika rezultatu w Ścieżce 1 oraz Stowarzyszenia Projekt Poznań, które o 33 tys. zł przekroczyło dopuszczalny poziom kosztów administracyjnych. Dotychczas nie podjęto też decyzji w sprawie akceptacji lub odrzucenia sprawozdania za ten rok Fundacji Sileas. Ponadto rozliczono sprawozdania dwóch organizacji które zawierały działania niezwiązane z młodzieżą (Stowarzyszenie Ogólnopolska Federacja Młodych, Fundacja Polemika).

W NIW nie opracowano i nie wdrożono systemu kontroli beneficjentów Programu w zakresie działań finansowanych lub współfinansowanych ze środków Programu, do którego NIW, jako Instytucja Zarządzająca zobowiązany był pkt 7.1. Zarządzanie i koordynacja RP Fundusz Młodzieżowy. Zaś same postępowania kontrolne prowadzono w sposób nieefektywny, niezapewniający bieżącej i rzetelnej wiedzy o stanie realizacji dotowanych zadań. Z ośmiu

postępowań kontrolnych u beneficjentom, którym przekazano łącznie 5 536 tys. zł dotacji nie sporządzono projektu sprawozdania z kontroli bądź sprawozdania z kontroli.

Skala i waga stwierdzonych w tym obszarze nieprawidłowości nie pozwala Najwyższej Izbie Kontroli na inną niż negatywna ocena kontrolowanej działalności, pomimo pozytywnych działań podjętych przez nową dyrekcję NIW-CRSO. Pozytywnie należy zwłaszcza ocenić organizację Biura Kontroli w NIW oraz wydanie decyzji o zwrocie przez czterech beneficjentów dotacji w łącznej wysokości 1 371 tys. zł oraz wszczęcie postępowań wobec dwóch kolejnych organizacji w sprawie zwrotu dotacji.

OBSZAR 3. Efekty realizacji zadań publicznych realizowanych w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033

Opis stanu faktycznego

3.1. Dane o realizacji RP Fundusz Młodzieżowy zawarte były w rocznych sprawozdaniach finansowych z wykorzystania dotacji przekazanej przez KPRM na podstawie umów: 1413/DOB/22 z 5 października 2022 r., nr 9/DOB/23 z 17 stycznia 2023 r. i 90/DOB/24 z 14 marca 2024 r. oraz sprawozdaniach z działalności NIW za lata 2022 i 2023. Sprawozdanie z działalności Instytutu za 2024 r., zgodnie z art. 8 ust. 7 ustawy o NIW ma być przedłożone Przewodniczącemu Komitetu ds. Pożytku publicznego do 30 czerwca 2025 r.

(akta kontroli str. 68-319)

Na podstawie ww. umów zawartych z KPRM NIW otrzymał na realizację RP Fundusz Młodzieżowy:

- 1) 9 600 000 zł (P. 1-3) i 400 000 zł (Pomoc techniczna) – 21 października 2022 r.;
- 2) 19 200 000 zł (P. 1-3) i 800 000 zł (Pomoc techniczna) – 26 stycznia 2023 r.;
- 3) 19 200 000 zł (P. 1-3) i 800 000 zł (Pomoc techniczna) – 25 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 62-67)

3.1.1. Na realizację Programu w 2022 r. KPRM przekazała NIW 10 000 000 zł, w tym: 9 600 000 zł na zadania w ramach Priorytetów 1-3 i 400 000 zł z tytułu Pomocy technicznej.

W dniu 28 lutego 2023 r. w KPRM zatwierdzono sprawozdanie z realizacji zadań finansowanych z wydatków budżetu państwa w ramach umowy nr 1413/DOB/22 z 5 października 2022 r. dotyczącego wydatkowania środków w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy na kwotę 9 866 007,60 zł, z czego:

- 1 072 694,39 zł z tytułu realizacji 12 umów w ramach Priorytetu 1;
- 4 533 045,13 zł z tytułu realizacji 70 umów w ramach Priorytetu 2;
- 3 994 260,48 zł z tytułu realizacji 58 umów w ramach Priorytetu 3;
- 266 007,60 zł z tytułu realizacji Pomocy technicznej (213 425,10 zł wynagrodzenie ekspertów do oceny wniosków oraz Kapituły Konkursu na najlepszą pracę magisterską i rozprawę doktorską poświęconą społeczeństwu obywatelskiemu, 52 582,50 zł zakup usług i materiałów).

Środki na realizację umów w ramach Programu wydatkowano w pełnej wysokości, a przypadku Pomocy technicznej nie wykorzystano 133 992,40 zł, które zwrócono 30 grudnia 2022 r.

Z 9 600 000 zł przekazanych 146 beneficjentom na realizację 140 umów, trzech beneficjentów (P2) zwróciło w 2022 r. 7 646,77 zł. Natomiast po zakończeniu 2022 r. beneficjenci zwrócili do NIW 56 680,97 zł.

(akta kontroli str. 68-101)

Na realizację Programu w 2023 r. KPRM przekazała NIW 20 000 000 zł, w tym: 19 200 000 zł na zadania w ramach Priorytetów 1-3 i 800 000 zł z tytułu Pomocy technicznej.

W dniu 29 lutego 2024 r. w KPRM zatwierdzono sprawozdanie z realizacji zadań finansowanych z wydatków budżetu państwa w ramach umowy nr 9/DOB/23 z 17 stycznia 2023 r. dotyczącego wydatkowania środków w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy na kwotę 19 597 740,74 zł, z czego:

- 7 615 300,01 zł z tytułu realizacji 12 umów w ramach Priorytetu 1;
- 6 316 812,24 zł z tytułu realizacji 70 umów w ramach Priorytetu 2;
- 5 259 870,98 zł z tytułu realizacji 58 umów w ramach Priorytetu 3;
- 405 757,51 zł z tytułu realizacji Pomocy technicznej (123 000 zł wynagrodzenie ekspertów, 282 757,51 zł zakup usług i materiałów, koszty delegacji, itp.).

Środki na realizację umów w ramach Programu przekazano beneficjentom w wysokości 19 191 983,23 zł, a 8 016,77 zł środków niewykorzystanych na dotacje i 394 242,49 zł na Pomoc techniczną zwrócono 29 grudnia 2023 r.

Z 19 191 983,23 zł przekazanych 146 beneficjentom na realizację 140 umów, 14 beneficjentów zwróciło w 2023 r. 46 974,38 zł (10 – 27 426,77 zł P2 i 4 – 19 547,61 zł P3). Nie wystąpiły natomiast zwroty niewykorzystanych dotacji po zakończeniu 2023 r.

(akta kontroli str. 102-148)

Na realizację Programu w 2024 r. KPRM przekazała NIW 20 000 000 zł, w tym: 19 200 000 zł na zadania w ramach Priorytetów 1-3 i 800 000 zł z tytułu Pomocy technicznej.

W dniu 24 lutego 2025 r. w KPRM zatwierdzono sprawozdanie z realizacji zadań finansowanych z wydatków budżetu państwa w ramach umowy nr 90/DOB/24 z 14 marca 2024 r. dotyczącego wydatkowania środków w ramach dotacji celowej na RP Fundusz Młodzieżowy na kwotę 19 478 339 zł, z czego:

- 6 528 908 zł z tytułu realizacji 15 umów w ramach Priorytetu 1;
- 7 666 962,91 zł z tytułu realizacji 78 umów w ramach Priorytetu 2;
- 5 003 701 zł z tytułu realizacji 49 umów w ramach Priorytetu 3;

- 278 767,09 zł z tytułu realizacji Pomocy technicznej (zakup usług i materiałów, koszty delegacji, organizacja i udział w wydarzeniach związanych z Programem, itp.).

Środki na realizację umów w ramach Programu przekazano beneficjentom w wysokości 19 199 571,91 zł, a 428,09 zł środków niewykorzystanych na dotacje i 521 231,91 zł na Pomoc techniczną zwrócono w grudniu 2024 r.

Z 19 199 571,91 zł przekazanych 146 beneficjentom na realizację 142 umów, czterech beneficjentów zwróciło w 2024 r. 10 121,02 zł (2 – 10 117,61 zł P2 i 2 – 3,41 zł P3). Nie wystąpiły natomiast zwroty niewykorzystanych dotacji po zakończeniu 2024 r.

(akta kontroli str. 149-171, 5986-5987)

Do wymienionych powyżej sprawozdań za lata 2022-2024 załączono szczegółowe rozliczenie otrzymanej dotacji celowej w formacie Excel, tj.:

- rozliczenie wydatków w ramach otrzymanej dotacji celowej;
- szczegółowy wykaz umów dofinansowanych w ramach środków dotacji oraz wykaz wydatków zrealizowanych w ramach Pomocy Technicznej;
- uzyskany przychód;
- informację o środkach dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, pobranej nienależnie lub w nadmiernej wysokości;
- informację o środkach do zwrotu;
- informacje o środkach zwróconych po końcu roku, którego dotyczy sprawozdanie.

(akta kontroli str. 61-171)

Dane w sprawozdaniach za lata 2022-2024 były zgodne z danymi zawartymi w prowadzonej w NIW wyodrębnionej ewidencji księgowej RP Fundusz Młodzieżowy.

(akta kontroli str. 68-319, 690-701)

3.1.2. Wydatki NIW na Pomoc techniczną w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, w latach 2022-2024 kształtowały się na poziomie, odpowiednio: 66,5%, 50,7% 34,8%.

Środki z KPRM na Pomoc techniczną NIW otrzymywał w dniu przekazania transzy na realizację zadań w ramach Priorytetu 1-3, tj.: 400 000 zł – 21 października 2022 r.; 800 000 zł – 26 stycznia 2023 r. i 800 000 zł – 25 marca 2024 r.¹⁹⁴, po czym niewykorzystane środki zwrócono odpowiednio: 133 992,40 zł – 30 grudnia 2022 r., 394 242,49 zł - 29 grudnia 2023 r. oraz 521 232,91 zł w dwóch transzach 27 i 31 grudnia 2024 r. (315 000 zł i 206 232,91 zł), co opisano szczegółowo w pkt. 3.1.1. wystąpienia pokontrolnego.

¹⁹⁴ Na podstawie wniosków NIW do KPRM, odpowiednio z: 12 października 2022 r., 18 stycznia 2023 r. i 15 marca 2024 r.

Dyrektor NIW na posiedzeniu Rady Instytutu 17 czerwca 2024 r. zwrócił uwagę na niewielkie wykorzystanie środków Pomocy technicznej w ramach realizowanych przez NIW programów, deklarując spożytkowanie tych środków zgodnie z celami Instytutu.

(akta kontroli str. 702-708, 731-753)

Szczegółową analizą objęto wybrane wydatki, rozliczone w ramach Pomocy technicznej FM Fundusz Młodzieżowy, w latach 2022-2024 w łącznej wysokości 544 507,24 zł (odpowiednio: 62 500 zł, 242 226,78 zł i 239 780,46 zł, tj. 23,5%, 59,7% i 86% wydatków w Priorytecie 4 w tym czasie).

(akta kontroli str. 813-814)

Na zadania bezpośrednio związane z realizacją bądź promocją Programu przeznaczono 332 469,57 zł, w tym:

- udział Dyrektora NIW w posiedzeniu Rady Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży w Poczdamie, w lutym 2023 r. (1 384, 36 zł);
- przeprowadzenie w 2023 r. badania ewaluacyjnego pn. Ewaluacja bieżąca postępów wdrażania Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 (18 283,95 zł), co opisano szczegółowo w pkt 3.3.1. wystąpienia pokontrolnego;
- organizację wizyty studyjnej dla 12 uczestników w październiku 2023 r. w Wielkiej Brytanii, której celem była wymiana doświadczeń z organizacjami pozarządowymi z Wysp Brytyjskich oraz poznanie systemu wspierania podmiotów społeczeństwa obywatelskiego. Do udziału w wizycie zostali zaproszeni przedstawiciele organizacji korzystających ze środków NIW, w tym operatorzy Funduszu Młodzieżowego – Stowarzyszenie Młodych Gminy Płużnica, Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych, New Europe Foundation (69 000 zł);
- koszty podróży J.K. i J.S., którzy uczestniczyli w panelach dyskusyjnych na dorocznej konferencji NIW w listopadzie 2023 r., delegacji związanych z przeprowadzeniem kontroli u dwóch beneficjentów w 2024 r. oraz promocji Programu (3 683,26 zł);
- materiały promujące RP Fundusz Młodzieżowy (7 945,50 zł);
- zakup w grudniu 2024 r. licencji na Microsoft Power BI oraz instruktaż jego obsługi, w związku z koniecznością usprawnienia bieżących analiz danych gromadzonych przez NIW nt. beneficjentów RP Fundusz Młodzieżowy. Wykorzystywany w tym celu przez NIW System Obsługi Dotacji nie posiadał funkcjonalności pozwalających na samodzielną modyfikację i wiązanie zapytań np. na temat lokalizacji siedziby beneficjenta, kwot przyznanych dotacji, priorytetu konkursu itp. (30 172,50 zł);
- przeprowadzenie badań pt. Stan Młodych. Wydatek był związany z przygotowaniem badań na temat stanu zaangażowania osób młodych w różne formy działalności, w tym działalność społeczną. Zrealizowane badanie miało na celu pokazać trendy i kierunki dotyczące funkcjonowania młodego pokolenia. Wyniki badań mają być wykorzystywane przy tworzeniu rozwiązań mających na celu zwiększenie efektywności działań w zakresie RP Fundusz Młodzieżowy (30 000 zł);

- promocję FM Fundusz Młodzieżowy w czasie dorocznej konferencji NIW, 5-6 listopada 2024 r., w tym spotkanie beneficjentów i organizacji chcących realizować projekty w ramach tego Programu, warsztaty (172 000 zł).

(akta kontroli str. 813-872, 920-937)

Pozostałe wydatki w wysokości 212 037,67 zł nie miały bezpośredniego związku z realizacją Programu, ale zostały zakwalifikowane jako działania mieszczące się w kategorii organizacji systemu działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat Programu oraz społeczeństwa obywatelskiego, Pomoc techniczna RP Fundusz Młodzieżowy (pkt 5.4. Programu). I tak:

- a) 62 500 zł za przeprowadzenie indywidualnej oceny wstępnej prac magisterskich oraz doktorskich nadesłanych w związku z konkursem na najlepszą pracę magisterską i rozprawę doktorską poświęconą społeczeństwu obywatelskiemu oraz sporządzenie rankingu prac magisterskich i rozpraw doktorskich wskazującego laureatów konkursu. Przedmiotowy konkurs ogłoszono na podstawie zarządzenia Dyrektora NIW nr 03/04/2022 z dnia 7 kwietnia 2022 r. Prace należało zgłosić do 30 września 2022 r., rozstrzygnięcie konkursu nastąpiło 24 listopada 2022 r. Wynagrodzenia członków Kapituły Konkursu (13 osób) w kwocie 62 500 zł wypłacono ze środków Pomocy technicznej RP Fundusz Młodzieżowy w grudniu 2022 r.¹⁹⁵

(akta kontroli str. 68-101, 172-244, 813-814, 938-953)

- b) 130 000 zł na organizację II Ogólnopolskich Targów Organizacji Pozarządowych NGO-EXPO w dn. 29-30 czerwca 2023 r., w tym: 46 740 zł usługa wybudowania stoisk, wyposażenia i serwisu¹⁹⁶ i 83 260 zł - najem wraz z wykonaniem usług integralnie powiązanych z najmem¹⁹⁷.

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *II Ogólnopolskie Targi NGO-EXPO to wydarzenie, którego celem było zaprezentowanie potencjału sektora organizacji pozarządowych działających w Polsce. Na wydarzenie zostały zaproszone stowarzyszenia, fundacje, organizacje młodzieżowe, koła gospodyń wiejskich z całej Polski. Targi były platformą wymiany doświadczeń dla przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz okazją do poszerzenia wiedzy na temat działalności organizacji pozarządowych i poznania wszelkich przejawów aktywności społecznej. W celu zwiększenia oddziaływania wydarzenia NIW – CRSO zdecydował się zaprosić do współtworzenia targów przeróżne organizacje, w tym także lokalnych operatorów programów NIW – CRSO m.in. Funduszu Młodzieżowego. Powyższe miało stanowić istotny element angażowania młodzieży w aktywność społeczną i partycypację publiczną. Osoby uczestniczące w wydarzeniu miały możliwość poznać dobre praktyki w zakresie angażowania się w rozwój społeczeństwa obywatelskiego. Działania te były*

¹⁹⁵ Na nagrody pieniężne dla laureatów konkursu przeznaczono 48 000 zł, w tym: 13 000 zł – dotacja podmiotowa NIW, 26 000 zł – Pomoc Techniczna ROHIS, 6 000 zł – Pomoc techniczna PROO, 3 000 zł – Pomoc techniczna Programu Korpus Solidarności.

¹⁹⁶ Faktura VAT nr FS-6/S1/07/23/KPO z 6 lipca 2023 r, wystawiona przez Targi Kielce na łączną kwotę 93 480 zł, z czego: 46.740 zł brutto - PT Fundusz Młodzieżowy i 46.740 zł brutto PT ROHIS.

¹⁹⁷ Faktura VAT nr FS-4/S1/07/23/KPO z 6 lipca 2023 r, wystawiona przez Targi Kielce na łączną kwotę 428 732,99 zł, z czego: 49 999,99 zł brutto - NOWEFIO, 150 000 zł brutto PROO, 40 000 zł - PWRUL, 83 260 zł brutto - FM, 3 260 zł brutto - ROHIS, 50 000 zł brutto - PIR, 52 213 zł brutto - ROP.

realizowane m.in. poprzez włączenie się operatorów w proces rekrutacji organizacji pozarządowych, które na udostępnionych stoiskach miały możliwość prezentacji swoich działań, również tych dotyczących młodzieży. Warto zwrócić, że w gronie wystawców na pewno ponad połowę organizacji stanowiły podmioty mające w swych działaniach inicjatywy skierowane na również na rzecz młodzieży i osób młodych. Często organizacje te wręcz kierują swoje działania do młodych. W wydarzeniu brały udział również organizacje korzystające ze środków Funduszu Młodzieżowego. W związku z tym wydarzenie miało wszechstronny charakter, ponieważ uczestnicy Targów mogli zapoznać się z różnorodnością organizacji, w tym młodzieżowych oraz uzyskać wiedzę na temat samego Programu, którą dzielili się przedstawiciele organizacji, jak i pracownicy NIW-CRSO.

(akta kontroli str. 813-814, 860-889)

W programie ww. targów¹⁹⁸ nie wspomniano o RP Fundusz Młodzieżowy, wydarzenia tego nie wymieniono także wśród działań promocyjnych tego Programu w sprawozdaniu z działalności NIW za 2023 r.

(akta kontroli str. 245-319 i 1908-1911)

- c) 13 506,17 zł w związku z realizacją wystawy pn. Społeczeństwo obywatelskie dla Rzeczypospolitej, w tym: 2 206,67 zł za zmianę aranżacji oświetlenia i 11 299,50 zł za usługę cateringową w czasie wernisażu 15 września 2023 r. w Muzeum Łazienki Królewskie¹⁹⁹.

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: Wystawa "Społeczeństwo obywatelskie dla Rzeczypospolitej" w Stajniach Kubickiego Łazienek Królewskich została opracowana, by pokazać siłę sprawczą polskich organizacji społecznych, a także uwypuklić ich znaczenie dla kulturowego przetrwania i rozwoju cywilizacyjnego państwa polskiego. Wystawa przybliży funkcjonowanie społeczeństwa obywatelskiego na przestrzeni wieków, w okresie od 1152 do 2022 r. Wystawa ukazuje aktywność filantropijną kobiet, dobroczynną działalność Kościoła katolickiego i zgromadzeń zakonnych, inicjatywy obywatelskie na rzecz mecenatu nauki i kultury, czasy Solidarności i ówczesne samorządne przedsięwzięcia, a także działalność społeczną podczas pandemii COVID i agresji Rosji na Ukrainę. W działania te bardzo często włączali się młodzi ludzie. Wystawa poświęcona była też programom rządowym dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Z jednej strony wystawa ma więc charakter edukacyjny, a z drugiej strony promujący programy NIW-CRSO, w tym również Fundusz Młodzieżowy. Aranżacja oświetlenia była niezbędnym elementem, koniecznym do realizacji wystawy. Wydatki związane z usługą cateringową były bezpośrednio związane z organizowaną wystawą. W celu zapewnienia odpowiedniej oprawy wydarzeniu NIW-CRSO zapewnił uczestnikom wydarzenia drobny poczęstunek. Powyższe jest standardową praktyką przyjętą podczas tego typu wydarzeń. Pozwoliło to, w trakcie wystawy, do nawiązania relacji między uczestnikami oraz rozmów na temat istoty wystawy oraz działań NIW –

¹⁹⁸ <https://targingo.pl/program/> - dostęp dnia 25 lutego 2025 r.

¹⁹⁹ Faktura VAT nr FV/CAT/2023/09/0019 z 21 września 2023 wydana przez Belvedere - Cafe Łazienki Królewskie Sp. z o.o. w Warszawie: 1) usługa cateringowa - 4 104 zł (8% VAT), 2) usługa cateringowa - 7195,50 zł (23% VAT). Koszt całkowity tego wydarzenia NIW wyniósł 35 646,17 zł, w tym: 13 506,17 zł RP Fundusz Młodzieżowy i 22 140 zł – RP Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO.

CRSO w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, które w przyszłości tworzyć będzie dzisiejsza młodzież. Tematyka ta wielokrotnie była przedmiotem rozmów między uczestnikami wydarzenia. Podczas spotkania prezentowano również programy NIW –CRSO, w tym Fundusz Młodzieżowy.

(akta kontroli str. 813-814, 860-872, 890-901, 1885-1891)

Według relacji z wernisażu wystawy z dnia 15 września 2023 r., zamieszczonej na stronie NIW – Wystawa skupia się na historiach polskich społeczników, a także fundacji, stowarzyszeń, spółdzielczość oraz związku zawodowego NSZZ Solidarność, który można nazwać kolebka polskich organizacji obywatelskich po 1989 roku. Została podkreślona również działalność beneficjentów rządowych programów, które są zarządzane przez NIW-CRSO. Stanowią one wizytówkę aktywności Instytutu (...). Ekspozycja została sfinansowana ze środków narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego w ramach Rządowego Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

(akta kontroli str. 902-903)

W powyższej relacji z wernisażu nie wspomniano o RP Program Młodzieżowy, wydarzenia tego nie wymieniono również wśród działań promocyjnych tego Programu w sprawozdaniu z działalności NIW za 2023 r.

(akta kontroli str. 245-319, 902-903)

Były Dyrektor NIW, który zdecydował o pokryciu ww. wydatków²⁰⁰ ze środków Pomocy technicznej RP Fundusz Młodzieżowy zeznał, że: (...) Wystawa o której mowa pokazywała bogatą historię trzeciego sektora i jej sfinansowanie z PT programu było uzasadnione. Jeżeli chodzi o Targi NGO-EXPO, za mojej kadencji odbyły się one dwa razy. Było to pierwsze tego typu wydarzenie, pokazujące dorobek społeczeństwa obywatelskiego. Stąd pokrywanie kosztów takiego wydarzenia ze środków pomocy technicznej było uzasadnione. To samo dotyczy konkursu na najlepsze prace doktorskie i magisterskie. Taki konkurs został zorganizowany przez NIW po raz pierwszy. W Kapitulę zasiadały osoby z najwyższym dorobkiem naukowym. Celem konkursu była popularyzacja tematyki spraw obywatelskich w środowisku akademickim i inspirowanie prac badawczych w tym zakresie. Wspieranie tych wydarzeń ze środków pomocy technicznej było uzasadnione (...).

(akta kontroli str. 7173-7185)

- d) 1000 zł za opracowanie recenzji publikacji naukowej pt. Zasady funkcjonowania organizacji strażniczych w Polsce.

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: Publikacja pt. „Zasady funkcjonowania organizacji strażniczych w Polsce” dotyczy ważnego w życiu społecznym zagadnienia obywatelskiej kontroli nad instytucjami publicznymi, w tym ochrony prawa do informacji. Zagadnienie to wpisuje się w szerokie spektrum działań podejmowanych przez beneficjentów Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy w ramach priorytetu „Organizacje młodzieżowe w życiu publicznym”. W trosce o jak największy zasięg oddziaływania ww. publikacji wśród młodzieży i studentów (z czym wiąże się fakt potwierdzonego recenzją naukowego charakteru książki), jak również w celu zapewnienia wysokich

²⁰⁰ Wymienionych od pkt a) do pkt c)

standardów wydawniczych (minimalizacji ryzyka wydania nieprzydatnej dla beneficjentów NIW-CRSO pozycji książkowej) standardowo zleca się opracowanie recenzji książek wydawanych w ramach Wydawnictwa NIW-CRSO.

(akta kontroli str. 813-814, 860-872, 904-907)

Przedmiotowe wydawnictwo stanowiło pracę doktorską i zostało sfinansowane ze środków PROO i NOWEFIO i udostępnione na stronie internetowej NIW.

(akta kontroli str. 1902-1907)

RP Fundusz Młodzieżowy przewidywał możliwość przeznaczania środków w ramach Pomocy technicznej na finansowanie publikacji w ramach Biblioteki Pożytku Publicznego.

- e) 5 031,50 zł w związku z przeprowadzeniem warsztatów na stoisku NIW na Pol'and'Rock Festival 2024, w tym: 2 991,50 zł dla Fundacji Rozwoju Edukacji i Ekologii FREE za „Warsztat rzemieślniczy z elementami upcyklingu” i 2 040 zł dla Stowarzyszenia Polskie Uniwersytety Ludowe Uniwersytet Ludowy w Rudawicy za „Rękodzieło z Uniwersytetem Ludowym”²⁰¹.

(akta kontroli str. 813-814, 908-919, 1885-1891)

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: Celem udziału NIW-CRSO w Pol'and'Rock Festival 2024 było promowanie rządowych programów NIW-CRSO, w tym również Funduszu Młodzieżowego. Wszystkie aktywności warsztatowe odbywały się na terenie stoiska NIW-CRSO, które było obsługiwane przez pracowników instytucji, którzy informowali uczestników o działalności NIW-CRSO. Jednocześnie działanie miało na celu prowadzenie działań edukacyjnych dotyczących różnych form aktywności prowadzonych przez organizacje pozarządowe. Powyższe działania wpisywały się bezpośrednio w cele Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022 – 2033 związane z edukacją i promocją na temat samego programu, jak i społeczeństwa obywatelskiego (podrozdział 5.4 Priorytet 4. Pomoc techniczna).

(akta kontroli str. 860-872)

W informacjach na temat udziału NIW w Pol'and'Rock Festival zamieszczonych w mediach społecznościowych (strona FB) nie było informacji o promowaniu FM Fundusz Młodzieżowy. Z kolei wg informacji zamieszczonej przez Uniwersytet Ludowy w Radawnicy w trakcie warsztatów na tym festiwalu uczestniczyło 412 osób, wykonano 164 ekotorby i 104 malowane kamienie i 144 zawieszki makramowe.

(akta kontroli str. 7152-7156)

3.1.3. Dane o stanie realizacji i finansowaniu RP Program Młodzieżowy zawarte w załączniku do rocznych sprawozdań z działalności NIW za lata 2022-2023 były zgodne z danymi zawartymi w sprawozdaniach finansowych opisanych w pkt. 3.1.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 172-319)

---

²⁰¹ Na udział w Pol'and'Rock Festival 2024 r. NIW wydatkował 33 538,22 zł, w tym: 9 188,90 zł – RP Fundusz Młodzieżowy, 5 956,28 zł – dotacja podmiotowa NIW, 8 393,04 zł - Korpus Solidarności - Rządowy Program Wspierania i Rozwoju Wolontariatu Systematycznego na lata 2018-2030, 10 000 zł - Rządowy Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030.

Według sprawozdania za 2022 r. działania NIW w tym roku skupione były na uruchomieniu Programu i po przeprowadzeniu postępowania konkursowego zawarto 140 umów, w tym 12 w ramach Priorytetu 1, 70 – Priorytetu 2 i 58 – Priorytetu 3. Według danych zawartych w sprawozdaniu w ramach Priorytetu 2 i 3 nie zawarto żadnej umowy z podmiotem z województwa opolskiego. Natomiast w przypadku pozostałych województw zawarto 128 umów, i tak w województwie:

- dolnośląskim – 6 (P2 – 2, P3 – 4),
- kujawsko-pomorskim – 1 (P2 – 0, P3 – 1);
- lubelskim – 7 (P2 – 4, P3 – 3);
- lubuskim – 2 (P2 – 2, P3 – 0);
- łódzkim – 5 (P2 – 2, P3 – 3);
- małopolskim – 13 (P2 – 6 i P3 – 7);
- mazowieckim – 32 (P2 – 20, P3 – 12);
- podkarpackim – 18 (P2 – 7, P3 – 11);
- podlaskim – 8 (P2 – 6, P3 – 2);
- pomorskim – 5 (P2 – 3, P3 – 2);
- śląskie – 10 (P2 – 6, P3 – 4);
- świętokrzyskie – 7 (P2 – 2 i P3 – 5)
- warmińsko-mazurskie – 4 (P2 – 2, P3 – 2);
- wielkopolskie – 7 (P2 – 6, P3 – 1);
- zachodniopomorskie – 3 (P2 – 2, P3 – 1).

(akta kontroli str. 172-319)

Uchwałą Nr 4/2024 Rady NIW z dnia 17 czerwca 2024 r. negatywnie zaopiniowano roczne sprawozdanie z działalności NIW w 2023 r. Opinia ta wynikała z negatywnej oceny poprzedniej dyrekcji Instytutu oraz nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku kontroli przeprowadzonych przez KPRM i Najwyższą Izbę Kontroli. Na negatywną opinię merytoryczną składały się takie działania jak: brak transparentności przy wyborze ekspertów do oceny wniosków, łamanie prawa przy zmienianiu kolejności list rankingowych, kwestii związanych z niewystarczającą liczbą kontroli projektów organizacji przeprowadzanych przez Instytut.

(akta kontroli str. 688-689)

3.1.4. Sprawozdania finansowe NIW²⁰² za 2022 r. i za 2023 r., zgodnie z art. 36 ustawy o NIW, podlegały badaniu przez biegłego rewidenta. W opiniach z 9 maja 2023 r. i 10 maja 2024 r. roczne sprawozdanie NIW za 2022 r. i za 2023 r.:

- przedstawia rzetelny i jasny obraz sytuacji majątkowej i finansowej Instytutu;
- jest zgodne co do formy i treści z obowiązującymi Instytut przepisami oraz statutem Instytutu;
- zostało sporządzone na podstawie prawidłowo prowadzonych ksiąg rachunkowych.

---

²⁰² Wprowadzenie do sprawozdania finansowego, bilans sporządzony na ostatni dzień danego roku oraz rachunek zysków i strat, zestawienie zmian w kapitale własnym, rachunek przepływów za dany rok obrotowy oraz dodatkowe informacje i objaśnienia.

(akta kontroli str. 690-701)

3.1.5. W dniu 29 stycznia 2025 r. KPRM zawarł z NIW umowę nr 11/DOB/2025 r. o udzieleniu dotacji celowej w wysokości 20 000 000 zł na realizację w 2025 r. zadań RP Fundusz Młodzieżowy, w tym: 19 200 00 zł na wsparcie finansowe organizacjom w ramach Priorytetu 1-3 i 800 000 zł z tytułu Pomocy technicznej dla NIW. Zgodnie z § 3 tej umowy środki dotacji będą przekazywane na wniosek NIW, składany w oparciu o plan finansowy; środki dotacji w ramach składanego wniosku NIW powinny wynikać z faktycznego zapotrzebowania na okres nie dłuższy niż 3 miesiące z uwzględnieniem zasad racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi.

(akta kontroli str. 754-763)

NIW wystąpił 6 lutego 2025 r. do KPRM o przekazanie całości środków na wsparcie beneficjentów 19 200 000 zł i 100 000 zł z 800 000 zł zaplanowanych na Pomoc techniczną. Środki te NIW otrzymał z KPRM 14 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 764-774)

3.2. Zgodnie z art. 3 ustawy o NIW, nadzór nad NIW sprawuje Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego (PKdsPP). Zgodnie z art. 26 ustawy, PKdsPP sprawuje kontrole nad działalnością Instytutu pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności na zasadach i w trybie określonych w przepisach o kontroli w administracji rządowej.

Działając z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego poinformował, że w ramach bieżącego monitoringu i nadzoru w zakresie obszaru finansowego nad realizacją RP Fundusz Młodzieżowy prowadzone były następujące działania:

- przygotowanie i podpisanie umów regulujących zasady wnioskowania i rozliczania dotacji celowych na realizację zadań w ramach RP Fundusz Młodzieżowy przez NIW;
- weryfikacja i podpisanie rocznych planów finansowych programów, w tym w zakresie realizacji RP Fundusz Młodzieżowy;
- dokonanie ocen zasadności przyznania dotacji celowych w ramach RP Fundusz Młodzieżowy, na podstawie wniosków składanych przez Dyrektora NIW zgodnie z Procedurą dotyczącą procesu udzielania dotacji celowej obowiązującą w KPRM;
- weryfikacja i rozliczenie dotacji celowych przekazanych do NIW przez KPRM na realizację zadań RP Fundusz Młodzieżowy na podstawie złożonych przez NIW sprawozdań z rozliczenia dotacji.

W zakresie obszaru merytorycznego, PKdsPP w latach 2022-24 nie podejmował żadnych specjalnych działań w ramach bieżącego monitoringu i nadzoru RP Fundusz Młodzieżowy. Działaniem rutynowym stanowiącym element monitoringu i nadzoru PKdsPP nad realizacją programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego wdrażanych przez NIW, w tym RP Fundusz Młodzieżowy, jest rozpatrywanie rocznych sprawozdań z działalności NIW, w których ujęta jest informacja o realizacji programów. Przewodniczący Komitetu zaakceptował sprawozdanie z działalności NIW za rok 2022. W toku opiniowania nie zgłoszono uwag do informacji dot. RP Fundusz Młodzieżowy.

Sprawozdanie z działalności NIW za rok 2023 zostało negatywnie ocenione z przez Radę NIW i nie zostało zaakceptowane przez PKdsPP. Należy jednak uwzględnić, iż pośrednio - narzędziami monitoringu są Rada NIW oraz Komitet Sterująco-Monitorujący danego programu, w których to ciałach uczestniczą przedstawiciele Przewodniczącego Komitetu. Kwestie odnoszące się do funkcjonowania RP Fundusz Młodzieżowy były przedmiotem posiedzeń Rady w dniach 20 maja 2022, 29 czerwca 2022, 28 lipca 2023, 22 września 2023, 21 października 2024.

(akta kontroli str. 331-334)

Podczas posiedzeń Rady NIW omawiano m.in. cele programu, zastosowane metody, wnioski i ogólną ocenę w zakresie ewaluacji programu oraz podejmowano odpowiednio następujące uchwały i decyzje: uchwałę w sprawie zaopiniowania RP Fundusz Młodzieżowy, decyzję w zakresie priorytetów i alokacji środków finansowych, uchwałę w sprawie zaopiniowania regulaminu konkursu RP Fundusz Młodzieżowy na rok 2024, uchwałę w sprawie zatwierdzenia zmian w regulaminie Programu.

(kontroli str. 1168-1212)

W latach 2022-2024 nie prowadzono postępowań kontrolnych w zakresie RP Fundusz Młodzieżowy realizowanego przez NIW.

W 2024 r. PKdsPP na podstawie art. 26 pkt 1 ustawy o NIW przeprowadził w okresie od 8 - 14 lutego 2024 r. kontrolę, na zasadach i w trybie określonym w art. 51 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej²⁰³. Kontrola miała na celu weryfikację prawidłowości wykonywania zadań przez NIW (określonych w art. 23 i 24 ustawy o NIW) w zakresie przeprowadzania procedur konkursowych Rządowego Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030, Edycja 2024. Kontrola wykazała szereg nieprawidłowości i uchybień wynikających przede wszystkim z wadliwej organizacji procesów zarządczych z uwagi na brak rzetelnych, przejrzystych, transparentnych, odpowiadających wymogom legalności procedur w zakresie funkcjonowania kontrolowanego Programu.

(akta kontroli str. 331-335)

W konsekwencji stwierdzonych nieprawidłowości i uchybień: działań niezgodnych z prawem, zasadami rzetelności, gospodarności i celowości, Przewodnicząca Komitetu ds. Pożytku Publicznego odwołała Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego z dniem 13 marca 2024r.

(akta kontroli str. 1213-1215)

Na niezasadność zajmowania stanowiska przez ówczesnego Dyrektora NIW wskazała również Najwyższa Izba Kontroli w konkluzji negatywnej oceny działalności Instytutu przedstawionej Wystąpieniu sporządzonym po kontroli D/23/505 – Udzielanie, wykorzystanie i rozliczanie środków wsparcia finansowego z wybranych programów realizowanych przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

---

²⁰³ Dz. U. z 2020 r. poz. 224.

(akta kontroli str. 1216-1299)

Dyrektor Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego poinformował, że na poziomie Programu sprawozdawczość obejmuje zawarcie informacji na temat wdrażania Programu w rocznym sprawozdaniu z działalności oraz rocznym sprawozdaniu finansowym NIW-CRSO, które Dyrektor NIW przedstawia Przewodniczącemu Komitetu po uprzednim uzyskaniu opinii KSM oraz Rady NIW. Dodatkowo wyniki ewaluacji Programu (on-going i ex post) będą przedstawiane KSM oraz Radzie NIW. Natomiast zgodnie z postanowieniami uchwały Nr 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r. w sprawie przyjęcia programu wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego pod nazwą „Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022–2033”: „Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego przedstawia Prezesowi Rady Ministrów sprawozdanie z realizacji Programu wraz z wnioskami, w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy sprawozdanie.” W związku z powyższym każdego roku Departament Społeczeństwa Obywatelskiego zwracał się do NIW o przesłanie informacji stanowiących podstawę do przygotowania sprawozdania z realizacji Programu. Informacje te były opracowywane w Departamencie. Ewentualne nieścisłości lub braki przesłanych informacji były wyjaśniane w trybie roboczym w drodze telefonicznej lub komunikacji e-mail. Jednocześnie odnośnie sprawozdań z rozliczenia dotacji przekazanej NIW-CRSO na realizację zadań w ramach RP Fundusz Młodzieżowy w latach 2022-2023 z cz. 16 budżetu KPRM, poinformowano, że sprawozdania rozliczane były przez Szefa KPRM i zatwierdzane z up. Szefa KPRM przez Zastępcę Dyrektora DOB. W wyniku weryfikacji ww. sprawozdań nie sformułowano uwag lub zastrzeżeń.

(akta kontroli str. 331-336)

Za monitorowanie Programu odpowiedzialny jest NIW, który współdziała w tym zakresie z Komitetem Sterująco-Monitorującym. Celem monitorowania ma być dostarczanie niezbędnych informacji do podejmowania decyzji, które pozwolą na efektywną realizację Programu. Monitoring Programu ma polegać na zbieraniu, gromadzeniu i analizowaniu informacji i będzie obejmował poziomy:

- wewnętrzny – realizacji Programu,
- wdrażania (udzielonych dotacji w ramach poszczególnych priorytetów),
- zewnętrzny – w zakresie zmian w obszarach zdefiniowanych przez cele Programu.

Zastępca dyrektora NIW poinformowała, że w ramach bieżącego monitoringu Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 podjęto następujące działania: bieżącą ewaluację postępów wdrażania Programu (przeprowadzona w 2023 r. na podstawie edycji konkursu 2022), bieżącą obserwacją Programu w zakresie liczby beneficjentów i osiągniętych efektów beneficjentów (na podstawie sprawozdań), przygotowywanie propozycji zmian w Programie wynikających z oceny jego wdrażania, konsultacje społeczne regulaminów konkursów, konsultowanie i opiniowanie przez Komitet Sterująco

- Monitorujący propozycji zmian w regulaminach konkursów, wizyty monitorujące w miejscu realizacji zadań oraz działania kontrolne, weryfikację sprawozdań z realizacji zadań w ramach Programu, wsparcie pracowników NIW-CRSO (opiekunów projektów) w zakresie bieżącej realizacji zadań przez beneficjentów.

Efektom tych działań było: opracowanie dokumentu pt. „Ewaluacja bieżąca postępów wdrażania Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2020 - 2033”, przeprowadzenie wizyt monitorujących w miejscu realizacji 13 zadań dofinansowanych w ramach Programu i przeprowadzenie kontroli pięciu dofinansowanych zadań publicznych (w przypadku niektórych podmiotów stwierdzono nieprawidłowości skutkujące zwrotem dotacji), przygotowanie zestawienia uwag i propozycji zmian w regulaminach oraz wprowadzenie części zaproponowanych rozwiązań do regulaminów (w związku ze zorganizowanymi konsultacjami społecznymi Regulaminów konkursów - edycja 2022 i 2024), przeprowadzenie otwartych konsultacji Programu i przyszłych regulaminów konkursów (styczeń 2024).

Działania te były realizowane na podstawie zgromadzonych i przeanalizowanych informacji, w zakresie poszczególnych poziomów monitoringu:

Wewnętrzny: analizy przedstawionych propozycji z konsultacji społecznych regulaminów konkursów w edycji 2022 oraz 2024, w wyniku których wprowadzono zmiany do regulaminów.

Wdrażania: działania monitorujące-dodatkowe sprawdzenie przedstawionych danych Wnioskodawcy i działania kontrolne, w wyniku których odstąpiono od podpisania umowy z niektórymi organizacjami.

Zewnętrzny: rozesłanie ankiety konsultacyjnej do beneficjentów (styczeń 2024r) w celu zdiagnozowania efektywności obecnego Programu oraz możliwości wnioskowania zmian zarówno w Programie jak i w regulaminie konkursu.

Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 nie był przedmiotem audytu wewnętrznego.

(akta kontroli str. 1160-1167)

Dyrektor NIW poinformował, że realizacja RP Fundusz Młodzieżowy nie była kontrolowana w ramach nadzoru sprawowanego przez PKdsPP.

(akta kontroli str. 1300-1305)

Zastępca dyrektora NIW poinformowała, że w Instytucie w zakresie kontroli zarządczej funkcjonuje system zarządzania ryzykiem, którego celem jest zapewnienie osiągnięcia wyznaczonych celów, a także poprawy jakości i efektywności zarządzania oraz, że mając na względzie standardy audytu wewnętrznego dla jednostek finansów publicznych oraz art. 275 ustawy o finansach publicznych, w NIW-CRSO zatrudniony został zewnętrzny audytor.

(akta kontroli str. 1317-1340)

3.3. W ramach ewaluacji, zgodnie z pkt 7.3. RP Fundusz Młodzieżowy, NIW jako Instytucja Zarządzająca, ma w szczególności realizować następujące zadania:

- opracowanie szczegółowego planu ewaluacji,
- opracowanie założeń i zakresu poszczególnych badań ewaluacyjnych, w tym wybór i opracowanie narzędzi ewaluacyjnych,
- samodzielną realizację lub zlecenie podmiotom zewnętrznym poszczególnych badań ewaluacyjnych,
- opracowanie lub zatwierdzanie raportów ewaluacyjnych,
- wdrożenie wyników i rekomendacji do praktyki realizacji Programu lub w formie zmian w Programie.

Harmonogram ewaluacji Programu obejmuje ewaluację on-going - w cyklu trzyletnim: do 31 marca 2025 r. i do 31 marca 2028 r.

W odpowiedzi na pytanie – czy i kiedy opracowano szczegółowy plan ewaluacji RP Fundusz Młodzieżowy opracowano plan ewaluacji – Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Plan ewaluacji wynika z treści Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 przyjętego uchwałą z dnia 19 lipca 2022 r. Określono w nim trzyletni cykl ewaluacji on-going (bieżących) oraz odpowiadający mu ramowy harmonogram badań, jak również wskazano termin realizacji ewaluacji ex-post.*

Zgodnie z posiadaną wiedzą nie istniał inny plan ewaluacji, niż ten określony w Programie - pkt. 7.3. Ewaluacja. Wszelkie założenia dotyczące opracowania założeń i zakresu poszczególnych badań były przygotowywane na etapie składania zamówienia na realizację usługi ewaluacji. Jednocześnie wszelkie decyzje dotyczące przeprowadzenia badania ewaluacyjnego m.in. trybu zlecenia go podmiotom zewnętrznym były podejmowane przez Dyrekcję NIW-CRSO z uwzględnieniem potrzeb Biura Programów Tematycznych oraz harmonogramów ewaluacji innych programów zarządzanych przez NIW-CRSO.

(akta kontroli str. 1160-1167)

W sprawozdaniu z działalności NIW za 2022 r. i za 2023 r. podano, że stopień realizacji wskaźników (produkty, rezultaty, oddziaływanie) dla Programu będzie możliwy do określenia po rozliczeniu sprawozdań końcowych dla Edycji 2022.

(akta kontroli str. 172-319)

3.3.1. W sierpniu 2023 r. Instytut Badawczy IPC Sp. z o.o. we Wrocławiu przedłożył wykonany na zlecenie NIW²⁰⁴ raport końcowy z badania Ewaluacja bieżąca postępów wdrażania Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2023. Badanie ewaluacyjne zlecono na wspólny wniosek kierowników Biura Badań i Analiz oraz Biura Programów Tematycznych, w którym wskazano, że w związku z upływem połowy czasu wdrażania ofert w pierwszej edycji RP Fundusz Młodzieżowy zaistniała potrzeba przeprowadzenia ewaluacji Programu w zakresie osiągniętych dotychczas wartości wskaźników oraz prognozowania wartości wskaźników na koniec projektów.

Badanie przeprowadzono w czerwcu 2023 r. i miało na celu analizę wsparcia organizacji pozarządowych, udzielonego w ramach Programu, pod kątem

²⁰⁴ Umowa nr 24/UC/2023 z 14 czerwca 2023 r., rozliczona fakturą VAT nr 93/2023 na 18.283,95 zł.

osiągania założonych wskaźników i wypracowanych produktów. Objęło ono podmioty, których projekty otrzymały dofinansowanie w ramach Edycji 2022. Badanie przeprowadzone z zastosowaniem dwóch technik:

- analizy danych zastanych (dokumenty i źródła dotyczące Programu, ogłoszenie o konkursie, Regulamin konkursu, Podręcznik wnioskodawcy);
- badanie ilościowe typu mixed-mode: CAWI, czyli badanie ankietowe w formie on-line, do którego zaproszono wszystkich 140 beneficjentów i CATI, czyli badanie ankietowe w formie telefonicznej z udziałem ankietera, do którego zaproszono wszystkich tych beneficjentów, którzy nie wypełnili samodzielnie ankiety on-line.

(akta kontroli str. 775-810, 1041-1044, 1883-1884, 7106-7129)

Badanie ewaluacyjne (ilościowe) posłużyło m.in. oszacowaniu 11 wskaźników rezultatu Programu w Priorytecie 1, w dwóch perspektywach czasowych: na 30 kwietnia 2023 r. i 31 grudnia 2023 r., tj.:

- 1) Liczba funkcjonujących rad młodzieżowych – wskazano, że brak jest aktualnych i wiarygodnych źródeł danych na temat liczby funkcjonujących rad młodzieżowych w Polsce. Wartość bazowa wskaźnika (wynosząca 242) prezentowana w Programie pochodzi z publikacji pt. „Młodzieżowa samorządność w Polsce. Analiza i dalsza perspektywa” z 2021 r.²⁰⁵, autorstwa. Z kolei w artykule opublikowanym w portalu prawo.pl w czerwcu 2022 roku podano, że wg informacji pełnomocnika Rządu ds. Polityki Młodzieżowej działają już 533 młodzieżowe rady. Pomiar wskaźnika przeprowadzono na podstawie odpowiedzi respondentów, którzy realizują projekty w ramach Priorytetu 1. Według udzielonych odpowiedzi do 30 kwietnia 2023 r. utworzono trzy rady młodzieżowe, przy czym dziewięciu z jedenastu respondentów wskazało odpowiedź „0”, a sześciu nie rozstrzygnęło konkursu regrantingowego i/lub nie udzieliło ani jednego mikrograntu. Operatorzy zadeklarowali przy tym powstanie do końca 2023 r. 127 rad młodzieżowych. Gdyby jako wartość bazową dla obliczeń wskaźnika przyjąć wartość określoną w Programie, tj. 242 rady, wówczas wartość na dzień 30 kwietnia 2023 wyniosłaby 245 (40,8% wartości docelowej²⁰⁶, tj. 600), zaś na koniec 2023 r. roku, 369 (61,5% wartości docelowej). Niezależnie od przyjętego podejścia, poziom realizacji wskaźnika (biorąc pod uwagę okres wdrażania Programu) jest wysoki.
- 2) Liczba członków rad objętych programami kształcenia/kursami – 84 do 30 kwietnia 2023 r. (1,05% wartości docelowej, tj. 8.000), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 659 (8,2% wartości docelowej). W przypadku niezadowolającego poziomu realizacji wskaźnika w latach kolejnych, należałoby rozważyć rozszerzenie źródła danych służących jego pomiarowi o beneficjentów Priorytetu 2.
- 3) Liczba rad, które uzyskały wsparcie – 34 na 30 kwietnia 2023 r. (5,6% wartości docelowej wskaźnika, tj. 600), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego

²⁰⁵ Autorzy: Oliwia Wyrzykowska, Jan Zapolski-Downar.

²⁰⁶ Wartość docelowa - przyjęta w RP Program Młodzieżowy wartość docelowa wskaźnika w 2033 r.

- wskaźnika miała wynieść 261 (43,5% wartości docelowej). Stwierdzono, że poziom realizacji wskaźnika po pierwszej edycji Programu będzie wysoki.
- 4) Liczba opiekunów rad objętych programami kształcenia/kursami – 17 na 30 kwietnia 2023 r. (3,4% wartości docelowej, tj. 500), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 48 (9,6% wartości docelowej). Poziom realizacji oceniono jako niski, co potwierdza potrzebę monitorowania w latach kolejnych.
  - 5) Liczba inicjatyw rad wspartych w ramach Programu – 12 na 30 kwietnia 2023 r. (1,2% wartości docelowej, tj. 1.000), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 218 (21,8% wartości docelowej).
  - 6) Liczba rad wdrażających lokalne rozwiązania w zakresie wolontariatu – 22 na 30 kwietnia 2023 r. (7,3% wartości docelowej, tj. 300), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 156 (52% wartości docelowej). Poziom realizacji wskaźnika (biorąc pod uwagę okres wdrażania Programu) uznano za wysoki.
  - 7) Liczba rad, które deklarują poprawę funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu – sposób sformułowania wskaźnika wskazywał na potrzebę zebrania informacji bezpośrednio od wspartych rad, a tego nie zakładała niniejsza ewaluacja, w związku z tym przedstawiono jedynie deklaracje ankietowanych beneficjentów. Liczba ta na koniec 30 kwietnia 2023 r. miała wynosić 21, a na koniec 2023 r. – 157.
  - 8) Liczba samorządów uczniowskich i studenckich, które uzyskały wsparcie – 65 na 30 kwietnia 2023 r. (2,6% wartości docelowej, tj. 2.500), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 276 (11% wartości docelowej).
  - 9) Liczba inicjatyw samorządów wspartych w ramach Programu – 27 na 30 kwietnia 2023 r. (0,9% wartości docelowej, tj. 3.000), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 233 (7,8% wartości docelowej).
  - 10) Liczba samorządów wdrażających rozwiązania w zakresie wolontariatu – 24 na 30 kwietnia 2023 r. (2,4% wartości docelowej, tj. 1.000), a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 161 (16,1% wartości docelowej).
  - 11) Liczba mikrograntów przyznanych przez operatorów regionalnych - 170 na 30 kwietnia 2023 r., a do końca 2023 r. szacowana wartość tego wskaźnika miała wynieść 558.

(akta kontroli str. 775-810)

W raporcie wskazano, że ogólna ocena dotychczasowego wdrażania Programu jest pozytywna i tylko co piąty z badanych beneficjentów widzi potrzebę wprowadzenia zmian w dotychczasowym sposobie jego realizacji. Ponadto, 78% ankietowanych zadeklarowało udział w kolejnej edycji Programu. Biorąc pod uwagę zebrane dane oraz sugestie samych beneficjentów, w celu sprawniejszej realizacji projektów, a tym samym całego Programu, zdaniem autor Raportu, należy rozważyć wprowadzenie następujących zmian i modyfikacji:

1. Wyodrębnienie osobnej puli środków dla każdego z województw, z uwzględnieniem potencjału regionu do konsumpcji określonej wielkości

alokacji, a co za tym idzie, dokonywanie oceny wniosków dla każdego regionu osobno.

Takie sugestie przedstawiło trzech beneficjentów (przedstawiciele województw: pomorskiego, kujawsko-pomorskiego oraz podlaskiego). Ustalenie poziomów alokacji należałoby jednak poprzedzić oceną potencjału regionu (np. poprzez opracowanie zestawu wskaźników) oraz zasadnością dokonania takiego podziału. Na ten moment dostęp do Programu nie jest ograniczony regionalnie, a warunkiem uzyskania wsparcia jest pozytywna, wysoka ocena merytoryczna, a więc dobrze przygotowany wniosek. Wśród beneficjentów edycji 2022 brakuje jedynie przedstawicieli województwa opolskiego, natomiast projekty podmiotów z tego województwa znalazły się na listach rezerwowych. Najwięcej środków przypadło beneficjentom z województwa mazowieckiego (32 dotacje), a więc z regionu zamieszkiwanego przez największą liczbę ludności oraz przodującego w wielu innych dziedzinach. Przyglądając się strukturze dotacji pod względem siedziby beneficjenta dostrzec można, że pierwsze cztery pozycje należą do regionów zajmujących pierwsze (wspomniane mazowieckie), czwarte (małopolskie), siódme (pomorskie) oraz ósme (podkarpackie) miejsce pod względem liczby mieszkańców. Uwagę zwraca województwo świętokrzyskie, które choć stosunkowo małe (zajmuje 13. pozycję w kraju), to pod względem wielkości uzyskanych dotacji uplasowało się na wysokiej piątej pozycji (8 dotacji na łączną kwotę 2,4 mln złotych). Z kolei województwo łódzkie, choć szóste co do liczby mieszkańców, uplasowało się na pozycji 13. pod względem wartości wszystkich dotacji (5 dotacji na łączną kwotę 775 tys. złotych). To pokazuje, że większe regiony rzeczywiście mogą mieć większy potencjał do pozyskiwania większych środków, aczkolwiek nie musi być to reguła. Jak pokazuje przykład województwa świętokrzyskiego, mniejsze regiony także mają szanse uplasować się wysoko. Rozważając podział środków na poszczególne województwa należy wziąć pod uwagę to, co chcemy dzięki temu osiągnąć – czy celem jest umacnianie już istniejącego potencjału, czy wspieranie w tworzeniu potencjału regionów tam, gdzie diagnozuje się go jako stosunkowo mały.

Wyjaśniając w jaki sposób wdrożono wyniki i rekomendacje dotychczasowej ewaluacji do praktyki realizacji Programu lub w formie zmian w Programie, zastępca dyrektora NIW podała, że: *Dotychczas nie wdrożono powyższej propozycji rozwiązania.*

2. Wdrożenie rozwiązań zapobiegających drastycznemu obniżeniu wartości wnioskowanej dotacji po jej przyznaniu, np. poprzez określenie możliwego maksymalnego poziomu obniżenia wartości dotacji.

Z-ca dyrektora NIW wyjaśniła, że: *Po analizie list rankingowych oraz wnioskowanych kwot dotacji należy uznać, że zadania nadal miały obniżane wartości dotacji. W obecnej chwili nie jest znana, ani udokumentowana decyzja/proces dotycząca ewentualnego limitu obniżenia wartości dotacji.*

3. Uelastycznienie czasu (terminu) wydatkowania środków poprzez rezygnację z zapisów mówiących o konieczności wydatkowania określonej kwoty w określonym terminie, realizacja projektów wieloletnich.

Z-ca dyrektora NIW wyjaśniła, że: *Powyższa uwaga nie jest obecnie możliwa do realizacji. Zgodnie z art. 168 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych w przypadku niewykorzystania dotacji do końca roku budżetowego podlega zwrotowi dl budżetu państwa.*

4. Wydłużenie okresu realizacji projektów w roku ogłoszenia konkursu poprzez: ogłoszenie konkursu przed rozpoczęciem okresu wakacyjnego i/lub skrócenie czasu oczekiwania na rozstrzygnięcie konkursu.

Z-ca dyrektora NIW wyjaśniła, że: *Powyższa uwaga nie została w pełni zrealizowana. Wynika to z napiętego harmonogramu i procedur, które często uniemożliwiają ogłoszenie konkursu, a następnie jego wyników na wcześniejszym etapie. W kolejnych edycjach konkursowych zespoły będą mobilizowane do sprawnego procedowania powyższych działań.*

5. Ustalenie maksymalnego czasu odpowiedzi na zapytania od beneficjentów lub wprowadzenie dyżurów konsultacyjnych.

Z-ca dyrektora NIW wyjaśniła, że: *Mając na względzie powyższą uwagę należy zauważyć, że NIW-CRSO podejmuje działania mające na celu zwiększenie dostępności do wszelkich informacji dotyczących organizowanych konkursów. W ramach Programu funkcjonuje infolinia dostępna codziennie w godzinach 9-15, która jest obsługiwana przez pracowników NIW-CRSO. W etapach podwyższonej aktywności komunikacyjnej beneficjentów prowadzone są działania online dla beneficjentów (webinary - warsztaty, Q&A).*

6. Rozbudowa Generatora NIW-CRSO o funkcjonalność obsługi wniosków w ramach regrantingu.

Z-ca Dyrektora NIW wyjaśniła, że: *Na obecną chwilę taka funkcjonalność nie została zaimplementowana. Wynika to z faktu, iż wdrożenie takiej funkcjonalności w Systemie Obsługi Dotacji powinno uwzględniać rozwiązania spójne dla wszystkich programów, w których występuje regranting. Jednocześnie wiele podmiotów korzysta z własnych narzędzi w naborach na mikrogranty. NIW-CRSO na bieżąco analizuje wszelkie rozwiązania zwiększające możliwości generatora.*

7. Rozszerzenie grupy docelowej Programu o grupy nieformalne (oprócz samorządów studenckich i uczniowskich możliwość aplikowania jako grupy nieformalne) oraz obniżenie minimalnego wieku uczestników projektów z 15 do 13 lat.

Z-ca Dyrektora NIW wyjaśniła, że: *To rozwiązanie, poparte konsultacjami z organizacjami młodzieżowymi NIW-CRSO, znalazło swoje miejsce podczas aktualizacji regulaminu w którym wprowadzono zapis o możliwość ubiegania się o mikrodotacje przez grupy młodzieży od 12 r. życia.*

(akta kontroli str. 775-810, 1160-1167)

Wyniki powyższej ewaluacji RP Fundusz Młodzieżowy przedstawiono na Radzie NIW-CRSO w dniu 22 września 2023 r.

(akta kontroli str. 1160-1167)

W odpowiedzi na pytania – Czy w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, NIW przeprowadził inną niż w 2023 r. ewaluację on-going? Kiedy taka ewaluacja ma być przeprowadzona i jakie jest uzasadnienie ustalonego przez NIW-CRSO terminu tej ewaluacji? – Dyrektor NIW wyjaśnił, że:

nie była przeprowadzana inna niż ww. ewaluacja on-going Programu FM. Najbliższa ewaluacja zaplanowana jest na 2025 oraz 2026 rok – z publikacją raportu w 2026 r. Na taki termin ewaluacji pozwala harmonogram ewaluacji zawarty w Programie, który wskazuje na trzyletni cykl dokonywania badań ewaluacyjnych: do marca 2025 r. oraz do marca 2028 r. W związku z tym, że pierwsza ewaluacja odbyła się w 2023 r. Kolejna z zachowaniem powyższych zapisów powinna odbyć się na przestrzeni ok. 3 lat – do marca 2028 r. Termin ten wynika również z terminarza innych prac NIW-CRSO, które utrudniły zrealizowanie kolejnej, dodatkowej ewaluacji do marca 2025 r. Nie wyklucza to jednak jeszcze jednej częściowej ewaluacji lub badań określonych obszarów w Programie, które będą potrzebne do zbadania trendów, efektów Programu, a także potrzeb przed ewentualną kolejną edycją Programu.

(akta kontroli str. 2242-2249)

3.4. Według danych ze złożonych do NIW sprawozdań z realizacji zadań w obszarze Priorytetu 1 Programu, w latach 2022-2024:

- powstały 40 rad młodzieżowych, odpowiednio: 28 w 2023 r. i 12 w 2024 r., a na koniec lat 2022-2024 funkcjonowało, odpowiednio: 52, 114 i 134 rad młodzieżowych (wartość bazowa w 2021 r. – 242, wartość docelowa w 2033 r. – 600);
- 300 członków rad młodzieżowych objęto programami kształcenia/kursami, odpowiednio: 0, 1 243 i 846 (wartość docelowa – 8 000);
- 218 rad uzyskało wsparcie, odpowiednio: 2, 103 i 113 (wartość docelowa – 600);
- 210 opiekunów rad młodzieżowych objęto programami kształcenia/kursami, odpowiednio: 0, 114 i 96 (wartość docelowa – 500);
- wsparto 262 inicjatywy rad młodzieżowych w ramach Programu, odpowiednio: 0, 103 i 159 (wartość docelowa – 1 000);
- wdrażano 100 lokalnych rozwiązań rad młodzieżowych w zakresie wolontariatu, odpowiednio: 0, 54 i 46 (wartość docelowa – 300);
- 65% wynosił odsetek rad młodzieżowych, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarowały poprawę funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu (wartość docelowa – 33%);
- 654 samorządów uczniowskich i studenckich uzyskało wsparcie. Odpowiednio: 2, 406 i 246 (wartość docelowa – 2 500);
- w ramach Programu wsparto 772 inicjatyw samorządów uczniowskich i studenckich, odpowiednio: 0, 438 i 334 (wartość docelowa – 3 000);
- 387 samorządów uczniowskich i studenckich wdrażało rozwiązania w zakresie wolontariatu, odpowiednio: 0, 253 i 134 (wartość docelowa 1 000).

(akta kontroli str. 5970-5978, 6446-6450)

W odpowiedzi na pytanie – Czy poziom rezultatów uzyskanych dotychczas w Priorytecie 1 jest dla NIW-CRSO satysfakcjonujący i czy planowane i wdrażane są (ewentualnie) jakieś działania naprawcze?, Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Po analizie liczby podanych wskaźników oraz wymagań stawianych przez Program należy stwierdzić, że poziom osiągnięcia efektów jest umiarkowanie satysfakcjonujący. Po 2,5 roku funkcjonowania Programu efekty są adekwatne do czasu, który upłynął od wdrożenia Programu . W perspektywie kolejnych 6,5 lat należy uznać, że wartości osiągnięcia rezultatów wahają się od ok. 20% do całkowitego osiągnięcia. Większość wskaźników osiągnięto na poziomie 25-35%.*

Wyzwaniem jest osiągnięcie 100% efektu w rezultacie dotyczącym wsparcia samorządów uczniowskich i studenckich (tu poziom osiągnięcia wynosi 654 wobec zaplanowanych 2500) oraz inicjatyw samorządów (772 wobec planowanych 3000). Pozostałe wskaźniki - biorąc pod uwagę już ukazaną dynamikę - nie powinny być zagrożone biorąc pod uwagę kolejne lata trwania Programu. Z pewnością zadaniem NIW-CRSO będzie skonkretyzowanie i należyte zbadanie wskaźnika określonego w Programie jako „funkcjonujące rady młodzieżowe”. Obecnie beneficjenci nie dość konkretnie określają w swoich zadaniach ile nowych rad młodzieżowych zostanie powołanych, często też bazując na istniejących już radach młodzieżowych (które potem wykazują jako rezultat). Niemniej jednak na podstawie sprawozdań należy uznać, że powstało ok. 90 nowych rad młodzieżowych wobec planowanych 358 (czyli 25%). Należy również zastrzec, że podane dane są podane w przybliżeniu. Niektóre z nich wymagają dość szczegółowej analizy ewaluacyjnej. Np. rezultat dotyczący odsetka rad, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarują poprawę funkcjonowania (665%) określono jako uśredniony - na podstawie zawartych w sprawozdaniu danych w stosunku do wszystkich rad, które były przedmiotem zadań (stąd podany jest zbiorczo na koniec 2024 roku).

Aby osiągnąć na wskazanym poziomie wszystkie wskaźniki NIW-CRSO w kolejnych latach zaplanuje intensywne kampanie społeczne, które będą miały na celu spopularyzować konkursy dotacyjne, w taki sposób, aby zaktywizować środowiska do pozyskiwania środków na celowe działania Programu. W bieżącym roku zostanie rozpoczęta ewaluacja on-going w szczególności Priorytetu 1, która wskaże mocne oraz słabe punkty działania tej części Programu. Być może w kolejnych latach będzie wskazane podjęcie decyzji o strategicznym oddziaływaniu poprzez kryteria konkursowe (np. wskazanie obligatoryjnych rezultatów do osiągnięcia przez organizacje)

(akta kontroli str. 5970-5978)

W odpowiedzi na pytanie - Jak konkretnie rady młodzieżowe powstały w 2022 r., w wyniku realizacji Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, Dyrektor NIW stwierdził, że: *po dodatkowej analizie materiałów sprawozdawczych stwierdzam, że przedstawiono omyłkowo błędne dane, tzn. 52 rady (...) odnoszą się jedynie do „funkcjonujących rad młodzieżowych” na koniec 2022 roku. Tak jak przedstawiłem sprawę w poprzednim piśmie – często dane te były wymiennie traktowane przez organizacje (jako istniejące oraz nowo powstałe), stąd podczas pozyskiwania danych 52 rady zostały również uznane przez opracowującego odpowiedź pracownika za nowo powstałe (były to dane ze sprawozdań Stowarzyszenia Młodych oraz Fundacji Inicjatyw Społecznych „Sapere Aude”. W rzeczywistości – po dodatkowej lekturze opisów zawartych w sprawozdaniu chodziło o bazowe wartości istniejących już rad, które zostały sprawozdane jako osiągnięte. Należy zatem uznać, że w 2022 r., na podstawie sprawozdań w Programie FM nie stwierdzono założenia żadnej nowej rady młodzieżowej.*

(akta kontroli str. 6446-6450)

W Priorytecie 2 RP Fundusz Młodzieżowy przewidziano dwa wskaźniki rezultatu:

- liczbę organizacji, które otrzymały wsparcie , z wartością docelową w 2033 r. - 1 000;
- liczbę inicjatyw wspartych w ramach Programu, z wartością docelową w 2033 r. – 2 000.

W odpowiedzi na pytanie – Jakie uzyskano dotychczas rezultaty, w wyniku realizacji w latach 2022-2024 Priorytetu 2. RP Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033?, Dyrektor NIW podał, że: *w ramach Priorytetu 2. RP Fundusz Młodzieżowy liczba organizacji, które otrzymały wsparcie w 2022 r. oraz 2023 r. wyniosła łącznie 70 podmiotów. Podana wartość równa jest liczbie umów dotacyjnych zawartych z organizacjami pozarządowymi w ramach edycji 2022 konkursu.*

Informuję, że na podstawie posiadanych danych wsparcie w ramach Priorytetu 2. otrzymało 70 organizacji. Wskazana liczba dotyczy łącznej liczby organizacji, które otrzymały wsparcie w wyniku zawarcia umów w konkursie RP Fundusz Młodzieżowy - edycja 2022. Jako że wsparcie liczone jest zbiorczo na podstawie zawartych umów w całym okresie realizacji edycji, dane te prezentują stan na koniec 2022 i 2023 roku.

Natomiast w 2024 w ramach Priorytetu 2. RP Fundusz Młodzieżowy wsparcie otrzymało 78 organizacji pozarządowych. (...) na obecnym etapie nie dysponujemy kompletnymi, zweryfikowanymi danymi liczbowymi w tym zakresie. Precyzyjna odpowiedź na przedmiotowe pytanie wymagałaby przeprowadzenia pogłębionego procesu badawczego, w tym szczegółowej ewaluacji programu, która umożliwiłaby rzetelne oszacowanie rzeczywistej liczby zrealizowanych inicjatyw w ramach Priorytetu 2. Niemniej jednak, wstępna analiza sprawozdań składanych przez beneficjentów wskazuje, że w przypadku jednej organizacji realizującej projekt w ramach Priorytetu 2. liczba inicjatyw mogła wynosić od co najmniej jednej do trzech. Mając na uwadze, że łączna liczba organizacji które otrzymały wsparcie w latach 2022-2023 wyniosła 70, a w 2024 roku zawarto kolejne 78 umów, szacujemy, że łączna liczba inicjatyw może wynosić obecnie od 148 do ok. 440 inicjatyw i więcej.

Przedstawione dane mają jedynie charakter orientacyjny i na chwilę obecną nie stanowią pełnego obrazu realizacji rezultatu pn. liczba inicjatyw wspartych w ramach Programu. Pełna informacja w tym zakresie będzie możliwa do uzyskania po przeprowadzeniu procesu ewaluacji częściowej realizacji Programu.

(akta kontroli str. 5970-5978)

W Priorytecie 3 RP Fundusz Młodzieżowy przewidziano dwa wskaźniki rezultatu:

- liczbę inicjatyw zrealizowanych w ramach Programu, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji, z wartością docelową w 2033 r. – 1500;
- odsetek organizacji, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarują zwiększenie stabilności funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu, z wartością docelową w 2033 r. – 33%.

W odpowiedzi na pytanie - Jakie uzyskano dotychczas rezultaty, w wyniku realizacji w latach 2022-2024 Priorytetu 3. RP Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033?, Dyrektor NIW podał, że: *liczba inicjatyw zrealizowanych w ramach Programu, których celem było zwiększenie kompetencji organizacji w 2022 r. oraz w 2023 r. wyniosła 58, a w 2024 r. wynosi 49. Liczba inicjatyw realizowanych przez*

organizacje w ramach Priorytetu 3. w latach 2022 - 2024 jest bezpośrednio związana z liczbą zawartych umów. W związku z powyższym, można przyjąć, że liczba zrealizowanych inicjatyw w ramach Priorytetu 3 w latach 2022 - 2024 wynosi obecnie 107 i więcej, ponieważ każda organizacja realizowała co najmniej jedną inicjatywę, odpowiadającą zawartej umowie.

Informujemy, że na obecnym etapie realizacji Programu nie posiadamy możliwości weryfikacji informacji dotyczących odsetka organizacji, które w rok po zakończeniu realizacji zadania deklarują zwiększenie stabilności funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Priorytetu 3. RP Fundusz Młodzieżowy. Zebranie powyższych danych wymaga przeprowadzenia dedykowanej ankiety wśród beneficjentów programu, w szczególności tych organizacji, którzy realizują swoje projekty w ramach Priorytetu 3. RP Fundusz Młodzieżowy. Planujemy przeprowadzenie takiej ankiety na koniec realizacji edycji 2024 RP Fundusz Młodzieżowy, co pozwoli na zebranie odpowiednich informacji i oszacowanie wpływu Programu na stabilność funkcjonowania organizacji pozarządowych. Proces ten jest niezbędny, aby uzyskać dane dotyczące wpływu wsparcia Programu na stabilność funkcjonowania organizacji

(akta kontroli str. 5970-5978)

W sprawie osiągniętego dotychczas poziomu rezultatów uzyskanych dotychczas w Priorytecie 2 i 3 jest dla NIW-CRSO, Dyrektor NIW wyjaśnił, że: *Po porównaniu powyższych liczb ze wskaźnikami zawartymi w Programie należy uznać, że rezultaty w Priorytecie 2 oraz 3 nie są osiągnięte na poziomie oczekiwanym w obecnym etapie realizacji Programu. W priorytecie 2 po 4 latach trwania Programu osiągnięto ok. 8% poziomu wskaźnika nr 1 (liczba wspartych organizacji) oraz o 7-15% wskaźnika nr 2 (liczba wspartych inicjatyw). Podobnie - w Priorytecie 3 osiągnięto ok 7% wskaźnika dotyczącego liczby inicjatyw zwiększających kompetencje. Wskaźnik odsetka organizacji, które w rok po zakończeniu zadania deklarują zwiększenie stabilności funkcjonowania nie został zbadany.*

W kwestii poprawy tej sytuacji planowane jest przede wszystkim:

- 1. Dokładne zmierzenie stopnia realizacji rezultatów poprzez szczegółową analizę wskaźników zawartych w treści sprawozdań - zaplanowane na 2026 r.*
- 2. Przeprowadzenie ankiety mierzącej odsetek organizacji, które w rok po realizacji zadania deklarują zwiększenie stabilności funkcjonowania dzięki wsparciu w ramach Programu - rozesyłanej do beneficjentów z edycji 2022, a następnie - po zakończeniu edycji 2024 - do Beneficjentów tejże edycji.*

Następnie, równolegle należy podjąć refleksję i działania zmierzające do osiągnięcia zakładanych wskaźników. Należy zauważyć, że jest to możliwe zasadniczo poprzez zwiększenie liczby dotacji dla beneficjentów w danej edycji konkursu, co oznacza przekazanie mniejszych kwot na pojedyncze dotacje dla organizacji.

Jednocześnie należy również zauważyć, że w dwóch przeprowadzonych edycjach konkursowych wzięło udział w ww. Priorytetach odpowiednio: w 2022 - 342 organizacje; w 2024 - 290 organizacji. W każdej z nich dotację otrzymało ok. 130 organizacji (ok. 45%). Określa to pewien potencjał środowiska, który można objąć Programem dotacyjnym. Jeśli zatem do końca Programu w 2033 r. będą zrealizowane 2-3 dwuletnie edycje konkursowe oznacza to, że aby wypełnić wskaźniki

- w każdej z edycji powinna otrzymać dotację niemal pełna pula wnioskujących. Przy czym będą to niewielkie kwoty dotacyjne. Powstaje zatem pytanie o jakość każdego z tych projektów. Dlatego też w bieżącym roku - na etapie konsultacji Programu Fundusz Młodzieżowy zostanie podjęta refleksja oraz decyzja, czy pozostawić wskaźniki na bieżących poziomach, czy w ramach zmian programowych zmodyfikować wartość tych rezultatów - tylko tam, gdzie jest to racjonalne i konieczne.

(akta kontroli str. 5970-5978)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. NIW nie skorzystał z możliwości występowania do KPRM o środki na finansowanie Pomocy technicznej FM Fundusz Młodzieżowy w transzach, adekwatnych do stanu realizacji zadań, wskutek czego dopuszczono do wielomiesięcznego przetrzymywania na nieoprocentowanym koncie środków w łącznej wysokości 915 475,40 zł. I tak:
  - 19 stycznia 2023 r. wystąpiono do KPRM o przekazanie 800 000 tys. zł na zadania Priorytetu 4. Pomoc techniczna w 2023 r., które zostały przekazane NIW 26 stycznia 2023 r., po czym 29 grudnia 2023 r. niewykorzystane 394 242,49 zł zwrócono KPRM (po 336 dniach);
  - 17 marca 2024 r. wystąpiono do KPRM o przekazanie 800 000 tys. zł na zadania Priorytetu 4. Pomoc techniczna w 2024 r., które zostały przekazane NIW 25 marca 2024 r., po czym niewykorzystane 521 232,91 zł zwrócono KPRM w dwóch transzach: 27 grudnia 2024 r. - 315 000 zł i 31 grudnia 2024 r. - 206 232,91 zł (po 277 i 281 dniach).

Środki te były przetrzymywane na wyodrębnionym, nieoprocentowanym koncie dla FM Fundusz Młodzieżowy, prowadzonym dla NIW przez Bank Gospodarstwa Krajowego.

(akta kontroli str. 64-67, 102-171, 739-742, 747-755)

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli występowanie o środki do KPRM w wysokości wyższej niż to wynikało z bieżącego zaangażowania zadań w ramach Pomocy technicznej, a w konsekwencji przetrzymywanie środków publicznych było działaniem niegospodarnym, naruszającym zasady wydatkowania środków publicznych, określone w art. 44 ust. 3 ufp. Wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, umożliwiający terminową realizację zadań, w wysokości i terminach wynikających z wcześniej zaciągniętych zobowiązań.

Zgodnie z art. 8 ust 3 ustawy o NIW odpowiedzialnym za gospodarkę finansową Narodowego Instytutu oraz za zarządzanie i gospodarowanie majątkiem Narodowego Instytutu był ówczesny dyrektor Instytutu, a zgodnie z § 22 regulaminu organizacyjnego Instytutu²⁰⁷ z Główny Księgowy odpowiadał m.in. za prowadzenie gospodarki finansowej Instytutu.

Główny Księgowy, która wraz z ówczesnym Dyrektorem NIW wystąpiła o uruchomienie środków Programu na 2023 r. wyjaśniła, że: *W dniu 18 stycznia 2023 r., na podstawie pisma znak NIW.BPT.4.2023, Dyrektor NIW-CRSO wystąpił z wnioskiem o przekazanie środków w kwocie 800 000 zł, w ramach umowy nr 9/DOB/23 z dnia 17.01.2023 r. Zgodnie z załącznikiem 1 do wniosku*

²⁰⁷ Zarządzenie nr 04/12/2021 Dyrektora Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego z dnia 15 grudnia 2021 r.

w „harmonogramie przekazywania środków w 2023 r. w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy” wskazano, że realizacja wydatków powinna obejmować okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Wnioskowana kwota dotyczyła pełnej wysokości środków na realizację zadania Pomoc Techniczna w Priorytecie 4. Wniosek został pozytywnie rozpatrzony przez KPRM, bez żadnych uwag, mimo że umowa (§ 3 ust. 2) przewidywała możliwość składania wniosków o środki w transzach. KPRM, mając pełną wiedzę o harmonogramie wydatków, przekazał w dniu 26 stycznia 2023 r. środki w wysokości 800 000 zł.

Natomiast, Dyrektor NIW, który wystąpił o uruchomienie środków Programu na 2024 r. wyjaśnił, że: Zgodnie z załącznikiem 1 do wniosku w „harmonogramie przekazywania środków w 2024 r. w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy” wskazano, że realizacja wydatków powinna obejmować okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2024 r. Wnioskowana kwota dotyczyła pełnej wysokości środków na realizację zadania Pomoc Techniczna w Priorytecie 4. Wniosek został pozytywnie rozpatrzony przez KPRM, bez żadnych uwag, mimo że umowa (§ 3 ust. 2) przewidywała możliwość składania wniosków o środki w transzach. KPRM, mając pełną wiedzę o harmonogramie wydatków, przekazał środki w pełnej wysokości na realizację zadania.

W dalszych wyjaśnieniach Główny Księgowy i Dyrektor NIW podali, że: Informacje o wykorzystaniu dotacji były w cyklu kwartalnym przekazywane do KPRM, co umożliwiło instytucji nadzorującej na bieżące monitorowanie wysokości środków wykorzystanych w ramach programu. Decyzja o wystąpieniu o pełną kwotę jednorazowo była podyktowana chęcią uproszczenia procesu administracyjnego oraz zapewnienia spójności w realizacji programu. Taka forma wnioskowania pozwoliła również na efektywne zarządzanie budżetem w cyklu całorocznej realizacji zadania. Pomimo, że umowa przewidywała możliwość składania wniosków o środki w transzach, uznano, że złożenie wniosku o pełną kwotę w jednym etapie jest najdogodniejszym rozwiązaniem z punktu widzenia instytucji, korzystne z perspektywy organizacyjnej i logistycznej, biorąc pod uwagę specyfikę realizowanego zadania oraz jego długofalowy charakter.

(akta kontroli str. 1156-1159)

Były Dyrektor NIW zeznał natomiast, że: Prawdopodobnie było to spowodowane występującymi okolicznościami, których teraz nie pamiętam. To w jaki sposób występowaliśmy o te środki i w jaki sposób były nam przekazywane, było uzgodnione z dysponentem cz. 16 budżetu państwa.

(akta kontroli str. 7173-7185)

2. W NIW nie opracowano i nie wdrożono planu komunikacji Programu, do którego NIW, jako Instytucja Zarządzająca zobowiązany był pkt 7.1. Zarządzanie i koordynacja RP Fundusz Młodzieżowy²⁰⁸.

Dyrektor NIW wyjaśnił, że: (...) nie został opracowany dokumentarnie plan komunikacji Programu Fundusz Młodzieżowy. Jednak zadanie, które w programie określone jest jako działania informacyjne i promocyjne „mające na celu promocję efektów wdrażania Programu oraz zapewnienie beneficjentom, potencjalnym beneficjentom oraz pozostałym interesariuszom Programu dostępu do aktualnych, spójnych i dostosowanych do potrzeb odbiorców informacji o możliwościach finansowania działań” jest realizowany przez szereg aktywności NIW-CRSO. Szereg takich działań obejmował to m. in.:

- informowanie o możliwościach finansowania działań poprzez:
  - prowadzenie zakładki poświęconej Programowi oraz naborom w ramach regrantingu na stronie www.niw.gov.pl;

²⁰⁸ Załącznik do uchwały 159/2022 Rady Ministrów z dnia 19 lipca 2022 r.

- *prorowadzenie płatnych i bezpłatnych działań informujących o trwających naborach w mediach społecznościowych NIW-CRSO (w tym o trwających naborach w ramach regrantingów);*
- *prorowadzenie webinarów informacyjnych w ramach Akademii NIW;*
- *informowanie o możliwościach aplikowania o środki w trakcie wydarzeń organizowanych i współorganizowanych przez NIW-CRSO;*
- *dystrybucja ulotek informacyjnych o Programie;*
- *komunikowanie do mediów informacji nt. Programu i trwających naborów;*
- *wykupienie płatnej promocji konkursów w ramach regrantingu na portalu ngo.pl.*
- *promocję efektów wdrażania Programu poprzez: prezentowanie projektów dofinansowanych z Programu w mediach społecznościowych NIW-CRSO; prezentację beneficjentów Programu, efektów projektów NIW-CRSO i regranterów Programu w trakcie wydarzeń organizowanych i współorganizowanych przez NIW-CRSO;*
- *działania wydawnicze: w 2024 r. wydaliśmy publikację autorstwa Michała Mólki „Działalność filantropijna w Polsce. Zagadnienia administracyjnoprawne”, która omawia zagadnienia ważne z punktu widzenia rozwoju organizacji młodzieżowych;*
- *zakup i dystrybucja materiałów promocyjnych. Celem działania było zwiększenie rozpoznawalności Programu wśród grup docelowych;*
- *prorowadzenie webinarów dla wnioskodawców w Programie (w trakcie naboru konkursu), a także dla beneficjentów – na etapie realizacji i rozliczeń projektów;*
- *organizacja oraz współorganizacja konferencji tematycznych, w których poruszane są tematy dotyczące polityk młodzieżowych, a także podczas których dystrybuowana jest informacja o sposobach finansowania przedsięwzięć organizacji młodzieżowych;*
- *obecność na wydarzeniach ważnych dla młodych ludzi m.in. Festiwalu Pol'n'rock. Informuję jednocześnie, że w 2025 r. zostanie opracowany plan komunikacji Programu w formie dokumentu.*

(akta kontroli str. 2242-2249)

Odpowiadając na pytanie: Dlaczego w NIW nie opracowano i nie wdrożono planu komunikacji Programu? były Dyrektor NIW zeznał, że: Opracowano i wdrożono.

(akta kontroli str. 7173-7185)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że podstawą skutecznej i efektywnej komunikacji Programu jest opracowanie i wdrożenie stosownego planu. Pozwoli to na długookresowe zaplanowanie działań komunikacyjnych i promocyjnych, których głównym źródłem finansowania będą środki Priorytetu 4. Pomoc techniczna. Wpłyne to też korzystnie na zwiększenie skali wykorzystania środków Pomocy technicznej.

3. W latach 2022-2024, NIW nie zrealizował podstawowego celu Priorytetu 4. Pomoc techniczna RP Fundusz Młodzieżowy, jakim jest zapewnienie właściwego i efektywnego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu, gdyż:
- w latach 2022-2024 plan wydatków na Pomocy Technicznej wykonano zaledwie w wysokości 66,5%, 50,7% 34,8%, co szczegółowo opisano w pkt 3.1.1. i 3.1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego;
  - ze środków Pomocy technicznej wydatkowano 11 156.86 zł z tytułu kosztów przeprowadzenia sześciu kontroli przeprowadzonych w 2024 r., których do 8 marca 2025 r. nie zakończono, co szczegółowo opisano w *sekcji Stwierdzone nieprawidłowości* obszaru drugiego niniejszego wystąpienia pokontrolnego;

- 212 037,67 zł z 544 507,24 zł poddanych szczegółowej analizie wydatków z Pomocy technicznej w latach 2022-2024²⁰⁹ dotyczyło kosztów realizacji zadań niezwiązanych bezpośrednio z realizacją RP Fundusz Młodzieżowy. Pomimo, iż RP Fundusz Młodzieżowy przewidywał możliwość przeznaczenia środków Pomocy technicznej na organizację systemu działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat Programu oraz społeczeństwa obywatelskiego, to sfinansowanie tych wydatków w ocenie NIK było działaniem nierzetelnym. Środki Pomocy technicznej RP Fundusz Młodzieżowy stanowiły bowiem doraźne uzupełnienie innych zadań finansowanych ze środków własnych NIW bądź innych programów. Poszczególne wydatki z tego tytułu wskazano i szczegółowo omówiono w pkt 3.1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Wyjaśnienia Dyrektora NIW oraz byłego Dyrektora Instytutu w ww. poszczególnych sprawach zamieszczono w przywołanych we wskazanych w opisie nieprawidłowości odpowiednich częściach wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 1885-1892)

Były Dyrektor NIW, odnosząc się do kwestii niezapewnienia właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu zeznał, że: *Najwyższa Izba Kontroli insynuuje, że nie zapewniono właściwego systemu zarządzania Programem. Najważniejszym elementem jest zawsze obsługa oceny wniosków i wybór projektów do dofinansowania, a następnie monitorowanie ich realizacji. Te zadania były realizowane przez NIW skrupulatnie i z dużą kompetencją przez pracowników NIW. (...) każde twierdzenie, że nie był spełniony główny cel, jakim było zarządzanie Programem jest kłamstwem.*

(akta kontroli str. 7173-7185)

4. Prowadzenie ewaluacji stanu realizacji Edycji 2022 w 2023 r. nie było spójne z pracami nad regulaminem Edycji 2024, przez co wykonana ewaluacja Programu nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań. Wyników ewaluacji nie wykorzystano w Regulaminie Edycji 2024, co było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym.

W związku z upływem połowy czasu wdrażania ofert RP Fundusz Młodzieżowy, 14 czerwca 2023 r. zlecono podmiotowi zewnętrznemu przeprowadzenie badania ewaluacyjnego, z którego raport odebrano protokołem z 30 czerwca 2023 r. raport z badania ewaluacyjnego przedstawiono Radzie NIW 22 września 2023 r. Z kolei wcześniej, bo uchwałą Nr 07/2023 Rady NIW z dnia 28 lipca 2023 r. zatwierdzono regulamin konkursu w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033, Edycja 2024. Tym samym nie wykorzystano w nowym konkursie wyników ewaluacji i rekomendacji, przytoczonych szczegółowo w pkt 3.3.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Ewaluacja nie spełniła podstawowego celu określonego w pkt. 7.3. RP Fundusz Młodzieżowy, tj. poprawy jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań, a 18 283,95 zł wydatkowane na jej przeprowadzenia należy uznać za działanie niegospodarne.

Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy o NIW, Instytut prowadzi ewaluację programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w trakcie ich trwania, w szczególności w celu rozstrzygnięcia, czy realizacja programów prowadzi do osiągnięcia celów programów oraz czy jest zgodna z celami polityki państwa w zakresie wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

(akta kontroli str. 440-441, 777-812, 1041-1044, 1883-1884, 7106-7129)

²⁰⁹ Co stanowiło 38,9% badanej próby wydatków i 22,3% całości wydatkowanych w latach 2022-2024 czasie środków Pomocy technicznej RP Fundusz Młodzieżowy.

W odpowiedzi na pytanie – W 2023 r. podpisał Pan wniosek o przygotowanie Ewaluacji Programu. Jakie było tego uzasadnienie? D.Z. – ówczesny kierownik BPT NIW zeznał, że: *Na pewno to musiało wynikać z nieformalnych rozmów z Dyrektorem. Trudno mi się do tego odnieść. Być może dlatego, że była to pierwsza edycja Programu. Generalnie raczej to wynikało z dyspozycji Dyrektora. My też musieliśmy zgłaszać do Dyrektora swoje wątpliwość np. w zakresie regrantingu. Nie wiem, czy uwzględniono wyniki ewaluacji, w drugiej edycji Programu.*

Natomiast, ówczesny Dyrektor NIW zeznał w tej sprawie, że: *To była uproszczona ewaluacja. Chcieliśmy zobaczyć, w jaki sposób takie organizacje radzą sobie z realizacją programu, czy alokacja środków jest dobrze podzielona, czy wprowadzić modyfikacje w systemie zarządzania Programem. Taka ewaluacja była sugerowana m.in. przez Radę ds. Społecznych przy Prezydencie RP (dotyczyła programu poradniczego) – aby ewentualnie w późniejszych edycjach wprowadzić zmiany.*

Ewaluacja miała służyć żeby wskazać pierwsze wnioski dotyczące efektywności i skuteczności Programu. Ewaluacja przynosi wnioski, które są później przedmiotem badań analitycznych. To są rzeczy, które się dzieją w dłuższej perspektywie czasowej.

(akta kontroli str. 4685-4693, 7173-7185)

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia dotychczasowe efekty realizacji zadań publicznych realizowanych w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033.

Pomimo, iż w wyniku konkursów w latach 2022-2024 rozdysponowano całość środków przewidzianych na dotacje dla beneficjentów w ramach Programu, to uzyskane rezultaty nie są adekwatne do wydatkowanych na ten cel środków, zwłaszcza w ramach Edycji 2022. Dotyczy to w szczególności Ścieżki 1 Priorytetu 1, polegającej na tworzeniu i aktywizacji rad młodzieżowych. Uwagę zwraca fakt, że poważne zastrzeżenia NIW do realizacji zadań Operatora dotyczą co najmniej czterech z 12 organizacji, którym przekazano w latach 2022-2023 łącznie 2 869 tys. zł dotacji, wykonujących działania w ramach Priorytetu 1. W stosunku do dwóch z tych organizacji (Fundacji Dumni z Elbląga i Fundacji Sileas) wydano już decyzje o zwrocie dotacji, w stosunku do Stowarzyszenia Matecznik Dobroci i Pomocy wszczęto postępowanie w sprawie zwrotu dotacji, natomiast nie przyjęto dotychczas sprawozdania i objęto postępowaniem kontrolnym Fundację Inicjatyw Społecznych Sapere Aude. Zastrzeżenia do realizacji zadań przez te organizacje dotyczą przede wszystkim nieosiągnięcia wskaźników rezultatów w Ścieżce 1. Nie bez znaczenia na mniejszy poziom rezultatów osiągniętych w ramach Ścieżki 1 była zgoda ówczesnego dyrektora NIW na zmniejszenie liczby rad młodzieżowych, które we wnioskach o dotacje zadeklarowali Operatorzy w Edycji 2022, co szczegółowo przedstawiono w pkt 1.7.1. niniejszego wystąpienia pokontrolnego oraz niższa realizacja tego wskaźnika rezultatu jaka miała miejsce w przypadku Stowarzyszenia Projekt Poznań, które zadeklarowało utworzenie 18 rad młodzieżowych, a w wyniku jego działań powstała jedna taka rada (2023 r.).

Biorąc pod uwagę dotychczasowe tempo powstawania rad młodzieżowych (40 w latach 2022-2024), osiągnięcie wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 600, można uznać za mało prawdopodobne. Przy obecnym poziomie finansowania nie możliwe jest także osiągnięcie w 2033 r. wskaźnika 1 000 organizacji, które otrzymały wsparcie w ramach priorytetu 2. Dotychczas, w ramach dwóch edycji Programu, na lata 2022-2025, wsparcie uzyskało 148 organizacji, a przy utrzymaniu obecnego poziomu wysokości dotacji, szacuje się, że w czasie trwania Programu możliwe będzie wsparcie ok. 500 organizacji. Podobna sytuacja dotyczy Priorytetu 3, w którym za pierwsze cztery lata realizacji Programu wsparto 107 inicjatyw, których celem było zwiększenie

kompetencji organizacji, przy założonej wartości docelowej w 2033 r. na poziomie 1 500.

Rzeczywiste i wiarygodne efekty realizacji RP Fundusz Młodzieżowy powinny być ustalone w drodze ewaluacji, na zasadach określonych w tym Programie. W ocenie Najwyższej Izby Kontroli przeprowadzona w połowie 2023 r., kosztem 18,3 tys. zł ewaluacja Programu była zbyt wczesna, nie posłużyła poprawie jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań. Wyników ewaluacji nie wykorzystano w Regulaminie Edycji 2024, co było działaniem nierzetelnym i niegospodarnym.

Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia niewywiązanie się NIW z zadań Instytucji Zarządzającej dotyczących opracowania i wdrożenia planu komunikacji Programu, co miało też wpływ na poziom wykorzystania środków Pomocy technicznej Programu.

W NIW nie zrealizowano też podstawowego celu Priorytetu 4. Pomoc techniczna RP Fundusz Młodzieżowy, jakim jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu. w latach 2022-2024 plan wydatków Pomocy technicznej wykonano zaledwie w wysokości 66,5%, 50,7% 34,8%, 212 tys. zł z 544,5 tys. zł poddanych szczegółowej analizie wydatków z Pomocy technicznej dotyczyło kosztów realizacji zadań niezwiązanych bezpośrednio z realizacją RP Fundusz Młodzieżowy, a 11,2 tys. zł stanowiły koszty sześciu kontroli przeprowadzonych w 2024 r., których do 8 marca 2025 r. nie zakończono. W latach 2023-2024 NIW nie skorzystał z możliwości występowania do KPRM o środki na finansowanie Pomocy technicznej w transzach, adekwatnych do stanu realizacji zadań, wskutek czego dopuszczono do wielomiesięcznego przetrzymywania na nieprocentowanym koncie środków w łącznej wysokości 915,5 tys. zł.

IV. Wnioski i uwagi

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski

1. Podjęcie działań, w porozumieniu z Przewodniczącą Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, w celu zapewnienia potencjału organizacyjnego Biura Programów Tematycznych NIW, umożliwiającego efektywną i skuteczną weryfikację prawidłowości ofert oraz realizacji dofinansowanych projektów, w ramach RP Fundusz Młodzieżowy.
2. Ustalenie w regulaminie Edycji 2024 dolnej granicy wieku grupy docelowej (młodzieży) na poziomie zgodnym z RP Fundusz Młodzieżowy, tj. 15 lat bądź uzyskanie stosownej zmiany Programu w drodze uchwały Rady Ministrów.
3. Zapewnienie w przyszłych postępowaniach konkursowych RP Fundusz Młodzieżowy 2024 rzetelnej weryfikacji w zakresie spełniania przez oferentów wymogów dla adresatów Programu.
4. Zapewnienie realizacji zadań Operatora w ramach Priorytetu 1 na terenie całego województwa, zgodnie z wymogami RP Fundusz Młodzieżowy.
5. Powierzenie Caritas Diecezji Sosnowieckiej realizacji zadań Operatora na terenie województwa śląskiego w formie aneksu do umowy 13/FM/P1/2024.
6. Wyeliminowanie możliwości wyrażenia zgody na zmiany w realizacji powierzonego beneficjentowi zadania, które byłyby sprzeczne z RP Fundusz Młodzieżowy.

7. Zapewnienie oceny wniosków w kolejnych edycjach przez ekspertów posiadających niezbędną wiedzę, doświadczenie, gwarantujących bezstronną i rzetelną ich ocenę.
8. Powierzenie oceny wniosków ekspertom po zawarciu z nimi stosownej umowy i po złożeniu deklaracji bezstronności.
9. Prowadzenie dokumentacji konkursowej w sposób umożliwiający odtworzenie całego procesu powierzenia wniosków do oceny ekspertom, ich weryfikacji oraz podjęcia decyzji o przyznaniu dotacji.
10. Wdrożenie mechanizmu weryfikacji jakości dokonywanych ocen merytorycznych wniosków, przez ekspertów zewnętrznych.
11. Zweryfikowanie wykonanych przez eksperta M.P. ocen merytorycznych wniosków pod kątem wykonania ich zgodnie z umową zawartą z NIW i podjęcie decyzji o ewentualnym nałożeniu kary umownej, za każdy przypadek wadliwego wykonania umowy.
12. Rzetelną weryfikację proponowanych przez beneficjentów zmian w realizowanych zadaniach, w aspekcie ich zgodności z RP Fundusz Młodzieżowy i założonych w tym Programie celów.
13. Zapewnienie obsady kadrowej Biura Kontroli, pozwalającej na realizację zadań kontrolnych, przewidzianych planem kontroli NIW.
14. Zapewnienie organizacji postępowań kontrolnych RP Fundusz Młodzieżowy w sposób efektywny, zapewniający bieżącą i rzetelną wiedzę o stanie realizacji dotowanych zadań, w tym zakończenie postępowań kontrolnych wszczętych w 2024 r.
15. Podjęcie decyzji w sprawie przyjęcia bądź odrzucenia sprawozdania końcowego Fundacji Inicjatyw Społecznych Sapere Aude z realizacji umowy 12/FMP1/2022 z 29 grudnia 2022 r.
16. Wyeliminowanie możliwości przyjęcia rozliczenia sprawozdania z realizacji powierzonego organizacji zadania, w sytuacji nieosiągnięcia wymaganych wskaźników rezultatu.
17. Zapewnienie rzetelnej weryfikacji sprawozdań beneficjentów w zakresie związku i zgodności wykazywanych w nich wydarzeń z celami RP Fundusz Młodzieżowy.
18. Podjęcie działań, w porozumieniu z Przewodniczącą Komitetu do spraw Pożytku Publicznego, zmierzających do weryfikacji założonych dla poszczególnych priorytetów w RP Fundusz Młodzieżowy wskaźników rezultatów.
19. Opracowanie i wdrożenie planu komunikacji Programu, o którym mowa w pkt 7.1. Zarządzanie i koordynacja RP Fundusz Młodzieżowy.
20. Zapewnienie realizacji podstawowego celu Priorytetu 4. Pomoc techniczna RP Fundusz Młodzieżowy, jakim jest zapewnienie właściwego zarządzania, wdrażania oraz promocji Programu.
21. Wykorzystanie ewaluacji RP Fundusz Młodzieżowy do poprawy jakości, efektywności i spójności realizowanych w ramach Programu działań, w szczególności poprzez uwzględnienie jej wyników w regulaminach kolejnych edycji Programu.

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie nie formułuje uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w postaci elektronicznej z użyciem kwalifikowanych podpisów elektronicznych.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje *prawo zgłoszenia* na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 30 czerwca 2025 r.

Kontrolerzy

Marcin Kopec

doradca ekonomiczny

/podpisano elektronicznie/

Marzena Gazda

specjalista kontroli państwowej

/podpisano elektronicznie/

Najwyższa Izba Kontroli

Delegatura w Krakowie

Dyrektor

Janusz Klimek

/podpisano elektronicznie/

Zmian w wystąpieniu pokontrolnym
dokonał:

Dyrektor

Janusz Klimek

Dyrektor Delegatury

Najwyższej Izby Kontroli

w Krakowie

/podpisano elektronicznie/